

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Postillati

106

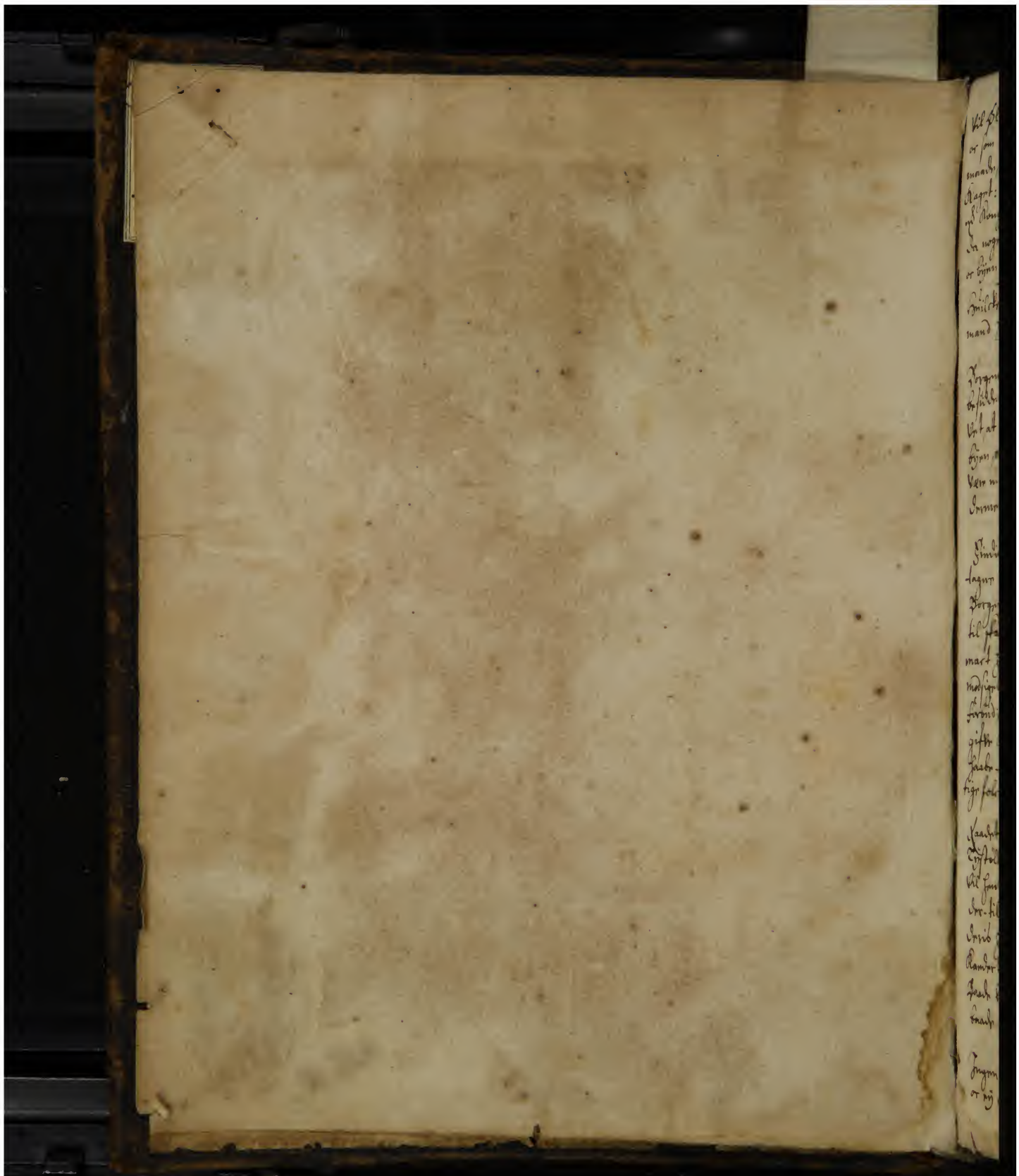
BIBLIOTECA NAZIONALE
CENTRALE - FIRENZE

Post 106

Low-bog / norske

19. 4. 161

19 X 4

22. Om Ølverke.

Vil Ølverke ick gifte maade som Borgmester or Raad brydery
or som tidstid Værd tilfiger, eller sin blifver brydery and and
maade, da miste sin saa meget øll som sin fæstet, or brydery paa
Raad: Sker det anden gang, miste øllt, bryd 3 ød bryd or 3
ød bryd: Om det gang bryd 40 ød, or springe fra Raad: Vil
da nogen bryd for funder, or ny Land, bryd bryd 40 ød, or bryd
or bryd 40 ød.

23. Om den der sigt sig Land gælde.

Om den mand sig lader sigt, or ny fæstet, end at fæstet, da skal
mand sammen fæstet som en anden indbylde mand.

24. Om inden-bryd Maade.

Borgmester or Raad bryd at fæstet den til vatter som en indbylde
brydery, or bryd ofter den indbylde brydery: For den der i profz
vælt, at de vatter for afvind eller vild, bryd bryd 40 ød or
bryd, or bryd indbylde, or indbylde, or bryd af Raad, or bryd
bryd man der i. Sammen bryd or om de brydery nogen ød,
brydery skal paa ind bryd fæstet ind sammen bryd til.

25. Om Gilde.

Om den nogen Gilden eller samfund, hvad brydery den en ød
laget eller brydery ofter af nogen fæstet, der som fæstet,
Borgmester or Raad bryd profz indbylde at bryd or bryd
til fæstet: Da da bryd Gilden bryd Borgmester or Raad fæstet
mæt fæstet at fæstet, fæstet or afvind, ind bryd maade
indbylde i nogen maade: De brydery nogen brydery ofter bryd
fæstet; Da mange som fæstet bryd bryd, indbylde fæstet bryd
gilde bryd 6 ød or bryd 10 ød; or fæstet som de fæstet til
fæstet bryd, øll eller ind, fæstet skal bryd or gilde fæstet
tigr fæstet indbylde brydery.

26. Om Hyent Riedere.

Raad skal or fæstet bryd bryd bryd, der skal de fæstet fall
brydery or anden brydery bryd for en brydery bryd, i fæstet
vil fæstet for et brydery, i fæstet vil fæstet i brydery; or
der til ind maade brydery i brydery fæstet brydery fall i
brydery bryd bryd bryd, or indbylde ind at brydery eller brydery
brydery; or indbylde skal de fæstet brydery 3 ød or brydery 3 ød:
Raad Borgmester or brydery maade vil fæstet brydery øll at brydery
brydery indbylde brydery or indbylde, brydery i brydery or brydery.

27. Om Gylling-Rost.

Indbylde som vil brydery gilde maade fæstet brydery ind 20 fæstet ind
or ny brydery ind brydery, indbylde fæstet at fæstet brydery
brydery

Dorren, fôrster eller Bykôp til sit Bytthj, da man fand fæst flør
er Røtter, or nî flører fæst maad: Gîo forind giôr, bôd Røttin,
gîo nu fæst bôd, or Bytthj saa ungat: Samme Læs er or om
Bæstl or anden Ginstabud.

28. Om Vin, [fæst maal, or Zîse, &c.]
Gîelken som tapper Vin, or bîndis ind fæst maad, fand
mîster samme fæst fand tapper af, fæstparten til Rongen, or fæst
parten til Bytthj Rødt; Dog skal ingen Bytthj tapper sin Vin,
fôrind det blîst er bîndt af Borgmîster or Rødt; Or gîst By-
tthj Zîse, som gammel sed fæst Rødt, som er 3 groth af fæst
fæst, or bîgg Borgmîster 2 Staal Vin, or fôgden 1 Staal Vin:
(Det er 2 pæst Rødt maal, iêr Rødtstob.)

29. Om Rîeste.
Skal ingen i nogen Gæd bîr eller Gîet opstê, or ingen som nî
er Borgmîster maa bîgg ind iêr til sit; In skêl lîgg til
fôrbyrd or Rødt ind Borgmîster; Gîo forind giôr bôd Røttin
gîo 40 p, ind iêr som bîndt fôrbyrd af Rongen nî,
lêr fôrbyrd fôgden, Borgmîster eller Rødt.

30. Om Bytthj framme.
Rîester som nî fæst fæst fæst eller framme, skêl fæst ind
gæd ind or ind ind Borgmîster framme: Læst iêr ind fæst
bîndt, som nî er Borgmîster, pæst Borgmîster fæst, bôd Røttin
or Bytthj sit fæstmaal.

31. Rîester maa ej Rîstlæ.
Nogen Rîst maa Rîst af Rîst: Gîo det giôr fæst fôr-
bîndt det fand Rîst, fæst til Rongen or fæst til Bytthj, pæst
bîgg ind fæst, fæst ind ind fæst som ind ind Rîst:
Or Rîst som bîndt til Bytthj skêl gîst ind gîst fæst,
nu hîd om aart, pæst fôgden Rongen, ind Bytthj ind, som
fæst er; Gîo det nî giôr bôd Røttin 3 p, or Bytthj 3 p.

32. Om Rîst.
Salt, fîndt, Jern, Sîv, fæst, or anden fæst fæst, skêl
ind fæst ind Rîst: Gîo det nî giôr, fand fæst fôrbyrd
det fand fæst, or pæst det Rîst fæst, fæstparten Rongen
or fæstparten Bytthj.

33. Om Rîstere [or fremmede Rîstfæst].
Nogen fremmed Rîstere maa bîgg ind iêr ind iêr fæst
fæst, nu hîd om aart, or ind fæst fæst, ind fæst fæst af
Rongen: Gîo forind giôr, fand fæst fôrbyrd sin Rîst til Rongen,
gîo

gum or bym: End færløst Riibmand som kommer til bym under dæ,
de, lævst, or anden sig Riibmandskab, fandt sig god op til en
Borgerrig, or fæst. Int paa et Løff eller i fæst, eller i gærdon,
or fæst sig bym om fandt vil for bym; or maa fandt sig fæst
sit god paa gærdon eller vinder: End fæst-giv, bød dæmm,
gum 3 ud or bym 3 ud.

34. Om fæst Riibmandskab.

End som fører fæst Riibmandskab, int væn forbrint, intie
skal givt Kongen 40 ud.

35. Om Gæste-penge.

Inten Borgerrig maa Riib i bym under Gæste-penge, til bym
stundt besej, hvi int er sig under Kongen or bym, or de penge
som saa indgivet or forbrint til Kongen or bym, eller de
vær som indgivet: saa maa de; dog intem ingon skad som sol-
ger, or vnd mæ fæst penge tilfæst.

36. Om Skind or Gæder.

Inten ingon gæster maa Riib mæ skad int Skind eller gæder
blodig: End int giv, de er int forbrint til Kongen or bym.

37. Om mæd ej fæder Riibet.

Endelst mæd int Riibet noget, or fæst op under fænder,
maa samme dag int væn næmm or bød 2 ud penge:
Bæder fandt int fæst int Riibet, de skal fandt bællet
saa byt som fandt int Riibet: End færløst som Riibet nogen
ting af anden, or fæst int Riibet Lin-Riibet, fandt skal
fæder Riibet, or bællet int saa byt som fandt int Riibet.

38. Om Gæld, fæst den ej fandt betale.

Endelst nogen som mæ fandt gæld sin gæld, fandt skal ant vordt
samme i fandt som fandt er fæst, mæ fandt er løjlig
forfæst, paa int fandt skal mæ fæst sig vndt løj; dog skal
fandt saa forvæst, at fandt fæst mæ forvæst.

39. Om Borgerrig-fæst.

Inten mæ væn bym: nogen stundt fandt fæst
som int Kongen or bym Riibskab or mædskab, or bællet for bym,
Int, Borgerrigstær or Læst; fæst fandt er skilt vnd fandt bællet,
int fandt fæst int fæst.

40. Stiger mæd offer bym mæ.

End som stiger offer bym mæ eller planst, eller anden
Bæsting, or bym int, givt bym 40 ud or Kongen 40 ud.

41. Om

41. Om Elapeter forderfveit.

Om iij. eller flauke forderfveit for nogen forsinningstid
i jende tid, da skal sand som det mænn tilføen, bode det
inden 20 dagis vinn offter sand er tilfagt: Iuldis mænn
for fide eller orlof, da skal sand bode det den samme dag:
Eior sand det vii, da fiste sand i binnis ginnur, or tagr af
sand gods or bode saa mangt som vnderfveit; Iuldis giste
Rongon bup or binn bup.

42. Om Væie at veldit.

Iul som tilfagis, or vil vii fiste at giørn vinn, eller anden ting
som fagden, fagmænn or Raad fiste vii, atlikt at væn,
bode fiste tid 3 up, anden tid 6 up, tredin tid 40 up til Rongon or binn.

43. Om Verrie or forfveit.

Iugon mænn eller quinde ind nogen veldit skal tagr sig nogen
verrie, inden binnis tilverrie or forfveit, inden vinn Rongon som
Iulige forlof, inden tagr alle aandelige fagor; or ingen fide
lof or mænnlof bode, som verrie lof or mænnlof bode
verrie, fiste i binn eller inden; fiste da nogen inden-binn
eller inden-binn verrie, som Iuldis verrie bode at væn offter
Lewen, da fiste vii væn Iuldis gods mænn, fiste da fiste
fiste fiste, at det gods som fagden bode fiste binn fiste
til Iuldis, naar da binnis mænn: Eior nogen for-imod, bode
da Rongon 3 up or binn 3 up.

44. Om Stræde.

Fagden nogen Stræde eller vii iginnur nogen mænn gænn,
til Rongon eller binnis mænn, da skal sand det helle, or tagr
gr fiste Iuldis; Vil sand vii, da mænn fagden or
Raad alligvæl ramur binnis binn, or det stænder fide til
Rongon or sand noget væn skal fiste.

45. Eior fagden fagden noget.

Iul som at fagden, fagmænn or Raad binnis noget som
binnis fagden til binnis binn, mænn fagden, Raad, binnis, or
Lewen som mænn fagden ind gænn, da skal sand det til
Lewen, or tagr der fiste fagden; Vil sand vii, da mænn det inden væn.

46. Om fagden, or Raad fagden fagden.

Iul som som fagden væn, at sand vil fagden Rongon binn
eller binn, sand binn samur som som fagden bode at binn: fide
fagden som aandelige Raad fagden fagden, Rongon,
binn, eller anden til fagden, or binnis det samur ofter, mænn
fagden

sin salp, or sant Joseph land; Bouyons Vils: Or Guileston meand
son sinifer eller salgor de son vil varen vaa Gijngent arynlyst, or
vand det, sand liere dan sinne dem son forlystent naar.
42. Om avar.

47. Om Dyrer.

Le, or sea furbo^{en} nagnn sámling at gíðr for nagnn ávindr
því, um þagðm, Þorgunnstorr or Ráðs hönnuðr þunnm
þunnm; or um þon or þufundmáðr dísorr, þand míftr sin full
or þand þufundmáðr i Þorgunnstorr; or allr andr þon i þing
þandl m bóðr Þorgunnstorr: Or þufundmáðr af dísunni um þ
þand, þand dísorr sin sáð for þagðm, Þorgunnstorr or Ráðs,
þon þunnm þor.

48. Im F. Gang f. imbede.

Guds barn som er fød i nogen Christen, og hans nægt mænde,
 som fandt til blifver Gud, og bærer sig af, som er fæder, søn,
 skindler, skinder, og andre sly, hans skal vi gifte, men om
 Guds sønner der fandt kommer i Enkelth: for Guds barn af
 for er Enkelthmand, som inden-bjød er fød, og vorder bærer,
 fandt gifte saa meget til Guds søn, fandt gifte til bærer,
 skal, naar fandt først der-i fætt.

49. Om fmedmande vare.

49. Om Embedsmænds Tælling.
 Guellem Embedsmænd, Borgere, Indv., Skomagere, Skindlere, eller
 nogen anden, der vil søle. Borgemeester, or Skands Bnd, naar
 de fatter indt Embeds-Værdi efter Tidens Længde, først Tid
 fandt Oliven Kært, bøde alt det fandt salver at bringe or tilgæ
 dig, salver paa samme Embed, or det givet indt. Bndt uafg.
 Anden Tid 3. d; tredje Tid 6. d; fjerde Tid 40. d, or alle de
 Vær Borgemeester, paa mætt, som Borgemeester or Skands Bnd
 for indt. 50. Om mange Brøder Fred.

50. Om man's Bröder fred.

Der son byder form Der son Kongen m i bym, fands bñh sammen
 Der skuden fird 40 ud, or Kongen or bym fird 40 ud ofter an-
 Der Røttel bñh. §1. Om Raadmænd.

Der Amtsh. b. d. r. § 1. Om Raadmænd.
 Den som sølder sig for Raadmænd, og vil nu belysnet af Borgeme-
 steren, Råd og Skottefogeden, sin færdig b. d. r. Land niesten for salt,
 og for b. d. r. i Rongveds Vovir.

52. Om frad som i Sjön begyndit.

[illegible]

53. Om

53. Om Optag.
Gnød som Gædder, Borgmester or Raad optager med Ringens
fuldbyrd, det blifver fast, eller både 40 ud Rongem, or 40 ud Byen.

54. Færes mand af Byen.
Gnød som Gædder indfarer af Byen sit ævindel, or arter sig
laugner borte, at væn med 6 uger, fand plik om andens i sin
ind, som skal stave for sammen, or giver, om noget skimmelt paa
kommer, som Rongem or Byen maalt paa ligger.

55. Om Rongens or Byens Laase, planter, græst, et.
Gnød som Gædder Rongens or Byens laase, fand både med sin
selsk, or fand Gædder laad til Byen or Rongem: Gud som Gædder
planter, eller Gædder indfarer eller igennem, eller tager som
bort som nu til Byens vænner borte sammenlagt, både 40 ud Rongem
or Byen: Det sammen både ind stiger eller Gædder græst, eller
fær andens ind i med sit selsk, med at kommer uforbrudt nu.

56. Om Boine Væge efter Gæddens Ind.
Gnød som Rongem Gædder fra ind, som skal blif sig væge, andens
14 dage eller fand ind, or tilfær, fædder or Borgmester, giver
som det ind, da både 3 ud Rongem, or saa noget Byen: Gædder som
or bær eller sin fædder, da skal fædder, Borgmester or Raad
væde ind ind fædder, at det blifver uforbrudt, or ind fædder
det sammen nu or saa om ind ind fædder.

57. Om Daabel.
Taber nogen Gædder som i Daabelspil merer med 1 p fædder, da
skal den som vinder nu merer besejle med en for pædder.

58. Om Frænd.
Gnød som mand fædder eller fædder som under blifver borte naar væ,
ind ind ind, da skal alle ind ind for fædder bær, giver sammen
det fædder ind, om fædder, Borgmester or Raad fædder, fædder at
vædder.

59. Om mand far slett af Byen.
Om som indfarer af Byen med Gædder, bær or god, or nu Rongem
mer ind i Byen igennem at bær ind ind aar or dag, fand miste Byen
laug, or bær at ind ind paa nu, (førstea bær pædder.) Gud som
ind ind i Byen 6 uger, or ind fædder sit bær pædder, or vædder
bær, både Rongem 3 ud or Byen 3 ud, ind fand fædder det ind
ind ind.

60. Om Væge.
Vædder nogen ind ind ind i fædder ind, ind ind ind ind, ind ind ind
ind ind ind ind til, det skal nu ind ind ind; Gud ind ind ind, skal
fædder ind ind ind ind ind, ind ind ind ind, or fædder mand ind ind
ind ind

for sin nymag or arbidn som samman sedt kan sefver Vant, or
In som Skilt tilförr fangor sit eget iym.

61. Om Speldalste.
Dus som Speldalste sett fangor samman skal laggis dag for aff seg-
In, Borgmestren or Raad, ind at farr, ind som suadann solst
födis skal; vil fänd nyl, de vider samman til gaa fänd nylt.

62. Om Rongens Jord.
Dus som berr i Staden paa Rongens Jord or gaard, fänd skal nyl
aftrængis, man fänd formaar or vil der af fälgivn, or som inget
som der berr ind vatten at afgaa.

63. Om ubegüemne Ord.
Güelken afverleber fogdm, Borgmestren or Raad ind vider fänd, af
lor ubegüemne Ord, fänd bider samman to is Rongen or Lym;
Chor fänd samman saar, bider sin fäls or berr laad; Dammor vider
or or om Lysvann, naar de rrr i Rongens eller Lymens arind.

64. Om Udbud.
Dus som Vender tilfäst at farr i Rongens indbud eller Lymens
arind, blifver fänd samman or gior det nyl, bider Rongen or Lym
40 ud, inden det fänd ind Borgmestren or Raads Orlov; or der
fäller fäls om anden til i fänd fänd, saa at inget berr paa fänd
Vender.

65. Ingen forbygge den anden.
Ingens maa forbygge sin Nabo ind fänd, stann eller berr, inden
som fogdm, Borgmestren or Raad fäls: Dus givind gior, berr
in Rongens 3 ud, or sin Lyming op.

66. Om Befestning eller Lovbestning.)
Fogdm, Borgmestren or Raad fästver fäls mart at berr ind
berrand gior, som rrr ind berrver inget fäls, saa laange
In fangor ind berrver, indet agendit In som rrr ind berrver
i fäls berrver or berrver.

67. Om Told.
Aller Verr berrver: Rigt til or fra altid, merr paa Stuan,
Gälsver, Malmo, Dragon, or aller anderr Verr berrver,
In fäls In gior Told fra S. Bartholomai dag or til S. Dionysii
dag or tid.

68. Om fäls maade.
Dus som Vender berrver ind fäls berrver, fälsver, pändver,
berrver eller inget andert fäls, fänd gior 3 ud til Rongen,
or 3 ud til Lym, andert tid 6 ud: Gior berrver ind mist
sit fälsver laad or vömmen berrver.

69. Rongens fäls or Raad ere skattver.
Fästver In af Verr fälsver gior or Raad ind Verr berrver
merr

moster, or stand at fider, fatter, for drub umag, or hon lin-
nistr, umtagin andun hinnu, som in bynn phlichj or

70. Om forlon (eller arf.)

Quis nogan mand, stand eller pign i nogan buefend, som nji fuf-
ter arfvingar i bynn eller i landet, da skal standt hys drub
guld i ginnur mid fagdur vilkub, til vottu arfving komur
mid buefning inden ar or dag; da skal dunnur antvordit
gofot i buefndit, or gifter dunnur 3 ud. Om arfvingur
in or buefndit inden fygat, da gifter in dunnur 3 ud, som
fagt or, or standt fure timur pnyr: dunnur ingun
arfvingur inden ar or dag, da or dunnur arfving, dag fua-
it fure timur pnyr, som fagt or.

71. Om vordag, det er fuy or fag.

Vorder nogan boryr eller buefnd mand fagot, fuyt or eller
dunnur noganfand i buefndit mid natt, da skal fand
Naton, fua feller it or natt eller dag, fag lob or vidd,
in som vott fure: der funder in or nogan buefnd, som
it nji givr till, buefnd dunnur 10 ud, or fua magat bynn.

72. Undfiger mand anden.

Quis som nogan mand undfiger, funder eller fure, in som fure
gr or, or nji vil lade fuy nji mid vottu, fand skal boryn fatter
at fand in anden, nji fure vil: vil fand nji boryn fatter, da
fatter fand i bynn fuyt or ginnur, til fand fangur fuy buef-
buaad, om it vorder fure for fudun, borynmoster or fuaad.

73. Om Testamente.

Ingen Testament skal fatterit funder in buefnd giat, or giat,
in dunnur i bynn buefnd, som buefndit or.

74. Om daarfub [som en formaar at buefnd.]

Funder nogan dunnur, som buefnd, or nji fatter at buefnd mid, fand
skal plagit or buefnd, at fagdur, borynmoster or fuaad or fure.
som buefnd or til, or som fand fatter fuy fure til.

75. Om Daabel.

Quis som fuyt fuy eller pnt i daabel: fuy af in som daab,
fure mid fannur, in fuyt in gifter buefnd dunnur or bynn
in buefnd, or buefnd fannur in it som fure fangur: fure funder
nogan ifind, fuyt in in daabelfuyt, fand skal fure in in
fure, or in fannur ifind fure buefnd lif for lif.

76. Om

78. Om Ginstfred.

Duo som gangr i nogen mands huse or gaard, ind bract, or
slaar fofboudens eller fustvæn, eller nogen indt fion, eller nu
gen som. Der staa fofboud eller gaard til, fand mifer sin falf, or
fofboud i Rongens Væge: End fuf som funder i nogen
mands huse eller gaard, ind armbod, fuf eller fufstom,
der eller anden Vaaben som fand til fuf fofd ind; Vorden mand
fuf eller dract, da er det fufstom's givning: Samme Ratter
or om mand vorden faant or dract i fufstom's fuf, fuf, boud, etc.

79. Skinder mand anden i land.

Duo som anden funder i land ind villis eller vord fuf, fand
boud Rongens boud, or bijn fuf uingot.

80. Brider mand ~~hader~~ mand.

Duo som giber eller funder nogen indlyk mand paa fand
fuf, daer fand fuf eller indlyk vil, or ant vorden
fand fufstom faadan, om mand fand fuf fufstom om ind af fuf
bouding for fufstom's, fufstom's fufstom, fufstom's or
faad vorden fufstom's om.

81. Brider mand Torgfred.

Duo som brijder Torgfred ind dag vord Torgfred or, fand
boud ind ind fufstom fuf 40 ud, or Rongens or bijn fufstom
uingot: Ind Ratter fufstom fuf boud fufstom's om indlyk,
or til fuf gangr ind om affom.

82. Brider mand huf i Rongst.

Brider nogen fufstom eller indlyk mand sin huf i nogen
Rongst, fand giv ind fand vord, or fufstom's fufstom
ofstom fufstom: Vil fand or fufstom's boud ind fuf, da fuf
der ind fuf ind fufstom's, fufstom's or fufstom's villis or ind,
or fufstom's fufstom's fufstom's fufstom's.

83. Slaer mand Vagterne.

Duo som vorden fufstom's at fand fufstom's or bijn
ind vord ind fufstom's om ind, fand boud sin falf, or fufstom's
vord i Rongens Væge: End fufstom's vorden til nogen
for faadan givning, or fufstom's fand boud fufstom's ofstom,
da vorden for fuf ind 12 mands ind.

84. Om Vagt.

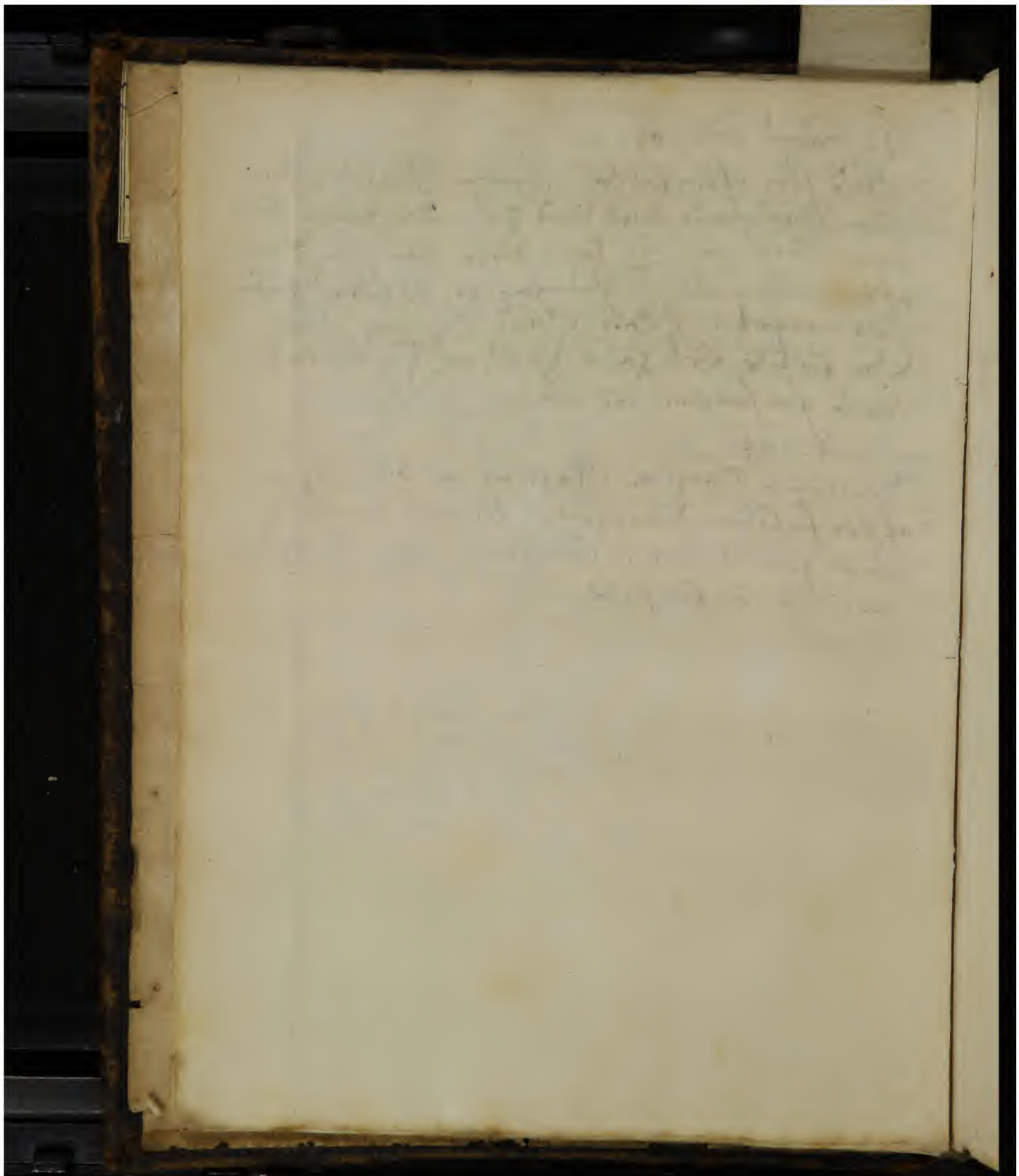
Funder Vagterne nogen paa fand fufstom's or fufstom's,
da fand fand ind til fufstom's til anden vorden, or da
giver fand fuf for fuf fufstom's fufstom's paa fand. Or
naar

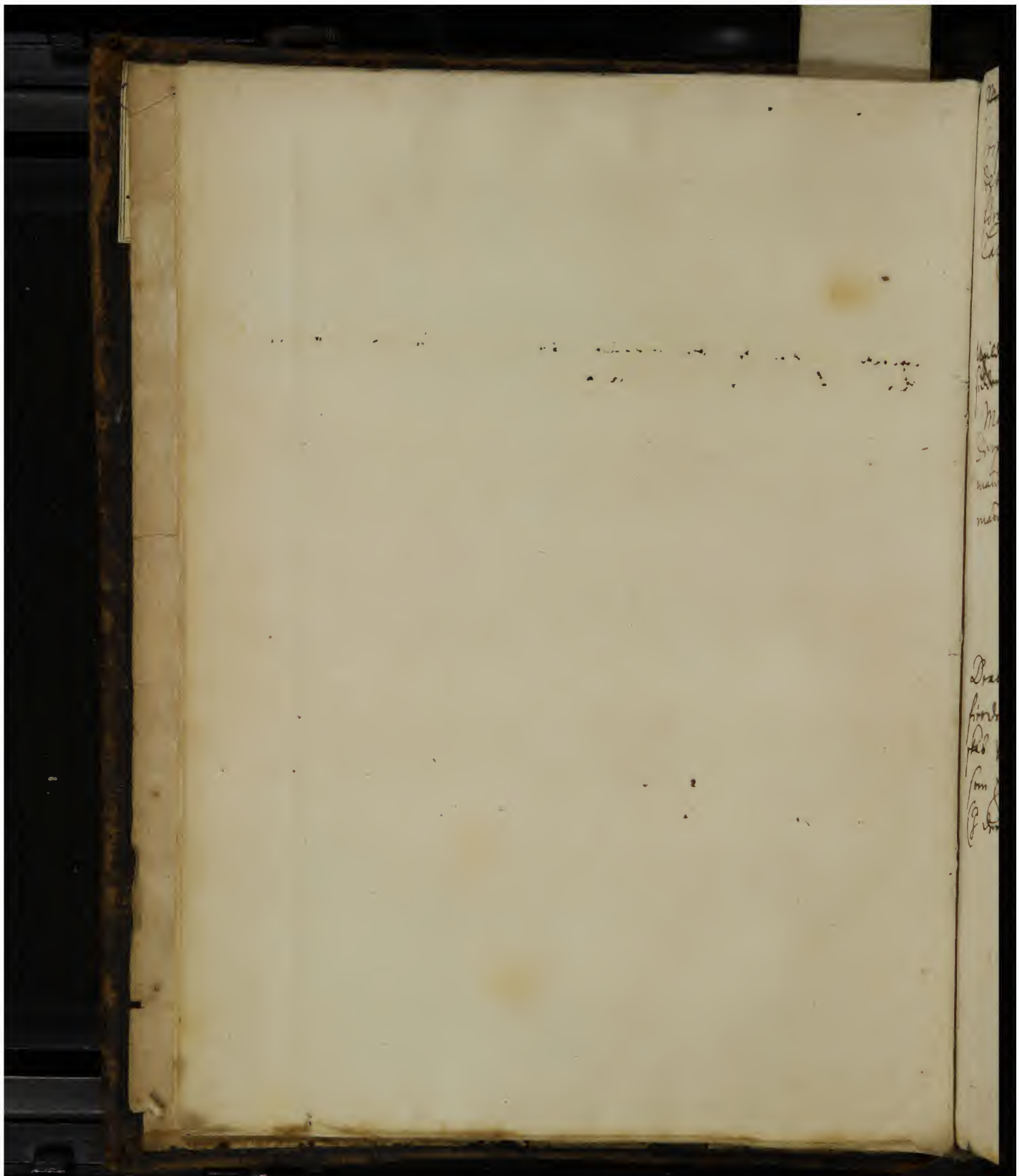
R. Gant art: 103:

Dis som ofersalder fogden, Kongenssom
eller Skadmand med Vind En, eller gifter sine
som ubegjæret ord, Gant bøde den som Gant
oferslør 40 i Kongen or Naden Gant
Saa meget. (Dis Gant den som Gant
Du gilder det Gant Galt, or Gant led
Saa forsalder til Kongen or Naden.

art. 104.

Sammr Lov or Ratt or or om nogen
ofersalder Skadmand tinnor or Gant,
naar som de er i Kongens eller Skadmand
arinde or forsale.

~~Mineralogy.~~

Corporalis pœna succedit nummaria: Løber nager
det, som ikke faldter at lide med, da man fandt
fortid til thinge, og straffes derfor efter ~~Loven~~
Lærdomme. Ty. B. 10.

~~Wijder bleef de som formaan, naar wijzen van den kloster-
fidele en nu alle overgega.~~

Maud pays at Chinglin no odd at home if paid need;
Gives her hand maid for Ty. B. 5th or 6th Capitol for
maid ^{living at} ~~house~~ ~~living~~ ~~Chinglin~~ but he says Wang, G. ^{living}
maids within the city all are English for Chinglin.

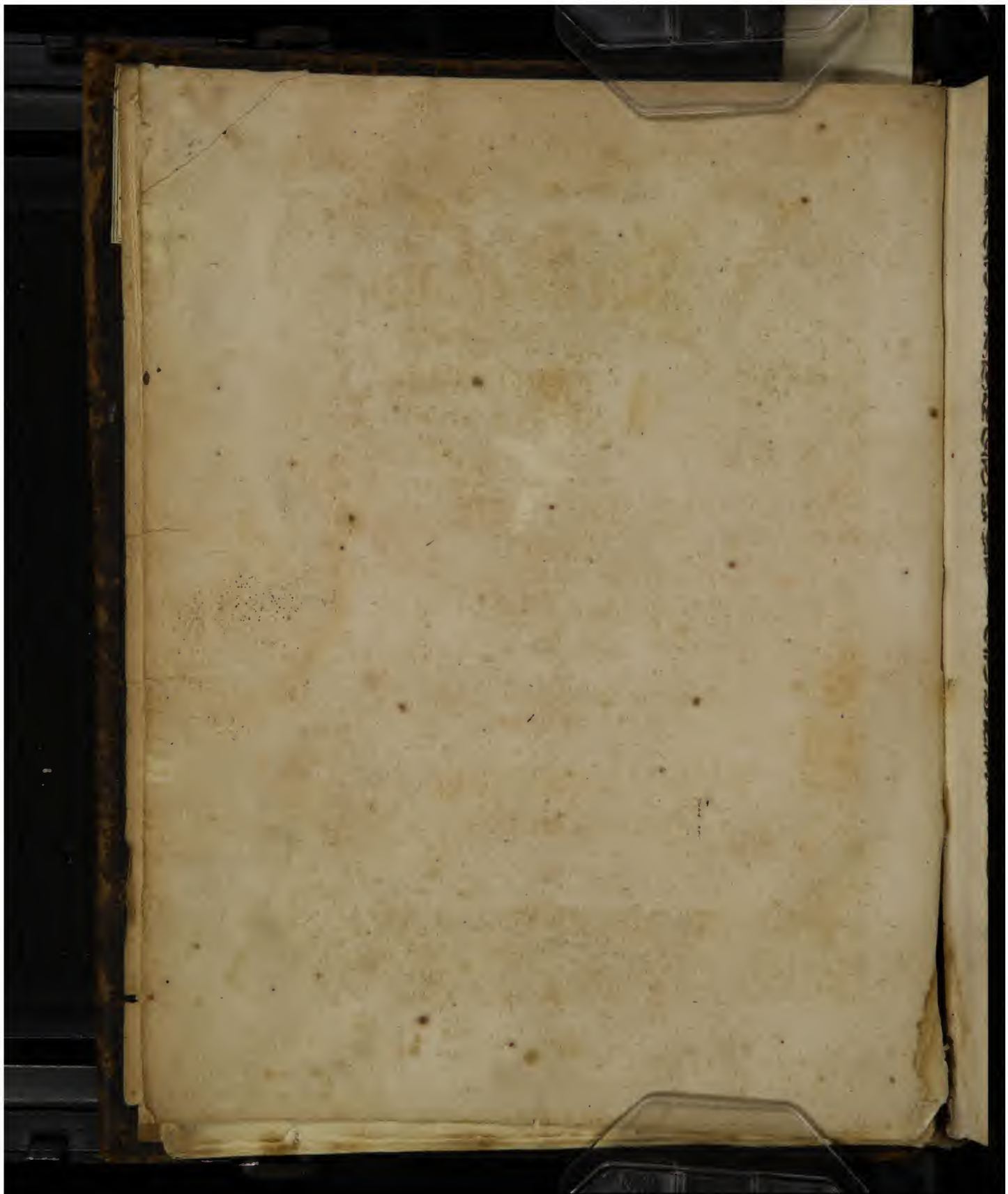
Drab skal tinfid ind 3 li gaar, inden der er færd
fjerde mætte eller uimætte til skat eller Skogor,
skal ved den tid, eller anden Gang Afskedsmand,
som Sammen ligger tilfærd. M. B. 107 p. 2.
(I den gamle Lov er det M. B. 11.)

Handwritten text in a cursive script, likely Italian, at the top of the page. The text is faint and difficult to decipher.

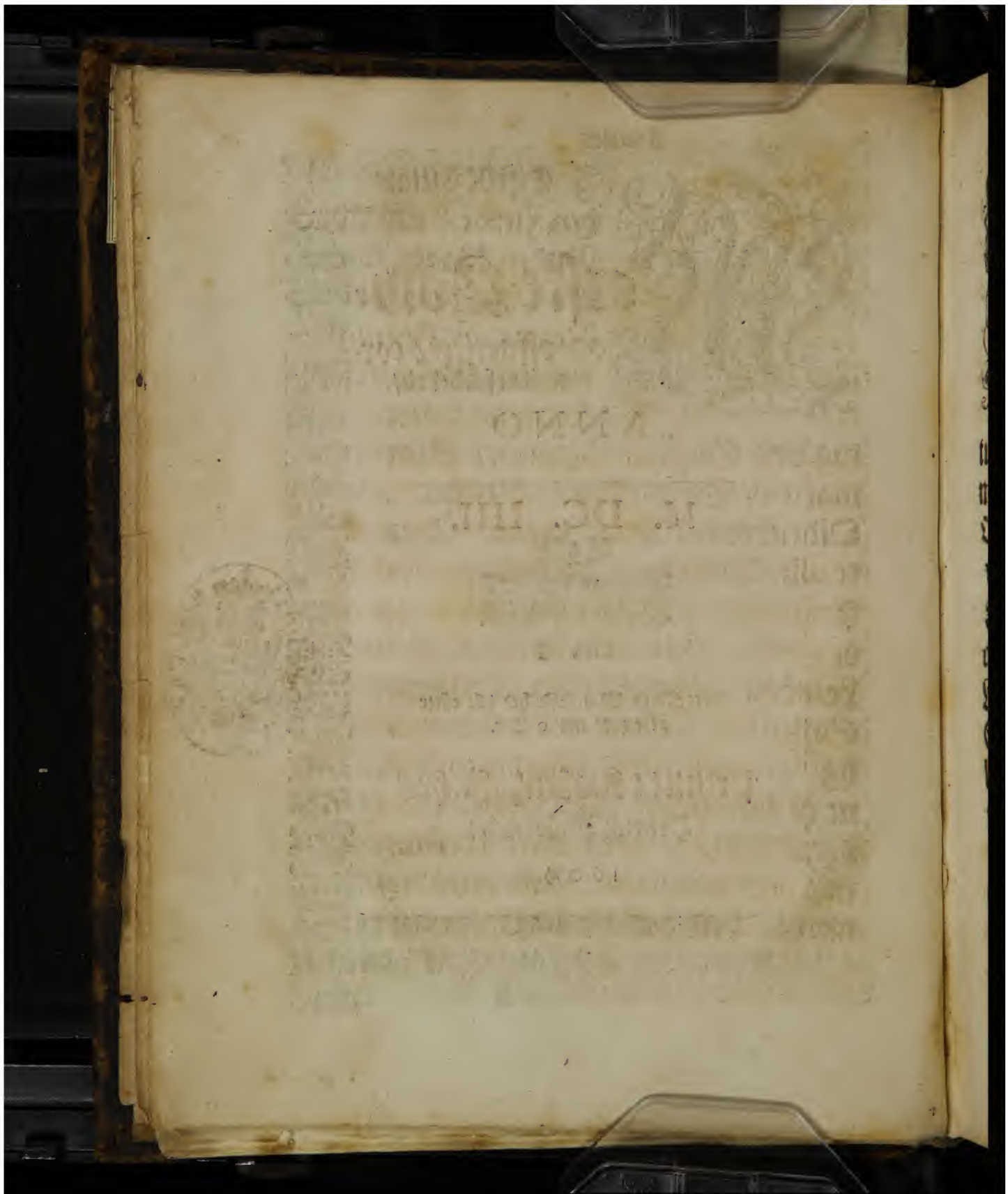
Handwritten text in a cursive script, likely Italian, in the middle section of the page. The text is faint and difficult to decipher.

Handwritten text in a cursive script, likely Italian, in the middle section of the page. The text is faint and difficult to decipher.

Handwritten text in a cursive script, likely Italian, at the bottom of the page. The text is faint and difficult to decipher.

V E H R I s tian
 den Kierde / met
 Guds Naade /
 Danmarckis /
 Kongs / Ven-
 dis oc Gottis
 Konning / Her-
 tug vdi Slehuig / Hosten / Stor-
 marn oc Dumersten / Gressue vdi
 Oldenborg oc Delmenhorst. Sig-
 re alle Bitterlig / at effter som aff
 Arilds tid hassuer verit stor brøst
 oc Defect, paa den gamle Norske
 Lovbog / saa at ordene / Tersten oc
 Stilen icke hassuer verit saa lyde-
 lig oc ordentlig tilsammenstreff-
 ne oc forfattede / at Vndersaattene
 derudi Rigit / som effter forstreff-
 ne Lov endeligen skulle rette den-
 nem / den hassuer kandt forstaaet
 a n effter=

effter som det vaar fornøden / huil-
 et der aff nocksom Land forfaris /
 at fremfarne Konninger vdi Norge
 som for 200 oc flere Aar hassue
 regerit / de hassue ladit vdgaa at-
 stillige obne Bressue / oc der met
 mange Artickle vdi forskreffne low
 forklarit oc vdtved. Disligeste er
 aff forskreffne Norgis Rigs ind-
 byggere paa vnderstedlige Tider
 flagit / baade for voris salige Her-
 refader høylofflig Ghuftommelse / saa
 vel som for os selfuer / siden wi eff-
 ter Guds Almectigstis Naadige
 forsiun er kommen til Regimentit,
 offuer forskreffne Norske Lowbogs
 Vricthighed. Oc hassuer de vnder-
 danigst begierit / at forskreffne Nor-
 ske Lowbog maatte offuersets / cor-
 rigeris / oc forbedris menige Rigen
 Under-

Undersaatte til gaffn oc beste. Oc
 paa det forstreffne Norske low icke
 laa aldelis mørck oc Tuiffclactig
 skulle vere for vore Undersaat-
 ter: da er aff Danmarckis Rigs
 Raad / (baade for vor elskelige Her-
 refaders Tiid / oc vdi hans kierlig-
 heds Tiid /) som vdi atskillige Aare
 oc Tiider ere forsend til Norges
 Rige / der at sidde Rettefing /
 mange Rettebøder forfattede / som
 baade Lowsens ord forklarer oc
 forestiller Dommerne / huorle-
 dis de vdi mange Sager fiende oc
 ordele skulle. Hvilcke Rettebøder
 ere en part aff høibemelte fremfar-
 ne Køniger vdi Danmarck con-
 firmerit, men en part ere icke stad-
 festit. Saa at nogle Dommere haff-
 ue dømt effter dennem / men nogle
 a iii haff-

haffue det icke giort. Men den for-
 nemste Aarsag til all Bricthighed
 vdi de Norske Lovbøger / befindes
 wi (effter flittig Randslagning oc
 god Bgtenckelse) denne at vere: at
 det gamle Norske Sprog / som for
 nogle Hundrit Aar haffuer verit
 brugelig / paa huilcken oc Lowen
 aff første er Kressuen / det er gant-
 ske faa solet vdi Norge (Laugmen-
 dene vnder tagen) beuist. Oc der-
 for da haffuer huer Laugmand den
 Lovbog / som hos hans Laugstoel
 fandtis / paa Norske Sprog / som
 det nu brugelig er / vdsatt / en huer
 som hannem tyckis rettest vere / oc
 som hand best kunde. Huilcke
 mange *Versions* siden til mange-
 hande meeningen oc vdydelsse
 haffuer giffuit Aarsage. Oc effterdi
 wi be-

wi befinde at disse forskreffne low-
 sens *Versiones*, som aff atskillige
 Laugmænd giort ere; Disligeste oc
 de mange Kettebøder / som baade
 aff fremfarne Konninger vdi Nor-
 ge for mange Aar vdgiffne / saa oc
 de aff Danmarckis Rigis forord-
 nede Raad ere vdgangne / de ere
 saare mange / oc icke alle stemmer
 met hin anden offuer-eens / men
 somme steder findis at vere tuert
 imod huer andre: saa at huad den
 ene Kettebod tillader oc befaler /
 det forbiudis offte vdi en anden.
 Oc saa findis somme icke sin Me-
 ning saa vtryckeligen at vdtude /
 som det sigburde. Huor offuer en
 huer Dømmer her til dags dennem
 haffuer vdtudt / som de vilde / oc
 saaledis felt den ene Dom imod
 den

den anden vdi lige Sager: en part
 aff forstrefne Kettebøder ere giff-
 ne / nogle serdelis Proumpter /
 Skibred eller Sogner. De naar
 Dommerne paa andre steder der
 effter haffuer dømt / da ere slige
 Domme saare besuerlig saldne for
 de Folck / som samme Kettebøder
 icke vaare giffne. Saa det i sand-
 hed befindis / at samme mengde aff
 Lovsens *Versioner* oc Kettebøder
 haffuer mere foruildit oc vdi tuiff-
 sord Dommerne / oc stad enten aff
 Parterne / end at de skulle kunde
 haffue dennem der effter at rette.
 De paa det wi disbedre kunde
 holde vore tiere tro Undersaatte
 vdi Norgis Rige ved Norgis Lov
 oc ret: Da haffue wi aff vortis yder-
 ste forstand oc formue ved Guds
 naa-

Fortalen.

naadige hielp oc bistand off alvors-
ligen fortagit den gemeene Lands-
low/ som her til dags/ oc vdi saa
mange Aar hassuer verit tuisslae-
tig oc mörck/ saaledis at forklare/
oc vdi god ordning at bringe: at
baade Dommerne oc parterne v-
den all tuissl den forstaae/ oc sig
der effter rette kunde. Oc til en be-
gyndelse/ da hassuer wi Anno
1602. den 31. Augusti/ ladit vo-
ris Befalning vdgaa til menige
Laugmænd offuer al Norgis Rige/
At de dennem vdi vor Kiøbsfied
Ostoe til *Pauliconversionis* Dag/ der
nest effter skulle forsamle/ oc der
enhelligen oc samdirecteligen for-
fatte en Norst Lowbog/ sampt al-
le baade Konniglige oc andre Ret-
tebøder oc Bressue/ effter huilcke de
plejer

pejer almindeligen at dømme: Oc
 samme forfattede Lovbog vnder
 deris hender oc segel indsende vdi
 vort Eangelie / at vi den ydere
 kundelade offuersee. Hvilket for-
 skreffne vore Laugmænd & icke alle-
 netroligen / hørsommeligen oc met
 flid gjort oc effterkommet haffuer:
 Men oc saa deris Betenckende om
 nogle synderlige Article / vdi Lo-
 wen at forandre / alle Norgis Ri-
 gis Vndersaatter til stor gaffn / oc
 mange tretter at forekomme / ladit
 oss tilkiende giffue; & hvilcke *Copia*
 paa it serdelis Register antegnit /
 de met forskreffne Lovbog vnder-
 danigst oss haffuer ladit tilstille.
 Hvilken Lovbog met alle Kette-
 bøder / oc den forskreffne Laugmænds
 fortegnelse / effter wi den met flid
 haffuer

haffuer selff igiennem lest / haffuer
 wi den siden ladet vdi en Bog for-
 fatte / saa at allebaade gamle oc
 nye Rettebøder / ingen vnder-
 gendis (uden nogle saa som hører
 til Kircke-Ordinangen / oc der best
 fand henførte) deere indførde vdi
 lowen / en huer Artickel til den Bog
 oc Capittel / som den bequemeligst
 kunde henførte: Saa at alle Rette-
 bøder baade gamle oc nye der
 met ere affstafte / oc icke fornøden
 er / at Dommerne mere end Lowen
 i sig selffuer / her effter haffuer at
 acte. Disligeste effter som en Bog
 vdi den gamle Norske Low / som
 kallis Christendoms Balcken / oc
 vaar 10. Capit. vdi / ingen myttig-
 hed eller brug med sig førde / men
 talede allene om Religionen: Item
 bij huor-

huorledis: Konninger vdi Norge i
gamle dage. Skulle vdfaaris: Item
om Kongernis arff/ oc andit mere
som brugelig vaar den tid Norgis
Rige først vaar til den Christelig
tro omuend/ oc nuudi denne tid v-
den albruger: Samme bog haffuer
wi aldelis vdelat: dog huius vdi
nogen-haande maade kunde fin-
dis at vere tielig/ det haffuer wi
paa andre steder/ oc vdi andre bø-
ger ladet sette oc indføre. Hvilken
Lovbog effter den saaledis som
forstreffult er/ aff oss haffuer verit
offuerseet/ corrigerit oc forbedrit:
Da haffuer wi samme forsattede
Lovbog paa den almindelig Her-
redag/ som vdi Jult Maanit sidst
forleden/ vdi vor Kjøbsted Bergen/
i voris egen Nærverelse/ er bleffuen
holden

holden/ menige Adels oc Laugmænd
ladit forlæse. Hvilcke oc seet haff-
uer / huorledis Rettebøderne ere
indsørde / huad som er tilsat eller
vdelat / oc aff huad Aarsag oc Be-
tænkende sligt skeet daar / intit vn-
dertagendis i nogen maade. Dis-
ligeste er vdi forskreffne nye for-
fattede Lovbog / effter forskreffne
Godemænds vore Undersaatters
vdi Norge / deris Mæning oc Be-
tænkende / megit i atskillige maa-
der forandret oc omset / effter som
det er befundentienlig / oc Rigens
Undersaatter vdi Almindelighed
til forbedring oc gaffn at vere.

Oceffter som wi samme forskreff-
ne Norske Lovbog / alle vore fiere
troe Undersaatter / som vdi vort
Rige Norge boendis ere / til gaffn

oc beste/ nu haffuer ladit paa Tryck
 vdgaa/ oc det effter de Betslemends
 vore Vndersaatters vdi Norge/
 deris Begiering/ Bidskab oc Bt-
 lie: Da bede wi oc biude alle vore
 Laugmend/ Borgemestere/ Raad-
 mend / Byfogder / Laugrettis-
 mend/ oc alle andre som forordne-
 de Dommere ere/ eller Domme-
 ris kald effter lovlig Forordning
 forrette skulle/ ati retter eder effter
 at domme vdi alle Sager / effter
 forskreffne Lovbog: saa at alle de
 som kommer for eder vdi Rette/
 maa vederfaris det som Christe-
 ligt/ billigt oc Ret er / effter samme
 Lovbogs indhold: atonde/ Bret-
 ferdige oc Vdædiske Mennisker /
 som met deris Bretferdige oc V-
 tilbørlige gierninger høiligen for-
 tærner

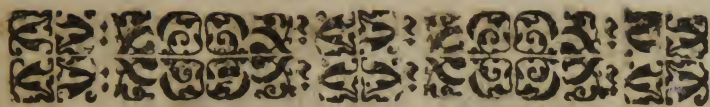
terner Gud / oc der met offte for-
 aarsager Guds heffn oc Brede /
 baade offuer dennem selff oc an-
 dre: De mæ fange ved Christelig
 oc retferdig Dom deris tilbørlig
 Straff: oc fromme oc Vskyldige
 Mennister for flige onde Folckis
 Ondskab oc Treedsthed maa vere
 frie oc forskont. Vi ville oc effter
 voris høje Øffrigheds kald / oc
 ved den Mact oss aff Gud Almec-
 tigste giffuen er / selff holde offuer
 forskreffne Lov / oc vore fiere troe
 Underlaatter vdi vort Rige Nor-
 ged der effter reglere: Dennem som
 en from / mild oc god Øffrighed
 elste / forfremme / oc deris beste vt-
 de: Enhuer for Bret oc Offuer-
 uold beskytte oc hanthæffue: Saa
 den fattige saa vel som den rige /
 ved

Fortalen.

ved voris bestiermelse / oc Christe-
lig regering skal nyde al det Lov
oc Ret er.

Giffuit paa vort Slot Kjøben-
haffn den 4. Dag Decembris /
Anno 1604. vnder vort
Signet.

Tingfare-Balcken.

Tingfare-Balcken.

Læggrethi mande næfneffe,
Om Læugting/oc
Lænsmands Eed der-om.

Cap. 1.

Læugting skal holdis *Læugting naar*
hvert Aar udi hvert Læugsogn *foldis skal paa*
paa de bestemte tider oc steder / *for den 17 Junij.*
som udi hvert Læugsogn sæd-
vaanlige værk hæfter / *som*

her efter følger: **Bahus-Een** skal holdis *Paske-Læugting.*
dis Mandagen for Botolphi, oc Mandag *den 17 Junij.*
gen nest efter Fastelaffens Søndag. *Botolphi oc Paske*

Vigens-Fos Læugting skal holdis *Sagmalssom.*
nest Søgne efter S. Povels Dag / Den nest *Vigens-Fos-Læugting.*
Søgne efter S. Hans Dag Midsommer. *26 Jan.*
25 Jun.

Borgeting Læugting som holdis i **Fresdrickstad** / skal holdis: *Borgeting eller for*
Det første skal *den 17 Junij.*
holdis **Den første** Dag efter Hellig *7 Jan.:*
Tre Kongers Dag; Den anden Mandag *Midsom.*
gen efter Midsom-Søndag: Den tredje

A

Tocken

Zingare. Balcken.

Fortifikations- u. Ingenieur-
u. Lager-Institut. Pflanz-
tischung. 16 Juni.
15 Oct.

Ys. Langling;

22 Jan:

milfstr:

Tort. ~~ad. 22.~~
 vide sup. 22 Jun.

11 Oct.

Charlote Langhins:

16 Jun

Confratry Langking:

2.3 Nov' 18 6 Jan

gnifasta

June 18

14th Sept:

Upland Lark

Land -

10 Nov:

Shen Tangling.

Mr. Foster

14 Jun

d'No

Forbids Day,
[vide sup.]

Tocketisdag; Den fierde/ den nestledag eff-
 ter Viti & Modesti: Den femte/ første
 Søgnedag effter Vinternatten. **Mo-**
Laugting; Skal holdis/ Den første/ tre da-
 ge for oc effter Pouelsmesse: Den anden/
 tre Dage for Midfaste/ oc tre Dage effter:
 Den tredje/ tre Dage effter Tocketisdag:
 Den fierde/ tre Dage for S. Hansdag mid-
 sommer/ oc tre Dage effter: Den femte/tre
 Dage for Vinternatten/ oc tre Dage efter.
Ekvolds. Lægting/ Skal holdis S.
Botolphi Aften. Lonsberg-Laugting
 Skal holdis/ Den første/ Mandagen nest eff-
 ter Hellige tre Kongers dag: Den anden/
 Mandagen effter Midfaste Søndag; Den
 tredje Tocketisdag: Den fierde/ tre dage eff-
 ter S. Botolphi: Den femte/ at Korsmesse
 om Høsten. **Laugting vdi Oplanden**
 Skal holdis/ Den første Tocketisdag: Den
 anden S. Mortens aften. **Steen-Laug-**
ting/ Skal holdis/ Den første/ tre Dage for
 Midfaste Søndag/ oc tre Dage effter: Den
 anden/ tre Dage for S. Botolphi/ oc tre da-
 ge effter: Den tredje/ tre dage for S. Mor-
 ten/ oc tre Dage effter: Den fierde/ Tocke-
 tis-

Tingsare-Balden.

elsdag. Laugtingpaa Augde-Side/ *Augde-Side* *allor*
 skal holdis vdi Mandal/ Mandagen eff. *8. Sept.*
 ter Hellige Trefoldigheds Sondag; Vdi
 Eistelæn/ Søndmere vor Fæve Dag; vdi *8 Sept.*
 Nædenes/ næste Søndag efter Michaelis *17. Sept.*
 lse Dag; vdi Raabygde Laugt/ næste *25 Jun.*
 Søndag efter S. Hans Dag Midsom- *Staf Laugt*
 mer. Laugting vdi Staffwangers- *17 Jun.*
 Dømme / skal holdis/ Den første til S. *14 Sept*
 Botolph: Den anden/ Korsmiss om Hø- *17 Jun.*
 sten. Bergen Laugting skal holdis S. *17 Jun.*
 Botolph Dag. Trundthiens Laug- *17 Jun.*
 ting/ S. Botolph Dag. Scudi Zemte- *10 Jun.*
 landen/ fiorten Dag for S. Hans Dag *17 Jun.*
 Midsommer. Stegens Laugting skal *17 Jun.*
 holdis S. Botolph Dag. Och huer tre- *17 Jun.*
 die Aar skal holdis Laugting vdi huere *17 Jun.*
 Ristværk vdi Findmarcken. Til huere *17 Jun.*
 Laugting skal komme Konningens Doms- *17 Jun.*
 budsmand/ eller hans Foged/ oc alledemand *17 Jun.*
 aff huere Skibrede/ der-til bliffver næstadel *17 Jun.*
 inden forfald.

Al

De

Tingfare-Balden.

Lægnathidsmands
tilnæfning.

De Mænd som Lægtinge søge stulle /
skal Konningens Ombudsmand / eller hans
Foged / nøie hlemmet hver Skibrede hans
Læn / paa det Ting / som holdis i hver Ting-
sted / Midfastetid / og skal næfne de Mænd /
som de ved deris Eed vilde holde / der ill due-
lige og best tlenlige ere.

inf. 3.
Lægnathidsmands
for inf. 3. 7
Ombudsmand
ind om Læg-
tingens
næfning.

Den første Begheering til Konningens
Ombudsmand kommer til Lægting / eff-
ter hand samme Læn bekommet haffver /
da skal hand sverge den Eed / at hand haff-
ver næfne de Mænd ill Lægtinger / som
hand toekte dertil vaare best tlenlige / De hand
icke tog der Gunst eller Gaffve foret / og det
samme vil hand altid gøre / Emeden hand
haffver samme Læn / Den Eed skal hand icke
siden offere soerge / end den ene sinde.

Om Næfnde Mænd til Lægting.

(4 Rec. p. 331.)

Capit. II.

Den mange
næfne / som
giver sig af Læg-
tingen, alle fogder.

Ombudsmand eller hans Foged
skal næfne saa mange Mænd aff
hver Tinglaug eller Skibrede vdi
hans Læn / som behoffgleris: De
de stulle haffve aff Bønderne / hiler vdi sin
Tinglaug og Skibrede / for deris Wmag / saa
offte

Lægnathidsmands
Lægting.

Lingfare-Baleten.

offte de fare til Laugtinget / for huer Mijl fi
 re rittling Danstet. ~~Or hunden~~ Bondestom
 teke betaler næstinde Mænd sine tillagde Pen
 ninge/ bøde en ~~Marck~~ **Sølf**. ~~Sindis Om~~
 budsmand eller hans Fogit forfommelig /
 oc icke udnæstner Mænd/ saader feller Laug
 rettismænd paa Laugtinge/ da bøde imod
 Konningen for huer som icke næstnere/ en
~~Marck~~ **Sølf**. Men huor som Laugting
 holdis udi Klostrederne/ Der skal holdis met
 Laugrettismændene / som aff Arilds-tid
 haaffuer verit sædvaantlig. ~~I~~ **Jær** skal heller
 Ombudsmand affsele nogen Laugrettis
 mand / som næstnere ~~væ~~ / uden Lovling ~~Marck~~
 fægt.

*Om de fæltis for sin
 Ombudsmands
 Kæmpe.*

*Laugrettismænd
 der skulde være.*

*Laugrettismænd
 aff Arilds-tid
 der skulde være.*

~~Huor~~ næstnere Mænd som uden Lov
 lig forfald lodder hlemme fra Laugting/ Naar
 hand tilfæls did at fare / bøde en ~~Marck~~
~~Sølf~~ oc hvidet næstnere Mænd & som icke
 kommer paa Tinget forend Ederet er foren
 bede en halff marck Sølfuden Laugmanden
 fand fiende at hand hafde Lovlig forfald.

*Om de forfommer
 Laugtingen, naar
 de tilfæls;*

*eller komr icke
 for fælt or form.*

Alle Konningens Ombudsmand / eller derts
 Fogder oc Lænsmand / ere pligtige at kom
 me til Laugtinget: Huor som lodder hlemme
 uden Lovlig forfald/ bede Konningen fire
 Marck

*Sup. 1. 1330.
 Reg. 1. 1330.
 Ombudsmand der
 komr til Laugtingen
 for fælt fogder or
 Lænsmand.
 Siden de hlemme,
 ud forfæls.*

*Om den gamle Lov: Or Maas
 Læse om den som var udfælt til at fægt
 ind i første Laugrettis-tid.*

Tingsfare-Balcken.

Marck Solff/ oc dis yndermæte / som Konning-
gen vilhætte derts Sag til.

4 Rec. p. 331.

Om Taugtings Ordning / Taug-
rettis Mands Eed / oc om Taugwider Taug-
tings Indsegl / Cap. III.

Taugting for den
for Jule 6.

Taugtinger skal holdis saa lenge
Taugmanden/suunis behoff-gloris/
At huer Mands Sager som did
stæffint ere / kunde forhøris: Hand
skal lade giøre saa stort Rum / paa huer
Tingsfæd / til to tytter Mand / oc skal saaholde
der / at aff huer Tauglaug næffnis nogle
Mend / saamange behoff gloris / oc de for-
standigste / som derom tænk.

End vinn den
skal værre:
af for Tauglaug nogle
mand, de standigste.
sup. 1.

Taugmanden
End.
(sup. 1.)

De som næffnis til Taugrettis-Mænd /
skulle det første sinde de komme i Taugrettis/
sberge denne Eed / at all den stund hand er i
Taugrettis / skal hand saa tiende i huer
Mands sag / saavel den skuldigst / som den
rusthyldigst / den sagedist / som dækv. sagedist /
som hand veed sandist vere for Gud / efter
Loven / oc hans Samvittigheds: den Eed
skal hand icke offiere sberge / end det første
sinde / Enddog hand offiere tilfigis af fare til
Taugtingte. Skal oc ingen aff dem / som icke
ere Taugrettis-Mænd / vden forloff / sidde
inde

Ingen fædder
oc forstige
den inden forloff.

Tingfare-Balcken.

Inde paa Tinget / oc forercke Laugrettis-
mandens huo det glør / oc vil icke vige Naar
hand tilfigis / bøde en halffmarck Solff.

Laugmanden skal lade Ringe Klokker /
naar hand vil gaa til Ting med Lovbogens

oc da skulle Laugrettismændene / oc andre
dib kommen ere / gange ædru til Tings / naar

Solen er i Øster / oc sidde der til Middag /
oc icke forer gaa derfra / uden lovlig for-

sald / Under to Øris Brede: Huem som
kommer drucken til Ting / budder oc glører

viliud / skal den Dag ingen sin Sag søge
mod nogen: Ingen maa fore nogen Drick

eller Mad paa Tinget / huere en at selge / el-
ler i andre maader at udstencke; Huem der

glør / haffver forbrug det til Tingmændene.
Hilcken som udenfor Tinget budder /

oc glører Laugmanden oc Laugrettis viliud /
eller oc kierer deris Maal / sørend de haffve

Laugmandens oc Laugrettismænds forloff /
bøde huer en De Solff. Huor Laugsogner

haffver Indsetgle / da skal Laugmanden mee
en aff Bønde-Vensmand / som Mænge

Laugrettismænd der vil beiro / forvare
Laugtings Indsetgle under wende Daasse

De skal icke brugis til andet met at forsetgle /
end

Alten skal ringe,
Naar gaaet til
Laugtinget;

Paa frid hild det bygin-
det;
oc forvare sig dib.
Ting soldit sig paa nogen
dag, & Rec. ark. 309.
Huor mand vil
den, oc gior viliud.

Ingen maa eller drick.
Ingen drucke eller
fætte Indsetgle & R.
p. 192.
Huor mand vil ind mæn
for Tinget;

[3 Rec. ark. cap. 10. m.
Hilck. & frid gang der
huere.]
eller budet for In far
forlof.

Laugtinge Indsetgle
ind forvare.

Huor mand forsetgle.

alle drucke oc fælle
forvare sig and for or alder ind. [Rec. p. 309.]

Lingfart-Balden.

end det som paa Laugtingit i almindelig-
hed stæer / Oc Mængde Almue vedkom-
mer; hvilcke Brevve skulle paa Laugtinget
oplæsis / oc siden maa met seiglet forsegles:
Skal oc huer Laugtingsmand forvare sit
Indseigel / saadet til Sandhed oc Retfær-
dighed brugis / oc icke til Vagts eller Brev-
færdighed: Huem som b. findis anderledis
at beseigle end som reiser / oc Forven udvis-
ser / den skal bøde til Konningen Otte Dru-
ger oc Tretten Mark Sølf / oc staaende
Sagvolderen til rette efter Sex Laugtings-
Mænds sigelse: Oc hvilcke Fogder eller Om-
budsmænd som findis anderledis end reiser
dermed omgaa / Straffis som Jantener /

Om Videns byrd ^{Doerenginf} Loc de Sager paa

*Lagungesthal dommits: Om Sommer
indpresse Ved Ombydmanden: Om Trusel.
Capit. IV. Hvermann fortæller om mishandling for
Bogens Lærdes Dødt.*

Ster en Mands egen Velsin. 68.
 delfe/oc Lovlig Vidnißbyrd/Stulle
 alle Sager dømmis. 19. **¶** En Mands
 vidnekr som ingen vidne/ oc to

Wends vidne ere saa gode som ti Wends
vidnes undtagen der foris bedre vdnisbyrd
imod. Engen vdnisbyrd som gielder paa no.
vidne, frimalelse, or at forfølde den gen
minnede straff. (3 R.^{ark} 15.)

[Om Launing bog or
anden Tingbog, in
4 Dec. f. 214, ~~215~~ 21.
336, 337.

Accept, p. 331.
Lange & Hismund for
on Louis Indigle,
or longer let rest,

aller, fragt: (Lautstimmig)
Lautstimmig.

San Val from or San,
Joyous or Embold
mend. M. B. 24

Om Bytning, 4 Dec. p. 159.

K.B. 12.

Starke Bekundung
von vielen Jüngern.

[Deuter. 19, v. 15, etc.]
Gnör manyr Vilur

2 K. l. (3 K. c. 15)

Den 11. Dec. 1811. 17.
Sag Voldbørn: Hul

Stefanis at four
viduo. [On
@ last 14 on

3. Rec. cap. 11.

Tingsfare-Balcken.

gen Mands ære / Liff eller gods / skal tagis
 eller giffvis bestreffven / vden den det paa
 gielder / er det imod Lovligen stæfnt oc ka
 det / eller er ocsaa self til vedermaalsting
 nærværendis tilstede: Skulle oc icke Laug
 manden & eller Laugrettismændene domme
 effter nogen Bevffning / som icke er tagen til
 Tingsfor Laugmanden / eller Laugrettis
 mændene / som stæfnts paa Stedtings- eller
 Bylæsting / der som Tingsstufver eller stæf
 nestufver holdis / oc der vundet oc beset
 glet & som ved-bør: Icke skal Præster heller
 Skrifve nogen Vidnisbyrd / eller andre
 Benefebressve: Men huer Ombudsmand
 vdi sit Eæn / skal tilsticke en soren Skriff
 ver & vdi huer Tingslaug / Oc tillegge den
 nem tilbørligt Underholdning aff Almuen
 for deris Vmage / som skal vere aff huer
 fuld gaard & fire Skilling / oc aff huer halff
 gaard & oc Ddegaard & to Skilling: Oc naer
 hand skriffver for dennem / da skal hand giff
 ve Skriffveren fire Skilling & for huer side
 hand skriffver / oc der-offver dennem icke be
 ltege. [Bulet maa skrifves paa liff papir, oc færm
 Disse ere de Vidner / som ingen alenstæf
 fastal imod komme / om de ere Skilvige oc
 Lovfaste Vidnisbyrd: B De
 [Hvæn rj maa Vidner, for 3 Rec. art. 18.]

A. B. 19.

Jegns Vidner gind
 inden tagen til Laug
 ting, eller stæfning, or
 besvaret.
 [4 Rec. p. 213, 214, forh
 at stæfning vidner til Land
 ting, ind for h. E. E. E.]
 [Vidner som gælder røngang
 Vinet, naar maa stæfning
 igien; forvden. p. 201.]
 [Fogder som stæfning ind
 i adant;]

[Om Tingslaug, for 3 Rec.
 c. 1. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 1004. 1005. 1006. 1007. 1008. 1009. 1010. 1011. 1012. 1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019. 1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026. 1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033. 1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040. 1041. 1042. 1043. 1044. 1045. 1046. 1047. 1048. 1049. 1050. 1051. 1052. 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1058. 1059. 1060. 1061. 1062. 1063. 1064. 1065. 1066. 1067. 1068. 1069. 1070. 1071. 1072. 1073. 1074. 1075. 1076. 1077. 1078. 1079. 1080. 1081. 1082. 1083. 1084. 1085. 1086. 1087. 1088. 1089. 1090. 1091. 1092. 1093. 1094. 1095. 1096. 1097. 1098. 1099. 1100. 1101. 1102. 1103. 1104. 1105. 1106. 1107. 1108. 1109. 1110. 1111. 1112. 1113. 1114. 1115. 1116. 1117. 1118. 1119. 1120. 1121. 1122. 1123. 1124. 1125. 1126. 1127. 1128. 1129. 1130. 1131. 1132. 1133. 1134. 1135. 1136. 1137. 1138. 1139. 1140. 1141. 1142. 1143. 1144. 1145. 1146. 1147. 1148. 1149. 1150. 1151. 1152. 1153. 1154. 1155. 1156. 1157. 1158. 1159. 1160. 1161. 1162. 1163. 1164. 1165. 1166. 1167. 1168. 1169. 1170. 1171. 1172. 1173. 1174. 1175. 1176. 1177. 1178. 1179. 1180. 1181. 1182. 1183. 1184. 1185. 1186. 1187. 1188. 1189. 1190. 1191. 1192. 1193. 1194. 1195. 1196. 1197. 1198. 1199. 1200. 1201. 1202. 1203. 1204. 1205. 1206. 1207. 1208. 1209. 1210. 1211. 1212. 1213. 1214. 1215. 1216. 1217. 1218. 1219. 1220. 1221. 1222. 1223. 1224. 1225. 1226. 1227. 1228. 1229. 1230. 1231. 1232. 1233. 1234. 1235. 1236. 1237. 1238. 1239. 1240. 1241. 1242. 1243. 1244. 1245. 1246. 1247. 1248. 1249. 1250. 1251. 1252. 1253. 1254. 1255. 1256. 1257. 1258. 1259. 1260. 1261. 1262. 1263. 1264. 1265. 1266. 1267. 1268. 1269. 1270. 1271. 1272. 1273. 1274. 1275. 1276. 1277. 1278. 1279. 1280. 1281. 1282. 1283. 1284. 1285. 1286. 1287. 1288. 1289. 1290. 1291. 1292. 1293. 1294. 1295. 1296. 1297. 1298. 1299. 1300. 1301. 1302. 1303. 1304. 1305. 1306. 1307. 1308. 1309. 1310. 1311. 1312. 1313. 1314. 1315. 1316. 1317. 1318. 1319. 1320. 1321. 1322. 1323. 1324. 1325. 1326. 1327. 1328. 1329. 1330. 1331. 1332. 1333. 1334. 1335. 1336. 1337. 1338. 1339. 1340. 1341. 1342. 1343. 1344. 1345. 1346. 1347. 1348. 1349. 1350. 1351. 1352. 1353. 1354. 1355. 1356. 1357. 1358. 1359. 1360. 1361. 1362. 1363. 1364. 1365. 1366. 1367. 1368. 1369. 1370. 1371. 1372. 1373. 1374. 1375. 1376. 1377. 1378. 1379. 1380. 1381. 1382. 1383. 1384. 1385. 1386. 1387. 1388. 1389. 1390. 1391. 1392. 1393. 1394. 1395. 1396. 1397. 1398. 1399. 1400. 1401. 1402. 1403. 1404. 1405. 1406. 1407. 1408. 1409. 1410. 1411. 1412. 1413. 1414. 1415. 1416. 1417. 1418. 1419. 1420. 1421. 1422. 1423. 1424. 1425. 1426. 1427. 1428. 1429. 1430. 1431. 1432. 1433. 1434. 1435. 1436. 1437. 1438. 1439. 1440. 1441. 1442. 1443. 1444. 1445. 1446. 1447. 1448. 1449. 1450. 1451. 1452. 1453. 1454. 1455. 1456. 1457. 1458. 1459. 1460. 1461. 1462. 1463. 1464. 1465. 1466. 1467. 1468. 1469. 1470. 1471. 1472. 1473. 1474. 1475. 1476. 1477. 1478. 1479. 1480. 1481. 1482. 1483. 1484. 1485. 1486. 1487. 1488. 1489. 1490. 1491. 1492. 1493. 1494. 1495. 1496. 1497. 1498. 1499. 1500. 1501. 1502. 1503. 1504. 1505. 1506. 1507. 1508. 1509. 1510. 1511. 1512. 1513. 1514. 1515. 1516. 1517. 1518. 1519. 1520. 1521. 1522. 1523. 1524. 1525. 1526. 1527. 1528. 1529. 1530. 1531. 1532. 1533. 1534. 1535. 1536. 1537. 1538. 1539. 1540. 1541. 1542. 1543. 1544. 1545. 1546. 1547. 1548. 1549. 1550. 1551. 1552. 1553. 1554. 1555. 1556. 1557. 1558. 1559. 1560. 1561. 1562. 1563. 1564. 1565. 1566. 1567. 1568. 1569. 1570. 1571. 1572. 1573. 1574. 1575. 1576. 1577. 1578. 1579. 1580. 1581. 1582. 1583. 1584. 1585. 1586. 1587. 1588. 1589. 1590. 1591. 1592. 1593. 1594. 1595. 1596. 1597. 1598. 1599. 1600. 1601. 1602. 1603. 1604. 1605. 1606. 1607. 1608. 1609. 1610. 1611. 1612. 1613. 1614. 1615. 1616. 1617. 1618. 1619. 1620. 1621. 1622. 1623. 1624. 1625. 1626. 1627. 1628. 1629. 1630. 1631. 1632. 1633. 1634. 1635. 1636. 1637. 1638. 1639. 1640. 1641. 1642. 1643. 1644. 1645. 1646. 1647. 1648. 1649. 1650. 1651. 1652. 1653. 1654. 1655. 1656. 1657. 1658. 1659. 1660. 1661. 1662. 1663. 1664. 1665. 1666. 1667. 1668. 1669. 1670. 1671. 1672. 1673. 1674. 1675. 1676. 1677. 1678. 1679. 1680. 1681. 1682. 1683. 1684. 1685. 1686. 1687. 1688. 1689. 1690. 1691. 1692. 1693. 1694. 1695. 1696. 1697. 1698. 1699. 1700. 1701. 1702. 1703. 1704. 1705. 1706. 1707. 1708. 1709. 1710. 1711. 1712. 1713. 1714. 1715. 1716. 1717. 1718. 1719. 1720. 1721. 1722. 1723. 1724. 1725. 1726. 1727. 1728. 1729. 1730. 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1737. 1738. 1739. 1740. 1741. 1742. 1743. 1744. 1745. 1746. 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1752. 1753. 1754. 1755. 1756. 1757. 1758. 1759. 1760. 1761. 1762. 1763. 1764. 1765. 1766. 1767. 1768. 1769. 1770. 1771. 1772. 1773. 1774. 1775. 1776. 1777. 1778. 1779. 1780. 1781. 1782. 1783. 1784. 1785. 1786. 1787. 1788. 1789. 1790. 1791. 1792. 1793. 1794. 1795. 1796. 1797. 1798. 1799. 1800. 1801. 1802. 1803. 1804. 1805. 1806. 1807. 1808. 1809. 1810. 1811. 1812. 1813. 1814. 1815. 1816. 1817. 1818. 1819. 1820. 1821. 1822. 1823. 1824. 1825. 1826. 1827. 1828. 1829. 1830. 1831. 1832. 1833. 1834. 1835. 1836. 1837. 1838. 1839. 1840. 1841. 1842. 1843. 1844. 1845. 1846. 1847. 1848. 1849. 1850. 1851. 1852. 1853. 1854. 1855. 1856. 1857. 1858. 1859. 1860. 1861. 1862. 1863. 1864. 1865. 1866. 1867. 1868. 1869. 1870. 1871. 1872. 1873. 1874. 1875. 1876. 1877. 1878. 1879. 1880. 1881. 1882. 1883. 1884. 1885. 1886. 1887. 1888. 1889. 1890. 1891. 1892. 1893. 1894. 1895. 1896. 1897. 1898. 1899. 1900. 1901. 1902. 1903. 1904. 1905. 1906. 1907. 1908. 1909. 1910. 1911. 1912. 1913. 1914. 1915. 1916. 1917. 1918. 1919. 1920. 1921. 1922. 1923. 1924. 1925. 1926. 1927. 1928. 1929. 1930. 1931. 1932. 1933. 1934. 1935. 1936. 1937. 1938. 1939. 1940. 1941. 1942. 1943. 1944. 1945. 1946. 1947. 1948. 1949. 1950. 1951. 1952. 1953. 1954. 1955. 1956. 1957. 1958. 1959. 1960. 1961. 1962. 1963. 1964. 1965. 1966. 1967. 1968. 1969. 1970. 1971. 1972. 1973. 1974. 1975. 1976. 1977. 1978. 1979. 1980. 1981. 1982. 1983. 1984. 1985. 1986. 1987. 1988. 1989. 1990. 1991. 1992. 1993. 1994. 1995. 1996. 1997. 1998. 1999. 2000. 2001. 2002. 2003. 2004. 2005. 2006. 2007. 2008. 2009. 2010. 2011. 2012. 2013. 2014. 2015. 2016. 2017. 2018. 2019. 2020. 2021. 2022. 2023. 2024. 2025. 2026. 2027. 2028. 2029. 2030. 2031. 2032. 2033. 2034. 2035. 2036. 2037. 2038. 2039. 2040. 2041. 2042. 2043. 2044. 2045. 2046. 2047. 2048. 2049. 2050. 2051. 2052. 2053. 2054. 2055. 2056. 2057. 2058. 2059. 2060. 2061. 2062. 2063. 2064. 2065. 2066. 2067. 2068. 2069. 2070. 2071. 2072. 2073. 2074. 2075. 2076. 2077. 2078. 2079. 2080. 2081. 2082. 2083. 2084. 2085. 2086. 2087. 2088. 2089. 2090. 2091. 2092. 2093. 2094. 2095. 2096. 2097. 2098. 2099. 2100. 2101. 2

1. 2.

I. De som vidner om Steffning/ at
haffue kaldet i hlemme til sit Huus/ at møde
til Ting.

2.

II. De som vidner/ at de haffuer hørt no-
gen loffuelt huer-anden paa Ting/ at ville
møde met huer-andre for Retten.

K.B. 2. or 12.

3.

III. Ere de Vidner som mand erf ells
kræfft at bære/ (Pøst til-profs.)

4.

IV. Ere de Vidner/ som mand met For-
wen nodis iisat bære/ paa sit eget vegne/ at
tis effter en andens Ord. forfalds-vidne, som blif-

M.B. 9.

5.

V. ~~Steffning-vidner~~ de som vidner
om forord pdi Giffiermaals-handel oc sama-
sæde. ~~Steffning-vidner~~ som icke vil vere Steffning-vid-
ne/ lofvisgellkræfft aff andre/ oc forholde der

Vil nogen i sin værn
vidne, som i sin værn
(K.B. 12. M.B. 10.)

K.B. 2. O.B. 5.

med Retten/ skal bøde en Mark Sølv/ ~~hvert~~
hand er hans Skægt fjerde Edd/ eller Væ-
mere/ eller besvoger/ til ~~den~~ som steffnis:

Grund forklaring Land
saar for sin omde-
ning for skinde-talefr.

De den som vidne kreffuer/ oc behoff haff-
ver/ skal haa sine Vidne/ saa meget aff sit
gods/ som hand haffuer follesse for alt sit

Om hvidt, imod finandem,
for 1. Recept, cap. 15.

Rosinet/ oc Grunde-Tabelse/ effter gode

Om falske Vidner, cap. 16.

Mænds dom. ~~Engelstomus~~ Vidner maa ikke sverge, et.

Om falske Vidner, cap. 17, 18.

Laugrentsmænd skulle domme om alle de

Om Mænds sager for 3.

Sager/ som for dennem til Tingsuffver/

Recept, cap. 20.

eller Steffnesuffver ere steffint/ eller anden

Om falske Vidner, cap. 21.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 22.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 23.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 24.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 25.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 26.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 27.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Om falske Vidner, cap. 28.

Laugrentsmænd domme om alle sag: freds/

Lingförs-Balden.

Rent

23 11

Tingsfare=Balken.

Her
con-
fusa
in an-
tiquis
obser-
ua-

*Herilich Sager for
eller sigt i domstol
paa Laugtinget.*

*† V.C. som til
foreenelse vider
aameldt oc rin-
geste etc.*

*Om Loven
ider forkla-
ret om sig.*

*Om nogen Om-
budsmænd, eller
den som Rotten får
sig forkl.*

*[Lignes om
indl. sig
nogen anden
i den art. v.
3. Rec. 45.]
her p. 14.*

Rett/ indtil de haffve den rett/gjort/ de vlov-
lig fra-tog/ efter Laugmands eller andre
stellige Mænds Dom. De sager skal først
dommis som til Laugtinget ere indsatte/ oc
første ere: Dernet de som did ere indstefne-
de/ oc alle de Maalmand legger hender sam-
men om & for tvende vidner/ om de vidner
fremkommer paa Ting: Siden de Sa-
ger som tingere ere. End alle de Sager/
som Loven icke forklarer/ Da skal huer
lade sig nøye som Laugrettismænd samtycke:
(L. B. 22, 23.) End kunde de icke forligis der-om/ da stande
detsom Laugmanden samtycker; Vden Kon-
ningen oc hans Raad anderledis for rett
kiender. ¶ Der som saa stæer/ at Konningens
Ombudsmand lader straffe nogen efter
Loven/ for sine Misgjerninger/ oc det i
Sandhed fand findes/ at de eller deris fren-
der truer Ombudsmanden/ eller den som
Retten haffver sigret; Da skal de indset-
tis i Konningens Forbaring/ indtil de sette
Borgen/ at den som truet er/ skal være tryg
oc vfeidet/ oc icke saa skam eller skade aff/ oc
bøde dertil fire Marck Sølf imod Konnin-
gen for sin dristighed/ oc stahde den til rette &
handhævet/ efter Sex Mænds Dom. Men

Der

Tingsare-Balcken.

der som den der truet vaar/ sanger nogen skad
 de/ oc det kand befindis at vere sterd aff dertis
 Raad eller Voldz som truede/ da skal icke
 Ombudsmand eller Taugmandz tage Lov
 aff dennem/ eller sone met dennem / forend
 Konningen bliffver der om adspurt: Tager
 hand for noget/ da er det z -som det vaar tv
 glort. Tilgemaade/ om nogen haffver sag
 imod andre/ eller andre imod dem/ oc icke ville
 fremfare med Ketten / men med Truselz oc
 offuermaect imod dennem z som mindre for
 maa/ oc dog blude dennem til Lov oc Rett
 under gode Mends Dom/ met fuld forlostes
 saa de for Redselz skyld nodis at affstaa de
 ris Rætt: Da skal Ombudsmand oc Taug
 mand (om sligt bevisis) tage dem oc hæfte
 demz oc bøde/ som for er sagt: Demed dertis
 Lov skal holdis / som for er rett / om nogen
 aff dennem bliffver tvformz.

*Sanger den klæd (af
 en anden) som for
 vaar.*

*(3 Rec. art. 45. (hiz p. 100))
 Tager man anden
 vilful ind, for man
 forfar Jam.*

Om Tinasfred / oc om mand bær

Vaaben paa Tinget:

Cap. V.

Alle de Mend / som vdi Ting
 færd ere / skulle fredeligt med
 hin-anden fare / til de komme

B ij

iii

*Spædlig Ting-færd,
 from or tilbæyr.*

(3 Rec: art. 23.)

Tingfare=Balder

*Inclit eller hmlst
Irr nogen
(M.B. 13) 16.*

*eller or saargivrit.
M.B. 7, 16.*

*Har mand Vaaben
paa Tinge.*

*bredder Kongen
som faar Jult,*

*M.B. 1.
eller Jult.*

allbage igjen til deris Huse: Huem som
giort mod dem Fred / saa at hand dræber
Mand eller Lemlester / (uden det steer aff
vaade eller Nodverge /) Da haaffuer hand
forgiort Jæ og Fred / Land og Løste /
og komme aldrig i Landet igjen: End om
mand vorder Saargiort paa Laugting
get / eller paa hans rette Ting=Vene / enten
fremfeller tilbage / eller saar nogen stæde aff
nogen Mand & med hans villie / da bødis sta-
den dobbelt / og Konningen Drie Driuger og
Tretten Mark Sølf.

Var mand Vaaben paa Tinge / dargtel
de huer det glø / en halff Mark Sølf / oemli-
ke Vaabenst / Halffparten til Konningen / og
Halffparten til Tingmændene / vnder tagen
Adels Personer / og deris Folk: Thi at alle-
steds bødmand at holde fred og Slickelighed /
allermest paa de stæder som Lov og Retfor-
handlis stal.

Allesteds huer mand vorder Bredfel-
dig paa Laugtingstet / nogen bøder / daker
Konningens bøder Halffparten / og Laug-
reute Halffparten / uden Fredbrøde / og Te-
gen=giold / og oise Driuger og Tretten Mark
Sølf bøder / det eyer Konningens. *De*
M.B. 25, Jult Kongen or Laugtingstet Jult. Alle
Stæder: or 13 Jultmænd sig.

Engfars Balleen.

Alle Tingbøde / som saa falder / oc icke
fraxsamme Ting betalis / da domme Laug-
mændene / det at skulle betale til næste Laug-
ting / oc da skal Ombudsmand eller hans
Foged opbære samme faldsmaal / oc føre
det til Laugtingen. Vil hand icke sine bøder
vbligge / som brodsfeldiger / da skæffe hannem
til næste Laugting / oc svare da sine bøder / oc
giffve Konningen Domroffz odhaffue Ting-
mændene Halsparten aff huius bøder / hand
offuer Domroffz bliffuer sagte.

Tingbøde naar
betalis skal.

Om hand som vil
betale, som brødt
fæst.

inf. c. 6.

Ombudsmand skal paa Laugtingen
luse huor mange Mandpræbere / oc andre
værdigste Mænd der ere bleffuen i hans Læn
neste Aar / oc gjøre besteed paa deris Væxt oc
flabning / at de disbedre kundskendis / huor
de fremkomme.

M. B. C.
Ombudsmand luse
aarlig findløse mænd
paa Laugtingen.

af Domroffz
Kaufmand skal fæst aar-
lig Aagnstak oc Angist
paa alle som luse fæst
fæst. [Recess, cap. 20.]

Om Domme som paa Laugtingen
Domme / oc om Domroffz

det 6. bøde oc
fældage.

Capit. VI:

Det Mond skal rette sig efter
hvis lovlighe Tømme / Laug-
mand eller andre lovlighe Dom-
mændes Rættomme. Riffuer el-
ler straffer nogen den Dom / som er dome
paa

Sup. 4. [unclear]

Om vordt færdig
Domme, for [Recess
cap. 2.]

Vil mand vil
næste Laugmand som
bøde for mælt til
Domme,

Tingsfare-Balken.

paa Tingstinget / og samtykke aff laugrettit;
 da bøde den det gör / Konningen fire Mark
 Sølf for Domroff / og hans Bederpare en
 Mark Sølf: Dog bliffveringen ærløs for
 Domroff; fordi end dog hand boder fire Mark
 Sølf / for hand vil icke effterkomme Domen /
 dog bliffver hand icke Mand dis verre / uden
 Eagen er anderledis / effter gode Mends
 råde: End hærdis hand / oc icke vil end parat
 gløre / efftersom hand er tilbømt / eller inden
 dis halffmaand effter næste Salledag; Da
 skal Laugrettismend aff Bygderingz legge
 hannem trende sinde fore / at syllst-gløre
 re / oc bøde / oc Sex Uger imellem huer tid:
 Boder hand icke inden samme trende fore
 lagde Tider / da maahand steffnis for Laug
 manden / oc hand da vere plictig / for sig
 hans Modvillighed / at dømme hannem
 fædles. *[Bliffver Jamb. boder indt. indtagen, for M.B. 17.]*

Om Byade-Ting / Ombudsmand
 her at holde effter Læggningen / om
 Cap. VII. Landløbere.

Ombudsmand eller hans Fogde
 skal holde Ting inden tredie Uge
 effter hand kommer fra Laugting
 get

*or nu mark til h.
 Ingartun.
 Dog bliffver ingen dom
 for arvels.*

*Inf. 8. 17.
 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.*

Inf. 8.

Inf. 8. 17. 18. 19.

*Om at indstufte Laug-
 manden for sin dom, etc.
 inf. cap. 9. p. 3.]*

*Bygdering feldig 3
 uger effter Laug-
 ting.*

Tingsfare-Balcken.

gedhiem/ oc lade forkynde for Almuen/ huad
forhandlt vaar paa Laugtingi/ oc senders
ligi de Sager som hans Eæn vaar anrøren
disz: Disligeste stal hand oc lade forkynde/ at
ingen stal huffe de Folck/ som kommer løbende
Osten-eller Vesten/ Sønden-eller Norden-
fra/ uden de vide/ at de ere stellige Mænd
Ehl at slige haffue den vaare/ at de holde
sig hos Bonden et Aar to eller tre / oc stlla
lffs icke siden bedre derfra / end de enten bort
stlele hans gods/ eller forlocke hans Hustru
eller Frende Vinder: Huem saadanne Folck
anderledis tager til Hushvære/ Bode Rom
ningen en Marc Golt/ omhandproffuls
om Folck at huffe.

or sagr som Landst
re, or Landst
bør, forkyndt.
M.B. 24 K.B. 23.
Item forkyndt, at
ingen Landlov
maa frinse, or folde.
A. Re. p. 295.
[forordn. p. 292.]

Om mand bryder tilsagde Fred /

Forsvig forkynder oc Domme /

Cap. VIII.

Al. k.

Delle de Sager om Mandstet/ oc
Quinders Voldtegt/ som dommis
til fuld-eller halffmands-bøder/ oc
forckits i Fredelighed til visse Sager
ledaget oc vissede/ da stalsligedomme
forckinger holdis/ oc den som Rygger sam-
me Dom eller forlligelse i dens første Galle-
Dag.

(hendes)
eller sagr som dom-
stet, forkyndt
de pangs,
M.B. 1.
(K.B. 4.)

*finde i det betalede
inden for den tid,*

*Ja i den tid som
for den tid som
M.B. 18. ~~indtægter~~*

*I alle sager, om man
for den tid som
at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

eller for den tid som,

inden 18 uger,

*Ja i den tid som
at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

*at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

Rec. art. 5.

*at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

*at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

Dag/ eller oc icke betaler / naar Ringmænd
legger hannem lowliggende Ederforle / oc
Sex Uger imellem huet Tid / efter som for-
streffuik staar; Damaa hand, stessnis for-
saugmanden / oc dæmmis fredløs; End alle
andre Sager / som mand for sig om / til visse
Dag at betale / oc icke fuldgiøris; Da skal den
slig forenig opbynder / både sin Vederpart en
Mærk Sølf / oc Konningen fire Mærk
Sølf / oc ligevel holde samme forligelse

Vil hand endda icke rette for sig / da maa
hand tiltalis til Tinge / oc tagis Dom offe
verhannem / at slig forligelse bør at holdis /
oc legge hannem lowlig Tid forre / 18 Uger
at betale / som forstreffuik staar: End vil
hand icke inden lowlig forlagde Eder / rette
sig efter Domme / eller holde forligelse; Da
maa hans Vederpart stessne hannem til
saugung / oc gløre hannem fredløs / vder
hand betaler som forstreffuik staar

Om lowlig Steffning oc Ansred /
Cap. IX.

Dem som vil stessne anden til
Tinge / saugting eller Bng-
dering / hand skal stessne han-
nem

*at betale, og som i det
Ja maa man ikke dom-
me, og dog betale,
Sup. 6.*

Tingfore-Balcken.
 Om en Person (i Damp) som lever i sinne, art. 5. [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 nem for hans Broder / som hand er basid. [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 dendis / eller haffter sin værelse / med To [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Mend / oc giffue hannem halffmaantstæffe [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 ne eller Bæffel / om hand er inden Tinge [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 laugstboendis: Maantstæffe / om hand [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 boer uden Tinglaug i samme Laugsogn: [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 To Maantstæffe / om hand er inden [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Lands / oc vden Laugsogne: Tolff Maanes [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 der / om hand er vden Riget: De dog bør [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 hans neste Arffvinger / eller hans fuldmæ [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 tige / at sigre til hans Sag / oc lade hannem [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 det vide. [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
Paa disse tider skal icke Tingholdis:
 som er fra Tockensdag / som er fiorten dage [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 efter Paafe / til fiorten dage for S. hans [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Dag / Elden fra den Ottende Jullis oc til [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Rorshøst om Hosten / icke skal Laugting [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 holdis nærmere Juel / end at den som stæff [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 ner / kand komme hlem Jule-Affent: Ting [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 skal icke holdis om Julen / inden den 13. Dag [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Juller forløben: Men andre tider om Aa [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 ret maa Tingholdis / vden i dimmel-Dag / [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 eller paa hellige Dage / [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
Steffner mand anden / som hand haffter
 ver lowlig Sagssmod / for Laugmanden el [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 ler Laugreue / med lowlig Steffning / aff [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]
 Bon [Om sinne for et forstaaet, som sinne, art. 5.]

(Inf. hie.)
 [Zarlar sand sig
 sig findes at
 sin Skrifte
 som ligger
 p. 199.]
 (3 Rec. cap. 5.)
 [Modder den iche self, som
 Profut Jafur.]
 Bandermandt: oc den som stessits iche
 moder/ vden lovlig forfald/ eller oc hans
 fuldmectigt; Da bode Konningen en Marek
 Solff/ oc giffve sin vederpart kost oc tæring.
 Men der-som hand moder/ oc iche den som
 stessner/ eller hans fuldmectigt/ vden lovlig
 forfald; Bode Konningen en Marek Solff/
 Oc giffve den hand stessede sin Kost oc
 Tæring. [Alle Kost oc tæring skal af Landhøvdingen self betale, oc moderen oc næfninge. 3 Rec. p. 262.]
 Konningens Steffning maa iche tagis
 vdi maa Sagerz mende skulle først Orde
 lis til Bygdeting/ oc der først gange Dom:
 Quem som iche vil nætgis mee den Dom
 Laugrettismend affsiger/ da maa hand
 Steffne dennem for deris Dom for Laug-
 mandez: Soderstet Laugmanden sig/ oc
 iche vil dømme/ eller oc dømmer tvætt/ oc
 imod Loven; Da stessne sig Laugmanden/
 som forhaler hannem Retten for/ eller oc
 haffuer dømte tvætt/ oc imod Loven/ for sin
 Dom/ indfor Konningen oc hans Raad:
 Befindis hand da med tvætt haffue stessne
 Laugmanden; Da lgtengiffve hannem sin
 Kost oc Tæring/ fra sit Huß oc til sit Huß
 lgtent: Soder nogen haffuer hrig/ naar hand
 med Konningens/ Stadholderens eller
 Kon:

Tingsfare-Baleten.

Kongens Omhudsmands Gecffningz Reff-
nis / oc icke vil møde for Konningen eller
hans Raad oc gode Mend / som med Kon-
ningens Bress forordnis at sidde Reters-
ting / for Laugmanden / eller hans Rette
Tingssted / Naar de lofwilg Reffnis / oc icke
lader sluse dertis forfald for Dommerne;
bøde Konningen for huer findet Ditt Dret-
ger oc Tretten Mark Sølf / oc giffue den-
nem som paa Klagerz sin Kost oc Tæring.

eller for Laugmanden,
eller til Tings, eller
en Rigs- Hofning.

Laugmanden skal icke holde Ting hlem-
met sit Huß / Men offentlig paa Laugtin-
get: Icke skal heller en Laugmand maadom-
me i desagerz som falder i et andet Laug-
sogn: Icke skal heller nogen stæffnis fra sit
rette Laugsogn oc til et andet Laugsogn / at lide
de Dom i nogen Sag; Men huer Laug-
mand skal domme i de Sagerz som i hans
Laugsogn foresalder.

Laugmanden holder sig
Ting finmætt;
Dinns sig anden Laug-
sogns sagor;
(A. B. 16.)
Oc ingen stæffnis fra sit
Laugsogn i et andet.
Om Laugmands Domme,
och. A. Rec. p. 332, 334. En ma-
nig for sig Laugmands Stel-
et. A. p. 342.

[Om Laugmands Eder, A. Rec. p. 332.]

[Om confirmatzen, som icke bør anvendes, Rec. 1. 195.]

[Om Commissarier af Ræd, som icke bør anvendes, Rec. 1. 196.]

Om Konningens Vdbelgelse.

Cap. X.

 Kal altid til evig Tid her-
effter bliffue en Herre oc Konning
effter Danmarks oc No-
gis Riger / effter den forning
som

den Rige til
bygge Riger:
En Rige til
bygge Riger:
En Rige til
bygge Riger:

som Rigerne vdi Dronning Margrethe's tid /
 oc siden i Konning Christians den førstis
 tid imellem giort er: De huiusken Herre oc
 Første / Danmarckis Rigts Raad / Adel /
 oc Stender / fore til Danmarckis Rigts
 Konning / den skal oc vere Konning vdi
 Norge / oc lade sig der saa vel holde / som i
 Danmarck / efftersom altid sedvankigt ve-
 rit haaffver. De effterdi Guds fryet / oc den
 sande Religion / er en begyndelse til alt got;
 Da skal Konningen vere forpligt & at hant-
 haaffve oc beskytte den Religion oc Lærdom /
 som nu prædictis vdi Danmarck oc Norge /
 effter den hellige Bibelste / Prophetiske oc
 Apostoliske Skrifte / vden all forhindring.

Den som Danmarck
 Raad Vælt, er orsag
 af den Norge.

Konning skal lunde
 i alle sin Religion
 som nu prædictis;

Solen for den sin
 Guldfron.

Sammeledis skal Konningen holde huer
 mand / Edel oc Vædel / ved Norgis Ri-
 gis Lov / Rett / oc huius Privilegier oc Fri-
 heder; dennem aff fremsarne Konninger gifne
 ere: De icke tilsiende nogen imod Lovene oc
 Privilegierne & at tvorretis i nogen maa-
 de: Huiusken oc Konningen skal confirmere
 oc bekræfte Adelen & oc Rigens Stender /
 naar hand fronte til Konning.

Huad

Lingfars-Balsken.

Hvad Eed Adelen/ Laugmænd/
Kløbskedsmænd/ oc Bønder/ skal
Sverge Konningem/

Cap. XI.

Dar Konningem skal hylbis /
Da skal alle Riddermænds
mænd oc Adel / Biscopper/
Prælater/ Prowisser oc Laug-
mænd/ komme til den sted/ som
Konningem skal hylbis. De Konningens
Ombudsmand / skal tilnæfne Borgemees-
ter/ oc nogle Raadmænd aff huer Kløbs-
sted/ oc nogle Raadmænd oc beste Bønder/ i huere
deris Læn/ som med dem skal fare. Da skal
Riddermændsmænd oc Adelen sverge Kon-
ningem saadan Eed: Jeg N: loffuer oc
tilsiger / at jeg vil oc skal vere min naadige
Herre oc Konning / oc Norgis Rige/ huld
oc tro/ lønlig oc aabenbare. Sincere skal
jeg hans Rige/ oc aff all min formue aff-
sverge hans Naadis oc Norgis Rigs fiend-
er: Holde skal jeg oc saa alle dem/ som jeg
hoffuer at raade offuer / ved Norgis Lov/
Skiet oc Ræt/ efter det loffe Konningem
hoffuer loffuit alle Landsocckel / oc derimod
ingen

*allu-
allr Stands-
færg.*

*Privat-Stands-
mænd af Ombuds-
mandem.*

adelsmænd fnd.

Tingfare-Baleten.

ingen tvforrette / effter den Aiel oc Forstand
Gud mig giffuet haffuer: Saa sant hielpe
mig Gud / oc hans hellige Evangelium.

Lanymænds End.

Lanymændene skal sverge Konningendene
ne Eed: Jeg N. loffuer oc tilfiger / at jeg vil oc
skal vere min naadige Herre oc Konning huld
oc tro; Afverge hans Naadis / oc Morgis Ri-
gis Skade; De vide oc ramme hans Naadis /
oc Rigens gaffn oc besid / aff min yderste for-
mue; oc dømmer retsærdeligen / vdi alle de sa-
ger / som for mig bliffuer indseffnit / vden
nogen Persons Anseelse / effter Morgis Ri-
gis Lov oc Ret / oc icke tage nogen gunst el-
ler gaffue derfor / eller for vild eller venstæff
fordende Kettenz for noget Menniste / høys
eller laug / fattig eller rig / som jeg vil ant-
sware for Gud / oc med en god Samvittig-
hed vere bekiendt: Saa sant hielpe mig Gud
oc hans hellige Evangelium.

M. B. 15.

*Borgere oc Bønder
End.*

Borgere / Bønder / oc Almuus-Folk /
skulle sverge Konningen saadan Eed: Jeg
N. loffuer oc tilfiger / at jeg vil oc skal vere
min naadigste Herre oc Konning N. huld oc
tro; Afverge hans Naadis / oc Morgis Ri-
gis Skade; De vide oc ramme hans Na-
adis / oc Rigens gaffn oc besid / aff min yder-
ste for-

Tingjare-Walden.

Reformue; oc bevise hans Naade alltro oc
plietigetiensle oc Lyndighed/ i Feide/ saa vel
som i Freds-tider: Saa sam hielp til
Gud/ oc hans hellige Evangelium.

Don Laurence's father,
Laurent, Agent Labor, etc.
Agent Mining and all Crafts,
etc. City, Sacramento
papers, etc., for Q. Rec.
p. 112, 113, 114.

[illegible]

Tafflen til den første Bog /
som kaldes Ringfare-
Balden.

49. 7 Din Borgmester or Aad,
 Bjørns Rasmussen, Tegner,
 Borgers, J. H. Rasmussen, or
 J. H. Rasmussen, & Rasmussen
 mester, (4 Rec. p. 131, til
 49. 7 Din Borgmester, or

Om Laugling/ oc Eenssmends Eed/

Cap. I. or Slaves begining

Om næffnde Mend til Laugting/

Cap. II. or Jer: Brachlin nbn

Om Laugtings ordning/ Laugtings Mends Edd/ oc
om Tingabidne/ Cap. III.

Ged' & oc med tugen siner Inrikt
 Cap. III. solgit, med alen forord

Om Bidnißbyrd / *de de Sager paa Laugtinget skal*
 dommis. *Cap. IV*

nget Stat
 Cap. IV

Om Tingsfred . oc om mand bær Daaben paa
Tinge/ Cap. V,

haben paa ^{161, 162.}
Cap. V, *Don Garritzfogel*
tiel. m. l. n. l. d. c.

Om Domme som paa Laugting dømme/ og om
Domroff/ Cap. VI.

31 de om. 3 Rec. art. 67; 4 Rec. p.
Cap. VI. 210, 211.

Om Bygdering/ Ombudsmand bør at holde effect
Laugetingst/ Cap VII.

Cap VII. forfold, (4 Rec. 1.3, 4.10.)

Om mand bryder tilfagde Fred/ Lovlig forening
ger/ og Domme/ Cap. VIII.

forenitis. Om byskledder, som
 ap. VIII. frande hilsen, og
 mura bekimring, 4 Rec. f.

330, 190.

Tingsfare-Balcken.

Om Lowlig Ræffning og Andfred /

Cap. IX.

Om Konningens Vduelgelse /

Cap. X.

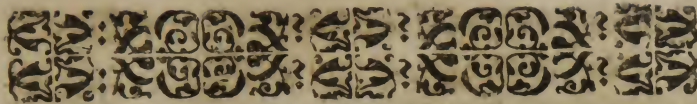
Hvad Ed Adelen / Laugmænd / Rigsfædsmænd /
og Bønder skal Suerge Konningen /

Cap. XI.

Wdfare

Vdsare-Balcken.

Vdsare-keller Landværne-
Balcken.

Om Tønæffen/ oc Skibs=Redning/

Cap. 1.

Dorgis Konning skal
raader De blude offuer hans
Vndersaatte efter Loven; De
blude dem Leding oc Vdsærd/
naar behoff gioris: Ickemaa
Vndersaatte sønne Konningen Ledingz men
ere plictege met hannem Rigens Glender at
affberge: Demaa hand udblude halff Al-
muen/ oc fleere om behoff gioris: Ickemaa
Konningens Ombudsmand vdblude Al-
muen/ naar hand vil/ oc forlossue dem iglen
for gaffue skuld/ vden Felde er forhaanden/
oc hand haffuer Konningens Bress oc Bes-
salning der-paa: Gior hand det/ da bøde
O li Kon

Rougeud mart til
at kinder lading.

[Lyskriftning, & Reces,
p. 137, 349. Lib. 2, p. 17.]

[Om Lærlant Rosshimist,
& Rec. p. 117, til 130.]

[Om Kongens Råd-
nisk, for & Rec. p. 137.]

[Ombudsmand maa
ikke udblude naar
ingen frøder or, eller
inden Kongebrof.]

[For Almue, eller saa
mange findes, om frid
kommer paa Riget,
inf. 3.]

Inf. 8, (12.)

*Almindelig frihed
naar Leding gioris.*

Konningen Dite Dringer oc tretten Marck/
for huer mand hond tog Pendinge aff/ oc
giffue huer sine vdlagde Pendinge iglen /
hand afftog.

Ingen almindelig Told skal Konningent
eller hans Ombudsmand Almuen paalege
ge/ huereken gaffuer/ Gilestebud/ Heste-fo-
ring/ eller Vedhug/ Naar Leding gioris;
vndtagen Skludsferd/ oc anden Endighed /
som Looven vdoiser.

Bliffuer Landvaern-Skib/ eller Skibs-
huus / i herre/ eller SkibsRedskabgaaelt/
Saa de behoffuis at forbedris/ eller gioris
aff ny: Da skal Konningen vdi den Lands-
Det/ lade udblude/ saa meget harmem tyckis
der-til behoffuer/ effter beslopnends Raad.
Oc det skal Konningens Ombudsmand /
Laugmanden oc en stillige Bonde samme-
steds opbaere/ oc haffue opsiun/ at det icke
forvendis til anden brug: Skal oc Konnin-
gens Ombudsmand som der haffuer Be-
satning/ mei dennem forordne huus der-til
behoffuis/ for billig klob: Oc skal Ombuds-
manden haffue for sin Vmag/ huer Tolf
maanit

Udfare-Balden.

maanti Et Marsk Solfz oc huer de andre
hem Marsk Solfz: Thi de skulle være plicte
huer Laugting at giøre Regenskab / for hui
de opbaarte / oc vdgiffte hafuer.

Om Skibs-Bygning / oc des
Behør / Cap. 11.

Der Skib forgammil / saa
desickelenger kand brugis: Da
skal effter Konningens Raad
byggis anditigen / som Bon-
derne skal bekoste: Det maade
opsætte huor det siuntis best vere belestigt
dog saa / at de icke giøre skade paa Ager eller
Eng; End giøris der paa Skade / da skal
Bonderne det bøde met Pendinge / effter go-
de Mends Burdering: Paa Konningens
Jord (om dener til) skal Skib opseus; Vdi
Konningens oc huer Mands Skow / skal
Tømmer huggis til Taffrid / til Landværne
Skib; Thicke skal en Mands Skow allene
vdis: Tømmermænd skal tilnæffnis / alle de
som ere inden fierdinga / icke / oc vider / om
behoff giøris; De skal dem giffvis slig Løn
Dij for

Vdsare-Balcken.

for deris Arbeid / som billigt oerret er: Huer
 Staffne-Tommermand / som tilfagt er / oc
 icke kommer / bøden Marc Solff; Oc huer
 Byldings-Tommermand / en halff Marc
 Solff: Naar Kollener sætt paa Banckesko-
 den / vndløber da nogen fra sit Arbeid / Er det
 Staffne-Tommermand / bødet til Konningen /
 Otte Dringer oc Treuen Marc Solff;
 Huer Byldings Tommermand / Fem Marc
 Solff: Naar Skibet er ferdiggjort oc bra-
 dit / da skal det sættis i Skibshus / om det er
 til: Er det icke til / da skal det byggis / oc hug-
 gis Tommer i huer Mands Skow / som til
 Skibsbehoff. Segel / Anker / Baad / Red-
 skab skal med Konningens Raad tilstafvis;
 huilcket Bønderne skulle betale / saa Skibet
 bliffver fuldferdig.

Om Feide kommer paa Rigt.

Indstikens opslættelse: Om giffet for en misfærd.
 Cap. III.

*Konningens mact
 at indb. indt. i frj. indt.*

Danner Feide paa Rigt / da
 maa Konningen vdbiude all
 Almuen til Landhielp / eller til
 Skibs / med Vaaben oc Rost /
 eller

Udsætt-Balden.

eller saa mange hannem / med beste Mends
Raad / siunis behoffgjørlis: End kommer
Krigshær / eller nogen Oprør begyndt
Landt: Da skal den sligt Sandhed fornem-
mer / Opstiere Budsticke / oc lade desfare
Landt igennem: De de Bud skal fare rets-
mindelige Veye / i det minste med tre myn-
dige mend: Til Søes skal desfare med Baa-
de / almindelige Færd frem / Naar et Dag: Tre
Budfærd skal alle pegne opstieris i Bygden /
fra almindelige veyer oc ind i Stordenes / De
ved paa Verne: De skal huer bære til anden
med vidne: Budsticken gior huer Mand den
tilkommer Steffne / dem til Skibs skulle fa-
re / at møde ved Søen; De dem til Landværn
skulle / at skulle forsamlis paa Landt: De da
skal fare baade Bonde oc Dreng; Huem
som da sidder hlemme / da bliffver hand fred-
løs. De skal huer Bonde holde sig selfe oc sit
Gøld-Rost.

Forsømmer nogen at frembære Budo-
sticken / naar Færd er / eller oc ick fremkom-
mer / naar hand er tilfagt / vere fredløs / De
haffve forbrugt alle det hand haffver / uden
hand

Budsticken opstieris
rets- / om den Krigs-
fare kommer, eller de
der begynder.

L. B. 52.

Inf. 10.

L. B. 52, or 54.
Forsømmer Budsticken;
eller frembærer no-
gen ick.

Wdsare-Balcken:

hand haffuer sig forfald/ som Dommerets
Land fiende Forvlig er.

*Om Konningens mis-
troer nogen, sette giffel.
[som byt] Balcken som M.B.
2.]*

Wilsroer Konningen nogen/ for at hand
leke vil værge hans Land; Da skal den sette
Konningen Gissel/ at skulle vere huld oc tro:
Glor hand der/ da skal hans Gissel hannem
løß-giffuis igien: End b. findis hand i tro:
flab; vere hans Gissel i Konningens Naad
de oc Bnaade/ oc svare derfor effter Loven.

Om Vædvarder at holde/

Cap. IV.

*Om færdiggiornen
naar færdig er for
modulit.*

Der fæide formodendis paa Ri-
git/ da skal Vædvarder oc Vard-
dehuze færdig-gioris: Ombuds-
mand skal lade Bønderne til-sige
Vædvarder færdig at giøre/ paa de stæder de
aß gammel tid verft haffuer: De Bønder
som boer i den Stæding næst hos Vædvar-
der/ skulle Varder oc Varddehuze bygge/ med
Tag paa/ oc fire Døre paa huere Hus:
Huem som tilsigts at bygge Vædvarder/ oc
derforsømmer: Bøde Konningen 20 Mark
Sølf. Ombudsmand skal si effne Ting/ oc
tilsige Bønderne at holde Vage.

*(Vard- færdiggiornen)
Søfommar nogen som
hæfagt er.*

Vartans hie færdiggiornen

Tre

Wdsars-Balken.

Tre frelse oc fuldmyndige / inden-Lands or Inub forfod.
 sepe Mend / der Dnemen / Dren oc Todder-
 net ere helbrede paa / Skal Vagt holde ; oc
 vere paa Varden / naardem ill sigis : Huem
 det forsommer / bode Konninge To Matel
 Solff : Middagstide skal mand paa Var-
 den gange / oc sidde der til anden Middag /
 oc lcke for affgange / vden den ene ganger de
 andris Erinde : Eoffuede Mend paa Var-
 den Vagt holde skulle / oc brende Væd-var-
 den Sonden eller Norden-forre ; Da haaffue
 forbruff deris Boeslod.

*Softe I som Vaage skal
 at Anden Varden brende.
 nu i chrest Sonden-forre,
 eller Norden-forre, thi
 eller for inf. p. 14.*

Vardemendene skulle brende Vardeside
 den / naar de see tre Orlogs-Ekib eller flæge
 komme : End twiffle de om det er Orlogs-
 Ekib ; Da kalde ill sig de neste oc forstaa-
 digste Mend / oc spørge dem til Raads / om
 de skulle Varden brende eller lcke.

*Naar Varden skal
 brende.*

Kommer Flender Øster fra / oc desom
 den Østerste Vædvarde voete / lcke brender
 Vædvarde / haaffue forbruff deris Boeslod.
 Elge orde som paa den Væd voete / derhest
 hos er.

*Danib straff som for-
 som at brende den
 forste Væd.*

De som den Nordeste Væd / oc den der
 nest hos er / voete / tabe oc deris Boeslod /
 E om

Wdsare Balcken.

*Vatman rand sagels
Vad mand, Jostil by K. K.*
*forsommer de at rand
sager.*
om Flenderne kommedes fra / oc de icke bren-
der Vardeviddem: Men huer de andre der
forsommer / bøde Konningen To Marck
Solff. Konningens Ombudsmand stal til-
stikke stillige Mend / som huer Dag stal
randsage Bagten / oc bestille ge Altingist der-
met gaar rett til. Forsommer de det / oc der
kommer skade aff; bøde Konningen Otte
Drtuger oc tretten Marck Solff.

Fredlos
Om mand bær sande Feide-
Flender / Capit. V.

*Var fredlos mand
sande Feide - timmer
Var indbyrds-mand som
M.B. 4.]*

Ommen Fredlos Mand i Rigt-
oc bær sande Feide-flender / som
Indbyggerne icke for visse; Da
beholde hand sin Fred; Enddog
hand tilforne hafde store Ni-
dingsværck: Men bær nogen Frelsmænd
isande Feide-Bud; da vere hand fredlos:
End bær hand sande Bud / da hafve aff
Konningen tre Marck Solff / oc aff huer
Byldeen Marck Solff.

*Var Frelsmænd
sande Feide-Bud
Var sande Feide-Bud.*

Om Le-

Udsat-Balden.

Om Leding=gierd / oc des
Tæffning / Cap. VI.

Der Mand skal Leding gøre til
Tæffne: Naar Leding er paa- *huer skal betale Leding, naar paaleggis.*
lagt / da skal huer mand betale
sin Leding / som hand haffuer *(4 Rieck, p. 345. l. 3, c. 22)*
Jord eller Eghore til: Den paa Jorden boer /
hand skal gøre Leding aff sin Affuel oc Eghore /
huem Jorden tilhører.

Konningens Ombudsmand bør at Tæffne *Tæffning.*
ne imellem den som Brostholden er / oc de
andre hans Skibrede.

Huuden som icke betaler sin Leding til *huer vil betale i sit.*
rette tid; Bøde Konningen Leding=fald / *(inf. 9.)*
sex Dre Gølf: Vil nogen træffe Tæffne *huer vil mand jofunt i alder othing, etc.*
andre Dtinge / Sterdinge / eller Fylke / end
hand i boer; da skal der skee til Ting / med
Ombudsmands oc andre Skiellige Mends
Raad.

Vil da nogen sliq Leding icke vdgiffue;
da bøde sliq Leding=fald / som før er sagt:
Eder nogen fratt sted oc tilken anden / oc vil
ingensteds Leding betale; da skal hand dog *vil mand ingensfald Leding betale.*
vdlægge huts hannem paaleggis / oc bøde sex
Dre Gølf til Konningen. E li

Obsare-Balden.

Malis in Leding :

3 aar.

(B. 1. [Efter Leef-
ten 4 Ringe]

Skilbygd, naar Leding
i hndaar ick udgik. f.
p. 346.]

Huem Leding er paalagt / oc icke betaler
tre Aar; Vdgiffue huius hannem er paalagt
oc bode Konningen sem Marck Eloff.

Huorledis Leding skal gioris /

Cap. VII. *i by eller Herrit.*

af sin Leding
for gioris Leding.

Dem som ener Hus i Klobsted /
oc boer paa Bygden / oc er
undertiden her / oc undertiden
der; hand skal gore Leding i
Herrite / der som hand boer
effter hans Jords Storhed / lige-som andre
Bønder; Men i Klobsteden skal hand gore
Leding aff huius Huse / oc Brug hand der
haffuer: Holder hand Affuel paa to Gaar-
de / huer i sin Skibrede / gore Leding aff
huer / der som hand ligger / efftersom huer
er god til effter Jæffnit: Farer nogen som er
fod i Klobsted / imellem Klobsted oc Herrit /
oc bruger sin Klobmandskab / oc ingen viffe
Bopæl haffuer / oc er i Herritte om Julen /
oc bruger ellers sin handel i Klobsteden Vin-
teren iglemmel: hand skal gore sin Leding
i Klobsteden / aff sin Klobmandskab: Men er
hand fod i Herrit / oc farer i Klobsteden /
oc sel

*Dem: Klobmand
skal gioris af sin
Klobmandskab.*

*Dem: Herrit
orfaa af sin Klobmand-
skab.*

Udfare-Balcken.

de selger sin Vore / oc haffuer ingen viffe
 Popæl/entent i Riobsted eller Herre; Hand
 skal gøre sin Leding i Herret / aff sin
 Riobmandskab hand medfarer. End opgiff
 der nogen sin Voe i Herret / oc farer i
 Riobsted / for hand icke vil vere i Mandtal
 med Bønderne / oc farer sidenud iglen; da
 giffve sin Leding med Bønderne. Huem an
 densieds giffuer sin Leding/end der som hand
 er forlagt; Bøde Lom hand ingen Leding
 haffde udgiffue.

*Der er nogen an
 densteds med den
 Lom er forlagt.*

Om Vdnæssind til Skibs-Behoff /
 Cap. VIII.

Vdnæssind eller hans Om
 budsmand skal næfne den/
 Skipper skal vere; Men Skipe
 peren skal næfne de som med
 hannem skal fare: alle som til
 næffnis / skal vere plichtige med at fare / uden
 de haffue scwlig forfald: Da skal næffnis an
 dret deris Eied. Skipperen oc Steyrmand
 skal haffue til Løn / naar de kommer hjem
 iglen / for huer Maant / som Bønderne skal
 betale / effter som de med dennem kand om
 E lly for

Udsættelsen.

Sup. 1,
(inf. 12.)

forligis; Vden de haffue andre Løn/ eller til-
leg aff Konningen derfor. Skal huer fare
som næffnis/ oc icke Løs-giffuets uden lofwlig
forsald: Huem nogen forloffuer for Pendi-
ge/ bødemod Konningen Dite Driuger oc
Tretten Mark Sølf/ for huer hand tog
Pendinge aff; Vdensom Pendlige giffuer
for forloff/ bøde en Mark Sølf til Konnin-
gen: Eliet nogen anden derfor/ oc icke
land der betuise/ da bøde derfor effter Lovten.

Om Skib at Vdsætte / Skibs-
Munstring/ oc dets Jettallie/

Cap IX.

Nar Skib skal vdsættis / oc
Skipperen lader tilfige saa
mange dertil behoff gioris; da
skal huer som icke kommer vden
lofwlig forsald / bøde Konnin-
gen to Mark Sølf; oc flytte dog Skibet i
Haffne/ oc forvare det/ til det bliffuer anlagt
Skal hand oc legge de Mend/ til er næffnd /
diffe dag for/ at komme til Skibs: oc da skal
holdis Munstring/ oc beseg deris Vaaben/
oc Klæder/ som mæsfare skulle: Jattis da no-
gen

gen Vaaben/ da skal met Skipperens
Raad & tagts/ hvor de bevilgise ere at be-
komme: De huer forvare sig Vaaben effter *cap. seq. 11, 12.*
Lovten. Huer Bodsmand/ oc huer Kock/
skal have sig Lon/ som Bønderne fand
forligts met dem.

Bønderne skal udgiffve til Skibs-Be-
hoff/ tre Maanths Jetalte/ vdi Smør/
Mælk oc Mel: Paa huer Kode/ er til huer
Tolff Mend/ huer halff Maanth/ tre Pund
Blugmel/ tre Løber Smør/ tre Pund huer
Løb: Den Jetalte skal Skipperen til sig
annamme/ oc der med holde næffnd Mend i
tre Maaneder/ effter gammel Sedvane:
Huemstigecke udlegger/ da både Ledings- *Sup. 6.*
sald/ Sex Dre Solff/ huer Dre regnit for
fire stilling Danste: Den sald skal En-
le-mend udteffve/ oc have der aff to de- *Det er Røngsøe Om-
bindsmænd; for inf. 14.]*
oc Skipperen den tredie deel: Vil hand de-
icke udsege/ da maa Skipperen det sege/ oc
have der aff halffdelen/ oc Enkelmanden
halffdelen.

Om Bøsser/ Skud/ oc anden
Skibs Røstghed /

Ved

DEd huer Tofte skal ligge en lang
Besse / som de to der paa sidder oc
Roer / skal forskaffe dem / eller
gælde To Marc Schilling til Kon-
ningen / oc dog forskaffe sig Besse. Der til
skal Bønderne forskaffe dem Lod oc Krud /
saameget behoffgioris / eller bøde til Kon-
ningen / (om Lod oc Krud fattis) en Marc
Schilling.

Wil Konningen haaffue flere Gold til
Skibs; Da skal flere Skibrede tilhjelpe / saa
Skibsfold haaffue saameget Kosi / som før
er sagd.

Farer mand paa andre Skib / end hand
will næffnd; Da gøre hand begge Roerle-
ding / Oc bøde derfor to Marc Schilling.

Skipperen skal haaffue allsinnet Ko-
sten / at hand icke forderffuer Betalten: gør
hand det / da straffis hand derfor / som
vedbør.

Naar Skibet losis aff Feste / da skal huer
søge sit forordnede sæde / eller bøde en Marc
Schilling.

Huer som sælder eller forsommer sig / særd /
vere

Sup. 3.

Udfare-Balden.

være fredløs i tre Aar; Vden hand haffuer
flig forfald som Dommere[n] fand fiende
lotvlig forfaldz vere. *Supra*

Om Vaaben huer bør at eye/ *x*

Cap. XI.

Der Odels-Bonde/ eller Lending/ som boer paa en fuld- *guld Andfald gaard.*
Redfels Gaard/ Hand skal
haffue en lang Basse/ med sy
erlaas for/ oc nodtørffug
Krud oc Lodzen Tessaft/ oc en Dre.

Den Lending/ som sidder paa en halff- *half Andfald gaard.*
Redfels gaard/ skal haffue en lang Basse/
oc en Tessaft.

Den som boer paa en riddinges-Gaard/ *riddinge gaard.*
skal haffue en Basse/ oc en Dre.

Den som boer paa en fiendinges-Gaard/ *fiendinge gaard.*
skal haffue en Hellebaare med Jernstinner
to alne langs ned at Stangen/ oc en Tessaft.

Udegaaards-Mand skal haffue de forste *Udegaaard.*
tre Aar & efter hand haffuer bygget paa
Jorden/ en Hellebaare oc en Tessaft; Men si
den efter Gaardsens Storhed.

Huer Husmand som boer i Gårde *husemand.*
bos

Vdsare-Balden.

hos Bonden/ skal haaffue en Hellebare mee
Jernstinner/ ogh Dre.

*Strandsidder af
'god' formue:*

Huer Strandsidder/ som haaffuer god
formue/ skal haaffue en lang Bosse/ met sin
tilbehøring/ oc en Tefack.

af ringen Ringe.

Den som ringen formaar/ skal haaffue en
Hellebaare/ oc en Tefack/ eller et Splud/ oc
en Tefack/ efter som dennem aff Ringmænd
paalegges/ oc Vnderis formue er til.

*Tienist-Dræng
for fuld Løn.*

Huer tienist-Dræng/ som tien for fuld
Løn/ skal haaffue et Splud/ oc en Tefack.

for half Løn.

Den som tien for half Løn/ skal haaffue
et Splud/ oc en HandDre.

Ridder, om fullt.

Huem som faatis nogen aff disse Værge/
bøde Konningene en Mark Sølf/ for huer
hannem faatis/ oc forstasse sig ligedel. sam-
me Værge: De vere halffreets Mand/ ind-
til hand staffer sig saadanne Værge.

x

Om Vaaben-Ting /

Cap. XII.

Naar folket skal.

Vaaben-Ting skal holdes offuer
all Norges dogicke storretthobe
end Skibroding: Oc stulle
begyndes Ryndermyffe/ oc haaffue
ve en

vedende Miffasie-tide: Budflicken skal ops
 fleris/ naar det Ting holdis skal; Oc til
 det Ting skal huer Bonde søge med sit Gøld &
 oc Bærger: Huen icke kommer til det Ting/
 da bøde Konningen to Marc Gølf; De
 for huer Vaaben hand skulde haffte der/ en
 Marc Gølf; Vden hand er siug/ da skal
 hans tiensse-Karl bære hans Vaaben/ eller
 bøde som sagt er: Er Eptretismand/ som
 ingen tiensse-Karl/haffuer/ siug: da skal sine
 Naboer ind paa Tingdag/ oc lade dem see
 sine Vaaben: Ere de icke alleffestede/ da bøde
 for huer hannem fattis/ som før er sagt.

Erger mand sine Vaaben/ saa hand
 icke haffuer de Vaaben; hannem er forlagt:
 da bøde for huer hannem fattis en Marc
 Gølf.

Konningens Ombudsmand skal sticke
 dennem i Orden/tre Mand tyck; Saa skul
 le de gaa sticelig/ Saa at Ombudsmand
 med andre gode Mend kunde see deris Vaa
 ben: Gaar de tyckere/ saa Ombudsmand
 kand icke stue deris Vaaben; da gielder huer
 det glør Konningen en Marc Gølf for V
 indighed. De huer der icke haffuer sine Vaa
 ben/ bøde som før er sagt. S ij Be

2. B. 54.

eller bøde, for siug,
 for ande Ting, som siug ind i B.
 for for Vaaben. 54.

Er man siug som før
 haffuer Vaaben.

Er man siug som in-
 gen haffuer.

Bøder, om mand icke
 får Vaaben.

Indtælling der skal
 gaa i orden, at saa
 kan hand beseff.

*Safte nogen
laant Vaaben.*

*Ingen forløst, #
eller taget, safte
for
(Tup. 1, 8.)*

Vdsare-Balden

Befindis/nogen at haffue laant de Vaaben/ hand bær ill Vaabenring: Da ere de Vaaben forbrukt ill Konningene. De hand det laante Vaaben/ bøde Konningene Vaabenvide.

Ingen Ombudsmand maa forloffue nogen/ at vere fri for at holde Vaaben oc Bærge/ vden det forste Aar hand seiter sig ned; Det andet Aar skal hand segis ill Vaabenvide: Befindis Ombudsmand at tage Gaffue for Vaaben/ at nogen icke holder dennem/ myte si Vær.

undløber fra Skibe, oc om Skibfetalie/ Om Orlogesferd oc Strandhug/ Cap. XIII.

Dilleken som vndløber fra Skiben/ meden Konningene ligger ill Landværn; Bøde Konningene Otte Dringer oc tretten Mark: Vndløber Skipperen/ da vere hand fredløs/ oc Forræder imod Konningene.

Skib skal icke lenger vere vde/ end de haffuer halffmaantz Fetalie inde aff mad / Mel oc Smør: Det skal de lade dem vide/ paa de andre Skibe/ oc vise dem at de haffue icke mere Kosi. Fattis

Fattis Skibsfold Fetalte paa hlem-
rensen/ da maa de fare til Lands/ oc begiere
aff neste hos-boendis Bønder Fetalte til
købs; Da maa hand icke dennem Fetalte
sønne; dog at de betale huls de aff hannem
bekommer/saa som det værd er. Tage de no-
get Dvæg fra nogen Bonde/ uden hans
Vidstøb/ oc slæter det; da høde Skipperen
Otte Druget oc tretten Mark Sølf til
Koningnen; Oc huer Baadsmand en Mark
Sølf/ oc betale dog Bonden sit Dvæg.
Uf den bøder tager Bonden der Dvægt
miste/ Saa som hand er Mand til/ oc Kon-
ningender til-offvers er.

Mistencis nogen at haffue anderledis
slæter Bondens sære de følger det; da skal
Skipperen følge for saa mange hand vil / (17. B. 16.)
met tre Mends Eed: End vil hand det icke;
da skal huer for sig self/ herge self-tredie.
Ingen maa gaa fra Skibet/ før det kom-
mer i Haffnen; Huem det glør/ bøder Koning-
gen en Mark Sølf.

Om Skib/ oc des Redskab/

at forvare /

§ iii

Cap.

Dar Skib kommer i Haffn/ da
skal Skipperen stikke bud saa
vide behoff gøres/ at de kunde be-
re stercke nock at opdrage Skib:
Huet mand er plictig det Bud at bære/ huad
heller det er i deris Skibrede eller vden:
Huem saadant Bud forsømmer/ eller oc
bliffuer tillsagd oc icke kommer; bøde Kon-
ningen en Mark Sølf: De boder skal Kon-
ningens Ombudsmand lade udkreffue / oc
haffue der-aff de to dele/ oc Skipperen den
tredie deel: Villicke Ombudsmanden det ud-
kreffue; da maa Skipperen 2 oc haffue for
sin Vmag halffparten/ oc Ombudsmand
halffparten.

End om Skib kand icke for Folck hielp
skuld komme vd eller op: da bødes som hie-
me sidder/ som før er sagt; Oc standet til ret-
te for / om Skibte der offuer bliffuer at sta-
de: End om de kommer sem Netter før eller
effter de ere tillsagde/ da forsørge sig huer self
met Kosi.

End kommer nogen Seyrmere; da vdi
legge de andre deris Kosi effter Antals Reg-
ning.

King. Tre aff de fornemmiste Bønder / som
boer nest ved den Kircke / som Skibet nest hos
ligger / skulle forvare Skibs Ridskab oc
Segel:

Baadsmændene ere pletlige Segel oc all
Ridskab til Kircken at bære / oc forvare det /
saa det icke forderfuls.

Tager nogen Segel eller Ridskab aff L. B. 37.
Kircken uden forloff: da forskaffes tilfede
igten uden skade / oc staa til Rette for huis
Skade der aff kommer / oc bøde Konningen
Otte Dringer oc Tretten Mark Sølf.

Brender Kircken oc Seglet met / da skal
Bønderne fly Segel iglen; uden nogen
brender met villie. Vdtagis eller vdis den
Jord / Skib pleyer at paasettis / aff Storm /
Elff eller Søe; da skal iglenfettis Skib paa
Konningens Jord / (om den er der i Herdin-
gen beleilig til) Er det icke beleilig: Da skal
Bønderne købe plads der til / for sig Værd /
som sex skellige Mænd vurdere.

Om Skindsferd til Konnin-
gens Behoff /

Cap.

*hvorlædt den til-
fige,*

en givrib.

*Jugan Skjoldfard
uden pass.*

Alle Bønder ere pligtige at gøre
Skudsferd til Konningens be-
hoff: Konningens Ombuds-
mand skal derom lade saa vide
Budstikken opstille / som han-
nem siunis / at Kongen icke fattis Skuds-
ferd: Huer Bonde som om Skudsferd bliff-
ver tillsagt / de skulle huer udgøre i Skuds-
ferden Hest eller Dg / som Sadel eller Se-
le tilforne haaffuer vert paa: End huem som
tillsagt er / oc forsømmer at gøre Skuds-
ferd; bøde Konningen to Mark Sølf for
huer sinde.

Ingen skal Bønderne føre / alligevel de
haaffue Sadel oc Tømme met sig / uden de
haaffue Konningens Ombudsmands Pass-
bord / at de haaffuer nødorfflige Varsk paa
Konningens eller Ombudsmands vegne:
Vil oc nogen Adelsmand forstikke nogen
hans Følsk vdi hans Erinde nogensteds i
glennem Landt; da skal hand giffue dennem
sin Passbord paa en eller to visse Personer /
som dog er vdi hans tienstie: huilcke / efter
samme Adelsmands formue oc bestilling /
met

Wdsare-Balcken.

met Skludsferd skulle beforders til nød-
tørft: Dog skal vdi samme hans Pas naffin-
giffuis samme hans Tlenere / som mee
Skludsferd skulle beforders. Findis nogen *Vil nogen, inden passet
trun sig forningstid
te.*
som vil treve sig Forlingstab til / som icke
haffuer Pas; da maa de gribis/ oc foris til
Ombudsmanden/ oc straffis som beddyr.

Om Ransmend oc Røffuer Eff-

ter at søge/ Cap. XVI.

Røffuer eller Ransmend ere *K.B. 1.*
Vbodemend oc fredløse/ Ihuor
defindis/ effter som sagter om
Vbodemaal i Mand=Helge- *M.B. 2.*
Balcken. Røffuis nogen/ som

icke er sterck noch at søge effter dem/ som fra
hagñem røffuit: Vil hand tillsige sin Naboer/
da ere de alle pletige som tillsigis/ at fare til
hagñnem/ vnder deris Boeslods fortabelse/
vden de haffue lowlig forfald: Er hannem
da hans gods frarøffuet/ da ere de pletige at
følge hannem saa langt hand vil: Finde de
da Røffueren; da maa de hans gods igien-
tage/ Om de end der-til skulle bruge Od eller
Eg: De beholde hand huis hand fiender at
vere

Wdsfare-Baletten.

Ty. B. 4.
Hulden fund dem
paa Bort.

vere sit gods. De huls offuer er aff Koffuer:
nederis gods/ det maa de stiffe dem imellem;
Vden nogen klender sig der-ved met lowlig
vidne: End der-som hand kallte dem til htepl/
oc Koffueren er icke kommen til hans Hus:
Da stiffe sig hans Boeslod imellem.

Om mand kiober met Koff-
vere/ Cap. XVII.

In A kiober faar
Ejendommen i sin.

Ty. B. 4, 7.

Hiobermands straff.

Hiober mand in
Hulden fund dem.

Jobslar nogen med Koffvere/
som fare iglennem Landt /
oc nogen land betise det som
kiober sit gods at vere/ oc at
vere hannem frastolit; da ber
hand at hafue sit gods iglen der aatte: De
densom videntis kiober met Koffueren/ bo
de Konningen fire Marck Solff/ oc vere
mand disverre: Men kiober mand videntis/
dis/ misse gods sit hand kiober: Rand Eyers
manden icke betise hannem offuer / at haff
ve kiober met Koffueren; da skal hand stessne
hannem til Ting; De Ringmend da pliclig
at tildeinne hannem sit gods iglen; Met
(Ty. B. 16) mindre den som kiober land vørge sig derfor
met tre Mends Eed / at hand icke vise at
hand kiober met Koffueren. Om

Hulden fund paa firminde, som for Ty. B. 4.

Vdsfare-Balden.

Om Landraade-Mend eller For- ræder/oc om Skib i Herrit byggis/

Cap. XVIII.

Næder Konningen nogen at vere *Konninge nogen at vere*
Lands-Forræder/ oc det bliffuer *in Lande-forræder.*
hannem lofwlig offuerbedist; Da *M.B. 2. Ty.B. 14.*
vere fredløs/oc straffis som Forwen
vdiiser. *Im forhindring ind Konning oc samt Befalninge.*
mand for Fr/Bænder: art. 46.]

Bygger mand lang-Skib i Herrittit /
oc giffuer icke tilfende / huor hand vil der
met segle: Da skal Konningens Ombuds-
mand til hannem fare/oc spørge/ huor hand
vil heden der-met: Vil hand da icke sige det;
da maa Konningens Ombudsmand tage
Borgen aff hannem for Otte Drugers oc
Tretten Marck Sølf: Vil hand icke Bor-
gen sette/ da skal de hugge fra huer side Kol-
len fem alne lang boer: Vil icke Ombuds-
mand det gøre/ da skal Bønderne det gøre
oc tage fra hannem Seglit/ oc spilde hans
Reise: Gør de det icke/ da gielde huer en
marck Sølf til Konningen/ for huer toffte /
oc for huer styreholme (som kaldis det Rum /
Skipper oc Styrmand haffuer til deris red-
skab) tre marck Sølfz derheder Tofftegold.

G ij

Tafflen

Vdsare-Balcken.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Tafflen til den anden Bog /
som kaldes Vdsare
Balcken.

Om Vdnæssnd oc Skibs Redning /	Cap. I.
Om Skibs Bygning oc dets behør /	Cap. II.
Om Feide kommer paa Rigt /	Cap. III.
Om Vædvarder at holde /	Cap. IV.
Om mand bær sande Feide tiender /	Cap. V.
Om Ledings gierd oc dets Tæffning /	Cap. VI.
Huorledis Leding skal gioris /	Cap. VII.
Om Vdnæssnd til Skibs behoff /	Cap. VIII.
Om Skib at vdsætte / Skibs Munstring / oc dets Fetallie /	Cap. IX.
Om Væsser / Skud / oc anden Skibs Rettighed /	Cap. X.
Om Vaaben-hugghør at eye /	Cap. XI.
Om Vaabenting /	Cap. XII.
Om Orlogesferd / oc Strandhug /	Cap. XIII.
Om Skib / oc dets Redskab at foruare	Cap. XIV.
Om Skiudsferd til Konningens behoff /	Cap. XV.
Om Ransmend oc Røssuere effter at søge /	Cap. XVI.
Om mand fiøber med Røssuere /	Cap. XVII.
Om Landraade Mend eller Forrederi / oc om Laug Skib byggis i Herriette /	Cap. XVIII.

Mandhelge-Balcken.

K. B. 3.

Drabsmanden bliffver Fredløs / da maa hans neste Arffvinger tage hans Odels-Jord til sig / emeden hand er fredløs / oc betale deraff hans rette Gæld: Dog maa de det icke selge emeden hand leffver.

Daar fandt find af Konningem,

Giffver Konningem nogen Drabsmand

Fred for Hoffdingers eller andre gode Mænds Bønskyld / eller oc hand fandt self forhuerske sig Fred aff Konningen; da skal hand nyde sin Naade / som Konningen gior met hannem / De skulle den dødis arffvinger tilfrids / efter-som Konningen siger dennem imellem / oc de boder vdlægge til de tider / de forchis om: Saa skulle det hans gods forvarede emeden hand var Fredløs / antvort de hannem det iglent de i Antvord haaffde /

Da steller arffvingem tilfrids,
I. B. 8.
I. A. 4.
og faa sit gods igjen af arffvingem.

Gisad Sagisloshmanden for i Kongem gisad Sagisloshmanden for i Kongem gisad Sagisloshmanden for i Kongem

foruden Landstylden midler-ud der-af er opbaart.

Den som Sagisloshmanden drabber / maa ingen Lands-væst giffvis / vden

Konningen hannem self benaade vil for gode Mænds Bønskyld: Icke maa heller

nogen fange Jordags-breff / offere end i

sinde; vden hand gior bevilige / at hand

icke haaffde saa lang tid / at hand kunde naa

sine Vidnisbyrd / efter det forrige Dags-

drab. [Or der i den gamle Lovbog, inf. 13.] Om

Om nogen findes, vder samtycker eller dregger med drab. Om

mallem, for inf. 13.]

[Or der i den gamle Lovbog, inf. 13.]

[Inf. 2, p. 5.] Inf. 6, 13.

Der maa faa find, etc.

Findes nogen den som drab Kongem

[Or der i den gamle Lovbog, inf. 13.]

[Or der i den gamle Lovbog, inf. 13.]

[Or der i den gamle Lovbog, inf. 13.]

Mandhelge-Balcken.

Om Skendervig^{or} Nidings-
værel / Cap. II.

Nogen maa sin jord forglore
uden hand bruger forræder /
eller giorer Nidingsværel.

*Kendte jord forgjort ved
Nidingsværel, or ved
Sup. 1. Somme dnr.
4 Rec. p. 345.*

Det er den første Nidings-
værel / at mand oprenser Al-

*Alle slægt Nidingsværel
1. Landb.-forraad.
U.B. 10.*

muen / oc forraader Land eller Guld fra sin
Herre oc Konning: Bestylder Konningen
nogen mand for at være Landsforræder /
værel sig enten sig mand eller Bonde; Da
skal Konningen aff sit Hoff tilnæfne en
Mand / som Jæfnebaarn er ved den hand be-
stylder / som effter Konningens Bress oc be-
faling skal hannem derfor tiltale oc forføl-
ge effter Loven.

*(Betydender Rougen nogen
for Landb.-forraad.
Som instandt for U.B. 3.)
Ty. B. 14.*

Det er oc Nidingsværel / om mand dræ-
ber den hand haffver søkt Fred oc tryghed.

*Dræbt forud-jornen Mand.
Inf. 22.*

Det er oc Nidingsværel / om mand dræber
anden i selfstatte fred; det er / naar nogen
søger sin Ret for sin stæde effter Loven / for
sig self eller andre hander verge for / eller
haffver Ombud for; eller haffver arff at
hente paa sinegen eller andre deris Begne /
oc da

*Dræbt om i self-sitt
forud.*

Mandhelge-Balcken.

oc da selff tilfiger/fred oc tryghed / met vldne
paa baade sider; dakre alle deris Gren-
der vnder samme Fred oc Tryghed / som
de selff gjort haaffde.

*Drabs Långmanden
for sin drab;*

Det er oc Nidings-Verck / om mand dræ-
ber Långmanden; for sin Doms Eht hand
da nederselder Lov oc Rett.

Brændt man inde;

Det er oc Nidingsværck / om mand
brænder anden inde. <sup>[Ind or om mand brænder anden
f. 26, c. 1. ind 2. l. 26]</sup>

*Mjinder;
u. B. 16.*

Det er oc Nidingsværck / om mand mæ-
der anden.

Løf for en løf;

Det er oc Nidingsværck / om mand hæff-
ner Enffve.

*Løf for paa den som
nå gæder pluden;*

Det er oc Nidingsværck / om mand hæff-
ner paa andre / end den som selff hæffver
glort hennem stade.

*Lundest man forre-
delig.*

[Forre delig]

Det er oc Nidingsværck / om mand
hugger Haand eller Fod aff anden / Etti-
ger Dye vd / eller stier hans Tunge aff / eller
aff stier hans lønlig Lem: De som sligt glo-
re / eller styrcker oc hjælper andre til sligt at
gløre / ere alle Vbodemend: Vden saa steer /
at Konningen lader nogen saa maade reff-
se for sine Misgjerninger: End steer nogle
sligt udi slugsmaal for Haanden; Da
bedis

*Stor Ind;
slugsmaal.
(F2 (Dandbr. art. 4))*

Wandhelge-Baldern.

bødis derfor effter Forwen/ oc gode Mands
dom.

Dræbermand sin Fader/ Moder/ Søn/ *Dræbr fader, moder,*
Daatter/ Broder eller Søster; daer hand *son, daatt, broder, søster.*
Thodemand; vden den det gjør / er Gallen *Inf. d.*
oc Affindig. *Dræbr si*

Dræber Bonde sin Hustrue / eller Hu-
strue sin Bonde / deſer Bbodemaal.

Det er oc Vbodemaa/ om mand affliif. *Fræbr sig self.*
Der sig self.

Det er oc Vbodemaa! / om mand dræber anden! sit eget Huse eller Gaard / eller paa hans Ager eller Eng / som er Indgiærdt til hans Gaard / naar hand gaar i sit Arbeide; uden det skæer aff Nødværge. *In sin vordt Værk, 1. vordt 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 8*

De som forløbe med andens Husfrue /
ere oc Bhodemend / baade for Konningen oc
Bonden / dræbende oc døden værd / Ihuor
de findis.

De som lade deris Elff for Tyffueri / el
 ler Fredløse gjerninger; Koffueri ell Land
 eller Vand; for Mord eller andre Vdædiffe
 gjerninger; for Trolddom oc Spaadom at
 fpreke Vantro med; de der lader sig fløbe ell
 at dræbe anden uden Sag; De som tager

♀ [om trifoliate fr.] F2 Rec. art. d;
(4 Rec. ~~art.~~ p. 311.)

Quin. ny fold, nnton la faadit
villio form aller icks;
(inf. h.c.

Wandhelge-Balck en:

Eller ic tager sig en ful-
Am i velt, und forny,
Lars Kellin.

Om nogen fornyer
eller fornyer velt
nfter fornyer.

Om nogen fornyer
for fornyer, und
fnyer.

Man ic selfe ligger
paa den velt.

Om nogen fornyer
ic fornyer, und
bonyer.

A.B. 6.

Om nogen fornyer
for fornyer, und
(K.B. 10.) (Inf. 24.)

Om nogen fornyer
Lars Kellin, und
bonyer.

Quinder met vold/ huad heller de gøre der-
ris villie eller icke/ eller oc tager sig Hustruer
met vold/ vden deris/ som ere deris fornyer-
dere oc Verge deris villie: Ellige folck skal
ingen Bod for gifvis/ huad eller de dræbis
aff Konningens Ombudsmand/ eller anden
de haffve brug imod: Huem som hæffner eller
kræffter bøder efter dennem/ som de vide
for siige Stierninger ec bleffne straffet; da
ere de fydlos/ ochaffuer forgiort alt, det de
haffuer/ løst eller fast: De som deris gods/
Hustruer oc Stiectinge for saadanne Vgter-
ningimend værger oc bestermer/ Noder de-
ris fred; Men de saadant gøre/ haffue for
hlemgledt huts skade de der offuer bekomme/
oc ligge paa deris egen værck.

Det er oc fydlos glerning/ om en gisse
ver sig i Ettestab met nogen Quinde/ den
siund hans fydige Hustrue eller feste-Quin-
de leffuer; Vden hand er skild fra den første
met Kirckens Dødt.

Det er oc Vbodemaal/ om mand fors
falster Konningens Nijnt/ Bressue eller
Indsetale: [Lignes om mand fornyer siund fornyer Kon-
ningens Nijnt, K.B. 10.]

Det er oc Vbodemaal/ om mand dræber
den

Mandhelge-Balcken.

Den Mand som haffuer Konningens Bei-
termelse-Breff/ enten til Lands-vilsi/ eller til
Vidnißbyrd sig met at undskyldes/ uden lofw
lig Aarsag. Sup. 1.

Det er oc Ubodemaa/ om mand dræ-
ber anden i det Herberg Konningen er vdi/
eller udi hans Nærverelse/ eller udi Konnin-
gens Gaard/ eller Konningens Skib; En-
dog Konningen er icke i Gaarden/ eller paa
Skibet: End meer Drab i den By eller
Haffn/ som Konningen self er; da vere det
vnder Konningens Naade/ effter Sagens
Lejlighed.

Voldtagis nogen Quinde/ oc er der to
skellige Vidne til; da er det Halsløs Gler-
ning: Men er der icke Vidne til/ oc hun kla-
ger Voldt den samme Dag det er speed; Da
skal tolf Mænd randsage Sagen: Findis
hand da skyldig udi Gjerningen/ vere fred-
løs/ Men findis det/ at hand haffde villet
at gløse hende Vold/ oc dog icke fuldcom sin
villet; da beholde Lifstift/ oc bøde effter 12
Mænds Dømm.

[Det er oc Ubodemaa/ at hider nogen til, eller lader sig hider til at
brude nogen b. Ty. B. 17. Om

*Drab min fader Kongen
er; forbringer:*

*Item i Kongens gaard
eller i skib, Regt afgente.*

*En Kongen i Byen eller
i Haffnen som drab
en, eller en mand som drab
en.*

*Voldtagis en quinde,
er nu 2 Vidne til:*

*Sup. hie.
F2. Hærdor. art. 15.
Er icke Vidne til, men kla-
ger sig samme dag, lader oc
findis gjerningen vere
gjort.*

*A. B. 5.
findis det villet, men
icke fuldcom sin.*

Mandhelge-Balcken.

Om mand finder anden paa sin

Ronne/Moder eller Daatter/

Cap. III.

*Finder mand anden
paa sin Ronne/*

(F.R. 192.) f. 22.

[inf. 11.]

Moder eller Daat-

ter ingifft.

Inf. 25.

Finder mand anden paa sin Ron-
ne / oc haffuer der lofwlig vidne
til; Da bøde Bonden fuldmands-
bøder / Saa som Bonden skulde
bøde for hannem / om hand haffde bræbt
hannem Sagisløst. Men finder mand an-
den paa sin Moder / eller Daatter / der icke
self haffuer Ecte-Mand; da bøde halff
Mands bøder: De skal sige bøder dommis
aff 12 / stillige Mend / lofwlig tilnæffnde.

Om Nidinger oc Bhodemends

Om fredløs art.
Odel. Cap. IV.

*Udlemmand Krijder
Odel oc Lob-ørn.*

*Sup. 1, 2.
(4 Rec. p. 345.)*

Styrer sand af Lan-

*Om fredløs
mand for
u.B. 5.]*

Dem som helst der gør Nidings-
værd / Forrædels eller Fredløs
gjerning; da haffuer hand for-
brut til Ronningen alt der hand
haffuer / baade Løssore / oc sine Ovels-
Jorder: Rhyer hand aff Landst / da komme
aldrig i Landst iglen; Vderhand bær sande
Seldestende / som Landens Indbyggere icke
for

WandhelgeWalden.

for affsolste; da maa hand bliffue i Landt
iglen/ oc kobe sig fred aff Konningen.

Falder nogen Fredløstmand Arff ill/ben
stund hander fredløs/ oc hans Frender op-
tager samme Arff; Sanger hand siden Kon-
ningens Fred / Da skal hans Frender an-
vorde hannem samme Arff iglen/ met sig
vilfor som deden annampt hafter.

*Om Fredløst mand
falder Arf lll.
Sup. 1.*

Om Frelsmænd Selgis oc
forraadis/ Cap. V.

SElger mand Frelsmænd aff
Landt/ da bøde Konningen
Dtte Druger oc tretten mark;
oc for skaffe hannem tilfede i
glen hand solde; Oc stonde
hannem ill Rette effter 12 Mendspøn/ eff-
ter som detter Mand ill der sold bleff. Rand
hand icke fly hannem tilfede iglen; da gielde
suld bøde for hannem: Elger hand Men at
handes solde; Daverge sig met 6 Mends
Eid.

Om mand huser Vdsleger

Mand /
2 lll

Cap.

Mandhelge-Balcken.

Cap. VI.

J.B. 7.

*Infør mand om
fredløf; eller om
indtægter med sam.*

Dem som huser & oc hietmer
Fredløsmand / æder oc dr-
cker mee hannem / vere sig
Bonde eller anden Mand; da
bøde til Konningen første Nat
en mark Sølf; For anden Nat To Mark
Sølf: Endom hand er hos hannem Tre
Netter; bøde Konningen Otte Druger oc
Tretten Mark Sølf / om hand er fredløs-
gloreinden samme Jylcke / oc detvaar han-
nem vitterligt der hused hannem:

J.B. 5.
*Indløf; skal lufte
paa tingene*

*Manddrabere, eller
anden som foruden for-
brjeder, maa sig / for
en fimmere,*

*eller forliges med
Sagsgjæver for
dødt en gaar,*

*indtægter de får for
Jagte - brenf:
Sup. 1.
Inf. 13.*

Konningens Foged skal luse paa Tinge
hans fredløsmaals / Naar hand spørger no-
gen Slig glerning glort haffuer: ~~Ad~~maa
heller Manddrabere / eller andre Vdædte
Mend / som glørede glerninger / som de kun-
de bliffue Fredløs for / Sidde oc fortrycke den-
nem hietme / oc forlige dem med Sagsgjæ-
ver / førend der er dømt om deris Glernin-
ger / vden de haffue Konningens Bestiermel-
se-Bress eller Jordags-Bress til Rette: En
heller sidde lenger end Konningens Jordags-
Bress dem tillader: Huem det glør / da
skal Konningens Ombudsmand eller hans
Foged

Randhelge-Balken.

Fogeladedem gribe / oc straffe som vedbør:
 De skulle huer mand / Frelsmænd saa vel *denne Art, skal give*
 som Almuen / vere plichtig at giffue Ombuds- *men ad huc Incom:*
 manden & eller hans Foged tilskende / oc
 tilhielp dem at lade straffe: Forsømmer *Advarer Ombudsmand,*
 Ombudsmanden at randfage efter saa: *oc forsonner det:*
 danne Föld / naar hannem Advaris; Vere
 vdi Konningens Vnaade / oc bøde Dite Dr
 tuger oc trettien Marc Gölff: End huer *Vid nogen Incom,*
 Frelsmænd det veed / oc følger / oc icke giffuer *oc advarer i h.*
 Ombudsmanden eller hans Foged tilskende /
 oc icke tilhielper at rette-offver dem / vere i
 Konningens Vnaade; oc bøde fire Marc
 vdi Bressde-brud. End Better som sligt bl
 de 7 - oc icke giffuer Ombudsmanden tilskende
 oc straffis derfor efter Loven som vedbør.

Om Slauasmaal paa Tinge /

eller vdi Forsamling /

Cap. VII.

Diffuer nogen Mand slagen el
 it saar-giort paa Tinge; da
 re huer mand paa Tinge plic
 tig at søge efter den det giordet
 oc gribe hannem vden hans
 Fren

*[Om at huer mand skal
 for det skal for 4 Rec.
 p. 244.]*

*[Om paa ting skal
 for saargior skal give
 mætt griben
 3 Rec. art. 23.
 J.B. 5. inf. 15.]*

*[Om Capittel band
 for taat om allen
 ubordmands gribelst
 for Malsn, oc straff for
 om allert sandt inf.
 15.]*
[for 4 Rec. p. 244.]

Inf. 15.

Prender i fjerde Led / oc Svogre / de ere icke
 plicte at hindre hannem / vden de ville:
 Huem icke effterløber / bøde Konningen en
 marc Solif: End siets hand at hand fun-
 de / oc icke vilde grebe hannem / oc icke er vdi
 Ty. B. 3. nekt; verge sig med sin Led. Huem som hiel-
 per slige Folck til at de yndkomme / være der
 forfredløs; Vden hand land verge sig eff-
 ter Loven / at hand icke vilde / at hand slig
 glerning gjort haffde: End dersom hand
 hindris / vil hand da frelse sit Liff / oc komme
 til Bøder / da skal hand legge sit Verge fra
 sig / da frelser hand sit Liff / saa lenge den
 Saarglorde leffver; Dog skal Tingmende
 ne binde hannem / oc føre hannem til Om-
 budsmanden at forbaris: Haffver Om-
 budsmanden hielp behoff at vaage offver
 hannan; da skal tilfagis saa mange Bøn-
 der / som behoff gløris: Slipper hand løf
 fra Ombudsmanden / oc den Saarglorde
 døer; Da være Ombudsmand i hans sted /
 oc bøde derfor effter Konningens oc gode
 Mends Dom / effter som den fangen vaar
 skyldig at bøde; vden hand tagis fra hannem
 mei offvervold: Bliffver Bønderne tilfagt /
 vdi icke

Hand straff som
 givning giorer.

(Ty. B. 2.) Om hand for-
 ring for Ombuds-
 manden.

Slipper hand løf,
 oc Bøn faargiorer
 dør.

Slipper hand for Bøn-
 der vilde icke vaage.

Mandhelge-Balcken.

De icke vil vaage offuer sig Folck/ oc Fangen
 der-offuer undkommer; da Mare de der-til/
 ligesom Ombudsmand skulle gøre/ om
 hand for hans Forsømmelse vdslop: Vil icke
 Konningens Ombudsmand annamme Fangen
 aff Bønderne/ naar de hannem den met
 vidne hæfver tilbødt; da skulle de sette han-
 nem fangen paa Ombudsmandens bekost-
 ning: Undkommer hand siden/ da stande
 Ombudsmanden i hans sted; Vden hand
 bliffver borttagen med vold. Allesteds huor
 Ombudsmanden optager nogen Misbederis
 gods/ som skal lade sit Liff efter Ringmends
 Dom; da er hand plictig at stasse Bøddel/
 som skal reffse hannem: De Ringmenderne
 plictige at følge hannem til Rettersstedt; el-
 ler bøde huer det icke gør/ en. halff Mare
 imod Konningen.

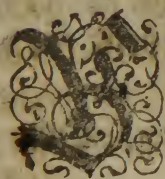
Vil Ombudsmand
 icke annamme fang af
 bønderne.

Dager Ombudsmand
 misbederis gods; saa
 paffter land vdslop:
 Inf. 15. Ty. B. 2.

Er bøndene følger til
 Rettersstedt.

Om Misbederis straf-
 fap at paffter land
 Rec. p. 114.

Om Gallind Mand vorder no-
 gens Bane/ eller Gaarer nogen/
 Cap. VIII.

Ryder gallind Mand aff Her-
 telse/ oc slaar nogen ihjel; da bø-
 de hans Frender aff hans gods
 fuld

Sup. 2.

Mandhelge-Balcken.

fuld bøder for den Døde/ om godset tilrecker.
End recker det ick til/ oc hand bliffver vintig
igten / da fare aff Landet / indtil hand faar
bøt fuld bod for den hand slog ihjel.

*Affindige Jorherlig
ind omgavne Bal.
(A.B. 3, 14.)*

23/

(A.B. 23.)

Findis nogen Mand som aldelis Affsin
dig et / da maa binde hannem huem der vil/
ot føre hannem til Tinge/ oc tilbiude hans
Frender hannens de ere pletlige at forbare
hannem; O den hannem hectede / at tage
sin Omkost igiet aff den Galenis gods / om
det er til: Huer mand maa Affindige Folck
hefte vden brøde: de skulle vere i deris Frend-
ers Forvaring som andre Børn; oc de maa
hefte dem om de ville. Gaarer gallind Mand
nogen Mand/ eller gior hannem Skade; da
bøt hans frender at bøde Skaden/ oc Værgeløn
aff hans gods; Men Konningen faar der
ingen bøder for: Sietter den Skaden siick/
gallind Mandis Frende / at hand ick vil
hefte den galne/ verge sig derfor met sin
Eed. Icke skal andre som brøde sig aff Fæng-
sel/ eller gior Skade/ regnis for galne Folck/
End de som vitterligter / at haaffue veret for
Gallindskab indsette/ oc ere galne.

*Saarer eller
fand nogen.
Lugneren*

*Sum der vider
for galne folck.*

Om

Om Banemand til Drab/ oc
des Vnderførselt.

Cap. IX.

En Mand vere Mandis Bane / som de der hos vagre der Mand
den bleff dræbt Vidne det paa
hand. Oc maa icke verge sig der
fra met nogen Eed / met mindre hand vaar
saa langt derfra den Dag Manden bleff
slagen / at hand kunde icke fare der to gange
imellem om Dagen til oc fra; oc vaar den
tid entent Rtrecke / paa Ting / i Hæret / paa
Skib / i Steskebud eller Forsamling; da verge
sig met 12, Lovfaste Mend / som hos han
nem pgar / den Dag Manden bleff slagen:
End er hand paa ingen disse Steder / eller
saa langt fra som nu er sagt / at hand icke
den Dag kunde vere paa det sted Dræbt
steede; da verge sig dog met 12, Mendis Eed.
Kunde de Mend hos vaare der Dræbt
steede / icke komme til Tings at vidne derom
for Forsalds Skyld; da skulle to Mend vidne
deris Ord / oc sverge paa Bog paa Tingt.
End om den saakt er / kand tale naar hand
findis

*Om faldet, med min-
den faldet sig ligesom
Lodvægen.
[Hand faldet i den faldet,
derom for Inf. 20.]*

findis; da vere den hans Banemand hand
først giffver Sag/ om hand haffver sit ful-
de Vld/ naar hand hannem beskylde; Da
skal sig hans Beskyldning lufis paa første
Ting/ oc færgis paa Bog/ at den Døde
slig bekiende; da bliffver hand Banemand/
uden hand kand Forverge sig med Tolff
Mend/ som før er sagt.

Om Bijalufning^{om} oc Bane-
Raadsmend/ Cap. X.

*3 Om sin faldet
fulf givningens
hig lufning.*

DOrdermand dræbt/ da vere
den Banemand/ som kiendis
Gjerningen. Dog skal hand
kiendis Gjerningen for Jof-
faste Mand den samme Dag
Dræbt. Steer/ vdi det Jylcke det glortet; oc
næffne sit Naffn/ oc huor hand vaar om
Natten/ huad Jylcke hand haffver hteine u-
di/ oc huor hand hoer/ oc haffver sin Verel-
se: Det første^{opstædet} Ting som holdis efter Drab-
steeder/ da skal den Bonde Drabsmanden
hos vaar/ komme til Ting/ oc luse oc færg-
ge paa Bog/ at Drabsmanden var hte-
metil hans den Nat/ oc kaldet sig N.: Da
skal

Mandhelge-Saeken.

Skal fremkomme alle de Vidne / som hand
klendis Gjerningen for / som kaldis Vlig-
lusning.

Ville de Mend icke bære Vliglusnings-
vidne; da maa den dødis Arffvinger stes-
ne dem til neste Ting / at de Vidne det som de
vide efter deris Samvittighed: Ville de icke
da Vidne bære; da bøde Konningenen halff
Mark: Sammeledeis skal holdis om alle
de andre Vidne i Mandhelge-Sager / vnder
slig Bøder / som sagt er; Huilcke Bøder skal
betalis til den Dag dem foeggis; Eller
Ombudsmand eller hans Fogde skal fare
met Sagsfegeren til deris Huse / oc vdburde
re de bøder dobbelt.

Drabsmanden maa icke fare omkring
tre gaarde / førend hand liuser sine gjernin-
ger: vden den dødis Arffvinger / eller Fren-
der indendierde Mande / eller hans Svø-
gre / eller hans Affvindsmand / som hand
bæret Affs-fare for / ere vdi de Gaarde: Elu-
ser hand icke / som nusagter / da er hand
Morder: Oc haffver forbrug Fæ oc Fred.
End om baade fremkommer paa første Ting
Vliglusnings-Vidne / oc Vidne efter den

I lii

Dødis

Kil nogen rii bær Vlig-
lusning - eller andr
vidne i Mandhelge-sager.

J. B. 4.

Drabsmanden
skal liuse.

Sup. 1, 2 -

Vidne efter den dødis
vidne gjellev maa rii
Vig-lusning vidne.
Sup. 9.

Mandhelge-Balcken.

Dødis ord; Da stande det forfulde den døde
de beklende / oc icke det som den sagde / der
Draben kiendis: da er Draberen icke Mor-
der; men bliffuer fredløs: Der som icke frem-
kommer Vidne efter den Døde / men allene
Vijglufnings-Vidne; da stande forfulde /
om de aff Lovfaste Mænd ere lovlig frem-
baaret: Da skal den dødis Arffvinger fare
til det Herre eller Rik / som den sagde sig
at hafve hlemme / som Draben kiendis: Finde
de da den Mand / som saadan Naffn oc stæ-
ckelse hafver / at hand siger der Næst for; da
maade stæffe hannem til Tinget oc paa det
Ting skal 12 Lovfaste Mænd / oc icke næstfænde
Vidner / sverge hannem gult. ^{Hand} Da
icke Lovverge sig; da er hand skyldig i Sa-
gen: Men dersom hand verger sig med Lo-
wen; da maaden Dødis Arffvinger søge
saa mange Mænd / som hos vaar / der Dra-
bte stæde; De ere plichtig at verge sig med
12 Mænds Eed / efter som før er sagt. End
om mand er saa Lemslagen eller saargiort /
saa hand icke skal tale; Da maa hand op-
stiere Tingbud / naar hand saar sit Maal
tgien / oc søge sin Stadsmænd; Da skal det
Ting

Den siges som paa nr. k.
Lut:

Men der fandt det, da
Lut. Mergo sig:

Or da skal den orfan
lovverge sig som før
drabte vaar.

(Sup. 9.)
Er fandt maalt 106 som ska-
gen nr. 12. fandt fandt sig
Stadsmænd, naar fandt
fandt talen ogim, om skulde
Tinget nr. 106.

L. B. 54.

Mandhelges Balcken.

Ring vere hannem saa fulk / som det vaar stedd
den samme Dag hand bleff slagen.

End doer hand / da skal Konningens
Umbudsmand / (om Arffvinger icke ere tilstede)
sege efter Drabsmanden. *(at sigt Drabsmand, Inf. 15.)*

Raader mand anden til Baneraad /
deter/at glore nogen skade til Elff / Gods / els
ter det som en land haaffue stede / Skam
eller Banære aff; da bøder der for effter Lovens
or Raugdommes eller verge sig effter Loven /
at det icke sker de aff hans Raad. Men det
som Steningen gjorde / bøde fulde bøder eff-
ter Lovdomme. *[Hvad der mand nager
til drab, eller andet
ondt. Inf. 17.
L. B. 26.
Furmlig affvorsen giv-
ningen er groff til,
om den skulde løses
paa frist for at der
skal.]*

Vorder nogen Mand dræbt / som icke er
født i Christen / oc icke kommer i Faderens
Et effter Loven / enddog hander kiend nogen
Mand til Son; da tager hans neste Mo-
derne Frendte bøder oc Arff effter hannem:
Bliffver hand Slagen / Saargiort & eller
Skiend; da tager hand sig Rett for sin Sla-
de / som hans Moder-Fader burde at tage for
saadanne Skade. *[Om en frillr-fød
dræbt, da tager
Moderens frendter
drif or bøder.
A. B. 7, p. 8.
Bliffver hand slagen
eller saargt.]*

Om Drabs-Bøder /

Cap.

3 Reces, cap. 21.

Sup. 1, 2, 9, 10.

Cap. XI.

Ræbis Mand / damelsfare

som Eowen tilforne omtaler.

End aff Draberens Gods

skulle 12, lovsaste Mend Eow

lig oplæsse / dømme til den dø

dis Arffvingerslig Bod / som dennem siuntis

Sandis vere for Gud / efter deris Sam

uitighedi / ~~Drabmanden~~ skal giffue den

Dodis Hustrue sin Sengeroe efter Dan

nemends Sigelse / oc det skal icke tagis aff

Boden den Dodis Arffvinger tilkommer.

Ingen aff Drabmandens Eleget / er plie

lig tillat bodemee hannem: Icke tage heller

Eletten Bod efter den som dræbter / Vden

hans neste Arffvinge / saa vel Quinde som

Karl. Recker icke draberens gods til at betale

baade Bodder oc Tegensteld met / da mind

stis for begge / efter Antals Regning.

Konningen maa icke optage Mand

draberis eller Fredløse Mends gods / for

end all Eowlig Gield / som de vaare bort

skyldige & førend de blesse fredløse / er / be

stalt.

12 Mand Jomun

om Bod (Sup. 3.)

(inf. 17.)

(K.B. 5.)

(Sup. 3.)

Dristum faar Smug
verforform.

Dum bodder fagor.

Bodder or fagorvante
formind sig lig, om
nig tilbræker. inf. 18.

Drabmanden betaler for
dengen faar noget.

(A.B. 3.)

(Inf. 18. (B. 26.)

[Ligist barn sig, for (A Rec. p 246.)]

Om

Om Vaade-Værel /
Cap. XII.

Vadeværel / eller de Gierninger
 som skeer imod ens villie / skal mil-
 dere straffis end det som skeer met
 villie oc Forsett. Hugger to mendi
 slow sammen / oc den hvis Dre slipper
 aff Skaffet vden hans Villie / oc gior den an-
 den Saar / saa hand daer der-af; da bød-
 is til den dødis Arffvinger fierdings-bøder /
 oc verge sig self-siette / at hand hafde aldrig
 i Villie at ville gior den Gierning. Allested
 huor slig Vaadeværel skeer / der som mand
 vil gior Gaffin / oc Skade skeer / da bød-
 is en megeend fierdings-Bøder / imod den Skade
 fick / Ehuad Skade der skeer / Om det vaar
 imod hans Villie der Skade giorde; oc det skal
 hand vergemet sex Mends Sed. For Vaade-
 værel bød- is ick til Konningen. *Er sent ind*
 Skyder eller kaster nogen offver Huß /
 Skib / eller Planckewittel / eller nogen slig
 vnodig Gierning gior / oc hand der-af san-
 ger Skade / Saar / Meen eller Baner imod
 deris villie det giorde: Da bøde derfor halff
 Bøder /

Sup. 1.

fierdings bøder.

*(Vaadeværel nu, naar
 mand vil gior gaffin,
 oc skade der skeer.)*

(B. 56.)

gior til Konningen.

*(Sup. 1.)
 NB: cap. 5. 6. 7.
 Gaff. 6. 7.*

Mandhelge-Balcken.

Bøder/oc verge sig der-til self- Glette/ae der
icke stæde met hans Viltte / oc vere Saglos
for Konningene.

*Brigge eller saar
mand hie om af vore
de, oc rammer om anden
det er mig kende vore.*

Det hnaa icke kaldis Daadverck / at
mand hugger eller slaar til en me vred hu/
at hand vilde stæde hannem; oc rammer en
anden.

*Brigge eller saar
gib mig vore
sig self.*

End om nogen ganger sammen at brige
dis isfagn / eller dragis i Hender met beggis
deris viltte; da forvare huer sig self.

*Saar nogen stæde, oc
mister om den anden
vare sig om sin
ind allanin.*

Ganger nogen i sligt tilfald nogen Skade/
oc den anden vantroer hannem / at hand
gfordede met viltte; Da verge sig met sin
Eed / at det stæde icke met hans Viltte.

Om Kniffve at bæere / oc om
Kniffsing / Cap. XIII.

*Drager mand knif,
oc giver mig stæde.*

DRager mand Kniff til Landen /
inddog hand gløringen Skade
degner; Bøde Konningene tre
Dre Gelf / oc stæde den hand
drog Kniff til / til Rendeffter
Sex Mends Dom.

*eller huer
stinger mand mand
knif, oc stæde
det icke.*

Ettinger mand anden met Kniff Sage.
108

Wandhelge-Balden.

løst / saa hand gaar deraff ill Sengs / oc
 bliffver ved Elffvet: da hande hannem der
 for til Rette / oc bøde effter 12 Mends Dom:
 De Konningens Ombudsmand skal vere
 plietigt at lade føre hannem til Ting / (om
 hand gribis met ferske Gjerninger) oc lade
 samme Kniff sticket glennem hans Haand;
 uden hand vil sig der=frakløbe met Site Dro
 tuger oc tretten Mark til Konningen: End
 temmer hand bort; da vere fredløs / indill
 hand retter for sig imod Bonden oc Kon
 ningen:

*Konn. den bort som
 handen giør.
 Ja nu sig i de hand oc d. den Værd Konning
 den gamle Lov: I find om hand ind
 Konn. den saarm.*

Men der den hand slaet med Kniff; Da
 verefredløs / oc komme aldrig i Landet igien /
 uden Dommeren siuntz det at vere steed aff
 Nødverge: Men huad Mandraberens
 Boeslod belanger / der med farts som Lovten
 tilforne vddiiser.

Den samme Fomvere oc/ om Mand *Om samme Lov her om andes saadnlv.*
 Støder til anden/ og enten saarer eller dræ-
 ber/ eller oc bider anden/ *Om fand Lov saadnlv.* som om Kniff. [Inf. 14.] *near 2. m. 1. d. 2. l.*
 Sting. *Dog saa at straffen er andelst for at slaa, stich, eller bide.* 14, 17. MB

Slings 1709 / 22. 10. 1709.
Siffer Koningen nogen sig Delera ^{Saar Stadibmanden}
ningsmand Leide til Kette / som kaldes ^{Sagbrev, og faar}
Dagsbress; De hand vdi samme Tiden ^{nogen i Tringdagur.}
^{Sup. 1, 6.}

Rij Dage

Mandhelge-Balden.

(Sup. 1, 2.)

Dage hugger anden/ svinger/ eller gjør anden
uden Vispere/ uden hand er der nød til; Da
haffue forbrudt den fred hand haffde/ oc strafs
fis for de Gjerninger hand gjorde/ saa som
hand daar fredløs.

Om mand bider anden/

Cap. XIV.

(Sup. 13.)

Det er Villboelligt at bidis som
Hunde oc Heste: Huent som bi
der anden; Da skal Ombuds
manden lade tage oc føre han
nem til Tinget/ oc lade bryde fremtænderne
af hans Hoffske/ oc vrede med Sagisløs
for Konningen: uden gode Mend fand siu
nis hand gjorde Nødverge; Oc da maa hand
komme til Bøder/ oc bøde den hand beed/
effter 12 Villige Mends Dom/ skilste
for sin Skade/ Konningen Dile Drue
ger oc Treuen Mærke.

Om Liffløse Gjerninger

Dom oc Røffelse Om Draberen
effter sigself om Dommens flist.

Cap.

Dæber mand anden / Lemme
 lester / eller gløde Stærninger
 hannem bær at miste Liff eller
 Lemmer for efter Loven; Da
 skulle de som nest ere / oc først
 kunde naae hannem / tage den Mand oc
 føre hannem til Ombudsmanden bunden /
 eller i Jern: Stør de det icke / om de kunde der-
 til komme / saa de icke saa Skade eller Meen
 aff hannem; Daer huer som det icke glø-
 skuldig at bøde en Marc Solff til Konn-
 gen; Vpen de ere hans Frender vdi fjerde
 Led eller nærmere / eller besvogret til hannem;
 da ere de icke plettig at tage hannem / vden de
 vllle:

Da er Ombudsmanden plettig at an-
 tage den Mand / oc føre hannem paa Tins-
 ght: De Bønderne plettig at dømme hannem
 paa Tingte efter Loven / Vdi Raugmandens
 Nerveresse / om hand er saa nær tilstedes De
 Ombudsmanden plettig efter samme Dom
 hannem at lade reffse: Thi ingen maa lade reff-
 se anden vden dom / aff Had: huer det glø-
 vere fredløs / indall Commeren klender om
 hand

*Drab eller Stædlig
 kalder for
 grib, or forn til om
 brydmanden: Sumlig
 om det er vdenmaal.
 Mandraal, kalder om
 for for vdenmaal
 det er vdenmaal. (A. 244)*

*Taugt for boder: 4
 kv. 1. 244.
 Sup. 7.*

*Smilken huer den
 paa Jammern.*

*J.B. 4.
 Rioldmanden Jammern
 Jammern: or Jammern
 Rec. art. 13. (A. 244)
 (Sup. 2, 13, 14.)
 Sup. 7. Ty. 12.
 Jammern Jammern
 vffen vden Jammern.*

Mandhelge-Balden.

Rund Sogner sig selv
for sin Mandkone, skal
ombudsmand ind an-
den godes det.

(Sup. 10.)

Den Indbudsmand skulde
gaa paa Kongens og
Indbuds, (3 R. art. 21.)

Den nogen krigs-
at søge Sam

Dommers flint.
Dommers J. B. II.

art. 7. (L. B. 55.)

Dommers straff som
Ligens dimit uvalt
eller or taget gæng
eller gæng, for
ker. art. 9.

handhaffuer hafft der Marsage til. Er den
som Skade fanger haffuer / icke mectig selff at
søge effter den hannem gjorde Stade; da maa
hand uilfge Ombudsmanden; De hand at
tilfge hvem hand vil at følge sig: Huem som
da icke følger met hannem / bøde Konningen
en Mark Solff / vden hand er den skyldiget
forvandt Flerde Led / eller bestogret til han-
nem: Alle som søge effter at forhindre saa-
dant Folck / ere fredhellige; Men alle som dem
beholder fredløse / oc haffuer for htemgled /
huad heller de fanger Menn / eller bliffuer
dræbt.

Alle Dommere bør grandgiffuelligen at
randsage de Sager / som de skulle domme udi;
oc grundeligen offuerøene all Sagens om-
stendighed / oc reisferdeligen ordge oc dom-
me vdi alle de Sager for dem Indseffnis /
oc icke ansee nogen Mennistis Person / saa
de domme enten for Bild / Venstab / Gunst
eller Gaffue / Had eller Affvind: Men alle-
nistie haffue Gud Allermectigste / (vdi huis
sted de sidde Doms) oc Reisferdighed for De-
nen: Anseendis at Gud (huis sted de for-
treder) er Reisferdig oc Sandru / oc icke
land

Mandhelge-Balden.

Land lide at Ketten forbendis for den Sats-
tige; Men vil deroffver vereen streng Dom-
mer oc Hæffner.

Om Gredstied/ oc fredssommelige
Tider. Cap. XVI.

Slats Mand vdi Fedingsferd
met Konningen/paa Laugting
eller Bogdeling/ paa Femte-
leffne/ vdi Gildet eller Brøl-
sup/ i Julefied eller Eldefistet/
paa Stiercorßdag/ oc frem offver all Paa-
se-Vge/ som fred er self-sat. Huem der slats
vdi disse Steder/ oc paa de Tider/ da bøde
imod den der slade fick dobbelt mæte end ellers;
De Konningen for huer Saar/ Staffuer-
hug/ Steenhug/ Dxe/ Hammerflag/ Eller
om mand kaster anden aff Skib eller Baad/
eller landremaader slaer anden offver ende
til slade/ Dtte Dringer oc Treiten Marc
Solff; Men for Puust eller Nessbehug/ oc
huis der-met land selge/ fire Marc Solff;
Men for slade haand slag/ som kallis Black/
oc slag, mei slade aff Everd/to Marc Solff.
End

Studer oc Linder, som
slagsmaal bøder
dobbelt. (3 Rec. art. 23.
J.B. 5. sup. 7.

Om noget fængsel oc
gældes fængsel, som
inf. hær.

Om Rindens oc
Rindgaardens
fængsel for Ord. fol. 38 b.

Inf. 17.

Inf. 19.

Egnt ^{or grounds}
Ginger. Linsd.
Sep. 2^d.
inf. id.
(3 Rec. art. 22.

Sup. B.

End elst mer / slaer aller saargior no-
gh anden met Raadraad vdi hans egen
Hus / eller met villberlig Ord offversalder ;
da bødes dobbelt bøder imod Bonden & de
Koningene / om den Skade siel bliffuer ved
Liffuot: Men dør hand ; da vere den fredløs
som dræbte: End saar hand skade / som vfor-
mede Bonden i sit Hus / haaffue Skade for
hiemgteld.

Om Frelsmand bindis: & om Lem-
sier / oc anden Slagsmaalt: Om Fa-
1.00.

Cap. XVII.

ne-vaord, or tilfiel, eller or d'elgelf!

Primer mand / ayn-
los mand.

[Ty. B. 2]
(U. B. 16.)
(Sup. 15.)

Slaves mind and
 will serve him,
 (or let us you sing
 (Sund. 1st.)

Dunder mand Sageløshand:
 da bøde Konninge Ben marc
 Solff/oc stände den hand bant
 til rette effter 12. Mends Dom.
 Men Dyffue oc andre Misk-
 dæderedmaachmand Sageløshinde / om hand
 haffver Vidne til / at hand icke ellers kand
 føre hannem til Ombudsmand: Haffver
 hand icke vidne; da sande det met sin egen
 Eed. Glaer mand til anden met vred haand/
paa de sieder/ som icke ere Gredset/ (der/ som

Mandhelge-Balcken.

som icke er self-sat Fredsieder / tilforne *Sup. 16.*
 om talli) met Dxe / Staffre eller Steen; b^o *Inf. 19.*
 de Konningen for første Slag en Marc
 Solff: Slar hand strax andit / bode Kon-
 ningen To Marc Solff; For tredie / Tre
 Marc Solff; For fierde / Fem Marc
 Solff; End slaer hand det femte Slag i sam-
 me Brede / bode Konningen Otte Drluger
 oc Tretten Marc; De gielleden Huggen
 sig efter 12 Mends Dom / huad heller hand
 Nogle Sugto eller flere.

End om mand slaer eller higger anden
 i Hoffordicht Saar / eller slaer anden off-
 der ende / eller gior anden Lemster-Saar /
 (det er om hand icke er saa for som tilforne /
 oc icke kand skule met Haar eller Klæder)
 eller Hoffvilt-Saar: Da bode Konningen To
 Marc Solff for huert; De bode den stade
 sig efter 12 Mends Dom. Vil hand icke b^o
 de / naar hand lowlig derfor er forfuldt / oc
 off Tingsmend Dag forlagt / som Forwen
 tilforne siger; da bliffver hand fredløs: End
 vil hand der stade sig / en heller Konning
 gens Ombudsmand / tage Bøder / naar den
 staden gjorde bluder bøder; da hafter hand
 E fred

Vil sand i. b. b. b.
 naar sand luvlig
 nu forfuldt, cap. 19.
 J. B. 6. 8.

Vil mind r. b. b. b.
 J. B. 6. 8.

Mandhelge-Balcken.

fred til Dom og Rætt/ huad heller de tage
ved eller icke. <sup>Drager mand (hans) hæl. Noget eller de løst
gaar, for Fz 8. art. 7.]</sup>

Slægt eller saager ^{hænde} eller flæte/
i en Adfærd; Da bøde huer fuld Bøder/oc
Konningen sin Rætt for huer / som før er
sagt:

Men slægt to eller flere ^{en} Mand; da bøde
de huer dennem imod Konningen oc Bøder
denne Bøder/ som før er sagt. Lægis no-
gen aff hans Saar til/ oc de andre vil icke
tillægis/ men bliffuer obne/ oc hand doer
affsamme Saar; da er hand fredløs/ som
glorde hannem det Saar/ som icke vil helis.
De hand ^{en} bøde den Dødis Arffvinger
fuld bød efter 12 Mænds Dom; oc Konning
gen sin Rætt for Drab.

De Mænd som ^{ihjelp} raade oc sam-
tycke at dræbe nogen Mand/ eller dølge med
Drabsmanden; Bøde imod Konningen /
oc den Dødis Arffvinger/ efftersom Kon-
ningens Mistund tilfiger/ oc stellige Mænd
dømme/ effter Sagens Løslighed; Døderis
Fredløs eller Lands-^{Blis} vere under Kon-
ningens Mistundhed.

Om

Slægt eller saager
mand hæl eller
flæte.

Slægt eller saager
mand hæl eller
flæte.

Der fandt af ut af sa-
ger.
Sup. 10.

Sup. 12.
Sup. 1, 11.

Derfor nogen indtil
væder, samtykke, al-
der dølge domme.
(Sup. 1.) Sup. 10. 2

Derfor
Konningens
domme oc
anden stellige
mand ind
sammen dom,
indt.

Mandhelge-Balcken.
 Næghmaalt-oc uformel, i bōder, som
 Om ~~Korlaelsmaal~~ ^{hæne maa, oc udsøge} Ombuds-
 mand skal giøre / om ~~Næghsmaal~~ ^{for sig selv i sit eget huus, oc}
~~for sig selv i sit eget huus, oc~~ ^{for sig selv i sit eget huus, oc}
~~for sig selv i sit eget huus, oc~~ ^{for sig selv i sit eget huus, oc}
 Bønder, oc Kongens bōder.

Cap. XVIII.

Al den som anden Uformel
 hæfter / icke bøde; da maa
 den der stode sig / klage sig for
 Konningens Ombudsmand /
 som hæfter Besalning offuer
 hannem; oc begære / At hand vil forskaffe
 hannem Ret. Da skal Ombudsmanden
 stæffe dennem begge til Ringel / oc næstne 121
 Eowsasse Mend / at domme dem imellem; De
 legge hannem Eowllig Tid for at betale hui
 Bøder hand bliffuer til dom / effter som til
 forne vdi Eorwen sagter: Betaler hand icke
 til de forlagde tider; da maa hand vdsøge
 det met Domroff oc Adsaeld / ~~Om hand vil~~
 End vil hand det icke; Da maa hand stæffe
 ne hannem for Laugmanden / oc giøre han
 nem frelde.

Offversalder mand anden hieime i sit
 Huus / eller met Ord eller Gjerninger vfor
 mer / oc det er bevijslig met to stillige Vidne /
 De

Vil Staditmand
 mig bøde, da for-
 følger lovlig.

J. B. 4.

J. B. 6, 8.

(K. B. 3.)

Betaler hand icke
 til de forlagde tider, da maa
 hand vdsøge det met
 Domroff oc Adsaeld / Om
 hand vil det icke; Da maa
 hand stæffe ne hannem for
 Laugmanden / oc giøre han
 nem frelde.

Hand vil icke
 bøde, da for-
 følger lovlig.
 Sup. 2, 16.
 De 3 Ret. art. 24.

Wandhelge-Baleten.

De den som vfformis eller offuersaldis hæff-
ner sig strax i samme Brede; da hæffue hand-
der offverlast gjorde/- Skade for hlemgteld;
oc den sig værgede/ bøde huercken Konnin-
gen eller Bonden/ huad heller hin fick Saar
eller Meen: End doer hand Skade fick; Da
beholde hand sin fred / oc vere vdi Konnin-
gens Minde efter Sagens Leilighed.

*2^{den} Bonden faar for
Ronyon.*

*Inf. 19.
L. B. 26.*

*Mister Bonden, saa
mister Ronyon, orfaal
Sup. 11.*

Allesteds huor nogen beklager sig der
Skade hæffuer fange / Da bør Ombuds-
mand først at skaffe Bonden Rett / førend
hand tager Bøder paa Konningens vegne:
Oc allesteds huor Bonden mister Bøder /
Der fanger Ombudsmanden en heller Bø-
der paa Konningens vegne.

Om Piuust eller Næffue-hug

*Om saar dragt, drag af Pæst eller Sjudstage
om saar af fæd Cap. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Om saar af fæd Cap. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.
Om saar af fæd Cap. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.*

*Slagemaal med
Næffue, or Inholige.*

Sup. 17.

Om Piuust eller Næffue-hug
vchug/ dragis i Haar/ stedis mee
Drekkast eller Sjudstage / mee
vred Haand; Da bøde hand det
giorde / ill den Skade fick/ efter Sex mends
Dom/ oc Konningen en halff Marc Solff.

Mem

Mandhelge-Balcken.

Men slaer hand met flad Haand / Rytter
anden hid oc did / Slaer anden omkuld /
Riffver hans Klæder sonder / oc alt andet /
som en den anden aff Brede oc Had fand
giøre Skade met; Klager den sig der Skade
fick / oc haffver der Bidne til; Da bøde den
der Skadegjorde / efter Sex Mends Dom /
oc Konningen To Dre Solff. End er icke ^{for n^{ij} virur Ingead,}
Bidne til; Da bør hand dog haffue sin Ret ^{or}
der Skade fick; ^{Mnd minder den anden seer sig Ingead, som}
^{in affm selger.}

End siger hand Men der fittis / da ver ^{Sigis n^{ij} Ingead.}
ge signet sin Eed selfaredie; eller bøde der
for / som forskreffet staar / om det steer vden
de ilder oc stieder som Gredsted & eller fred. ^{Sup. 16.}
sommelig tider oc stieder er / som Foruensfor
melder: Men steer det paa de tider oc stieder;
Da bødeder for / som Foruen der-om for ^{Sup. 16. T. B. 5.}
melder.

Løber mand til anden i den Meening at ^{Løber mand til nogen}
hand vil sla hannem / oc bliffver holden; bød ^{at sla sam.}
de den hand løb til efter Sex mends Dom /
oc Konningen To Dre Solff.

Konningens Ombudsmand skal icke ^{Ombudsmand giffur n^{ij}}
giffue nogen Sag pag Tre eller Gods / vden ^{for paa en eller gods}
hand haffver der stellige Bidne til / huad ^{uden Kallige Virur.}
heller ^{Inf. 21.}
^(T. B. 4.)

Mandhelge-Balcken.

heller dets Saar/ Lemstier eller andre Saa-
ger/ som Konningens Rætt and falde vdi/
eller andre Sager som større ere. Klager
den som stude sig/ oc lader sig siden forlige/
oc lader hans Sag falde; da bør dog Kon-
ningen sin Rætt oc Ombudsmanden søge
det/ naar hand vil: Huor Bonden bør in-
gen Rætt/ der bør Konningen en heller Rætt.

Klager nogen, oc lader
sig forlige, skal
Konningen søge
sin Rætt.

Sup. 18.

Om noget Duesg^{eller fund} vorder mand
at stude/ Cap. XX.

Om en Cinc,
(L. B. 35.)

Sør nogen Mands Tiur ska-
de/ siden hand er fem Aar gam-
mel; da svare hand der-til som
Tiuren tilhører: Dræber hand
nogen Mand; Da skal den
Dødis Arffvinge begiere Tiuren aff Eyer-
manden; oc hand er da plictilg at legge baand
paa Tiuren/ oc antworde hannem den i Hen-
der: Vil hand det icke giøre; Da bøde fem
Marck Sølf/ oc udlegge dog Tiuren; Oc
bødis icke andre Bøder søre/ enten imod
Konningen/ eller den Dødis Frender.

Just. no. 9, 8. v. 11.

Om Hest eller Dg bider/ eller slaer no-
gen/

Wandhelge-Baleten.

gen/ Nod senger/ eller Eyn hugger nogen;
Da bode den Quægt eyer halff Saarebo^r (L. B. 37.)
der/ indell bæt er saa vifet som det Quægt er
værd som Skaden gjorde/ efter Sex mends
Dom lowlig tilnæffent: Vden dem siuntis/
at hand volte self sin Skades oc da hafue
Rædderfor efter dommerens tycke.

Bider Hund nogen; Da skal hand som *Sind om bider nogen.*
Skaden fick krasse Ehermanden Hunden;
Oc da er hand pletlig at legge Baand paa (L. B. 36.)
Hunden/ oc antworde den Hender Skade
fick: vden skellige Mend siuntis/ at hand som
Skaden fick/ volte sig det self; da hafue hand
Rætt der-for efter skellige Mends Dom:
Foder Ehermanden Hunden siden/ oc bider
hand Folk der-efter: da bode hand der-for/
som hand det self hafde gjort. *Sup. 14.*

Om Dmel oc wærlig Sag nogen
illeggs/ oc der Segt Om Rimm oc Viiser.
Cap. XXI.

*Ab Um full
riette/ord,
H. 25.*

Sagen skal ouden wærlig Sag til
legge/ vden hand lowligensand *Sit for mand anden
for wærlig sag.*
bewise/ at hander Skyldig i slige
Gier. *Sup. 19.*

Mandhelge-Balcken.

Glerninger / som hand tillegger hannem.
Nuem som sieter anden for wærlig Sag /
ock and icke stilligen hannem det. offuer = be-
vise; Da bøde fire Marcq Sølf til Konnin-
gen / oc til den hand sieter / efter Sex mends
Dom. Thi at for Numme-Sag bør ingen
affindis til Lov. *Om siet nogen sin til nogen. An-
gint, el. for 3 Rec. art. 20.*

*Om nogen at siet
for 3 Rec. art. 20.
for Numme-Sag siet ind icke.*

*Sieter mand nogen si-
et for at siet. Si-
gint for en anden mand.*

*eller en siet at siet
ligget for mand.*

Inf. 25.

A. B. 3.

Sieter mand andens Hustrue / at haff-
veligget hos anden Mand end sin Bonde /
eller hans Daatter / Søster / eller anden
ærlig Pige / at haffveligget hos Mand oc
Land det icke lowligen bevise: Da bøde Kon-
ningen fire Marcq Sølf / oc bliffve en Eog-
ner derfor: De gielde hende hand sieter / eff-
ter Sex wvillige Mends Dom.

*Om siet ind faar to-
der offuer 6 mends dom.
3 Rec. art. 20.*

~~Thi~~ For alle wærlige Sager nogen tilleggis /
som Konningen dømmis Bøder for; Da
bør den som sieter / at haffue Ret sieter
Sex Mends Dom / om hand bliffver fr-
fiend. Men bliffver hannem slige Sager off-
ver-betst / da bøde den hannem sieter / huer-
cken Konningen eller Bonden. Forer nogen
Mand Klage offuer anden for Konningen /
oc Land sligt icke bevise; Da bøde der-for
imod den hand klagede Sligt bøder / som den
Stude

*Alene mand nogen
for Konningen, oc hand
det icke bevise.*

*Ab Um Roydmenn,
Jf. Bog 26.*

Handhelge-Baleten.

skulde bøde/ hand flagede/ om hand hadde
flagt Sandhed; Vdenhand verger sig der-
for self=Elerte/ at hand hannem en forflag-
gede.

Dicter mand Røn eller Vffer om nogen/
 or quæder hannem til Epost or Vanære/ saa
 det Knettsen siferdingt= Veyes eller lenger;
 Da skal hand stæffe hannem til Ting: Vil
 hand da sige Ney derfor / da verge sig met
 sin Eed selftredle: K and hand det icke giøre/
 da bøde. Konningen fire Marck Sølf; De
 den hand dicter eller quæd om/ Rættfærdig
 Mends Dom.

(N om Rind Kap.
 Jh. 3. 27.)

For alle Sager / som Mands Ere an
 gaar / oc icke kand lovligt behiſe den offer /
 som ſicls; Oc den som ſicter / haſtver ingen
 Rætt at tale paa / oc hannem icke ved
 kommer / da bedis Konningen fire Mark
 Søff; oc den der ſicter er / Rætt offter Sex
 Mends Dom: Oc den der ſicter / Stolmæle
 (det er ſom meget talendis) at vere.

Om mand beligger an-
dens Husfrue

552

Cap.

Mandhelge Valerem.

Cap. XXII.

*Beliggen man andend
Om beliggen man andend
Kaa 13. 3. Recept, cap. 66.
A. B. 5.*

(4 Rec. p. 192.)

*Om beliggen man andend
for, man for beliggen
lat eller i, A. B. 5.7*

*Forliget bonden med sin
er beliggen man andend
sine beliggen man andend*

Belliger nogen andens Mand
Hustru; da bøde imod hændis
Bonde sig Bøder / Som 12
Kellige Mend dommer: Sletis
hand for sig Sag / oc siger nej
derfor; vergesig met 12 Mends Eed.

Sup. 2. Dersom Bonden forliger sig met den
hans Hustru belaa; da skal de sig hinan-
den Tryghed til: Tager Bonden siden sin
Hustru til sig iglen vdi Sammenleje; De
belliger hand hende siden andengang / meden
Husbonden oc Hustruen leffver sammen;
Da haaffver hand brug sin Tryghed / saa
som den der dræber sin trygge Mand vden
Sag.

Om de Mend / som gaar vbud-
ne i Gestebud /

Cap. XXIII.

(A. B. 24.)

Dem som gaar vbudet til Ges-
tebudt aff den som Gestebudt
gior / oc sidder der fortrædelig
imod Husbondens villie / End-
dog

Mandhelgevalden.

Dog hand hænlig forviffis: Fanger hand nogen
Stade/ da haaffve ickun halff Bod for sin Stade/
oc bøde en Dre Gølf til Konningen.

Om Trygler som karste ere/
Cap. XXIV.

Der Mand der karst er/ oc kand *han kan trygler faar
ingen vnt.*
arbejde for sin føde/ som ganger
dog oc tigger; hanem hørt ingen
Kæmpe haave/ Emieden hand saa
gaar/ Enddog hand hænlig driff
vis aff Dør: vden hand gaar oc søger om Elent-
st: Men naar hand flyer sig self Koft/ Klæder
oc Baaben/ eller hans frender hjælper hanem
der til; Da tager hand ~~for~~ Bøder for det
hanem gloris imod.

Angenllige Bøllere/ som føre oc karste
ere r skal sedis at gaar oc bette; Men skal ar-
bejde for dertis føde: Icke skal heller nogen
rense igennem Landet/ som ick haaffter Pas-
bord/ Enten af Konningen/ Konningens
Befalningsmand/ Tremend/ Laugmand/
eller andre gode Mænd, huommet hand kand
betjfez hueden hand erkommen/ oc hvad
hans

*Om Tatern, or andre try-
glør, 4 Rec. p. 160.*

*Angenllige Bøllere at bette,
som Bøllere nr.*

3. Reces, cap. 62.

T. B. 7. B. 23.

4. Rec. 1604.

Om Pasbord jure bor

at forordn. anno 1508.

forordn. p. 290, 291.

K. B. 24.

Hans Værff oc Befilling er: Findis nogen
at drage omfæring / som icke hæffver / saadan
Bevis; Da skal Konningens Ombuds-
mand tvingehannem til at fare tilbage igien /
oc hente sig bevis eller Pasbord. Kommer
hand offiere uden Pasbord; Da skal hand
paatagis oc sendis tilbage; Men hans
meihæffendis Gods skal bliffue tilfæde /
indtil hand kommer tilbage igien / met suldi-
kommelig Betjening / at hand hæffver Rætt
met at fare: Kommer hand offiere uden re-
tig Bevis; Da skal hand tagis oc forvaris
nogen stund i Jengsel; De siden sendis til-
bage igien / imod hans Vilje / om hand icke
vill Velvilligen fare: Hæffver oc nogen Pas-
bord eller Bevis; Da skulle saadant Pas oc
Bressue grandgiffueligen randsagis / baade
paa Skriffte oc Indsetglt / om de ere retlig:
Befindis de da falske at vere; Da straffis
den saadan falsk Pasbord eller Bressue
hæffver met at fare / som en Falskener. De
maa saadanne Pasbord icke lenger attis for
gode / end paa et Aars Tid.

(I. B. 3.)

(M. B. 2.)

Hærgnemend maa sig ofersom
Fattlær, 4 Rec. p. 306
Om Skjæpm, som fører nogen
værdig ting fra fremmede Stæder,
for forordn. p. 229

Om

Om Møers oc Quinders Belig-
gelse / oc deris Bøder ^{for dem}
^{hal oppebære.}

[Om Løns folck, for H
Recess, cap. 12. Ejusdem
Handb. Artt, cap. 16.]

Cap. XXV.

Dilleke Møer eller Quinder
Söm icke forsørgis aff deris
Frender met nødtørfstg Kost
oc Klæder / bliffue de beliggende
da tage deris Verge icke mæke
Kæ for dennem / end Lauge-Kæ det er en
Mærck Gælf. Vil hendis Frender hielpe hende
til Gifftermaal met saamange pendinge / som
Sey Mend kand siunkis / at den hende belaa /
kand vel lade sig nøye met til hielmgæffue;
Oc hand datcke vil fæste hende; Da bøde sig
Kæ for den Quinder hand belaa / som tolf
stellige Mend dommer hannem til: Vil icke
Frender hielpe hende / Oc den hende belaa
bludertil at bøde for sig; Vil den Mand sig
Kæ for paa hendis Begne at hæffe / Icke
vedtage hans Bøder; Oc nogen hendis
Frender siden hæffner paa hannem som
hende belaa; Da hæffner hand paa Ga
geløstmand / oc bør at bøde der for effter
Loven.

Beliggis om som ny
forsørgis af frunde.

Vil frunden vil
for frunde.

Recess, cap. 60.
Recess, lib. 2, cap.
p. 191, 192.
Vil de icke frunde
frunde.

M. liij.

Alle

[Om Løns folck, for H
at gaa for sig aff frunden
[Om folck udløst, oc folck
Handb. Artt, p. 192.]

Mandhelge-Balcken,

*Bliuuer den beliggende,
som af frænden
forbringer.*
(Sup. 3.)

4 Rec. p. 311, 312.
Om frændes straff, som
A.B. 2. E.
(A.B. 5.)

*Erindrer nogen sig
at gifte sig med en*
Sup. 3.

Sup. 21.
*Om frændes straff
optage.*

*Om en kvinde, som sig
får bundt, uformis og
sig eller slag, taget
sælvt.*
Sup. 17, 19.

Alle de Møer oc Quinder / som deris
Frender opholde med Kost oc Klæder / Bliff,
ve de beliggende / da skal hand bet glorde / bøde
imod den som den Købber at tage / saa som
12 / Mand lovlig tilnæffentz kand fiende / at
hand haffuer fyllist for den Vanære dennem
steede / oc for hendis Gifftermaal hand spise.
Berømmer nogen sig at haffuelliget hos
nogen Quinde eller Mø / oc det icke er betiff-
ligt; Da bodeslig Bøder derfor / som hand
burde at bøde / om hand haffde beliggelt h-
de; Oc bliffuer dengihuet mindre-Mand.
Nesse Arffvinge til den Quinde sig lader
beligg / skal Bøder forhinde optage / En
Mands- Person & oc Quinde: Er det
en Dreng eller Barn / som icke er sin egen
Berge / Eller hand er saa gammel / at hand
icke kand svare for sig self / som er hendis ne-
ste Arffvinge; Da skal hans Berge paa
hans Begne optage de Bøder for hans Fren-
de som belegen er; Vden hun haffuer self
Bonde; Da tager hand Kø for hinde. Fri
Quinder / som en self haffuer Bonde /
tage self Kø for dem som demet
Hug eller Slag vformis.

*Hand
Kø
for
sig
selvt
A.B.
5.]*

(Sup. 2, p. 3; F2 Rec. art. 8; (3 Rec. art. 18;)
4. Rec. p. 311, 312.]
[Om Tholshold, siguen, manen, ec.]
[Om A. B. 2. E.]
Varger nogen for en Person, som en skildig i nogen giemning, F2 (Baardbr. a: 47.)

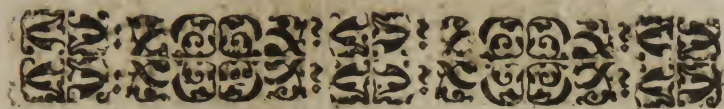

Tafflen til den tredie Bog som kaldes Mandhelge- Balken.

Om nogen dræber hin-anden /	Cap. I.
Om Stenderuig oc Nidingsværck /	Cap. II.
Om mand finder anden paa sin Kone /	Modet eller
Daatter.	Cap. III.
Om Nidinger oc Vbodemends Vdel /	Cap. VI.
Om Frelsmænd selgis eller Forraadis /	Cap. V.
Om Mand huser Vdsleger Mand /	Cap. VI.
Om Slausmaal paa Ting / eller udi Forsamling /	Cap. VII.
Om Gallind Mand vorder nogens Vane / eller	Cap. VIII.
Saarer nogen /	Cap. VII.
Om Vanemænd til Drab / .. oc des Vnderførsel /	Cap. IX.
Om Vigselsning oc Vaneraadsmænd /	Cap. X.
Om Drabs Væder /	Cap. XI.
Om Vaadewærd /	Cap. XII.
Om Kniffue at bæere / oc om Kniffing /	Cap. XIII.
Om Mand bider anden /	Cap. XIV.
Om Liffløse Gierninger / des Dom / oc Røffelse /	Cap. XV.
Om Gredsted oc fredsemmelig tider /	Cap. XVI.
Om Frelsmænd bindis / om Lemser / oc anden	Cap. XVII.
Slausmaal /	Cap. XVII.
Om Forligelsmaal / Om budemand skal giøre / om	Cap. XVIII.
Hæffnsmaal / oc des Eigt /	Om

Om Puust oc Nessuebug /	Cap. XIX
Om noget Quæg vorder mand at skade /	Cap. XX..
Om Hmel oc værlig Sag nogen tilleggis / oc des	Cap. XXI.
Segt /	Cap. XXII
Om Mand beligger andens Hustrue /	Cap. XXIII.
Om de Mend som gaa Bbudne i Giestebud /	Cap. XXIV.
Om Trygler der karste ere /	Cap. XXV.
Om Wærs oc Quindirs Beliggelse / oc des	
Bøder /	

Am Quinde=Ziff.

tinge / Hiemfolge / oc

Ellgastve: Om siemgastve jefning.

Cap. I.

1. 5. ^a Alder oc Moder/om des skil / *Sinn vander al*
 Skulle raade at gifte deris *gifte nu mör.*
Inf. 2.

Daatter: Ere de icseyl; Da

Inf. 2.

1.5. ber raade: De bor dennem affsige / huad Pinding oc Gaffve samme deris fanning oc gaffve fin
Lafv. Kul.
(K.B. 11.)

ge/ huad Pending oc Gaffve samme deris

Running or gasler Jim

Lat. Br. Dul!
(K.B. 11.)

Greneke skal haaffue; De skulde det fore

met sig/ naar Bryllupple stal vere: De stal

berammis huad Dag Brulluppt ita vore.
End am defertit ita am Dore D

Om giffenmaal i
 Eiden lnd. (4 Reij. 1760)

179, etc. See in Vol. my
Land, p. 194.] same

Vidus paa fiongify

(J. B. 4.)

End om besorgis icke om Dagen; Om
 Det Besemanden hafne to Midne till / off de

com hog naere / oz herde huad loffte of raet

in paar om Nieuwjaar: De eerste is de j...

om Tilgaffnerne; Da skal oc Vogens Giff

tingsmande haffue der To Vidneff / som før

er sagt.

Fortliges Drick om
Tilgafvaren.

107

Kilgus m. nr
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 103

[illegible]

1. *Am. m. art. in-
 gus fam. n. r.*

Inf. 2.6.1

Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
 Digitized by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Roma

Giffinge/ eller

Smør i Gimmgaften
skal bestaa.

Icke skal i Klæder mere giffvis i Hjem-
gaffue end treading; Men det andet skal væ-
ret slig Vare / som hand land affle Pending
met / som Pigen faar.

En som ick får faant
Gimmgaften, eller får
faant mindre end
sig selv, tagt det
af duffen.
[inf. cap. 7, p. 5.]

(inf. 3, 18.) [Paa Gaffue
skal talit
inden 3 aar,
O. B. 3.]

Om laant pnygt
til Gimmgaften.

~~En som ick får faant
Gimmgaften, eller får
faant mindre end
sig selv, tagt det
af duffen.~~

Inf. 7, p. 5.
A. sec. p. 217.

Om Daatter tager Arff effter Fader /
Moder eller Broder / Eller huem der tagis
Arff effter / oc somme ere giffte / oc somme Da-
giffte; Da skal de som v giffte ere / tage saa
megki hlemgiffte aff vstiffte Arff / som den
der tilforn mest fick til hlemgiffte: End ere de
alle giffte / oc ek veris Pendinge icke lige stiffe /
som de skulle haffue hieffen; Da skal de som
icke haffue faakt syllisse / tage v daff det som
vstiffte er / lige ved de andre / saalenge pending
gercker til: Er det oc nogen Pending laant
til Hlemgaffue / oc hannem i Hender faakt /
som Pigen fick; Da ener hand dennem saa
frelse / som de Fader oc Moder gaff hende.

(Eigethogen / at hand icke haffuer laant
Pendinge der til / Da skal hand sverge med
sin Eed allehe / saa vel Quinde som Karl.)
De maa den Mand hende faat til Ede /
erastue oc anders handis Metarffinge til
Jaffne. De skal der mindstis i hendis til gaffue
ve / om hun haffuer faakt fornegt effter ket
Jaffne regning. Om

Om nogen Møt giffter sig vdem
sin Faders / Moders eller Broders
Raad: ^{Om Hæfver} ~~Om~~ om Duls
de-Forraad /

Cap. II.

1.5^a

On nogen Mse eller Quinde
giffter sig vden sin Fader, Mo-
ders eller Broders Raad / el-
ler deris som bør hende atfor-
see / hun haffuer forgiort all
den Arff / som hende kand der-efter tilfalde :
Och tagesaa den Arffven / som nesteffter hen-
de bør at arffue / ligesom hun vaar icke til ;
Vden saa er / at de som hende burde at giffte /
siuntis met andre hændis Frender Raad / at
hun haffuer sig selfsoel forsee / Oc der-paa
gløre deris Eed : Och skulle de det ossuerue
oc tractere, met den som raader hændis Elfs-
termaal.

1.5^a

Disse ere/ som skulde hende giffes: først
 Fader eller Broder Samfede de Eetefod ;
 Dernest Moder som Eete er. Er hun ike enll
 Da skal den Mand / som er handis ne
 ste Arffving! som er 20/ Aar gammel f-
 eller

Gifftinge/ ecke

eller Eldre/ raade hendis Gifftinge.

Om Guld, anderbland
faar, faa til vatter for
12 mænd.
(inf. 6.)

Om nogen faar Quinte anderledis; da
bør hannem at faa til rette effter Tolf
Mends Dom; vden hendis næste Grender
thetis faa raadeligt vere/ som før er sagt.

Luca giffen sie sulz
und Brönnel vaa.
(inf. cap. 21.)

Ende maa sig self giffte mee huem hun
vill; Dog met nogen aff hendis frenders
Raad:

Om Rindam, /
som vil lade mig
få det til Luffetingsen.

Alit. **E**r der nogen Rufferke / som vil ruffe
 Folck sammen / oc locke noget Barn til ondt
 Gjerning / eller de nogen Mands Frensdone /

Op san lader sig loke,
Haffib n Affer Lang-
Dom. (M.B. 25.)

oer der-til Vdne; da bøde efter 121 Mends
 Dom / som hun hafter formue til: ~~End den~~
~~som led sig locke oc bedrage / bor at straffis~~
 efter Laugdom: ~~Boil~~ ^{6. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830}

Naar mijn eigen raad
 raadt mijn vinger.
 inf. 21.
 N

Ingen Moe Raalraade for sine Pendinge. 1.4.
ge / vden at hun er 20 Aar gammel; ~~Dog~~
mei hendis Vergis forhuu; Enddog at sam-
me ~~Aff~~ er hende tilfalden: Vden at hun er
glift met sine Frenders Raad; da maa den
Vand som hende saar; Raade offuer hende
oc hendis Pendinge. *giff Ang*

Samuel's Lehmanns Pal.
Lach. Frucht Ginke
guter Vorr. Frucht.
(in f. 3.)

at lade ^{der} vere frelse som hun faar i Himmelske
Thyat alt det Guds/ som med nogen Rætt

[J]a den gamle Løis er saaledes: Gud siør er i 44 Aar
gisteraften mand til nogen Gvinde, da lærte fandt alt frukkelig
følger til Gvinde Gvindefølge: Ef. at alt det som vilkefles
fald med Lagsigging, der skal ingen tilgafte iudebarn.
End om Gvinde gister sig Gvinde, or lærer sin Vordner
andres mand, Gvinde i Gvinde Gvindefølge, or lærer sin
til det aatte, da rører fandt det saa frukkelig som Gvinde der Løis

**Stal vdsogis Der Stal-ingen Gaffve imod
komme;**

~~Ende maade effte sig met flere Pene~~ Læder giffor sig en mod
~~dinge end som hun self erendis er.~~ naar nu Jernis rygt.
 1. 5. e [vide] 2. 9. B. Rec.

Den kommer at laste laster ned, og det kommer til sin dind. (4 Rec. 144.)

Om Hælnings-Fællag: Ildst. goudst Duffelse:
Kap. III. Søsters Værgemaal.

27. In Quindis PENDINGE ma
 ingen Mand aff Landt fore
 vden hendis Villier. Men hand
 skal raade for begge deris
 PENDINGE / til begge deris Nye
 Quindis Penger foris
 af Landt ind
 Quindis Villier.
 Manden vander for
 Gnygis penger.
 C. uer & ny for fallung,

te or Gassn: [De samme Fandings
In den nio-
Ingen aff dem Land
forlore andens

Dendinge De slig Ketter huer Mand paa
 sin Husruils vegne / som paa sin egen / Om
 hende bliffet noget niet Afsoind misgloet.

1.5.^e Stifter mand sammen sine Børn; Da *Driftinge - forindstaa,*
 statlige forordstande / som Mand gør for *der, til Fællag, eller*
 sine Børn; *Bringinges.* Hvad heller det er til Fællag
 eller hiemgaffve. *O.B. 6. (K.B. II.)*

Ingen Dinde bor at sonne sin Hus vil gifskunden tage
bond fællag/ naar hand villegge dets Pen
ding til Tæfth: Med dette Bilsformaabe
vil gifskunden tage
en fællag, naar
person det vil afles.
Gnorsbilde fællag skriv.

[illegible]

1780. Und wir haben für die Zeit die das Land verlassen, die
 sein Land ab und an, von dem die Familie Grunau's

Postillati 106

De Segel / eller ~~loftlig~~ ^{aa} ~~Bestyrne~~ Skiftes
bekreftis. Ville oc Husbond eller Hustrue
effter Brøllupptid glørehin-anden nogen
villighed issaa maade / som forberørter / om
Løfere eller ~~Skifte~~ ^{af} gods; da holdis det icke
uden deskeet med detis neste Arffvingers
Samtycke. Affter Husbond eller Hustrue
Barn sammen / oc døer enten dennem fra
Barn; da skiftis baade Løst oc Fast i to lige
Pacter / imellem Barnet oc den som igten-
kiffver / huad detter Fader eller Moder; Oc
da beffholde den Dødis halff Odal sin Leffs-
tid / oc sidde i sin fulde Vning. Men effter
deris Dødfalder det frit til neste Arffvinger
oc Odelsmænd; Men Riobegods oc Pante-
gods skiftis dem imellem / som andre Løfere.
Missencker Arffvingerne / at icke rettellig
skifte er; da søerge den som siectis self-tredie /
at alt er fremkommen rettill Skifte. Oc skal
lige-saa holdis om to fattige / som icke haaffver
Gods eller Pændinge / kommer sammen / som
forberørter.

Erstaus aller Christen
 Ihre Zeit in Land zieh
 in Einandern Willig
 und nach der Befehlung
 samtlich. [Donnerstag inf.
 6. 22. 7]

Der nun af. Inn, or
Der nu Bönn nfter,
(cap. 7, p. 5.)

Soldat der 1. Infanterie
 der 1. Brigade
 1. B. 6. 1. Infanterie
 (cap. 5.) 1. Infanterie
 1. Infanterie
 1. Infanterie

Mon. Night - or Fast -
 1766. 11th Nov. 1766.
 3 Dec. art. 52.
 4 Dec. P. 218.
 Mistr. in the afternoon
 at 10. 11th Nov. 1766.
 Inf. 10.

To fattig og forældet
og forældet.

Saffuer nogen Møe sin Broders Ber-
 gemaal at forrestaa; Da skal hundrede
 dage aff hans Pendinge sig til ^{hans} ~~End~~ ^{for} ~~End~~

(Inf. 21.)
 Men, som sin Broder
 Væryn er, skal icke
 tage sig selv Pnyn
 til Gæde.
 Inf. 14, 15.

[illegible]

Bifftingel, oder

Stylens broder
Gunde aller Gunde
Gastbord dinstor.
Inf. 14.

[illegible]

En af dets gæster
 en sol, en fars
 en fæltide, at give
 gæster fæimad

naar Bærnet kommer til sin Laugalder / vil
hand da giffve ^{giffve} ~~Sønnen eller hendis~~ ^{hans} ~~Sus-~~
bond Sag / at de ^{giffet} ~~haffver~~ taget aff hans Pen-
dinge; Da skal den som Sagen illeggis /
sverige en Eed / at hand ingen aff hans Pen-
dinge bekommit haffver. Rand hand den
Eed en glære; Da leggend saa megst som
hand haffver bortgiffvte / oc hve Mand
dis herre / for hand icke bedre saareslod samme
Bergemaal.

Om Mikodd Steer Hon imellem
om ^{andelen} Skiffes og Kiste Jord
Cap. IV.

Døtteren af Efterskold,
hvor som icke nu paa
Englands nord Lunde
paa Lunde forfoldes.

[illegible]

Sker Misdod Hlommellenn / der
som teker Fallaglage / oc enten
dennem doer at Commermaal /
Ihuad tid det er for Middelmissi;
da skal huer sin Landsthold nyde / som ind skal
baeris at Hosten. Men poer nogen siden M
delmissi / huad tid det er om Vinteren; Da
skiffs Landstholden / der vforbrugt er / eff
ter Jordernis Mangseldighen / oc effter som
Regning tilløber; *[Manuscript note: Manu. frib. Sma. nr. fortænt]*
Der regnis ind for. *[Manuscript note: Om]*

grün (Nimm dich nicht kümmern-lich) Passer
Liedern; So auf act aplot gold fauer grün br,

Arffve Dalken.

Om Hustruen vorder beliggen / et
ter stillis fra Bonden / oc om inten

Denne sig forbyder / Om en ^{Se Requinde}
lader sig bespore: Om nogen guar i seng til en quinde, etc.
Cap. V.

aliter /

Der seer nogen Ertsolet sig med ^{forseer om af sin}
Horet; Da haffuer den som sig ^{13 inu. Ertsolet}
saamaade forseer / forbrukt alle ^(M.B. 22.)
sine Lesore: Vil den Vskyldige ta- ^(3. Recet, cap. 60.)
geden skyldige til naadegien; da vere det den ^(4. Rec. p. 192.)
Vskyldige fri sege; Oc da bliffuer det den ^{Tage sin skyldige}
nem Imellem / Eaa som det teke skeed vaar: ^{til naade.}
Men der som det offere seer / oc den Vsky- ^{for sin at bombarde}
dige teke vil tage den anden til naade igen; ^{for sin at bombarde}
da haffue ^{for sin at bombarde} sin Lesore; Men ^{for sin at bombarde}
dels godse beholder den Vskyldige sin Elfs- ^{for sin at bombarde}
tid / som si segt; Men siden falder det fri to ^(c. 3. p. 3.)
gien til sande Arffvinger oc Odelsmende:
Men haffue de Born sammen / da falder
halssparten Odal til Bornene / oc halss-
parten til den Vskyldige; ^{for sin at bombarde} Dog skal all lov- ^{M.B. 11. (Sup. 3.)}
lig giæld / som i Born fundis / betallis aff ^{for sin at bombarde}
litz boe / for end nogen Kattvdragis; ^{for sin at bombarde}
End om der kommer nogen Sag paa ^{for sin at bombarde}
nogen Mands feste Quinde; At hun haffuer ^{for sin at bombarde}
lades ^(M.B. 22.)

Giffinge/ eller

la faar Giffingemunden bodet,

forinden den Rott [M.B. 25.]

for Giffingemunden

faar.

Blif var sin besoffet af

vin anden, siden sin

naar fyst.

Kom hand

faar gende:

Daar nogen i fang

til en quinde, so sin

hand forfaar sin den.

(M.B. 2, 3, 22.)

ladet ligge hos sig/ for hand fick hende; Da

skal hand haffue Bodet for det hende

giort: End hendis Giffingemand skal haffue

de Rættich, End om nogen ligger met hende

siden hand haffuer fyst ~~effter~~ hende; Da

skal hand haffue Bod/ baade for Rættich oc

for Misindich/ End saar hand hende lide; da

skal hendis verge haffue bod/ som for er sagt.

End om nogen gaar i Seng til Quinde/

oc vil komme hende i onk Rngte; oc hun kand

forbare sig/ at hand kand en fuldkomme sin vil-

le: da skal hand bode effter 12 mends Dom.

Om Ectesolck vorder met lom

lig Domadskilde/ for Brest eller

Cap. VI. for Brest eller

for Brest eller

Om der nogen

breck imellem Hon/

saar at

de maa stillies ad/ met deris

Raad/ som raade ber effter

Guds Low; Da skal huer

haffue sit gods: Men om det steer sdrmedelst

Brendskat skuld/ Oc viste hand det & den tid

hand fick hende/ oc dyltedet for hende; Da

skal hand bode for det Ewig/ effter 12 mends

Dom/

Om der nogen

breck imellem Hon/

saar at

de maa stillies ad/ met deris

Raad/ som raade ber effter

Guds Low; Da skal huer

haffue sit gods: Men om det steer sdrmedelst

Brendskat skuld/ Oc viste hand det & den tid

hand fick hende/ oc dyltedet for hende; Da

skal hand bode for det Ewig/ effter 12 mends

Dom/

Om der nogen

breck imellem Hon/

saar at

de maa stillies ad/ met deris

Raad/ som raade ber effter

Guds Low; Da skal huer

haffue sit gods: Men om det steer sdrmedelst

Brendskat skuld/ Oc viste hand det & den tid

hand fick hende/ oc dyltedet for hende; Da

skal hand bode for det Ewig/ effter 12 mends

Dom/ helten ill hendis Giffunge-Mand/
oc helten Quinden.

1. f. End om noget Mand faar en Quinde
effter Loven / oc giffver hende nogen Gaff-
ves; oc bliffver hand siden død / Da skal hun
haffue sin tilgaffves; oc Alenagffue aff hende
Pendinge; om der reder ill: End om der
icke reder ill; Da skal icke Arffdinge betale
hende aff sine pendinge; Thi at ingen skal sig
Quinde flobez met anden Mand's Pendinge.

En Quinde faar sin Tilgaff-
ve; oc giffver hende nogen Gaff-
ves; oc bliffver hand siden død /

Sup. 3. (inf. 22.)

Inf. 13.

Her beavndis Arffue=Valten/

Arffue imellem Børn oc Fæder: faders art effter sit barn: Daatter som
Cap. VII. fæligg: Giffunge; jækning: Børn aff fæder
for fæder: anden art, v. Om urett arffving.

(1.) **G**la er den første Arff / at Fæder-
Barn tager Arff effter sin Fæder /
oc Moder lovlig giffte/
effter Guds Lov oc Mennis-
kens Lov: Oc Sønnesønen
eller fæder / tager den Arff som deris Fæ-
der oc Moder illfød: Vdi ligemaade tager
SønneDaatter/ oc Daatter-son/ oc Daat-
terDaatter/den Arff/ effter deris Oldesfader
oc Oldemoder / Som deris Fader oc Mo-
der illfød: Er der en vdi den ene gren/ oc
mange iden anden; Da tager den ene/ ligesom
D ii hans

Fæder art,

Børn oc Fæder-
Barn

(O.B.2.)

4 Rec. p. 216.

Giffinge/ eller

hans Forældre skulde tage; De de andre lige
maade/ som deris Forældre skulde tage.

Tager adelsmænd
i fri givende, som
børne og fri

~~Tager en Adels-Mand nogen Wfri~~

Quinde til Eie/ da skal de Børn/ som med
Wfri Quinde afflis/ icke regnis for Adels
Personer/ eller Arffvevdi deris Faders For-
de-gods; Men hans Arffve-gods skal efter
hans Død komme uden Pendinge til hans
neste Odelsmænd og Arffvinger/ somfri og
frels ere/ og fore Ektold og Hjemmet hys
andet gods/ som derefter fandt salde hans
Arffvinger til Arff i andre maade/ Skal
ligemaade komme til hans neste fri Odels-
mænd/ og icke til hans Børn/ som aff Wfri
Quinde fødte. De hys fri Gods/ som
med Gifftermaal er kommen under Bander/ i
maakt ligemaade komme til neste Odels-
mænd/ efter Odels regning/ dog at de lør-
sis for Pendinge. [ut jam segh]

Int. 2. som vil giffen
maal i falden til
Børne og fri
erfa til arffve
adelsmænd, som
for peng.

Der som og fri Quinde tager Wfri

Mand/ med hendis Frenders Billte/ som hen-
dis Gifftermaal skal raade; Da skal hendis
godsselgis til neste Arffvinger/ inden Aar
og Dag: Om med hendis Børn holdis Eige-
som med fri Mandis Børn/ der Wfri Quin-
de tager. Saad

Tager fri quinde
i fri mand, i fri
godssel inden ad-
for peng i fri kom-
arffve og fri falden

Noter det icke om
frendes bønne maad, da
nu fændis gods forbrind
til næste arffvinger. 3
Recess, cap. 36.

Om Waalbrunt for

4 Recept, 1. sig. cap. 2. part. 1.

Saa skal gods oc PENDINGE skiffels effter (O.B. 2, 3.)

Fader oc Moder: Broder tager heel Laad / *Broder - or Døfter land.*
 oc Søster tager halff Laad: Er ic kun *En Døfter Døfter land*
 Son oc en Daatter; Da tager hand heel *oc inder for and*
 Laad / oc hun halff: End om Fader hafter *en Døfter Døfter land*
 Odels Jord effter sig / da viger effte Bro *eller broder for*
 der till Hoffvle-bollit / oc de andre *eller for sin anpart.*
 tage lige Odels Jorder paa derts Laad / *(C.R. 39.)*
 huer for sin Anpart / Broder ill Broder- *(C.R. art. 40.)*
 Laad / oc Søster till Søster-Laad / saa de ere *om Enkelting, som*
 Jæffne-gode effter Dannelsends vurdering: *eller for sin anpart*

Er icke Broder eller Brodersen til; Da *naar ingen broder*
 er effte Søster Hoffvle-bollit / oc de an *er, saa adst søster*
 dre Søstere lige gode Jorder / efftersom for *for end bolit.*
 sagt er om Broder: Ere flæ metarffvlinge *naar flæ for flæ*
 ell en gaard; Da skal den Effte Broder nyde *er om sin gaard,*
 Afsædt ill Gaarden / Oc gifve de andre si *eller den adst*
 ne metarffvlinger sylliste for derts Anpart *broder afsædt,*
 vdi Jord / eller andre Jæffne-gode Vare: *or broder den anden*
 Rand derfcke flæ; Da skal hand dog nyde *id, eller gifve den*
 Afsædt / oc alflæ sine Metarffvlinge Lands *land flæ.*
 skyld / huer for sin Anpart / effter Sex Auga *Derfor fand siger lie*
 rettismends Sigelse oc gode tye. *eller for kar*

End Sonnesen skal hafter Jorder som *(C.B. 1.) (C.R. art. 40.)*
 hans Fader salt til.

D ill

Dere

O.B. 2.
 Sonnesen hafter
 i færdig stæ: for da
 naar icke adst søster
 for end bolit eller aa-
 færdig, men fand er
 tie.

(2)
 Er der ingen børn,
 Da arffver Faderen, eller
 Moderen.

(Er barn afdød, or mig
 fader, da arffver det
 den fader) (inf. d.)

Gilten bærer det
 Arffver faderen, eller
 moderen, eller
 tilforn arffver
 Odels-gods arffver
 den, som skal det
 gods arffver faderen
 det kommer til næste
 moderen fra
 den.

Lige saa, om Mo-
 deren arffver
 arffver barn. De
 Odels-gods fra fa-
 deren, eller
 Inf. 2 arff.

Sup. 2. Arffver
 Børnen, eller
 ligge, or arffver,

~~Fader, Son eller Daatter/ eller Son~~
~~nesen; da arffver faderen Arff efter dennes~~
 Børn arffver Ecte-Børn efter sigs De
 da arffver Barn Arff efter fader sin/ or
 dre Mand/om de er Afstet/ Enddog at det icke
 er fød/ om det kommer leffvendis i Verden /
 oc saar Daaben.

aliter. ~~Fader Ecte-Børn Arff efter sin Moder/~~
 De bær saa vden Ecte-Liffs Arffvinger /
 De fader Arffver det samme Barn; Da
 skal fader icke mere arffve efter sit Barn
 end Løföre: Men haffver Barnet Odels-
 Jorder; da skal fader det alt beholde hans
 Liffs-tid; Men efter hans Dødt skal den
 som næst Odelsmand/et vdi Moder-leggen/
 Kar eller Quinde/ som aff den Quindel er
 kommen/ som det Jordegods er affkommen/
 tage det Odels-gods/ som Barnet arffvede
 efter sin Moder: Lige-saa skal oc holdis/
 om Moder arffver det sit Barn/ som tilfor-
 ne haffver arffvet sin fader. Moder skal
 arffve alle Løföre efter sit Barn. Om icke
 Gyskind er til Men Odels-Jord, fader icke
 til faders fader. ~~Da arffver faderen~~
 Børnen Daatter belliggen i sin faders

eller
 eller
 eller

Afffres Baderen.
 Eller om Mo. Indt.
 Eller Broders gaard; dacher hun huerden
 Afffres Fader eller ~~Moder~~ vden haffve
 sig Mistand/ som Fader/eller Broder/(om
 Fader er icke ill/) vil gøre met glæde:

Er teke Fader/ Broder/ Ester/ Søn,
 nebarn eller Daatter-Barn til; Da tager
 hun den Arffalt/ saa som hun ingen Sag
 haaffde.

1.5^e Allesteds som Fællag er lagt imellem
Bonde oc Hustrue; Da skal Hjemgaffve
giffes deris Boend aff beggis deris Pen-
dinge/ efftersom deris Fællag gjort vaar.

1.5^e End om eger Fællag gjort; Da skal den mij nr felling.
Huer legge til sine Børn/ efftersom de haffo (Sup. 3.)
De Pendinge til. Gader nr mij pligtig at gifve sig barn uagtet i Land & Rec.

1:5.^e Jcke maa Fader eller Moder vdgiffue sin
 Søn eller Daatter^{naar en giftes} med flige Pendinge fra
 sig; End at der kand komme lige saa megt
 paa huer aff de andre deris Deel som iglen
 ere. ^{naar en giftes} Vden at de haffue det med deris Eoff /
 som ere deris neste Arffuoliger. End om me
 re er giffalt; Da haffue huer aff dennem
 lige meget / Saalenge Pendinge recker til:
 Recker Arffuen ick til; Da legge tilbage til
 lige stiffe / den som mere haffue oppebaa
 ret.

Børn som er anføle
for de bløfve fast
anfør lige med de
anden fte børn.

ret/ end som Lotven vduffer. **D**et er Lov off
ver alle Landt/ atnaar en Mand fester sig
en Quinde med Guds Lov/ oc begge deris
samynke; Da bør de Børn som hand en
met samme Quinde/ alle at arffve/ Huad
heller de ere affledet for at de fests eller effter.

1.5.

2.

Anden Arff.

(4) Samfælle fydskind;
Broder oc
Søster tillige,
eller om mten vde er
fil, Da tagen Broder
eller søster allom
all anføen.

Saa er den anden Arff/ at Broder oc
Broders Arffving/ som haaffuer baad
de en Fader oc Enesfoddes.

Daar oc Søster tage en Søster-Saad i
met Broder i all Vdarff/ om hun stier sig
Erligen oc vel/ lige-som nu forholdis iblant
Vdtey; Men er Broder icke til; Da tage Sø
ster all Arff/ om de haaffde baade en Fader/
oc en Enesfod: Er hun icke til; Da tage
Moder effter sit Barn Enesfod: End om hun
er icke til; Da tager Modersfader oc Fader
moder Enesfoddes: End om ingen aff dennem
er til; Da tager Moder-Moder Enesfifte.

(5) ^{anføle} Moder, [Dag, fæn
supra, 2. fol. fæd. fin]

(6) ^{anføle} Moder, fæn
fænmoder,

(7) ^{anføle} Mor-moder.

3.

Tredie Arff.

Saa

Arffue-Baletten.

Saa er den tredje Arff / den tager Fader^(P)
 Broder^{den doct} Etesod / oc samfede / om
 hans Fader vaar Etesod; oc Bro.^{broder}
 derson Etesod; oc Samfede / om hans Fa-
 der vaar Etesod; oc Broder^{oc datter} Samfede /
 om hans Moder vaar Etesod; datage quæ
 sin tredje Part om de ere alle til.

End om Faderbroder er ene / oc Broder^{oc datter}
 sonner flere; Da skal Faderbroder tage lige
 ved dennem: Et Broder^{oc datter} sonne / oc Faderbro-
 der flere; Da tager hand Jæffne ved dennem.

Den samme Kæthaffner oc Broder^{oc datter}
 som haaffuer Ete-Moder tillsammans: De
 alid skal saa heraffter vere / at en i sin green
 skal tage saamegt som to eller flere i anden
 green: Et oc icke flere end en til / da tager
 hand Arffuen alene.

Et tagen aff dennem til / som for er falden:
 da tager Fader^{oc datter} søster Etesod / oc Samfede;
 Et Broder^{oc datter} datter Etesod / som er kommen
 aff Samfede Broder: De Søster Etesod
 fod / oc Samfede / med de Bilefor som for
 er falden; De allestedes der som Ovels-Jorder
 er i Eliffie; da haaffue de Odel / som til
 erbaaren; oc de andre / løse Pendinge. Datter

forstaa jeg saaledes, at en P^{farver} som vilde dø-
 stier de
 forstaa jeg saaledes, at en P^{farver} som vilde dø-
 stier de
 forstaa jeg saaledes, at en P^{farver} som vilde dø-
 stier de

4.

(9) Morbruder } Samfuchh
Göftrien }
~~11111~~
~~11111~~ MorGöftrien } Samfuchd.
Göftrudacht }

Saa er den Rierde Arff / den tager Mor
 Soderbroder Ectesod oc Samsfedde; De
 Soster son Ectesod oc Samsfedde: ~~Ectesod~~
~~oc Samsfedde~~ / Datager Moder soster Ectesod
 oc Samsfedde / ~~De~~ ^{Det er} Sosterdaatter Ectesod
 oc Samsfedde / ^{Det er} aff Samsfedder Soster
 kommen.

5.

Remte Arff.

(10) Carlbroder söner samf.
 9. Carlsofter söner samf.
 8. Carlbroderdötter samf.
 7. Carlsofterdötter samf.
 6. Carlsofter söner samf.
 5. Carlsofter söner samf.
 4. Carlsofter söner samf.
 3. Carlsofter söner samf.
 2. Carlsofter söner samf.
 1. Carlsofter söner samf.

Na er den femte Afs / at Brabre
 Sønner ^{de 4. Afs. Datter farverderborn} Etiefodde / tager Afs der eff-
 ter / om dets Fader er Etie oc Sam-
 sedde: End om de er tale til; Datager ^{de 5. Afs. Datter farverderborn} Etie
 der Datter Etiefodde / met samme forord.
 End om de en ere til; Da tager ^{de 6. Afs. Datter farverderborn} Gode
 Minde-sønner Etiefod aff Samstedde Gode
 Minde-kommen; End binde ere en til; Da ta-
 ger ^{de 7. Afs. Datter farverderborn} Gode Datter Etiefodde: ^{de 8. Afs. Datter farverderborn} Ingen aff
 dennem til; Datager Etieding Afs. Over
 Grille-Barnvoden Liffs-Afsvinger; da maa
 Moder Etiefod affue sit Grillebaarn Barn;
 Dog saa / at det er tale aff i Hoerdom / eller
 Frendskab nærmer end i Loven er tillot.

♀ Efter gamle Læbiger
 en gaar indse en fiddelson
 i skum af, efter forældene
 Men at en skindig skide skum
 i skum af, og ind for, skider med
 det ottende, Capitel, for rest folymen
 indig efter den gammal istand

(Ord. fol. 236. F2 lb. ¹⁷Stets
p. 177, etc. förordning p. 6, 7.) (+ Rec.

6, som siger i det hellige, at en Eft.
er ligesom Land naar Land Eftesom.]

Arffue=Balden.

Stette Arff.

6.

S Na er den Stette Arff / da tager ⁽¹⁵⁾ ~~Far~~ ^{Farbroder} } ^{Sammodder.}
Broder Ectesod / oc Sammodder / De ^{or} ^{broder} }
Brodersen Ectesod aff Sammodderne
Broder kommen: ~~Ectesod~~ Da tager ^{Far} ^{far} } ^{Sammodder.}
⁽¹⁵⁾ ~~Far~~ ^{far} } ^{Sammodder.}
søster Ectesod / oc Sammodde / oc Bro-
der Daatter ecte aff Sammodder Broder
kommen.

Stuende Arff.

7.

S Na er den Stuende Arff / den tager
~~Morbroder~~ Ectesod oc Sammodder ⁽¹⁶⁾ ^{Morbroder} } ^{Sammodder.}
de / oc Søstersen Ectesod oc Sam-
modde Søstre kommen: ~~Ectesod~~ Da
tager ~~Morsøster~~ Ectesod Sammodder ^{Morsøster} } ^{Sammodder.}
⁽¹⁶⁾ ~~Søster~~ Daatter ectesod aff Sammodder
Søstre komme / oc vorder disse huer-andris
Arffvinge: Deslissaaledis holdis / huor To
eller flere hæver en Arff at Riste / Om en
er nogen ill / som tilforne er omtalt.

Ottende Arff.

S Na er den Ottende Arff / at mand tag ⁽¹⁷⁾ ^{far} ^{far} } ^{Sammodder.}
ger Arff efter sin Brodrunge-barn / ^{far} ^{far} } ^{Sammodder.}
deter / efter sin ~~broders~~ ^{far} ^{far} } ^{Sammodder.}
barn ^{far} ^{far} } ^{Sammodder.}

Giffinge/ eller

barn) aff Samfedde Brøder kommen: **De**

den at anden Mand nærmer findis; Thi at

i denne Arff tager den som næst:

Den som Jættne-tyld er off Samfedde

Kind/ kommen/ (det er ~~den som næst~~ eller

Barnebarn) **et** tage for i Mandleg

gen/ forend i Dindeleggen. Ere de icke ill;

da tager mand Arff efter. Sostirunges

barn/ det er efter sin ~~Moder~~ Sosters Bar-

nebarn.

Niende Arff.

Saa er den Niende Arff/ den tager de

Mend/ som efter ere Brøderborn

Ectesodde/ som er kommen aff Samfedde

Brødre: Ere de icke ill; da tag de som efter

ere Sostinde-Børn ectesodde. Ere de icke

ill; da tage de som efter ere Sostirungborn

ectesodde/ som er den tredje Mand i Eleg-

ten, Det tager forre Manden Dinde Jætt-

ne-tyld.

Niende Arff.

Saa er den Niende Arff/ den tager

Brøder-Sønner, Arff efter huer-ans

Dre/

Arff: Valcken.

Dre/ om deris Fader vaar eccesod of Sam-
 modde: Ere de lse ill; da tager Broder-
 Doure Eccesod/ mit fligt orord/ som for-
 freffte sig: Ere de lse ill; Da tager
 (24) Godstind-Sønner som ere Eccesodde aff
 Sammodder Godstinde kommen; Derneft taa-
 get Godstind-Sønner: Ere de en ill; Da
 tager Søster-Sønner eccesodde/ aff Sam-
 modder Søster kommen; Ere de en ill; Da
 tager Søster-Doure eccesodde/ aff Sam-
 modde Godstinde kommen.

Elluffte Arff.

Sla er den Elluffte Arff/ at Mand ta-
 ger Arff effter Brodrung Barn sit
 som er effter sin Faders Broders Sønne-
 Barn/ aff Samodde Brodre kommen; Vden
 nermest Elegisindis/ forbyden nest er hand-
 skaltage Arff: (26) Derneft tager de aff Sam-
 modde Søstinde ere kommen; Derneft tager
 Mand effter Søstrung Barn sit/ aff Sam-
 modde Søster kommen (der er effter sin Sø-
 sters Søsters Barnbarn:) Ere ingen disse
 ill; Da tager de Mand/ som effter ere Bro-
 drubarn/ eccesodde aff Sammodde Brodre
 kom-

P lii

Gifftinge/ eller

Enkelis mand at
lære.

Sup. 715 arf.

En mand maa at
lære.

At ladinge Antij.
Ind.

sagde Ja til. De skal den som hannem Eile-
der/ og den som samtycker Arffven og Odde/
og saa den som skal Eiledis/ alle gaa for Kir-
cke-Dor/ og holde alle paa en Bog/ og sige
saa: Jeg gløder denne Mand til min Arffving/
til saa mange Penge jeg giffver hannem/ til
gteld og til gaffver / til samquem og til sæde/
og til all den Rætt/ som Lovbogen siger/ E-
leding ~~kan~~ bør at have efter Loven. Det
samme skal hand og gløder til Ringe/ og det
med sin egen/ sine neste Arffvingers/ som det
samtycke/ og andre Dannedes Segel
bekræfte. Saa skal og Quinder Eilede/ som
Karlemend. Broder maa Broder sin Eilede/
De Faderbroder Brodersen. Saa maa og
fleere Mend/ som ikke er huer andre skuld/
huer andre i Eilede/ saaledis som nu er sagt/
Saa Quinder som Karle/ om den siger Ja
til/ som er nest Arffving.

Den som Eiledis/ skal de Pendinge og
Gode have/ som hand er tilledt/ Mens
de leffe/ som Eilede hannem der til / Indtil
dis at Arffven faldet efter den Mand som
Eilede/ Elden bør Arffven hannem vidne
tilledig Tid: De Eleding skal tage all den
Arff

Arffre=Balcken.

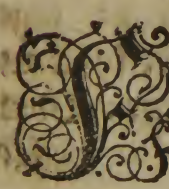
Arff/ som land tilfalde den hannem Eledde
til etigtid/ ligesom hand vaar deris Eteson/
der hannem Eledde.

Etuse skal mand sin Eleding huer tiende *skal linsis sin
linder kar.*
Aar/ til saalenge hand tager Arffens *Arffens*
ter den som hannem Eledde. End huo som *Arffens ambar linder,
var ingiert.*
anderledis etleder/ end som nu er sagt; Da
er det som det vaar Bgiort.

Om mand dræber anden for Arffskuld/ Cap. IX.

 M nogen Mand kommer saa *M. B. 2, or 4.*
ilde for skade/ at hand slaer no-
gen Mand ihjel for Arffskuld;
da hafter hand forgjort den
Arff; De andre Arffvinge som
siden er nestil samme Arff/ skal hafter Arff-
den met Kette/ ligesom den Mand vaar tæ-
till/ som slog den anden ihjel: *det
allere mindre, sandt sig, at om
hand first find af Arffingen, sandt
linder, mindre sig til det Arff
den lo. d. 7*

Om deris Arff der omkommer/ Cap. X.

 Alder Mand i Strid/ oc kom- *Om mand nu vinder
sin. først eller
sist omkom, saa
ingiet de tillige
omkommer.*
mer der ingen fræt; eller Mand
brender inde/ eller druckner; Da
fare

Giffinge/ziller

fare deris Arff ligesom de haffde alle i ^{land eller} ~~en~~ genellige død; vden anderledis der met land befindis met lovlig Vidne.

Om des Arff der Arffvingen icke
er tilfæde/ Cap. XI.

Arffvinges forvaring, om arffving er tilfæde.

(inf. 12.)

Alsfæder der som nogen dør/oc en er Arffvinger nær; Da skal Arffven staa i deris Hus/ som Manden døde høft god forvaring/ Et Aar omkring: End om Arffvinger kommer icke inden Et Aar; da tager Konningen den Arff/ vurdere oc forvarer hannem/ oc siden beholde hannem om lovligge Arffvinger kommer icke inden 10 Aar.

inf. 18.

*Udlandes mand
der staa aar oc dag
oc falder saa strax
ind i den hie rindom.
Om den siattel prangs af*

End vblendste Mands Arff skal staa 12 Maanedes oc en Dag/ for den falder vnder Konningen.

alt hies der foris indholdet, for 4 Rec. p. 154, 159.

Om Arff Svigz oc den Dødis

Steld at betale/ Cap. XII.

*Arff-svig.
Haf den staaende i den
Lovlig, inden arffving
samtids.
A.B. 22.*

Nogen skal gøre anden Arff-Svigz oc ingen maa gifve Arff fra anden/ vden lovlig Gaffuer; Vden saa

Arffve-Balcken.

saa er / at Arffvinger siger der Ja til: End
ingen undersundig Klob skal ved maet bliffue.

*Ingen undersundig Klob
skal ved maet.
(K.B. 10.)*

Doer nogen Mand / da skal hans Arff
setts i god fordring / De de skulle giffue
Bud til alledennem & som hafter Gield at
kræffue / at de komme tilstede til en forsagt
Dag / oc tage huer slig skyld bort / som hand
kand lowllig bewisse sig til: Recker en Pendinge
ge saa mange til / at alle Gieldener kand
fange sin fulde Betalning; da skal det kortis
for alles ~~af~~ ^{af} ~~der~~ da Arffvingerne quier om de
sagde dennem lowllig til /

*End efter den der
er. (Sup. 11, 12.)*

Gieldenerne tilfigib:

(3. Sec. art. 53.)

(4. Sec. p. 264.)

K.B. 6.

*der lige afkortib, om ny
tilvinder.*

inf. 13.

*Ingen tiener der hofven ind, da der hofven
giver betale, om der toge ind hof. (K.B. 53.)*

Om Vmag / oc Barneless Quin-

de at udstiffe. Ingen betaler gield der sand
intet arffver.

Cap. XIII.

SK der Barne-pendinge i nogen
Mands gaard / oc Quinde / som
icke hafter børn / eller icke hafter
der lagt sig haelning-fællag; da
er det vel om pendinge recker til
dennem paa baade sider: End om det recker icke
til; da skal hun misse sine Pendinge oc gaff
de / hun skulde hafter sin Bonde: Thi at
D ij Den

*den Bonde gav den hie
sin fustur, hofven lige
end anden gield.*

Sup. 12.

Giffinge/ eller

den skal miste meest / som Bonden vaar meest
skldig / saa vel hans Quinde / som andre /
som hand vaar skldig / saa linge at de haffo
ve alle ltgez vden at hand gaatte Pant. i nogen
ting; Da skal hand dennem forsi tages hel
ler skal Quinden miste sin Vaffue / end de
Mend / som hand vage skldig for end hand
sik hnde; thi at ingen skal sig Quinde kope
for andens Pendinge.

Sup. 6.

Sup. 1.

Umageit gods birtib
for val som giffint
giffint
Umageit in allem sig or
in Umageit and laad, for
inf. 26. 21.

Det mand sig opbaer af
betalt mand i krig
(K.B. 6.) Sup. 12.

Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem
Umageit in allem

~~Umageit skal haffne sig i stemfælg. De~~
Umageit gods. Recker lte Pendinge ill
dennem baade; Da skal huer miste som tall
rinder til.

Ingen Mand skal betale Steld / som
hand intet opbaer; huercken Son eller anden
Mand. De som sine Pendinge haffuer sam
mendagt / oc dør en aff dennem; Da skal
sin skld betaltis som deris Scellag vaar til.

Om Umageitstifte / Barnepen
dinge / oc Stierholds Mand eller Vange.
Naar Quinde skal selli folde birtene.
Cap. XIV.

Sup. 3.

Umageit or Vansfor
folde stiftet ligesom
diftom.
(Sup. 3.)
(M.B. 3.)

Da skal stiftis Umageit oc andre
gamle Vansfor folde / Naar vel Kar
le som Quinder / imellem deris
Elegt.

Elegt oc Arffvinger / Ilge-som andre deris
 tilstaaendis eller hogesthldige, gield-stiftis:
 End deris Børn oc Barnependinger skal
 den forbare som Børnens neste Arffving er;
 huad heller deris Berge er Karl eller Quin-
 de: De skal deris Gods vurdert for Pending-
 ge: De ske maa de Barne-Pendinge foris
 aff det Herte / Vden at hand setter en anden
 til Forloftingsmand dersfor / som der eyer
 self Jordegods / paa det at Pendinge kunde
 bliffue holdt Barnet tilbest hos vist Folk /
 oc bliffue derbetalt som de bliffue optagne /
 naar Barnet kommer til Aug-Alder.

Haffver Barn saa megst Gods oc Pen-
 dinge / som hand kand vel holdis aff; Da skal
 den som hans Berge er / tage Barnet ochans
 Gods oc Pendinge vnder sit Bergemaal /
 oc holde Barnet aff sin Fortags=Dre eller
 Rente-Pendinge / med tilbørlig Klader oc
 Kost; De haffue derfor om Aarte huad
 4. Sex Vvillige Mend siunis billige oc Rætt
 er; Men for sin Vinage skal hand haffue den
 første Pending aff alle huts Barnens gods
 oc Pendinge kand forrentes effver Barnens
 Kost oc Klader: Men huts offuer er / skal
 hand

Thunnen den rone ke
 umagge liffte, or den
 anden ind, for inf. 21.]

Børn pendinge skal
 holdt næst af ting
 for her:
 (K.B.P.) Sup. 3.

Indfæt vnder.
 Børn-pendinge for
 vis af herit, ind
 barym.

Indvordit barn
 skal folket, som
 for gods or pruge
 at folket af.
 inf. 20: Sup. 3.
 Inf. 15.

Vergymet af
 Kallat or Ryst;
 Rec. p. 218, 226.
 for samt image for
 land fund party af
 all Anthon,

Giffinger eller

hand anvende Barnet til beste oc framtærff:
 De skal saa forvare Barnets Gods oc Pen-
 dinge/ at Barnet haffver der Gaffn aff/ oc
 icke Skade: Landstylden skal selgis Aarligen
 efftersom Landtjod er; oc de tre parter der aff
 anvendis Barnet til beste: De skal den som
 Berge er/ oc Børnegods oc Pendinge i for-
 baringt oc forsvær haffver/ giøre Barnet
 Rede oc Regenskab/ Naar det kommer til
 sin nyndige Aar/ for all Indtegt oc Udgifter;
 Dog alderudi affkortis hans Berge-Pen-
 dinge/ som er den fjerde Pendingt/ eff-
 ter som forstreffet staar. Grender bør
 til at see huer Tolffe Maant/ huorledis
 Bergen handler med Børnegods: Der som
 de formercker at noget der aff Udts; Da
 skulde de maa antworde en anden Vederhæff-
 tig Mand det vnder henderne/ som haff-
 ver omgott Gods oc Pendinge Jæffnet saa
 megit som hand tager vnder sit Vergemaal
 ved at hengste: Thi den maa icke Berge vere/
 som icke er Vederhæfftig; Vden hand land
 stillenonactig Borgen/ at huls hand tager
 vnder sit Vergemaal/ skal komme hans
 Bimage oc Framtærff uden stode. Icke maa
 den

or aff ^{gall} Landtjod.

Angyntal giør
 barnet.

Sup. 3.

Mæt Vergemaal, (4. 28.)
 Gunders besim.
 Om Ofverfornijnder
 (4 Rec. p. 141, c.)

Ermyndinger

den som Bornependinge haffuer / antworde
anden Mand dem: **E**ter hand det; Da maa
Barnet / naar det kommer til Laug Alder / søge
sit hos hulleken hand vil / enten den hans Ver-
geer / eller den Bergen fick hans Pendinge.

maa værgen sig ant-
vordt sin andem.
Om det skær.
(K.B. 19.)

Ingen Berge maa lade Bornegods el-
ler Pendinge forkommiss fra hans Bimage
uden dom: **E**ter hand det; Da skal hand
sette sit Gods eller Pendinge / i sigda iglen /
saa megli som Barnet miste. **E**ter Barnet
icke saa megli Gods eller Pendinge / at der
kand nogen Forlags-ore eller Rente Pen-
dinge aff giffvis / eller oc Renten icke kand
recke til hans Klæde oc Føde; Da skal hans
Berge det forhøre / **D**e skal huerken for-
migtis eller formetis; Men hand skal vd;
giffve saa megli iglen / som hand tog; **D**e
Barnet ganger da til neste Frender at tæd;
indtil det bliffuer 12 / **D**ar gammelt siden skal
det fortlene Klædet oc Føde.

Maag sig lade dem
forkommiss, inden dom.
Sup. 3.
Om giffet at følge til
gældent besiddning.
Om dæmpt icke
nær nok til at
løfte af.

Inf. 15, 21.

Haffuer Bimage halff Marcke Boel
Zord; da bærder at gaad indlodde Dre aff
decker fuld Rente.

halff mark boel
vordt gaar fuld rente
af.
inf. 15.

Deer Bonde / som haffuer lagt Bællag
med sin Hustru / eller giffvle hande Hiem

Om den som faar henn
gaffu, or sig sin man
(sup. 3.)

In den dag stidigt ind det indigaffue
[Capital forfrem.]

til bnfte, Jolden felf
bommer.

Lijer fin børn ind m
forige mand.

Inf. 15. 21.
Sup. 3.

[Om en furelig Vargmael for sine børn,
offte felfte, 4 Rel. p. 281.]

gaffue / oc hun leffverligten / oc de ere Børn
bunden / oc icke ere flæge Pendinge tilkoffuers /
end hun bor at haffue; Da skal hun felf sine
Børn / hun ved den Bonde haffde / forførge
uden Vederlag: Ener hun flæge Børn ved
anden Mand; Da skal hun dennem flæge til
Fæderne Frender.

Om Vmagis Ophold / ^{ved frenderne /} aff det

Satlags Dre: Om umage som mand
Cap. XV. tager til tiernfte.

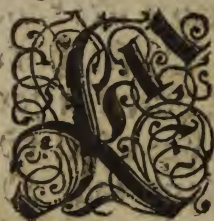
• Romer. In fattigdom
paa en Bonde, som fæ-
Umagt fof sig, fæ-
fure inget m.
foris til frender.

Sup. 3.
Sup. 14.
Inf. 21.

Sive Mark. foff. m
forlagb. ort.

• Varr in af (Dulst)
fage infor m Umage.

Sup. 14.
(L. B. 55.)

Ommer der fattigdom paa
nogen Bonde / som haffuer
Vmage inde hos sig; da skulle
de flæge deris Vmage / eff-
ter som de haffue deris Fæ-
lag tilhobelagd / Saa at Moderen skal
føre sine Børn oc Vmage til sine Frender / ^{foris}
oc de som deris neste Arffvinge ere / oc nogst
formaa / som før er faagt Om de ere fire
Marck Goff / da er det Satlags Dre:
Gaar der fire Marck aff det Guds B-
myndig haffuer; Da skal hand derfor tage
en Vmage eller Vmyndig / eller / saa mange
som

Arffte-Balken.

som hand haffver Forlags-Dre for: Da hand teke haffue uden en; Da fare de andre frem til Elegten/ som neste Arffvtinger ere. Haffver de teke Forlags-Dre; Da sticke de andre frem i Elegten/ til dennem/ som formaa at holde dennem; De de skulle sticke i Fædernes Elegt/ som Fædernes Elegt bør afhaffue.

vil sandt sig jafte for,
m/ funder frem i 8 br.
ten.

Sup. 3.
14.

Inf. 21.

K.B. 22.

Eager en Mand sin Bmage til tieniste; Da skal der holdis: End viser hand hannem aff sin tieniste/ oc lader hannem gaa Huse imellem; Da skal hand giffue Konningen Sex Dre Solffz oc behare hannem/ som sagter: Desaa skal allestedes gioris oc gledi dis/ som lader sin Bmage gange Huse imellem/ som nu er sagt/ om hand veed/ at hand er hans Bmage.

Eager mand sin in-
magr til hinde for, or
vijsen ~~gaa~~ gaa for
or lader sam gaa for
imellem.

Inf. cap. 21. L.B. 55.

Om Offmijindens til-
sin, or ~~hand~~ ~~hand~~ ~~hand~~
at de ~~hand~~ ~~hand~~ ~~hand~~
hand ~~hand~~ ~~hand~~ ~~hand~~
145, 146, 147, 148, 149.

Hvor Arff oc Rætt skal søgis

Cap. XVI.

Arffte-Balken
som Arffuen er ilsfalden: End om hand leder sine Vidnißbyrd andensleds end som Arffuen

C. 2.15.

Unnalyg der ~~hand~~ ~~hand~~ ~~hand~~
falder,
Inf. 19. T.B. 9.

Giftings/ eller

men i Ristend,
eller Givt.
—1.23.

J.B. 9.

edfalden/ eller ad Risteds-Ræ; Da er
hans Bidne forslupaa den Tid: Thi at alle
det sommet Risteds-Ræ gløris/ skal mee
Risteds-Ræ søgis; *In vet. det det som ud Rist
fæd givt, skal efter Rist
ind-*

—1.24. (U.B. 7. K.B. 7.)

End alt det som i Hætt er gjort/ dog
at hand far imellem Hætt oc Risteds/ skal
ligedel effter Lands-Lov søgis. *ind-*

[Om Risteds-Ræ, oc det forfætt, & Rev. p. 220.]

Om Arff mand besidder Blowlig/

Cap. XVII.

—2.15.

Arff indførelse, som
ilowlig befælt.

(O.B. 2.) Sup. 7. p.

Odder nogen Mand i Arff/ oc
bluder dom derfor/ oc en an-
den siger sig det at eye/ oc mer-
mer tilkommer; Da skal hand
stefne hannem til sit eget Rets-
tellig; oc beglere at hand skal oplade hannem
den Arff/ oc fare der-af: Vil hand icke; Da
skal hand stefne hannem til Ting for Ræ oc
Besiddelse/ om hand faar per lowlig Bid-
ne til/ oc der kommer icke Bidne imod iglen;
da bør Tingmænd hannem Arffden til at dom-
me: End hin skal bøde Konningento Mærck
Gulff/ for hand lagde Dom for den Arff:
Vil hand en aff fare; Da skal hand-beglere
hielp

[Pena
temere
litigan-
filiu-
da edem
et R. p.
199.]

Arffve-Balcken.

hlep aff Ringmændene ell at føre hannem
aff den Arff; De er saa huer plictig Kon-
ningen en Mark Solff / som icke vil met-
fare.

Kommer de der frem / oc vil hand den
Arff Berge met Od eller Eg; Da er hand
Konningen plictig Et Mark Solff; De
huer aff de som met hannem halde / Solff
Skilling.

Slats de / da bliffue de Døtde som sof. *allan flais.*
restaa / oc Fredhelget som tilkommer.

Om Vankundige ^{oc for sommelige} Arffvindinger.

om Arffve-Skifte. *De om nogen siger*
at en rett er Cap. XVIII. *Arffet.*

Affsieds huor nogen er Arff tilfals
den / oc forsømmer aff Vankun-
dighed det at søge; Da haaffve den
Arffvdsøgt inden 10 Vinter / om
hand er inden-Lands / oc aff Vahmægt; Om
hand haaffver der Forstand til / oc er vden for-
fald.

Eger mand Arff at skifte;
vel / adskalle komme til Skifte:
X ij

Da er det
Om somme
vill

*Inden giord tid
Arffven bør søgib.*

§ sup. 11. f.

*Arff hvortidis Arff.
C. B. 3. K. B. 13. inf. 19.
[Sogdom skal icke ind-
brænges; Or fald
Arffven skal søgib. &
Recept, p. 329. f.]*

Gifftinge/ eller

(K.B. 10.) vil en tilstiftis; da skal mand steffne dennem
til stiftet med Vidne / oc siden stiftet med Vid-
nepffverberendis / oc legge der Laader paa;
De skal da ^{hver} haaffue den Lagd & som hand
faar:

*Vignen nymmer et nij
vnt Laad, kist.
Sup. 3.*

Slager nogen / at det vaarske Kettelt
gen stift / oc siger at der er noget vnderdelt;
Da skal hand / Arffuen skal vdlægge / færges-
selfaredie. [Dog skal dypas talis inden 3 aar. O.B. 3.]

Om tviffel er om Mand er Arff-

ingen ² ting / eller ick ³ ~~Arff~~ maa
Cap. XIX. [oc opværelse.]

Sup. 7 fin.

*Den Arffuen forholder,
stiftet til Ting,*

Der tviffeludi / om mand ber
at arffue eller en; da skal hand
steffne hannem til Ting / som
Arffuen forholder: Der skal
hand nyde sine Vidne / at hand
steffne hannem til Ting: Hand skal oc an-
den Vidne haaffue / de som hos vaare / der
hans Moder vaarskest / oc næffne sieden:
De da ber Tingmand hannem Arffuen til-
demme.

*or Vidne forder som
Moder holo forder
som Arffuen hof.*

*Naar Vidne stiftet,
sa stiftet arffuen der
som Arffuen er næst.*

Allesteds som mand vil sig til Arff elens
der Da skal hand haaffue Vidne der til / oc
steffne

Sup. 16, 1871.

Tugan Piffur allanur,
 in den Loß Kingroß loß.
 O. B. 3. Sep. 18.

O. B. 3. Sep. 18.

Børn iir Fædinger
maa raade, og ~~de~~ selv
D. M.

Inf. 21, Sup. 2. K.B. 21

~~Full name: Eugene P. Mc~~

~~Finch~~

und Lind. Kl. 10.

sc. 7. Nyst til forn
adur

Int. nr. som gjordes

gødet ~~ikke~~ or bødt till,
 og den lide, saa som

et h. folio.]

Cap. XX.

Lang fortvoller. I

Inuollous sig or sin
 inuagr ~~un~~ inand
~~un~~ piffter, siör
 nigr pinger nr.
 Inf. 21.
 (sup. 13.)

Umager, Kal folger sin af.

all morning as usual

Herr ^{der Kaiser} sey ^{an} Unmuth invol-

Stiff. subulit. paa

1899 an allen
Familienmitgliedern
id. V. d. R. d. L. d. L.

mod of burning same

3er cap: 1
R. int. 21.

11

Om Mand kommer i Vmage=

naar mand da reysen myndig; / naar
Skifte / Cap. XXI. viderfor; / Quinde-

et noget Mand regnits i Vmage= 1.4.

Skifte; Da er hand aff Vmage /

nager hand er 20/ Aar gammelt;

De bør da hannem at tage ved sit

gods/ oc saa sine Pendinge at forbare huem

hand vill/ om hand er en selfmyndig/ eller

trøster dennem at foreslaa.

Item 15/ Vinter gammel Mand er for 1.4.

Alders skyld Vidnis-for; De tager self Rætt

for sig/ om hand vorder met Affvind mis-

glort; Skal hand oc suld forsvare/ om hand

misglor ved andre.

Mister oc Husfru sin Bonde/ eller 1.4.

Bonde sin Husfrus/ yngre end 20/ Aar/ oc

ere lovlig tilfammenkomne; Da maa de

haffvederis Bergemaal/ oc andre mends /

som land bærts vnder dennem; eller saa an-

den det/ om de det heller vill.

Item om nogen Mand eller Quinde vill 1.5.

glifte sig vden sit Frenders Raad; haffue

for glort sin Land skyld oc Rættighed/ som

dennem burde ved sine Arffvinge/ vdi Tre

Aar: ~~Da en myndig person som i den Rom-~~

~~skifte offer den dag land tilfælder; sup. 2.~~

Naar mand er myndig.

Om en Mand som sup.

cap. 2. K. B. 21.

[I Damp 18 aar. (4. 20. 25.)

En summe tids om

den som er myndig 25

aar.

[I Damp 18 aar. (4. 20. 25.)

En summe tids om

den som er myndig 25

aar.

[I Damp 18 aar. (4. 20. 25.)

En summe tids om

den som er myndig 25

aar.

[I Damp 18 aar. (4. 20. 25.)

En summe tids om

den som er myndig 25

aar.

[I Damp 18 aar. (4. 20. 25.)

Kommer Vmage nogen paa Hender /
som icke bor at forsørge den; Da skal hand
gøre hannem hlemstefne / som bor hannem
at forsee / oc lade hannem met Vidne tilfage /
at hand er nest hannem at forsørge; Da er
hand udi hans forbaring oc forbar.

Fører mand vrangellig Vmage nogen
paa Hender; Da gielde hand dennem deris
suld oc Kost til igien der Vmagen vaar til
fort / som hand der paa gjort har. De
hullcken Vmage kommer Blotellig til / hand
maa gjøre hullcket hand vil / enten lade fare
hannem tilbage igien / eller føre hannem til
Tings / oc lade Tingsmend dømme byrde
hand skal føris. Vil hand føre hannem til
bage; Da skal hand føre hannem til den
Nattested som hand fra kom. Vil hand icke
annamme hannem; Da bøde en Marc
Solff til Konningen; Men dør hand for
hans forsømmelse; Bøde suld Boder effter
Lagdomme / oc Regengjeld til Konningen.

Haffver Mand Vmage at stiffe ~~mellem~~
oc den ene vil stiffe / oc den anden icke; Da
skal hand stiffe den anden til stiffe / oc be-
blife at de ere lofwlig stiffe til Tinge. Vil
hand

(inf. 23.)
Kommer vimage nogen
paa hender som
bor sig at forsørge.

Sup. 3, 14, 15.

Fører mand vrangellig
vimage nogen paa
hender.

De hullcken vimage kommer
blotellig til / hand
maa gjøre hullcket hand vil
enten lade fare hannem
tilbage igien / eller føre
hannem til tings.

(L. B. 55.)

mellem
vil vimage icke stiffe
allene oc den anden
vil icke. (sup. 13.)
(L. B. 12.)

Sup. 20. hand icke komme; da maa forstandige Mend
O.B. 3. skiffe dem imellem / or legge Laad paa; De
huer beholde sin Laad / saa vel den som icke
kom til Skiffie / som den der kom.

[Der forstandige hiulph til den som vil
saa vel or forstandige ten, (A Rec. p. 329.)]

Om Gaffuer der holdis skulle.

Cap. XXII.

O.B. 1.

De Gaffuer skulle holdis som
Konningen giffuer nogen / el
ler nogen giffuer Konningen.
Huer Mand maa giffue fier
dongs gaffue aff det Guds som
hand haffuer afflit / baade vdi Land or Løse
ore / huem som hand vil / Saa vel sine egne
Børn etesødde / som andre Mend / Si aff
dennem / om hand vil. End Elende-gaffue
maa hand giffue aff det Guds / som hand
haffuer arffuit / baade vdi Land or Løse ore;
Enddog hand icke spørger sine Arffvinger at /
huad heller hand vil det helbrede eller Eitg.
De stige Gaffuer skal bluffs til Ting / der
som Gudsie vdi stiger / samme Aar det bluffs
der giffue. Det skal først betalis aff fier
dongs-gaffue or Elende-gaffue / som mand
giffuer

(4)
[Sup. 3. 6.)
Giffuings-gaffue,

or hinde-gaffue.

[Eitg. 10. forning
for O.B. 6. 7.]

[Der forstandige hiulph
til den som vil
saa vel or forstandige ten,
(A Rec. p. 130.)]

Arffuer Dalken.

giffuer Gud for sin Siæl; ~~at~~ huem hand (Sup. 1.)

giffuer lofvlige Gaffuer: Dog/aa at huem
som fiender sig Odelsmend til forstreffne
gaffue-gods/ Datsale sig der-paa inden 30/
Aar/ eller bliffuer det den giffuer vaar til
Odels; oc da løffis for fuld Dre/ effter som
forberort er. *Med mindre det er giffet til en Rindom; da land fand for*

*Er nogen Odelsmand
til sammen gaffuer.
O.B. 19.*

De Gaffuer skulle oc holdis som mand
giffuer helbred oc Bsiug/ saa at Vidne vide
det/ at Mand affhender sig selff; Dog/aa
at stellige Mend de ey kunde se det for
Arffuer. *In gaffuer mand giffet
for sin siæl, fædres
(Sup. 3, 6.)
uden det arff for
Erffver/ sig.
Sup. 12.*

Om mand fremhielper andens for
Skyldskab/ Skyld/ eller Guds Skyld/

Cap. XXIII.

Mnogen Mand hielper frem
den Vimage/ som hand er til
Skyld til effter Forven/ oc en an-
den er hans Arffving/ oc fald
der hannem siden nogen Arff
eller Rettighed til/ vdi huad maade det stier/
oc doer hand; Da skal den som hannem
hielp oc opfodde/ eller hans Arffvinge/ haffo
de skyllis for sin Kest oc Vimage; De hans
Arff

*20/
(Sup. 21.)
Ginlonz mand in-
mogen frem, som
mand er til
til arffver/ sig.
Innen dog noget giffet
til.*

(M. B. 8.)

Giffinge eller Arff-Balpen.

*Erst fandt det for
Arff-Balpen.*

Arffvalinge skal haffue det som der-offuer er.

End om nogen søder en anden for Guds
Skyld / oc hander der en Arffvalingill; der løn-
ner hannem Gud / De bør hannem / eller
hans Arffvalinge / icke derfor at haffue nogen
Pending: *End om nogen søder en anden for Guds
Skyld / oc hander der en Arffvalingill; der løn-
ner hannem Gud / De bør hannem / eller
hans Arffvalinge / icke derfor at haffue nogen
Pending:*

Om Brøllups-Gierd /

Cap. XXIV.

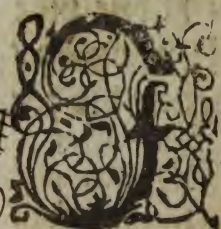
*Erst lenger Brøllup
skal staa.*

[3. Reces, cap. 69.
4. Reces, cap. 69.
forordn. p. 238, 307.]

(M.B. 23.)

[3. Rec. art. 69.]

[Om Brøllup, 4 Rec.
p. 238, 307.]

Nogen skal sit Brøllup lenger
gøre end to Dage: Huo det
lenger gter / er Konningen
skyldig tre Mark Sølf; De
den der lenger bliffuer / er Kon-
ningen skyldig en Mark Sølf.

Om Arff-Gierd /

Cap. XXV.

*Erst for Omkost-
ning paa Arff-gierd,
eller Arff-Balpen.*

[3. Reces, cap. 9.
4. Reces, cap. 9.
234, 235, forordn.
p. 239, 317.]

Ike maa Mand heller gøre
nogen Arffgierd / oc der-paa
vende stor Omkost / med Ors-
ke / eller udi andre maade / en-
ten naar Begræffelse stcer /
eller Arff Ristis: Huem det gjør / bøde Kon-
ningen tre Mark Sølf; oc huer som lenger
bliffuer / bøde en Mark Sølf.

Tafflen

[Alle Gierd paa Landet,
foruden Arff-Balpen, gandske. 4. Rec. p. 310.]
Lege statim 4 Rec. l. 2, c. 7, om Arff-Balpen c. 16, 17.

Tafflen til den fierde Bog /
som kaldis Giffinge- eller
Arffue-Balcken.

Om Quinde giffinge / hiemmensøgte- oc Tilgaffue /
Cap. I.

Om Quinde giffis uden Frenders Raad : Oc om
Quinde forraad /
Cap. II.

Om Hælnings Fællag /
Cap. III.

Om Misbød fker Hion imellem / oc der Skrifte /
oc Rigs- Jord /
Cap. IV.

Om Huseuen bliffuer beliggen / Eller illies fra
Bonden / oc om enten dennem sigforbryder /
Cap. V.

Om Etesoldt vorder met lowlig Dom adskilde /
Cap. VI.

Om Arffue-tallie /
Cap. VII.

Huorledis mand cledis til Arff /
Cap. VIII.

Om mand dræber anden for Arff (tyld) /
Cap. IX.

Om deris Arff der omkommer /
Cap. X.

Om der Arff der Arffvingerne icke ere tilføede /
Cap. XI.

Om Arff-Guig / oc den Dødis gield at betale /
Cap. XII.

Om Vmags Dre / oc Barnløse Quinde at vdstifte /
Cap. XIII.

Om Vmags Skifte / Barnependinge / oc Fiers
holdemand /
Cap. XIV.

Om Vmags Ophold / oc der Forlags Dre /
Cap. XV.

S ij

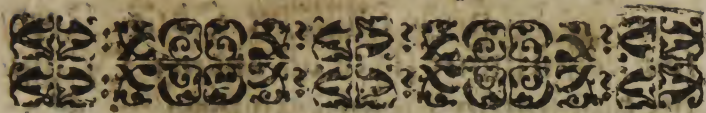
Huor

Duor Arff oc Kæf sogis /	Cap. XVI.
Om Arff Mand besidder Blomlig /	Cap. XVII.
Om Røntundige Arffuinger / oc om Arffuestiffte /	Cap. XVIII.
Om tuiſter / om Mand er Arffuinger eller icke /	Cap. XIX.
Om Mand Riffte Bmæge ſig imellem // ſom ingen Pendinge ene.	Cap. XX.
Om mand kommer i Bmæge Riffte /	Cap. XXI.
Om Gaſſuer der holdis Kulle /	Cap. XXII.
Om Mand fremhielper anden for Skyldſtab / eller Guds Skyld /	Cap. XXIII.
Om Brøllups gierd /	XXIV.
Om Arff gierd /	Cap. XXV.

(4. Efterføm til Sonndags,
nu som i den Røst Nørg
Sollid, saa or paa anders Lieder or
Hæder foraaſagis for Vindløſtighed
om Vindløſtighed den ſamme Tied,
or det af den aenſagn, at den Høge Løw inde absolute Deter,
mineer, at om nogen inde iſſen ſin tiltale til under paa Altes,
godt inden Tiedt aar, fand da ingen Vindem taler foraa ſin
maa. Pa paa det ſaadanne Vindløſtighed troetter, ſindt Døfter
Løw indenſaatter inde for præge - udgiſt, Lær or anden
vindløſtighed præder, med foraaſagis, ſindt Vi for god or
raadſomt startet den den ſamme forordning at Lær inden
at ſin den begjinder nogen Lær paa Vindløſtighed, fand ſind
for det ind til den, eller or Vindløſtighed at ſindt foraaſagis
næſter Løw. Gæmſter alle or en den den indenſaatter
indt Røst Nørg ſindt gaſt. ſindt at roſt or foraaſagis. (Hæ
det paa Røst Røst Vindløſtighed, den 2 Mai, 1629.

Landbreides eller Odels-Balcken.

Guilke Jorder som

Ret Odels-Jorder er /

Cap. I.

Dest kaldis den Jord Odels-
Jord / som haffuer ligget vnder
et Etleg vdi 30 Vinter eller
lenger: Den maa ingen Eow-
søges fra den Ew / som den vdi
saalang haffd haffuer hafft; Men bliff
der hannem oc hans Arffvinger i Odels-
angerløst / vden det er Pant eller Forlæning.

Derneft kaldis den Jord Odels-Jord
som Konningens giffter nogen / eller nogen
giffter Konningen.

For det Tredie kaldis den Jord Odels-
Jord / som To aff den Mands Forældre
haffuer hafft for hannen; Oc er nu kom-
men i den Tredie Led / oc er bliffuen hos den
nem Vlast oc Vliert / saa lenge som fore-
fætt saar.

E l l J o r

Om mand ^{4.} D. Her
sig til for vensk. jod.
(inf. 7.)

(inf. 7.)

Edels-Baldern.

For det fjerde kaldis det Odels= Jord/
som nogen stifter sig til aff anden/ De giff
der hannem sin Odels=Jord forligien: Saa
de Jorder huer udflig Skifte fanger/ kald
dis dahans Odels=Jord/ som det sig til=
stift haffuer.

eller Slectinge

Om Brødre, stiftte sig Odelimel-
lem / Cap. II.

Wolff fikt mnd
 hun fiedon, blif-
 vor fure part and
 fin grom, intil
 finnde ind.
 (A.B. 75)
 17.

(A. B. 75)
17.

(G Rec. p. 347.)

Alle Brødre / To eller flere / eller
Quinder som Odel skal følge /
som ere Daatter / eller Sønne-
Daatter / Faders søster oc Bro-
derdaatter / skifte sig deris Odel
imellem; Da skal den Odel huer med Laad
fanger / bliffue hos hans Green eller Aff-
komme / baade at besidde oc opbiude^{fie saler} oc icke
komme til anden Green / den Stund deris
Arffvinge leffue; Vden de komme i Armod /
oc formaa icke at lide. ^{Saa linge bliffuer}
Odel dem imellem Vadskild / indtil huer maa
haffue den andens Daatter; Er mand oc
Quinde lige nær baaeren til Odel; Da skal
den Skiftis dem imellem / ligesom anden
Arff / efter som i først formælis.

Inf. 4.

*Alf. I am going to visit
Langey for a while
maybe more. I am now
~~going to get a horse or two~~
~~from my brother-in-law~~
near til at L. over god,
sit, from Dr. H. Vethus*

Lex: Da skal i den Guldfele Odels Juvel som loddet er, baa- Om
de tie bud og aabud (eller paabud:) Da Guldfele derfor alleenist
i anden guldfele, om dem Guldfele armød, eller alle. arstinger Vorde
uddøde. End ikke skille Odels med dem for, end Juvel maa ege an-
dens daatter.

Om Odal at stifte lowlig /

Cap. III.

Naar de ville stifte deris Odels-
 Jorder / och affue Herrskmend / *Indværgingum*
 eller deris fællig Venner der- *prohib:*
 hos; Da skal den som Ekstiff- *A. B. 18, 19, 21.*
 tebegterer / Ettefine alle sine *L. B. 20. K. B. 18.*
 Medarffvinger till Jorden / naar den er Da- *(L. B. 56.)*
 ben oc Vsaad / De saa lang Tid tilforne / at *[J. B. 9.]*
 hand land haaffue lowlig tide at komme effter
 Leiligheden / om hand er inden-Lands: Vil
 hand da icke komme till Ekstiff / De hans
 Vederpart beviser / at hand vaar lowlig
 stieffte; Damaa de dog stifte / oc tage saa *kommer nogen*
 mange Laader / som de ere Medarffvinger / *ich, kiffet dog*
 oc sette merckepaa huer deris Laad; Hvil *et*
 ke Merckez stellige Mend skulle bese / oc *L. B. 13. siges for*
 faste / saa de land aate huad huer tilfaldt v- *der jord, alle kiffet*
 di Hus oc Jord / oc sette der Steen imellem / *(L. B. 59.)*
 som de forfins om; oc skal leggis tre Steene
 tilhobe: De fore saa till Ringe / oc luse huad *er lufis tie Ringe.*
 huer i Ekstiffte er mer Laad tilfalden; De tage
 der Ringsvidne paa: De det beholder huer
 siden Angerlost: Er nogen aff Medarffvins *er nogen inden-land.*
 gerne

Odel-Balden.

T. B. 9.

gerneoden-Lands; Da skal hand haffue
12/ Maanedes Stæffne / at møde til Jorde-
stifte: Kommer hand da icke / da skal hans
Arffvingi stæffnis: Vil hand icke komme
paa Jorden; Damaa hand stæffnis til Hoff-
stebøllit meetvende Vidne: Vil hand icke
komme; Da maa de dog stifte effter som
forbemælt er / oc stifte helle oc halffue Duer
Mønder; vden de anderledis. der om Land
forligis.

*Inden frad tid man
maa tale paa stift
in, oc paa jafn.*

[R. B. 13.]

(A. B. 13.)

Inden maa sonneden anden Jæffnit
den tre Aar: Dag beholder huer sin Laads
uden mere sic K leggesra sig til den mindre
haffuer.

Talis icke paa Jæffnit oc stifte inden
tre Aar; Da beholde huer det hannem til
sag Angerløst.

Om Odel at Selae / oc Opbyude /
om det vorder Sals oc huorledis / det
skal løsis: Om hvilken Sælver
bestimmet nogen Odel.
Cap. IV.

*Chaldrum
indis paa tinget.*

I/nogen Mand eller Quinde /
som Odel haffuer bekommet / sin
Odels-Jord selge; Da skal hand
fare

Odels-Balder.

fare ill Tinge: vdi det Fylcke den Jord hand
selge vil & vdi ligger / Naar Ombuds-
mand er paa Tingst / or Etudeltigen tilblide (inf. 6.)
alle sine frender / som ere Odelsmend ill den
Jord me hannem / or gløre dem Laugsteffo
ne / at løse inden Sex Maanedes Forsal
deløst:

Den første forsald / om den neste Odelsmand
er tæ ved Pendinge; Da skal hand, der hus
se huer tiende Aar / inden 30 Aar / or at hand
er nest Odelsmand ill den Jord: Binder
hand siden Pendinge inden de 30 Aar; Da
maa hand de sigtente løse / Enddog en anden
nest hannem er / haffuer det kiste / om hand
land sig lovlig der ill beviset med Bressue
or lovlig Odels-Brede.

Den anden forsald er / om hand er v
denlands i Konningens eller sin egen Bes
filling; Da maa hand løse det inden tolf
Maanedes / effter hand hjemkommer i det
Fylcke Jorden ligger / or saar at vdi / inden
Jord vaar Laugboden.

Den tredje forsald er / om hand er Slug /
eller Saar; / or vdi se tæ at Jorden vaar
Laugboden.

2

Haff

Odels-Balden.

Om det andet forfald
iginn, Nimmis en
fand Vaar i Lande.

Sal Pöör, affør 6
mands Vurding,

Inf. 5.
7.

indog sin anden
far giffet mör.

Vil den som Långböd,
ick följr.

Mistör mand dö-
bunn at sig beföld
det self.

Vil döbunn följr
det iginn.

[~~Om det~~ följdr man ick döbr
Odelgödt i Aris följdr mör, (4. Rec. 320.)]

Haffuer nogen Mand löst andens rette
Odels-Jord till sig / den slund de haffuer be-
rit vden-Landsz som det met Rette burde at
löse; Da mag de det löse fra hannem iglen
inden 12/ Maaneder / der pæst efter de hlem
kommerz i det Jylcke Jorden ligger / oc de
bliffue Adhærit at det vaar Långbøden.
Kommer neste Odelsmand met Pendinge
till Jorden adrette si effne Dag / oc vil fiobe;
Da skal hand saagdpre fiobe / som Ex sket
lige Mend vurdere / baade Hus / Jord / oc
alle de Lunder der till ligger; Enddog den an-
den fiobte dyret / som icke er der rette Odels-
mand sig.

Vil den som Långbød / icke da selge sin
Jord; da giffue den anden Kofffiob / en Dre
for huer tiende Marks fiob.

Mistör den som selge vil / at det er icke
hans egen Pendinge / men at hand vil fiobe
till anden; Da sverge hand met sin Eed / at
hand vil fiobe sig self det till Odel / oc icke till
nogen anden. Vil den som fiobte samme O-
del / selge det iglen; Da skal hand tilbiude
den pæ / som hand fiobte det aff / eller hans
Brender / om det vaar deris Odel.

Vil

Odels-Balden.

Vil nogen klende nogen de Jorder/ som
 ere giffne til Kircken/ at vere giffven aff
 hans Odels-Jorder/ oc lowlligen met sande
 Odels-Breffve fand det behlfe; Da maa
 hand vage nest den at besidde/ for Lowllig
 Landsthold til Kircken/ effter Sex Laugrets
 els-Mends vurdering. Dog skal Arffvinge
 effter Arffvinge fesse det aff Konningens
 Ombudsmand/ som raader for Kircken/ for
 en klendelssthold. De skal pen elste nyde Aa
 sædit effter Lowen.

Cap. VII.

*Odels-Jorden nu giffven
 til Kircken, maa
 af Odelsmanden arffve
 sig for Langtjelds be-
 hold.*

*[C. Rec. art. 41.
 4 Rec. p. 86.]*

[L. B. 1.]

[A. B. 7.]

Om Jordbreide oc Odels-Trette Odels-Bidne. Cap. V.

Vil nogen tale paa sin Odel/ da
 skal hand fare til den som Jorden
 haffuer/ som hand vil for sin Odel
 klende/ om Hosten/ naar høst oc
 Korn er affhøstet; oc tilfage hannem for Jil/
 oc steffne hannem met To mend at møde
 paaden Jord hand paataler / F Tisdagen
 nest effter Paaste-Dag/ oc horeder hans O-
 dels-Bidne: Oc da ginnamme aff hannem
 slige Pændlinge/ som Jorden land vurderis for
 affstellige Mend.

*Ansuing til at for-
 en Odels-Bidne.*

[L. B. 9.]

*[Det kalder sig
 ny Jord]*

[Odelsmanden]

[Sup. 4.] in f. hie.

¶ II

¶ III

Vil Luffthornen kun-
nen til brude
L.B. 58.

Vil hand da svare/ at den Jord hand
paataler haaffuer ligget vnder hannem / oc
hans Forældre vdi 301 Aar oc meere; Eller
oc at det er hans Odels eller oc at haaffue ver-
richans Frender som paataler Laugheden/
baade Odelsmand/ oc Odels-Slegte/ oc vil
derbevtse/ at den Jord der effter er sold vnder
hans Eeleg/ oc vil fordi den Bergemet Lom
oc Dom: Saa skal de baade fare ill Jor-
den om Vaaren/ den Tisfdag nest effter
L.B. 58. Paaste-Vge: Mendersom den Tisfdag sal
der paa en hellig Dag; Da skal de fare der-
ill den neste Sondag der effter: De da skal
huer aff dem naeffne Sex Mend paa sin Et-
de/ som icke horer nogen dem til/ eller er dem
besvogerst inden fierde Led/ eller oc er deris
Affblindsmand: Behvisis da met to Mends
Blone/ nogle Slige at vere tagne til Doms-
mend i den Sag; Da skal de iglen vdfagis/
oc naeffnis andre Villige Mend i deris stedz
orde skal dømme dem imellem: Da skal Sagi-
søgeren først lade fremkalde de To Mends
som steffede hannem for Jyl/ at møde paa
Jorden/ Tisfdagen nest effter Paaste-Vge/
at høre hans vidne/ oc annamme sine Pen-
dinge. Dere

Da mænt 12 mænd
paa Jorden;
J.B. 4. (K.B. 2.)

or først først dømme
vidne; L.B. 22.

Postillati 106

Odel-Balden.

Endog det se

(L. B. 24.) Da maa hand dog sidentale der=paa / ~~for~~ ^{ner}
end den anden sanger hæff paa Jordeness ^{ker.}
ter Lowen / oc nyde huls hand hæffter
Kæm. R

^{hiob}
Odel-Jorder / som met Gaffue
oc Giffinge vdkommer /
Cap. VI.

*Handen i minde v. Rer
in luybinder sinand
v. d. l. sup. c. 4.*

Binder som til Odel er baas
ren / skulle Karle Jord blude /
ligesom Karle Quinder: So
her skal Søster Jord blude /
om de vorder Arffving til O-
delen. ^{alder} Alle de Odel-Jorder / som mand met
lowlig Skøde aff rette Ehere bekommer /
eller met lowlig Gaffue / som forberør er /
oc besidder / oc hæffter vdi Roellig hæff vdi
30 / Aar; Det beholder mand Angerløst for
Odel waaffunder: ^{car. p. 12.} Quem som milder-tid vill
føre nogen Vidnißbyrd / sin Odel met at ind-
vinde; Da skal hand det giøre met lowlige
Odel-Breffue / eller stellige Vidne / der
self aff veed / at det er hans rette Odel der
paataler. Men huls gods som met Giffinge
indkommer / oc leggis til Hælnings=Æl-
lag;

*Det allur giffen
gode bliffen vdel
nfter 30 aar fæst.
sup. c. 1. A. B. 22.*

*Imidlertid hand
der ind vinder vdel
vdel. vdel. vdel. vdel.
c. p. 12. sup. 5.
L. B. 58.*

*Giffinge-gode bliff
vdel vdel vdel
vdel vdel vdel
L. B. 3, bis.*

lag; Det skal den som lengst leffuer / oc sid ^{A.B. 3}

der sin vurdning / beholde; oc effter dens

Død / falder det til rette Odelsmende; De

hvis Jordz som Fader giffuer sin Søn eller

Daatter met / Veed hans Hustrue det / oc er

der hos / de vræcker der ick aabenbarlig paa;

Da maa hun der ick siden rygge eller hen-

dis Arffvinge / om Misdød vorder dem i

mellem; Vndtagen hand haffuer giffue me

re end Forrentillader; Da skal det Tæffnis

effter Forrent.

*Læsting gaffuer af de
der tillige den allre
daatter om en strax
paa vordet af disse
moder, bliffuer siden
ind.*

*A.B.
1, or 7, p. 5. (A.B. 22.)
Er sinning affen forfar
Tæffnis siden.*

^{som er vunden med Doelbrevise /}
Huorledis Jordegode skal Tæff-
ladis oc affhendis /

Cap. VII.

^{Aliter.}
Under nogen Odels-Jord fra
anden; Da skal hand frastig to
glen antworde den samme Jord
hand affhang bekomme haff-
ver / ^{oc bester det som} eller ~~gaffuget~~ ^{den} ~~steden~~
^{forværet er} effter Sex Buillige Mends ick: De
den som Jorden mistet; haffue sine Pendinge
iglen / effter Sex Mends Eigelle; som for
attott.

*Vunden Odels-Jord,
skal lathuue den
selsamme,
(sup. 1.)
nlen jefu-got,
oc anantib pange
after 6 mende si
gylt.
Sup. 4, 5.*

Om

Odels-Balden.

Om mand vil sin Jord selge eller
Panissete til for Gallemaal at

igtenløse: Gistruis Jord selgic
ej uden Gendit bevilging.

Cap. VIII.

(K. B. 29.)

Enlyme eller paut,
for mand, til m
kiss tid igim at
batalr.

Det kaldet Maal-
jord: I

Maar fand, kal an-
namer sin pnyer
igim.

Vil fand i den teger
som; K. B. 4.

batalr. den dag.

Dinogen sin Jord Selge eller
Panissete til en vil forfogd ud
at igtenløse eller indløse; Da
er det Rætt at den som saa kio-
ber eller Panter/ skal tage sig
Pendinge igten/ som hand vpgaff:

Vil den som solde eller panissete / Ind-
løse den Jord; Da skal hand blude hannem
sine Pendinge tillimellem Midschnisse oc Jult;
oc siessne hannem til Jorden Tisfdagen nest
effter PaaskeDag / oc at tage da sine pendinge
uden hand vil tilforne annamme sine Pen-
dinge / som hand kand bevise / at hand annam-
mit aff hannem paa Jorden.

Elger hand den / hand vil tale tage sine
Pendinge; Da maa den anden forfølge sin
Sag / oc nyde sine Bldne / at hand siessne
hannem til Jorden / oc tilbød hannem sine
Pendinge; Oc da giore bevisligt / huor me-
get samme Jord er sold eller panisset for;
De

Obels Balcen.

De den opblude; De begale hannem niet flige
Pendinge; som hand vdficere vere sig Guld /
Brend Gelff eller gangbar Gelff: Haffuer
hand icke flig Pendinge; - Da-maa hand
giffue hannem flig ^{hannem} som i Pandie
gtengbar / ^{er} ^{fulge} ^{hannem} ^{jord} ^{indvord} ^{for} ^{inf. 10.}

Donde maa icke selge sin Hustruls Jord / ^{hustruls} ^{jord} ^{maa}
vden hendis villie oc Samtycke: Men dera ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
som hand selger det med hendis villie; Da skal ^{jord}
hun vere self illfede / oc vdi to eller tre Dan
(*Q. Rec. p. 217.*)

nemends Nærværelse & giffue der Samtycke ^{dan} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
ill; Som de Land vnder deris Segel giffue ^{selde} ^{hannem} ^{hustruls}
bestrefft / at hun haffuer giffue der Bevill ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
lling ill; da stander det: Skeer det anderledis; ^{den} ^{ikke} ^{til} ^{da} ^{hustruls}
da viger huer ill. ^{den} ^{jord} ^{eller} ^{oc} ^{hustruls}

*Om Obels gelff for bryllup, sup. M.B. 1, 29. or
Q. Rec. p. 345, 346.*

Om Jordløsning; Lufkers eller Moers
Indbudmand. ^{Indb.}

Cap. IX.

(Sup. 1, 4, 6.)

Affuer nogen Jord / som hand ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
haffuer fløbt eller løst for Pen ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
dinge vdi to Aar / oc ingen Luf ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
ninger paa; Da løsis den fra ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
hannem for fulde Pendinge: ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}
Løsning er ingen nyttig / vden de baade ^{den} ^{jord} ^{fulge} ^{sin} ^{hustruls}

B ^{fulde} ^{pendinge}

Odels-Balcken.

*Finder Eijlsending
wagt i sin jord.*

*Finder mand pending
i almindelig.*

*Dræfter mand, or
finder i amboet jord,
inden fants løf.*

(Ty. B. 16.)

*[Næmlig det findes
Odelsmand, der alle andens Eijersmand, Eijersmand, or pending,
sæder findes.]*

*L. B. 24.
Gubud man mand
for sin mand til;*

Parter / oc Konningen den Tredie Part.
Finder mand Pending i sin Jord / som
hand icke er Odelsmand til; da haffuer hand
Halsparten / oc Konningen Halsparten.
Finder Mand Pending i Almindelig;
Da haffuer den som finder den Tredie Part /
oc Konningen de to Parter.

Brædet mand høye / eller opgraffuer
anden Mandes Jord / uden deris forloff &
Jorden tilhæver / oc finder der Pendinge; da
føre tilbage igjen til den Jord at eger det hand
fandt / oc bødeder til Landnam / oc Jorde
spilde / til den Jord eger: Mistroer Jor
dræften hannem / at hand førde icke alle til
bage / verge sig med tre Mends Eed:

Salder hand at Eeden / oc land icke verge
sig; da bøde ligesom hand haffde staalet saa
mega. Men Pendinge stiftes som før er sagt.

*Om en Ombudsmand tager af jord-
oc Eijersmands jord, or tegner
til sin Eijer
Eijer, oc forløf at eijer.*
En Mand vil sig Ombudsmand

X nogen Mand / som boer inden
Land / oc eger Jord i en Laugsogn /
De boer i en anden Laugsogn;
Dat

Da maa hand faa sit Ombud huem hand
vil / oc tage det fra hannem / naar hand vil:
Besaler hand oer anden & at tage Ombu
de fra den hand det besalede / oc saa det en
anden; da er det lige saa fuldt som Landro
ten fik hannem det self.

or^{te} lagn det fra Jam,
marat Jam vil.
Infalme Jam nu anden
at lagn det fra Jam.
(K.B. 8.)

Bestholder Jorproten sin Ombudsmand
at haaffve tagte aff hans Jord / oc lagt til
sit / huad heller det er inden glerdt eller v
den; De hand siger sig at haaffve klobt det
aff rette Ehere; Da skal hand det bettise:
Kand hand icke bettise sit Klob; Da siune
Sex stellige Mend & huad Jorproten haaff
ver mist; De maa Jorproten vdsøge det
met vurdering; oc hode Ombudsmanden
hannem Landnam: Paaglig Jord / som Om
budsmand tog fra Jorproten / den stund
hand haaffver hans Ombud / maa aldrig
haaffd paasalde; Men maa søgis fra den det
tog / eller fra hans Arffvinger / oc komme
tglent til den met rette eher.

om^{me} Jorproten
Om Ombudsmand
lagn af Jorproten
Jord, or lagn vil
sin
[Jorproten fand Jorden
fra sin vil sin anden
inden lagn vil lagn,
for [B. 6.]
[Jorproten fand sin anden
lagn, lagn vil lagn,
lagn sin J. B. 9.]
L. B. 18, 19.

(Sup. 1.)

Boer hand self paa den Jord hand tog
fra sin Jorproten / den stund hand haaffde hans
Ombud; Da hode der for / som hand sad
paa den Jord hand icke haaffde fests: Men

Boer hand self
lagn;
[L. B. 10.]
[lagn sin anden.]

V ill

beside

besidder andre den; Da betale alle huse Land-
skylden til sin Jorderot.

*Riggeve Ombudsmand
nogen, som Jern, det
selv sig selv, og
Jern Ombudsmand sig
fra Jernm.*
L.B. 1.

L.B. 6.

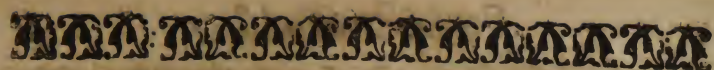
*Om Ombudsmand
maa lofte nogen
at bruge i Jern
eller maa.*

*Om Jernm. L.B. 24.
at Jern, L.B. 16.
Om Jernm. L.B. 24.
maa lofte nogen
at bruge i Jern
eller maa.*
L.B. 50.
Om Jernm. L.B. 24.
at Jern, L.B. 16.
Om Jernm. L.B. 24.
maa lofte nogen
at bruge i Jern
eller maa.
L.B. 50.
Om Jernm. L.B. 24.
at Jern, L.B. 16.
Om Jernm. L.B. 24.
maa lofte nogen
at bruge i Jern
eller maa.
L.B. 50.

Hvis Jorder nogen Ombudsmand he-
den-bygger; Da skal hans Naremaal / som
er i re Nat / holdis: End dog hans Jorderot
tog Ombudsmand fra hannem / for de Naremaal
ere vde; Dog maa icke Ombudsmand he-
den-bygge / for end de første Naremaal hand-
bygge ere vde: Ombudsmand maa icke loff-
te nogen at bruge / eller self bruge enten i
Skov eller Mare / ~~uden halssingem~~ ~~feh-~~
~~lending maa loffe.~~ ~~Teilending maa ingen~~
~~loffe, uden Landrottens Jorloff.~~ Men Land-
drotten maa loffe saamegte hand vil; Dog
saa / at Teilendingen hafter icke stude der-
aff paa det som i hans Tage-
maal kom.

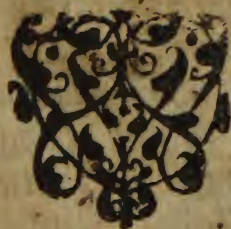
XXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX

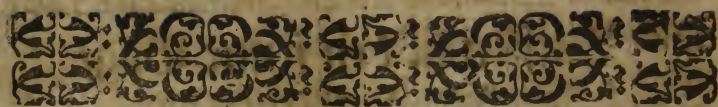
Taff

**Tafflen til den femte Bog/
som kaldes Landbreide/ eller
Odels-Balcken.**

Huilde Jorder som ret Odels Jorder ere/	Cap. I.
Om Brødre skifte sig Odel imellem/	Cap. II.
Om Odel at liifte lowlig /	Cap. III.
Om Odel at selge eller oc opbiude/ om det vorder sal/ oc huorledis det skal løsis/	Cap. IV.
Om Jordbride oc Odels Trette/	Cap. V.
Odels Jorder som met Gaffue oc Giffinge vidkoms mer /	Cap. VI.
Huorledis Jordegods skal løb ladis oc afhendis /	Cap. VII.
Om mand vil sin Jord selge eller Pantsette til for Sallemaal at igienløse /	Cap. VIII.
Om Jordliushning/	Cap. IX.
Huorledis mand skal Jord søge fra Quinder eller Bmaga/	Cap. X.
Om Jordsundit Gods /	Cap. XI.
Om mand vil sig Ombudsmand tage/	Cap. XII.

Om Lagemaal/et

Spring; *Land-Eje:* *Legeden 6 Jet*
 sig sed: Viis-ore-told; *Plasterfold;* *Leging:* *Guem borttørre skal: Jorderotten naar*
 ler Gaardesefstning *Cap. 1.* *Jell maa tage gaarden;*
Guldbijgning.

Enn skal mand uun
vidne.

(Inf. 4.)

Il mand Eje anden Mand
 Jord/ oc boe der-paa; Da skal
 hand haffte der-til to Skellige
 Mends viden/ oc er bedre/ om
 hand haffter fleke. Ejer Mand
 Jord aff Jorproten; Da skal hand saa
 lunge beholde den / som hans Vidnißbyrd
 vider / at hand tog sin Alremaal/ end Dog at
 Jorproten selger eller bortgiffver samme
 Jord til andre. Jete maa nogen sette sine
 Gaarder eller Jorder for høye eller større
 Landshyd / end Sex skellige Mend land
 klende lovligt oc Røffer; De hullke gaar-
 de som ere satte for høyt paa Landshyd / maa
 iglen affsetis. Findis pe nogen at vere for-
 ringe set; Da maa Jorproten lade opsette
 dem effter Sex skellige Mends tyeke. Skulle
 oc de

Enn lunge Enn lunge
Enn lunge Enn lunge

O.B. 12.

(inf. hic.)

Enn sig Landshyd.

A.B. 7.

p. 3.

Lands-Lige-Balden.

Bonde Læringes skal Landbuden
 Læringes og Biskoppe med frændene
 i skatte skal Læringes skal giffen
 i gælder. (A. Rec. p. 347, 348.)

De de Sex Mend altid sette Konningens Læ-
 ding hos huer gaard / eller bøde derfor effter
 Loven: Almuen skulle giffue sig Landshold /
 de anden Rettighed / som aff gammel tid ve-
 re haffver / de det vdi rette tide; vdi Korn /
 Smør / Huder / de anden Vare: Landproten
 maa teke nede sin Læending til at giffue sig
 Pending eller anden Vare til Landshold /
 end huis altid gangst haffver / de bør at gaa
 ge met Rette. Skal de Læending nede sin
 Tage / alligevel hand sanger Nye Jorpro-
 te: Men dersom Landproten bær / forend
 Læendingens Tage er vde; da giffue hans
 Arffvinge trede Aars Tage foren Klendelse:
 Ombudsmand eller Foged / huen der-timod
 glør / Bøde Konningen Dite Dretter de
 trettien Marek / de stænde Bonden til rette
 effter Sex Mendes Dorn.

Skulle den Bondesom fester sin gaard / de
 vdgiffver sin Besættning eller første Tage / hand
 skal beholde sin gaard vdi sin Lifss tid /
 maa hannem teke strafeslis; Dog met sig
 Vilfor / at hand holder gaarden ved god
 hærd de Bygning / vdgiffver sin Læding de
 Landshold Aarlig frette tid / de sin Jor-
 drott

Landbuden Læring.
 U. B. 8.

I finde varme Læringes
 de Middel giffue
 (A. Rec. p. 3, art. 2.)

A. Rec. p. 316.

Bonden skal fæst sin gaard
 hand fæst sin gaard
 de gaard althi giffue
 A. Rec. p. 347, 348.

Bonden skal fæst sin gaard
 hand fæst sin gaard
 de gaard althi giffue
 A. Rec. p. 347, 348.

A. Rec. p. 316.

Læending om fæst
 de Jorprote.

(A. Rec. p. 316.)

Skal det gaard bnfoldis
 sin Lifss tid, Inf. 6.

De
 A. Rec. art. 42.

mind vilfor.

(inf. 51.)

(inf. hic, p. 77.)

Trindin lare lagr.

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

Drotteller hans Ombudsmand horig oc Eys-
dig: Dog skal hand vdgiffue huer tredie
Aars Tage/ somer aff huer pund skuld/ el-
ler aff huer to Huder/ eller en Lob Smor/
en gammel Daler i Landbo- Beghel/ oc icke
Skulle oc Encker beholde deris gaardez
effter deris Husbonds Dod vden fesse/ alt
den siund hun sidder Encke/ vdgiffuer sin Es-
ding oc Landshuld/ holder gaarden ved hœffd
oc Bogning/ er sin Jordrot horig oc indig/
oc vdgiffuer huer tredie Aars Tage/ effter-

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

Tom forstreffu staaf.
Naar nogen Bonde første gang fester
nogen Gaard; Da skal hand giffue Fogden
en Siøfle-Hud/ eller en Gammel Daler/ oc
er icke siden plictig at giffue Fogden videre
Fogde-Pendinge & For huer Tredie Aars
Tage. [F. 319. Rec. p. 342.]
Naar Fogden fressuer Blijfare-Told
skal hand drage til en Mand i huer Fier-
ding/ paa en Nøls Tid/ oc der bestede de an-
dre Bønder tilfig i samme Fierding/ oc aff-
dennem annamme & deris Blijfare oc anden
Kettighed/ effter gammel Sedvane: De skal
icke

[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]
[F. 319. Rec. p. 342.]

icke komme Stercker end Selssanden/ som er
hand self/ oc hans Skriffuere: De skal de las
vedemøen med huad underholdning Bona
den haffuer at giffue dem / De icke besverge
Bonden med Tysol & eller andre fremmede
Drick at kiope til dem: De den Bonde hand
at Aargiesier hos / skal hand icke giesse det
andert Aar/ men hos hans Nabor/ indtil det
gaar omkring i huer Tiedisg. Disligst
naar hand opbær foring/ skal oc holdis/ som
forstreffalstaar: De huor foring giffuis /
Da skal den Bonde hand giesier hos, quite
ris, det Aars foring.

(3 Rec. art. 47.

Om foring at op-
bær, or fimm ffriv.

Disken Bonde som holder Konningens
Fogtpe Slagter / naar de kiope slagter-fæ
til Konningens behoff / skal oc quite ris det
Aars foring. Skal der giffuis i foring aff
huer heel gaard den halff Daler / oc aff huer
halff gaard skal giffuis en Drez oc Bønder
ne med ydere foring icke besvergis.

Om Lige-til
afløgsaard, 4 Rec.
p. 343. Gør. or fæ
at tage Lige-til
af fæ. 321.

Ull Land Skyld skal vere betalt Jule Aff
ten i det Skatte: Huem som icke betaler til den
tid/ bøde en Marek Sølffmen der som hand
endda modbilligen forholder sin Land Skyld
oc icke betaler samme Land gieldinden Com

Om Lige-til
afløgsaard, 4 Rec.
p. 343. Gør. or fæ
at tage Lige-til
af fæ. 321.Inf. 6. Jule-til
af fæ. 321.

Xij

met-
for sin Land, 4 Rec.
p. 343. Gør. or fæ
at tage Lige-til
af fæ. 321.Naar ande aaringer or, da betalt
fæ. 321. Gør. or fæ
at tage Lige-til
af fæ. 321.

For affskriftning tagis iinger brugt/
Man for indtægt om 14. 12.
u. B. 6. 343

Forfornit Ledinge ind
giffelse af Jord-nytt
Bonde,

eller af Ledingning.

Salis Jord fyrr
bygger bort.

2
Dag ind som bygger
hal gæst ind ind
andem. A. B. 7.

3
Dag ind som bygger
fyrr bygger bort.
3 Rec. art. 41.
4 Rec. p. 86.

Vorder Jordhætt
fulf fyrr-14. 12.
inf. c. 14. 12.

mer-Natten / som er den 14. April; Damske
sin gaard / oc dog betale sin Landshyd. 44.

Huften Jord Egen Bonde / som besid-
der sin egen Jord / oc icke giffuer Leding aff si-
tre Aar; da vere samme gaard forbrukt vn-
der Kronen: Er det en Leilending / som sidder
paa andens gods / bøde derfor til Konningen
Sitt Druger oc trettien Mark / oc giffue
dog sin fulde Leding v.

Den skal bygge eller fæste Jord eller gaar-
de bort / som største Laad i hafter: Der som
to hafter lige megt; Da skal den beste Mand
bygge: Men ere de baade lige gode / oc eger
lige megt i gaarden; da bygge de baade / oc
skifte til halffnit med huer andre 3 oc skulle
icke tillædis at bygge hiig-anden til Trengsel:
Den som bygger / skal løbe eller Mageskifte
te den anden fra sig / eller oc gløred den anden
fylliste med Landshyd / effter Gæstellige Laug-
rettismends Sammenk.

Kirkens Jorder skal Ombudsmand
bygge / oc opbære Bygselen / oc Kirkever-
gerne Landshylden oc Tiende til Kirkens
behov.

Vorder Jord proten husvold / saa hand-
trengis

trengis at boe paa den Jord eller Gaard &
hand haffver fesi ill anden; Da skal hand
sige hannem ill for J^h at hand er hushold /
oc sande det med sin Ed / oc igien giffue han
nem den første Tage & hand antrammie haff
ver / eller oc efter som & Mend land stonne
at hannem bor at haffue / efter som Lellens
dingen haffver sidde lunge paa Jorden ill.

Huse skal huer bygge som hannem paa
leggis: End byggis de icke; Da haffue Jor
drotten saa megit aff hans ~~huse~~ som Huse
vurdes for / oc verelike som saa megit aff
hans Landstyd vaar Ubetalt: End er Hus
byggit / dog icke saa godt som paa lagg;
Da bode Lellendingen imod Jor drotten /
saa som Sexstellige Mend vurdes oc bor
ge hans Affvel derfor / indell hand betaler.

~~Lager~~ Mendstred Huse bore / eller Blind
boridriuer: da haare icke Lellendingen ~~ver~~

Om ^{oc fuisse} Alabod at opholde:
Cap. II.

Alle de Huse paa Gaarden vaar
der hand sic Gaarden / skal Lell
lendingen holde ved mact / reffe
X iii dem

*Bygh paa bygge at
bygge.
Om in forsonning,
Inf. (2) 3.*

*eller icke saa godt,
saa paa lagg rr.*

*Lager finte, paa al
thi vint finte burt.*

*Om fuisse som en
er paa lagg.*

*By or burt fuisse
fuisse fuisse
mact.
Sup. 1, inf. 3.*

dem/ och holde dem drobeløs: hand skal holde
de Torffuelle/ ~~Vinsteder~~ oc Krograffter
oc stille saa om/ at der icke kommer Slag
regn paa Veggene. Et Hus saa forbart/
da vare hand icke all der paa-boer/ om Hus
rodner aff Alder: Men lader hand Hus for
rodne for Bantvete skyld; da bygge andell
fleden iglen.

*Saftne Land Eigt
gives, som nu nu paa
lagt.*

End opbygger Mand Hus paa anden
Mands Jord / som hannem icke vaar paa-
lagt at giøre / oc den Jorden tilhører miste
intet aff sin Landskyld derfor / oc fick hand
Tømmer / oc all anden tilbehøring der-til
ifanden Mands Marck / oc sette Hus paa
Odekofte / som icke stod Hus paa der hand
kom ell gaarden: Vil Leilendingen flytte aff
gaarden; Da skal hand tilbiude Jordpro-
tente at løbe met sig / met to stellige Mends
Vidne / efter som Gersstellige Mend vurde-
re det: Vil Jordprotten da icke løbe met han-
nem; Da selge det huem hand vill / eller haff-
ve det borisflynden Korfmissen om ³ Vaaren. ^{inf. 7} ^{Maai}
Et der da icke afflytt / da beholder Jordpro-
ten Hus.

Inf. 9.

Om

Landetsj. Salcken.

Om Husbygning der paalagt er / oc icke fceer.
Cap. III.

VOrder nogen paalagt at op-
bygge eller forbedre gammel
Huse / oc det bliffuer icke glori;
Da skal hand bøde effter-som
Sex stellige Mænd vurdere
Huse: Vil hand icke bøde; Damaa Jor-
drotten lougfeste hans Affuel / oc hannem
tid forlegge at giøre sylliste: Betaler hand
icke; Damaa Jorprotten lade vurdere saa
megt aff hans Affuel / som Huse er vurde-
ret for 2 oc samme Tabodsfald maa Jorprot-
ten annamme / oc stifte imellem alle dem /
som ere Ehere i Jorden met hannem / Saa
huer fanger deraff / som hand haffuer part i
Jorden.

Om man icke byg-
ger oc forbedrer
sin hus bygning
sicke paalagt er.
Sup. 1, 2.

Om Jord der Levis / oc icke hol-
dis / Cap. IV.

Mener Mand anden sin Jord / oc
vil icke lade den beholde Jorden /
som hand den Levede; Da skal
den Jorden levede / lougfeste / el-
ler

Enig man anden
sin Jord, oc vil
icke holde det.
(Inf. 6.)

(L. B. 58.) Her glære Forbud paa Jorden / oc lade settes
 Ting / oc legge hannem femte Steffne for /
 Sup. 1. oc fore sine Vidne / huorledis hand levede
 samme Jord: Gjør hand det da bevisligt /
 at hand levede Jorden; Da dømmis han
 nem den Jord til hand levede / efter hans
 Vidnebyrd.

*Enjens mand Jod af
 nogen, or Vile Jm/
 i den Jod.*

End leyer Mand Jord / oc vil den icke be-
 holde; Da skal Jodproppen fare til samme
 Jord / naar Halssmaant aff Sommeren er
 forleden / oc lade selfsaae Jorden / oc behol-
 de den saa som hin haaffde den icke leyetz eller
 byggeden til anden om hand vil: Oc den
 som først leyer / svarebaade til Teyen / Teding /
 oc Landstyld / oc all Retteghed.

Om Mand bygger tvende Mænd
 en Jord / *eller selger noget til to mænd /*
 Cap. V.

(Sup. 4, inf. 6a)

*En eller to mænd
 vil bygger to
 mænd om Jod.
 L. B. 13.*

Mener nogen tvende Mænd en
 Jord; Da skal den beholde
 Jorden som først levede: Tilge-
 maade / om nogen selger To
 Mænd noget; Da beholder den
 det / som først fløbe; Dog skal hand haave
 der

Lands-lege-Baldern.

Der Kellige Bidneill / at hand leuede eller
klobte først; De da dæmmis hannem der ill
hand leuede eller klobte først; De den det
leuede / skaffly den anden saa megst iglen /
som hand leuede eller solde hannem / om hand
det haffuer: Men haffuer hand icke; da giff
be hannem saa mange Pendinge / som hand
skulde hafft der-af i Landstyldz oc der-met
være forligt: Det skulle de haffue Bdren
den Halffmaant effter Jorden er Tvende
leyet.

Om de Jorder Konningens Om-

budsmand bygger; Lader Land Konnen Jor
borfomme: Om Jorden besættelse, oc flyttning: Om Landstyldz
Cap. XVI. Rættelse effter Leilendinges Død.

Ager Ombudsmand eller hans
foged eller nogen andersmands
foged / Gaffuer for Konningens
Jord / eller anden Mands
Jord at bortfeste / eller for at
feste den fra anden Mand: Vden lofwlig
Aarsag: Da iglengiffue saa megst hand
tog / oc Konningen dobelt saa megst: End se
ser hand anden Mands Jord bort / end
Konningens; Dagtelde Halffparten Kon-

n

nin,

Beste Konning allm
nogen Jorvættis Jor
fra anden mand af
Ombudsmand, Rættelse
Kon, alle Jorvættis
Jorvættis Jorvættis
p. 34, 34, 34
(O.B. 12.) sup. 1, 4, 5.

ningen/ oc Halffparten den Jorden eyer/ oc
vere stilt ved Ombudst/ oc hede Mand dis-
ker: orden somfeste/ bodeligesaa/ oc vere
stilt ved Jorden.

*Rønne Rønne, Jorden
Bort Ved Ombudsmand
forsømmelse.
(Ty B. 9.)*

Eder Ombudsmand Konningens Jorden
bortkomme for hans forsømmelse; Da glet-
de Konningen saa megst igien aff sit / som
bortkom formedelst hans forsømmelse / om
hand affstise / Enddog Konningen faar site
glet igien. Vil nogen stitte fra svingaard/ el-
ler opsig den Jorden hand haffter leyet; Da
skal hand den opsig for Jyl / eller beholde
den det Aar omkring/ om Jorproten vil/ oc
giffue det Aars Landgælde.

*til nogen stitte, or
opsig gaarden.*

*Sar land af, n-g/af/
n-g/af Jyl.
sup. 4.*

[J. Damp, som forordn. p. 202.]

*Sar land af for
Jyl.*

*Dere Lijlewing, or
Jordproten haffter
Landstylden;
sup. 1.*

End sar hand aff Jorden efter Jyl hel-
ligt; Da blude Jorproten hannem Jorden
til; Vil hand icke haffue den; Da beholde
Jorproten self sin Jorden/ oc den Affst giff-
ue det Aars Landstyld.

Sarer Bonden aff Jorden for Jyl/ saa
der eyingen Jolck yten; Da beholder Jor-
drotten alt huss som findis efter paa gaar-
den/ oc gerslen Marck Solff.

Der Landtydingen/ oc Jorproten siger
at hans Landstyld er Vbetalt; Da skal
hans

hans Arffvinge betyde / at baade Landstyd
 oc Aboder skilte sig. Vile Arffvinger
 ne oc den Dødis Hustru sige / at huercken
 staar Landstyd eller Abod efter; Da bes
 tyde dei lovligentz / oc da vere Jorproten der-
 med fuldgjort. I lige maade skal see / om
 hand er Landstyctig eller fredløs paa gods
 boede.

*En gammel Lovbog
 naar at huerken
 eller hustru
 skal indvies
 eller om den
 er fredløs.*

Om Skifting / Fardag / oc om
 Huse-Ristie / Cap. VII.

Eterret Fardag i Norge / at den
 som skal flytte fra nogen Jord /
 hand skal gøre halffue Huse
 tomme den 13 / Dag efter Jule-
 hellige røde / oc beholde halff

*Fardag; der indvies
 gult af Jule
 skal indvies
 (Inf. 9.)*

Huse indill hand tager sig anden Jord /
 De Maaned efter hand haffuer sig anden
 Jord tagt; Tager hand sig icke anden Jord;
 Da beholde halffue Huse ill Tiburtill / den
 14 Aprilis: Men fanger hand ingensieds
 Jord / oc bliffuer Huse ill; Da beholder hand
 fierde Parten Huse ill Korsnisse / den 31
 Masi. (Inf. 27.)

Den som til Jorden far / hand skal tage

*Vil guld icke haffue
 guld, naar tilvies.*

To Mend met sig/ oc blude hannem som paa-
boer til at stifte Husemet sig; De de skulle
legge dem Tid for at stifte: Vil hand icke da
stifte; Da skal de tilnaafne To aff hans
Grander at stifte & oc Laadne dem Huse
imellem: Forholder hand dem siden; Da bo
de til den som ellsfare skal/en Marc Self/
oc affstaa dog strax Huse: Vil hand icke
bode; Da maa hand søge det fra hannem/
som anden Bitterlig giæld. Naar de haaffue

K.B.3.

(inf. 16.)

*Kinden fandt at No
paa sin anden
part ind fandt
minde.*

stift Huse; Da raade huer for sin Part:
Binder hand da et Nod paa hans Part/
som ill Gaarden kom/ uden hans minde;
Bode hanem to Dre Self.

(den som vil flitte;
Om treck Jord/ det Møgning
oc om Vinter-Sad/ som land saer.
Enormeget Lægning maa gifte sig at fugge.
Cap. VIII.

*Den magt der
skal ligge til hvede
Jord, or mögib.*

DEN Fjerde Part aff Jorden skal
ligge Vsaad/ oc til-raad/ at Jæ
land gaa der-paa: Skal oc all
Vinter-møg henleggis paa den
Jord som Vgiøder; Vdenden che Næst
møg/ naar hand om morgen^{en} farer aff/aa-
den.

Den: Er Træd møgt; da skal det glødis/
som mest behoff haffuer/ som hand vil sande
me sin Eed/ om Jordrotten mistroer han-
nem: Vil hand icke sverge; Daglede hand
huud skade der-af følger/ effter Sex stellige
Mends Døm/ om hand haffuer Blodvilgen
handlet.

Riørlaugsanog (Det er saa megt som en
Roe møyer om Vinteren) skal leggis paa
huer halff pund Sæd; Eller bøde Jordrot-
ten en halff Dre Solff/ for huer der fattis.

Sagerhand Vinter-Kug der som Ulger
er/ oeser aff gaarden; Da saar hand der
intet aff: Brnder hand Eng op inden glæ-
dis/ oc saar der bdl; Da haffue sic Sædes
for siglen: Men brnder hand vden glædis/
oc glærder derom; Da haffue Halffparten /
oc den Gaarden saar/ Halffparten. Veilen-
ding maa icke giffue nogen forloff & at hugge
i den Eskov som ligger til hans gaard/ me-
re end tre Læß Ved/ oc to Læß Ekaff til hans
Ræ: Men Jordrotten maa giffue Loff til
saa megt hand vil/ dog at Veilendingen saar
der icke Eskade aff imod deris forord.

*James James mndlin
fæstet at. Vær fæstet or fæstet.
Der mygt moy,
paa siner self grund
fæd.*

*Vinter-rug siner,
dis mnd forfæstet,
nuar mnd flytter.*

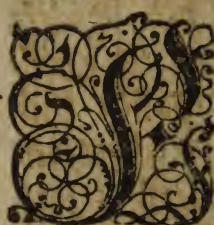
*Enormmygt Enjleu
ing maa giffue for
lof at gigger i skov.
Om Jordom at saar, for
inf. B. 16.7
inf. B. 12.
Enormmygt Enjleu
maa self fæstet, for inf.
50.]*

Lands-Lige-Balcken.

Huis aff Torden maa affførige

oc om Husebrud: *Gnad mand maa
føre bort med sig, oc til Gnad tid.*
Cap. IX.

*Gnad mand skal la,
in stam, naar
mand bort flytter.
(Sup. 7.)*

Setter mand aff andens gaard;
Da skal hand lade alle Dør-
re stande/ met Laase som er
Nagleseste/ hengsle/ hasper oc
anden Jernfang gaarden hører
til; som er Skorsich-Jern/ Bord/ Bencke /
oc nagleseste Senge/ efftersom Aboden
vdkreffuer: Forer hand noget bort aff for-
skreffne; Da bøde Jorproten Landnam /
oc føre det tilbage igjen / oc bøde en Mark
Solf / Halffparten Konningen/ oc halff-
parten Jorproten.

*Bruder Land noget
bort for Gnad mand.*

End om hand brøder noget det som er
grøfttillsammen; Da føre det igjen/ oc bøde
en Mark Solf / halff til Konningen/ oc
~~(inf. 13.)~~ halff til Jorproten: Alldet som for Huse-
brud tiendis / skal bødise en Mark Solf
for til Konningen oc Jorproten; De gløre
Huse saaa gode igjen som de vaare førre.

*Gnad mand maa
føre sin, naar
mand flytter.*

Det maa hand føre met sig effter første
Bardag / naar hans Land skold er betalt;
som

Lands-Lige-Balcken.

somer Høe / Korn / oc alt andt Boestab;
 Hand maag oc bortfytte sin Vedekast /
 Halm oc Hielslenger / oc alt det som icke
 er sammen-griffet eller Naglesast ved Biele
 eller Brede: Disligli sine Effe-træ: Haff<sup>og paa find tid det
 skal vort bortfört.</sup>
 der hand noget plantet i Raalhaffue eller
 Løgehaaffue / Da skal det vere sørt hørt in
 den Raarshuisse om Vaaren^{det om den 3. Maas} Men det som
 findis paa gaarden^{Sup. 2.} efter sidste Jordeg
 der hører Jordrotten til; Met mindre hand
 haaffuer sørt det til Stranden / eller paa
 Bierg vden-gaards / saa at det huercken A
 gis offuer Ager eller Eng / naar det bortfø
 ris: Oc haaffue det bortflytt til Bortshuisse:
 Elgger deslenger; Da hører det Jordro
 ten til.

Om Mand besidder Stagen

Jord^{om mand vil icke fare deraf.} Cap. X.

Dem som besidder andens^(O. B. 12.)
 Jord vden hans Minde / oc^{Induand}
 haaffuer icke fest den; Da haaffue^{Inf. 16. 10.)}
 de Jordrotten hans Affuel; oc
 løse sit Boe fra Jordrotten
 efter Sex Mends Eigelße.

Bi

Lands-Leje-Balcken.

Bilhandickesfare aff Jorden; Da skal
Jordrotten stee sine hannem til Elngs / oc be-
giere Hielp aff Bønderne / at føre hannem
aff sin Jord: Huer Bonde som icke da far
met hannem / Bøde Konningen en halff
Dre Solff:

Konningens Ombudsmand er skyldig
 med Bønderne at fare/ og Affler der=met
 Konningene halff Marc Colff.

Om Korn oc Høe / som selgtes bort
 det først paa Tilbudt: ^{Om kornets Høe eller Korn.} off Jordens Cap. XI.

Let us know, all first
binds good books, etc.

(3 Rec. 34.)

Nu nogen Mand selge Høer eller Korn; Da skal Jorproten det først til klets bludis. med tventide Mend/ for sliq Verd/ som Sex Mend/ Tre paa hver side/ kunde kiende Retter: Det skal Jorproten betale hannem inden en halff Maaned: Betaler hand icke da det de ere forligt om; Da selge hiq det til huem hand vil: Bluder hand icke Jorproten til/ som før er sagt/ men selger til anden; Da haaff de forbrukt halff det Verd hand solde for / til Jorproten.

डाफि

Lands-Lige-Balcken.

Haffuer to Mend Gellis Affuel/ Høe el^l ^{Jellis for eller Korn.}
 ler Korn; Da skal ingen aff dennem nogte
 der=aff boritage/ forend det bliffuer skifte
 dennem imellem: End flaaer hand Høe paa ^{slaanr mure for paa}
 andens Laad; Da bøde icke for / emeden ^{andens laad.}
 hand haffuer saa megle tilfede at iglen=lego ^{Inf. 169.}
 ge: Men dersom hand boriflytter alt; Da ^{for det at flaa, men ad-}
 føre det tilbage iglen / oc sverge en Eed / at ^{bleet iord, da for inf.}
 hand førde alt tilbage iglen / som hans grande ^{(P. 1.) 16.]}
 tilhørde / oc bøde to Dre Solff.

Om Leilending haffuer ^{ladet} ~~opreffu~~
 Glædis Gaarden ^{bleffet} oðe, naar Land
 Cap. XII. ^{far af gaarden.}

VArer nogen aff den gaards hand ^{Ladst man givrlis,}
 haffuer leuet / Oc haffuer ladet ^{gaard o'it efter sig,}
 glædis gaarden bleffu ^{5 fagur.} Doe sem ^(Inf. 32.)
 fagne langt eller mere: Da skal ^{Om lovligt givend,}
 hand glæde godesag got iglen / Oc bøde ^{for inf. 27, 28, 29, 30.]}
 Landnam, imod Jordrotten: Er det for
 rodnet eller Doe 10 fagne langt eller mere / ^{10 fagur.}
 derhøder Balckebrot; Da bøde Jordrotten
 in Marc Solff / oc glæde glædet ferdig
 gien: End aff Trædkætædet / det er det som ^{Trædgivrlis.}
 3 staar

Lands-Lige-Balden.

Naar om Fæleden/ maa hand icke lade meg
re bliffue ode end halffparten: Bliffuer meg
ode; Da glore deifferdig igien/ oc bøde Jor
drotten Landnam. [inf. 10.]

^{huse-}
Om ^{huse-}stifte imellem Seilensinger Om
Mög. Om Jord- ^{stifte imellem} Cap. XIII. ^{huse- & Sejerere.}

*(4 Reces, 4 Reces, 4 Reces)
Hvor florer i p. 346.
Gisf sammen, Juelen,
dit forfoldet mnd
dormer. (Sup. 7.)*

Der flæte Mænd i Huse sam
men/ end en/ Jhuor de stifte
Huse/ Da maa de alle lige se
bruge de Tørrer/ som Bliffue
ere. Huger flæte nogen Tørr
repaa Huse/ end der vaar den tid hand kom
der; bødgen Mærk Solff/ halff til Konning

(Sup. 9.) gen/ oc halff til Jorproten; De glore Huse
saa got igien/ som det vaar/ effter gode
mög som efterladit. Mends incke. Det Møg som den lod effter
sig derfor boede i Huse/ skal den beholde/
som komt Bolligen igien.

*Endder mnd mnd
m andend mög.*

Tager nogen Møg fra anden/ oc gøder
sin Jord met; Da bøde en Mærk Solff til
den Møgte Alatte; De möge hannem saame
glet Jord igien/ oc saa vel som sit eget/ hand
mögte met hans Møg/ hand affarde.

*Enige florer om jord
oc koning icke lig. hie;
fil stift.
[Hvor mnd om Guad
maa ligen/ for 4 Rec. p. 346.]*

Enige flæte Mænd end en Jord sammen/
oc komt

ock komme icke alle lige tillig ell Jorden; Da ^{Inf. 29.}
 maa hand begiere stiftte paa Jorden / som
 ell haaffue stiftte / met to Mends vlone: Om
 noget aff Jorden er Vbngt / eller den som
 leuet haaffuer / er icke kommen; Da maa hand
 først kom / magle Jorden i to Parter lige stor
 re / oc ligghelbede; Oc den siost kom taget
 ge saa stor Laad / som den anden; Oc gløre
 siden huilket de ville / enten lade Laad gaa /
 eller huer haaffue som hand tog: Huis Vellens
 dingene saa stiftte / Der beholde de huer /
 medens de boer sammen: Men far den ene
 bort / oc kommer anden Mand ell Jorden
 iglen; Da beholder den iglen kommer / den
 Laad i Jord oc Huse / som hand haaffde der
 forboede: Oc huer nyde det hand haaffuer met
 Vngning forbedret.

Sag skal Jord stiftis / at alle Agre
 skulle vere lige lange / brede oc Tæffingode
 effter Gaaffens Vellighed: Haaffuer nogen
 mere end anden / enten i lengden eller bredden /
 end hannem bør; Da legge fra sig til den
 mindre haaffuer / huad heller det er aff Gaaff
 eller Vsaakt Ager / Oc haaffue intet for sit
 Arbeid. Vil hand icke legge fra sig; Da

Far den ene bort
 tager den anden
 sin part foruden
 anden stiftte.

(C. B. 3.)

Hver liden Jorden
 stiftis oc jafnvis
 af forstningen.

(C. B. 3.)

Hver nogen mindre
 end anden.

Lands-Leij-Baleten

Farer nogen anden Mand der til / vnder ^{Farrer wynn anden,}
 tagen den som ener Laad i Jorden vil boe ^{med Guds bønne, til}
 der-paa / som før er sagt; Daglorhand ^{Jorden.}
 Kan; Da skal hand forbludis did at fare ^{Sup. 10 (Inf. 40.)}
 der-som hand farer der-paa; Da skal hand
 fare der-af iglen / De bøde Konningen en
 halff Marc Sølf for Jord-Kan.

Slidder mand paa sin egen Jord / oc lig ^{Den Jord som ligger}
 ger der nogen Jord op til vden-giærdis / dog ^{op til sin egen, oc}
 inden Herre / som hand ener Laad vdi / oc ^{mand får laad ind,}
 land bruge sin Aaberecke der-paa; Da er ^{man mand oc bruger.}
 hand nest at bruge den: Icke maa hand den
 Jord haffue / som Steldføre eller Na imellem
 løber.

Slidder flere i Huß sammen / end en ^{Brændefang færdig}
 Mand; Da skulle de Brændefang stæffe ^{et af færdig bon-}
 efter-som de haffue Gøld til / oc icke som de ^{skiden forbrænde}
 haffue Jord til; Thi at Gøld behøffuer Jld /
 oc icke Jord.

Om Mand giør anden Ploug-
 Spilde om Vaardagen.

Cap XV.
Dagge Mand Og for Ploug el ^{Søndag for mand}
 ler haffue / eller spilder Dagde ^{anden. Plougden}
 3 ill for eller ^{vaarom.}

for noget
 eller Ploug-Redskab om Vaardagen; ba-
 de Konningene fem Marc Solff / oc bøde
 det hand spille til Egermanden / oc der-til lig
 Affvinds-Bød / som Sex stellige Mænd dom-
 mel efter Sagens Vællighed.

*Stiel mand Jern af
 Ploug eller Jærstæ.
 (Ty. B. 1, 7.)*

Stiel mand Jern af Ploug eller Hærstæ-
 ve; Da giffve den det Aar / tredobbelt iglen /
 oc Sex Dre Solff / Tagebød / oc bøde Kon-
 ningen fire Marc Solff.

*Spilder Mand andens Ploug / Hærstæ-
 ve / eller hugger hans fæste / eller Sæle / Bid-
 zel eller Lemme / Skagle / Bægge / eller
 Hornspenszel / Om end disse bliffver spile;
 Da bøde derfor effter Sex stellige Mænds
 tælle / oc Sex Dre vdi Affvindsbød & imod
 den det Aar: Stiel hand det; Da bliffver
 hand Toff derfor.*

*eller Stiel det.
 Ty. B. 1.*

Om Mand høster Blomlig fra
 anden? Cap. XVI.

(Sup. 11.) **S**aa skal Mand stifte Eng som
 Agger: Ingen skal slaa eller
 stiere fra anden: Efter Mand
 andens Agger / eller slaa hans
 Eng; Da skal hand det tilhører /
 Loug.

Lougfeste eller glets Forbad paa samme Høe
 eller Korn; De legges hannem saa femte Stieff- (Inf. 22.)
 nesfor/ der skal eller slog. *Kalme fandt der ick paa in-*
den fante, saa gielder fandt forbin inbt. Inf. 58.]

Vinder hand da Jorden som Lougfeste/
 oc haffuer den anden affort; Da skal hand *kampung*
 bøde *betaler* Efterforstinden femt: Da skal hand *for en mand noget bort*
 som afførde / *af fællis jord, for sup. 11.]* foretgen/ oc gælde hannem
 Landuans bøde for/ oc sverge en Sed til=met /
 At hand flytte ick mindre tilbage/ end hand
 bortflytte: End om hand fører ick tilbage;
 Da bedis hin det vd met. hlemstieffne inden
 Halffmaanti: Kommer det ick da hlem; Da
 stieffne hannem til Ting for Raat oc Vindig-
 hed imod Forven/ ogføre sine Vindstibred
 hugledis fælt er/ oc tage Dom for sig; De
 siden søge det met adfare til hans Huf/ De ta- *K.B. 3.*
 ge det vd/ som anden Vitterlig gield.

Vellending maa ingen giffue forloss & at *Enj lænding giffue*
 saae sin Jord/ vden sin Son/ oc Tienstie- *vitt nua giffue for*
 Mand/ Som ick selff haffuer; Agger eller *lof at saue sin Jord*
 Eng; De heller ick dem/ vden hand haffuer *En Olov oc Mand*
 Affalds=Jord/ det er/ det hand fand misse *for O.B. 12, L.B. 87*
 vden sin Stade: *or 50.*

Forfuer hand andre/ eller gior anderle-
 dis; Da tager Jorffrouen alskede som paa (Sup. 10.)
 Jorden

Lands-Lese-Balcken.

Jorden voxte / oc Landnam til / aff den som
saaede eller brugede Jorden; De Vellendinge
gensplietig at betale den hand leuede / saa
meget Jorproten tog fra hannem.

Om Lovfestning / eller at Fred-
løse Esendom /

Cap. XVII.

Lovfesten sin
jord

Du Mand forløse sit gods in
den Gaards eller vden / Skov
eller Mark / Rister eller Jagt;
da skal hand det luse i Kirke
eller paa Ting / der som Jor-
den ligger: Den som Lovfester eller Fredlø-
ser / skal tale saa høyt / at alle kunde høre
det / som der ere / om de ville: Da skal sig
Lovfestning stande 12 Maanedes der-efter /
om Ehermanden eller hans Ombudsmand
Lovfester.

Indlæsning
af 12 Maanedes
forbud paa almindelig
og tilhørende sig, som
med Lovfesten 50.

Stade-gield /

Om Landnam eller Volds-Bø-
der / Konningens Almuen bør /

Cap. XVIII.

Skat paa Kon-
ningens jord

In nogen stede er sked & paa
Konningens Jorde; Da skal hand
haffue

Lands-Lige-Balden.

haffue Skadegleld derfor / som Skaden er
 glort / effter Sex stellige Mends Vurdering /
 oc der-til Landnam / saa megst som Skaden
 er vurdert for / Saa lunge Skadeglelden er
 illen Marc Solff; oc dobbelt skadegleld
 om det er Eorvfest eller lufft fred; Oc enddog
 Skadegleld er mere verd / en Tre Marc
 Solff; Dog tager Konningen icke mere end
 Tre Marc Solff. End er Skade steed paa
 Adels Jord; da tage de Skadegleld effter
 Sex Mends vurdering / oc Landnam lige
 saa megst / indtil Skaden bliffver til 9 Dre
 Solff / oc dobbelt Skadegleld / om det er Eorv-
 fest; Oc enddog at Skaden er større end 9 Dre
 Solff. Dog tager de en mere for Landnam
 eller Vold / end 9 Dre Solff.

Skæer Skade paa Hauldersmands eller
 Odel Bondis Jord; Da tager hand Skade-
 gleld effter Sex Mends Vurdering / oc li-
 ge saamegst Landnam / oc dobbelt / om Eorv-
 fast; Indtil Skaden bliffver til Sex Dre
 Solff; Oc hand tager icke mere for Land-
 nam / huor stor Skade vorder: Dersom
 Skade steer paa andre Bonders / som ere
 komne aff fremmede Konge-Riger / oc boer
 Na sette

Landnam (men vel tie Skade-
 gield)]
 indtil 9 Dre
 Solff]

Ordelbinder,
 Men som den
 Skadegleld da
 Land Jord indtil saa
 4. d. foruden 9 Dre
 Solff, inf. 50.
 eller andre gode
 ind, som var kom-
 me af fremmede
 Riger.]

settet Norge; Da tage de tilige maadesta-
degæld oc Landnam/ oc dobbelt om Vovsest
er/ indill Skaden bliffver til en halv Marcel
Solff; De icke tager hand mere til Land-
nam/ Thvor stor Aabereckter/ vndragt de
haffue større Befalning: ~~De stat Landnam~~
bødis for huer sinde Aabereckter gløris/ om en
Næt der smeltten foribder.

Ingen maa tage mere i Landnam/ end
nu er sagt. De alle Aaberecke paa Jorder stat
aff Sex Mend vurdegis.

Om Landnam aff Fællas Ejen-
dom. ^{Stor-lyst uden lof.} Cap. XIX.

Ser flere Laad i den Jord som
Aaberecke paaagtoris; Da skub
le de alle tage Landnam/ som
beste Mand/ ^{selv} oc stiftet Skade
gelden oc Landnam dem imel-
lem/ Saa som de haffue Laad i Jorden til:
Moe tager Landnam/ saa som hendis Fæ-
der/ oc Encke som den Mand hun først haff-
de skulde taget: Haffue somme aff Laadsejers
ne giffvet Loff & at bruge samme Skov eller
Jord/

Jord/ oc somme icke; Datage hand Land:
nam/ som icke gaff/ forloff / ^{Summe hand Kongen / adne, eller Kongen} Som hand er
Mand til/ ^{Summe hand Kongen / adne, eller Kongen} oc Skadegjeld/ som hand haffver
Laadt Jorden til: Ere de fleke end en som icke
gaff Loff adbruge; Datage de alle et Land
ngmē/ oc Skadegjeld/ som de haffver Laadt
Jorden til/ vden Jord er skift dem imellem;
Da tager huerfuld Landnam aff sin Laad/
som hand er Mand til.

Hugger nogen landen Mands Ekow
vdenforloff; Da Kalden Ekow nej / lade
stellige Mand vurde Skaden; oc den det
giorde / bode Skaden / oc suld Landnam / El
ler verge sig med sin Eed selfaredie / Om Ejer
manden haffver derlike Vidne ill.

Allesfeds huor mand finder noget hug, *hinder mand noget*
 gte isin Skov eller Mark; *lygter i sin Skov*
 det Sageløst hienføre. *eller Mark.*

Sous or Mand
Om Eienham mand bruger til
(eller vil siges om at bruge i manden) *Pors* 3 Rec. art. 29.
Galling Cap. XX. *(i tillige)* Kelter i anden's Pors.

Daffuer to Mand eller flere Skow
eller Marck til Fællis. Da skal
ingen bruge mere i Fællis Skow
Nati eller

*Callis for alle
Marck for bit af
Lij landinger maa
bruyt.*

(In. 50.) eller Marck / End som hans Eaad land taar
 Det Land af Land-rij, le: End vil nogen dennem mæge bruge; Da
 om skifte dm. im. l. m.
 (R. B. 18. Sup. 13.) maa Eaadseffen blude hannem til Eaad / oc
 vdsfifte huer sin Anpart / som Eowen til-

O. B. 3. forne siger om Odels-Skifte: Eht den bør
 Skifte som Skifte begier; Oc ingen maa
 andre det hindre / saa hand sanger der-af
 Skadel enten paa gods eller pendinge.

4
 Leilb- eller Leilbmand
 om Jær fællit Jær
 med Røngem eller Rø-
 kem, oc vil R. A. r.
 (3 R. r. art. 30.)

Haffuer nogen Riddermandsmand el-
 ler Odels-Bonde Jællit Skow met Kon-
 ningen eller Kiecken / oc deville vide deris
 Eaad; Da maa de lade det Skifte aff Ser
 eller Tolf Villige Mend / saa huer land
 vide sin Eaad / saa huer land bruge sit egte /
 effter-som hannem siuntis & sig best gætte
 liget.

hugger mand i skifte
 Skifte, mæge mæ fællag
 Land faale. (Sup. 19.)
 (3 R. a. 30.)

Hugger Mand i Skifte Skowe / mæge
 end hans Jællag land taale; Da bøde der-
 for til dem der haffuer Eaad vdi / baade
 Skadetiold oc Landnam / som den skulle bøde
 de der Hug som ingen Eaad i hæfde. Ingen
 maa hugge i anden Mandes Skow eller
 Marck; vndtagen vandrendis Mand sat-
 tis in Skibs-behoff / eller Slæde / oc Nød
 trenger hannem der til / oc icke kunde saa til
 fæls /

I andin mands skow
 maa mand intet
 eller lidt hugge.
 Sup. 19.

Skobs / eller oc vandrendis Mand ligger vde
om Nat i Skoven / oc fattis til Jlds-behoff
den Nat; Damaa de hugge saa megt som
Ned trenger dem til / oc bode Skaden vden
Landnam / om Jordronen eller hans Fogt
klager der-paa: Til Skibs maa ingen mge
Ved hugge / end hand bruger samme Dag;
Vden Ned trenger hannem til / som for er
sagt: Hugger hand mege; Da gælde Skas
den / oc der til Landnam.

~~Om Skib at opsette; oc Om Skib-~~

~~brud; Cap. XXI.~~

Lidar man Skibbrud, or
vil faa sig til at bin,
gr.

Dor som Mand liden Skibs-
brud / oc tyckis hand selficke
land bierge sit gods; Da maa
hand sende Bud til de Bøns
der / som boer der nesthos i den
Skibred / saa mange hand behoffver / at kom
me hannem til Hielp: De skal hand giffve
dem for huer Lestpe bierge; en billig Bter
gelon.

H. 8. Art. art.
73. Om det, som
lib. 1. art. 49.
Om orsaa K. B. 26.
Hauvud. or andr.
Hauvud. Mand, skal sam.
Hauvud. B. 1. art. 73.
Hauvud. eller voffor
Hauvud. Skibbrud
Hauvud. for B. Rec. art. 57.

~~Nen der om noget Drag kommer driffis~~
vends til Land / som ingen Mand hos er;
Da til Da

Drag som kommer
Hauvud. til Land.
K. B. 26.

4 Recept, ~~til~~
p. 113. ~~cap. xxii.~~

Dastal den det finder/ biergedet/ oc giffve
Konningens Ombudsmand eller hans So-
gubet tilkiende; Saa skal hand det annams
me/ oc giffveden det bierget/ tilberlig Biers-
gelon/ effter som hand haffver haffte Vmag
oc Betofningsty.

Om Aabercel mand gjør hin-an-
den paa Ejendom/ der Lovsfesning/ oc
Steffnemaal/
Cap. xxii.

Salder haffte an-
der eller Eng eller
eller mark; som er
giort forfangt
min i den om
huden som
A.B. 2. I. (Sup. 17.)
(Inf. 123.)
De i den om
frimte forfangt

Der nogen Mand troette
mellem om Ager eller Eng/
Skovdeller Mark; Da maa
den paa lager Lovsfesdet/ Oc
glore den anden fem Natter
stefne: Oc skal da næstis dem huer Sexstel-
lige Mend paa Steffne/ som dømme skal/
oc grandste deris Sag oc Vidnißbyrd: End
(Sup. 16.) aldet mand bruger paa Ager eller Eng i
semte Steffne/ oc icke bortforis/ gangeringen
A.B. 5. Voder for. Den skal for sine Vidner frem-
føre somstefnede/ oc siden den som steffne
vaar; Oc Domsmandene skulle lade de
Vidne

Lands-Leij-Balden.

Udne sverge/ som dem siunis sandist er/ oc samist, (K.B. 12.)
de ville saare for Gud / der Keisist haffuer;
Men de skulle icke stede begge Parternis Bids
nighed at sverge: Kunde de icke forligis / oc
dem nyetis nogen ruißuel odier; Da maa de
sette Sagen ind for Laugmanden.

oc icke begge Parternis Bids
T.B. 4. p. 3.
T.B. 4. Rand loig for
ligis for hiffle sig.
[Om Gindom at sverge, or
at vnder, i Danmark, for
kejs, cap. 27, 28.]

Om de Egnere met Femte Steff-
ne skal sages Dett Lovbestning:
Om mandene icke domne alle eenb.
Cap. XXIII.

Dem som haffuer Behoff at
sage sit gods oc Landsthd met
femte steffne; Da skal Sags-
søgeren Lovsestic eller giorrefor-
bud derpaa / oc steffne den hand
paaklager / met to Vidne / oc den steffne maa
ingen spilde eller hindre huem det gior / bo-
de Ex Tre Selst / halff til Konningem / oc
halff til Sagsøgerem: Dog skal hand bevise
met to Vidne / som skulle sverge / at de hos
baar der femte steffne bleff lagt.

Gindomstic om Jord-
traette,
Lovbestning,
(Sup. 22.)
or sverging.
T.B. 9, p. 2.

Ellis de at som i Domsidde / oc dem
met icke alle eens; Da skulle de som Brange
domde / bøde huet en Mark Selst / Halff
parten

T.B. 4. (Sup. 22.)
Bliff Manden icke
nemt om dommen.
T.B. 4.

Lands-Leje-Balden.

parten til Konningen / oc Halffparten Sage
søgeren; Vden de fverge Eed / at de icke vilse
Sandere for Gud.

Om Ombudsmand huer bpr at
hassuer ^{offver sig gods} Cap. XXIV.

O. B. 12.
Om som får gods i
Rigt, oc bpr der icke;
skal faste der om
budsmand.

Der Mand som hassuer gods vdi
Norge / skal hassue sin fuldmyndig
Ombudsmand inden det Rike
som gods set vdi ligger / vden hand
self boer i samme Rike.

Lignsa om adelsmand
inden Rigt, som får
gods i Rigt.

(K. B. 2.)
(T. B. 9, p. 2.)

Næst boer nogen Riddermandsmand
vden Rigt / som gods hassuer i Rigt / De
der kommer trette paa; Da skulle de hass-
be deris fuldmættige Befalningsmand der
vdi Rigt / som mue oc skulle svare til all
Tiltale oc Stensvar lovlig siessit / huad
som gods anrørendis er / oc derom lide oc
vndgielde Dom oc Rettefter Norgis Lov /
(O. B. 5.) saa fremt den som paataler / icke skal døms
mis Jorden i hæst.

Ombudsmand maa hængge eller fesse
(O. B. 12.) Jorder / Landprotten alle til beste.

Om

Om Vaade=Jld / oc Arns=Jld /

Cap. XXV.

Dere ere Arns=Jld / som Bonden
 bor at forhære: Den første er
 den hand haffter i sin Stuffuet:
 Den anden er den som Mand
 bringer oc bager ved / Eller til
 andenlig Nytte bruger: Den tredje er Kolne-
 Jld; oc Elufz hand lader tørre ved. Skeer
 der Skade aff disse Jld; da kand Bonden in-
 tee mere svare ill end sit egte / Vden hand boer
 paa Fjeland; *[H. Lexem sin inf. hie, p. 14.]*

*En Jld Bonden får
 at forvare:
 1.*

2.

3.

Vær nogen Mand Jld vdi Marcken;
 Da skal hand den Jld forhære / oc vdslycke før
 hand gaar fra den: Kommer der nogen Sta-
 de aff den Jld; Da skal den Jlden vdbar / bær
 de skaden efter Sex Villige Mends Dom;
 oc ligger ingen Bøder ved / Thi det høder
 Vaade=Jld. *[Inf. 26.]*

*Har mand Jld i mark,
 or bær mand Vaade-Jld af.
 Inf. 26.*

*En Brænder for
 & leve, ligesom
 p. 369. Inf. 12.*

Inf. 59.

Viser nogen Mand sit Barn eller V-
 myndig efter Jld; Da svare all den Skade
 der aff kommer.

*Viser mand Barn
 eller myndig efter Jld,
 mætt sin egen,*

Viser nogen fuldmyndig Mand andens
 Vmage eller Vmyndig efter Jld; Da
 Bb svare

eller en andens.

Lands-Lis-Balden.

suare den som Vmagen vdbliste til Skaden/ oc
iske den Vmagen tilhørde.

*Brandt jens for
Lijlwin Gij.*

Alle de Huse paa nogen Mands Ejer-
maaler / oc aff Vaade=Jld opbrender; Da
bør Vellendingen at flytte Sommer / oc all til
fang paa Tofften / til slig Hus / som før stod /
oc Jorprootten at bekostede at opbygge.

Om Mand brender Huse eller
nogen anden Deel for nogen

aff Brede; *allmindingen*
Maader mand nogen til brand.
Cap. XXVI.

Inf. 59.

SKender Mand andens Hus /
Lade / Setter bod / eller Salt-
bod / eller Saltedelbod eller
Skib / Skow eller andet med
Vilje oc vred Hu / oc er beting-

(M.B.L.) ligt; Daer hand fredløs derfor / oc haffuer
for gjort alt det hand ejer / løst oc fast; De bør
de dobbelte til den som Skaden fick / effter Sex
stellige Mands Dom: Oc den skaden fick /
tager først sin Skadegjeld aff hans gods / før
end Konningen tager hans gods op.

M.B. 118.

Sup. 351.
Brandt mand
andertid, [af forf. f. r.]

Men dersom Brand skeer anderledis;
Da

Lands-Lige-Dalcken

Da skal Skaden vurd^{er}is / oc b^odis efter
stellige M^{en}ds Dom / efter-som tilgang^{et}
er. Siger den N^{er} / som siet er / Da skal
den Skaden sic / siessne hannem til Ting^{et} for
brand oc fredløs Gjerning^{et}; da skal Tingm^{en}d
legge hannem 10 / Vger for / at Laugverge
sig met 12 M^{en}ds Eed: Rand hand det icke
gl^ore; Da vere fredløs.

Nordis Brand / H. H. H.

(Ty. B. 14.)

Raader Mand anden til Brand / oc vor
der der ved befunden; Da b^ode Halsparten
saa meglet som den der brende / eller d^olgemet
Sex M^{en}ds Eed.

*Alar der mand
anden til Brand.
M. B. 10.*

Brender Mand Vedekast / eller Gær-
defang / Sommer eller Tag / Grinde / Glæ-
de eller anden Træfang / som Mand heller
vilke haaffue end misse; Da b^ode en Marck
Sølf til Konningen / oc dobbelt Skade
gieldest til den som Skade sic / oc der-til Aff-
bindsbod / efter-som Sex M^{en}d D^omm^e:
Jordrotten b^or Landnam / om noget brendis /
som hand haaffde skade aff.

*(Inf. 45, 59.)
Brender mand
Lyst til Træfang
som
v^{er}, (Hærdfang, et.
for nogen.*

(Lands-Lige-Dalcken)

K. B. 27.

Om Gærde-skifte / oc Lowlige
Gærder /

Bb ij

~~Cap.~~
Cap.

*Lands-
Inf. 29.*

*Endan at lovligt
giæder skal værn.*

*Naar de skal værn
færdigt.*

Armen-giæder.

Skind-giæder.

*Bagnfærdig-giæder,
eller Mand-giæder
(Inf. 28.)*

Sælder skal stiftis efter-som
huer haffver Jord at bruge til.
De giæder som setis imellem
Grænder / skal vere saa høye /
at de kand naa op vnder en
Mands Arm: De ærelowlige Giæder / som
ere en Alne imellem huer Staffre / oc en
Stotte hos huer Tredie Staffre / oc vel
Jordfeste: De skal veresaa tækt / at mand
kand icke kaste en Buloxeder-iglenne. Huer
skal haffve sin Giæder ferdigt til Korsbuss
om Vaaren / den tredie Maj / oc skal holdis
ferdig til Calixti Dag / den 14 Octobr. / Der
som Høe oc Korn voxer.

Det andet giæde / som kaldis Kemme-
giæde; der skal vere fire Kemmer udi / med
Kroge ved Enderne / oc festis saa hart med
Staffre oc Vider / at de icke falde omkring /
eller fæ gaar der-iglenne.

Det tredie kaldis Skiede-giæder / som
giøris med Ved; De skulle oc fast opgiøris /
oc ferdigtis paa huorffattis.

Det fjerde giæde kaldis Hagesfields-
giæder / som giøris i Skoven til Marcke-
stiel;

Skil: de skulle vere saa tynke / at der icke gaa
Fæltgennem / da ere de lofelig.

Stærder Skild eller Mose for nogens
Jord; Da skal det regnis for Stærder / men
det kand hegne: Ganger der Fæ offuer; Da
skal huer gjerde for sin Agger oc Eng / eller
bøde den Skadens Fæ gior hans grande /
som giærdet skulde holde.

*Om lund eller Mose
vngis for giærdet.*

Inf. 29.

Om Grinde oc Gaarde at opholde; oplucke;
nedfugge: oc om Grandstæffne: Om markes, ~~Reb~~ giærde.

Cap. XXVIII.

*[Om Løslændingens skil
der opvælt sin giærdet
gærd, som kap. 12. p
Lid oc Grinde, hvor
Læser vi loben igien,
um.*

Ober Alfare-Ben igiennem no-
gen Mands Stærde; Da skal
der gioris Lid paa / oc en Grin-
de vdi hengis / met fire Remer /
oc to Korsbaand / oc en Stok-
pe ved huer Ende oc hengis saa / at den sal-
der self til.

*[Band maa ligger vdi
sin indmure om
Lund vil. inf. c. 40.]*

Lucker Mand Grinde eller Lid op / oc
ganger Quæg igiennem vdi Uger eller Eng;
Da bøde skaden gior bleff / oc Landnam til
den Høe eller Korn Aase.

*Om mand lækker
grind ~~for~~ ~~for~~ ~~for~~
oc, oc Quæg gior skad.*

Hugger Mand Lid neder / eller velter
Etehe

*Hugger mand ned, eller
velter stam fra.*

Bb iii

Stene derfra/ som hos ligger / saa Eid staar
oben/ oc fægaar ind; Da bøde Skaden/oc
Landnamd den som Skaden fick / som før er
sagt.

*Drumstufur, at b.
for giuend.*

[Om 14 Maii]
Sancti Halborde Dag skal Grand-
stefne holdis; Da skal sees om giærder ere
Forvllige: Er da noget giærder neder-brut;
Da skal Mand lade see Giærderne; siunis

Sup. 27. Inf. 31. de da at haaffue veret Forvllige; Da skal den
Bænt Aatte/ som gjorde Skade/ bøde Skaden:
Men siunis de at haaffue veret tolvvll-
ge; Da skal den Giærde-tilhorde/ bøde
Skaden.

*Er Manden færdig-giærde
indfalden.*

(Sup. 27.)
*Da skal den
som den vil
siggisfærdig, giær-
de den Lod,
oc bøde siunis
som ind-ryg-
at giærde den
part.*

Er Marckestiel-giærder (som kaldis
Marckis-gaarde eller Haaffue-gaarde) ned-
falden; Da skal huer lufte sin Part: Huem
det en vil gøre / Bøde allén Skade der- off-
ver giøris/ oc to Dre Solff den Skaden fick.

imellem by
Om Giærdis-gaarde der en haaff-
ue før veret / oc nu paaleggis.
Cap. XXIX.

Of nogen Mand haaffue giærde lo-
mellem Bye/ som icke haaffuer før
veret

verre giærde; Da skal huer giærde som ^{Sup. 27.}
 hand haffuer Jord til / saa vel i den ene Byg
 som i den anden. Dog skal dem forleggis at
 skifte dem giærde imellem / oc haffue der
 Vidne til / oc skal Vaad leggis paa giærderne /
 huad heller den ene vil eller icke / oc huer ^(C. Rec. art. 46.)
 holde ved mact de giærder hans Vaad falder
 paa: Huem som icke vil giærde; Da bøde ^{Sup. 27, 28.}
 al den skade der-af kommer. Naar Giær-
 derne ere ferdige giærde; Da maa all Duxg ^{Quag or Dvin maa ind-}
 oc ^{skuttes, naar giærderne}
^{er færdig-gjorte:}
 Solf ved / oc bøde staden efter Sex mends ^[Solvum i næste temmelig Capittel.]
 Dom.

Om Duxg der Skade gjør /

oc Indsetts /

Cap. XXX.

Skerch Mand Duxg / den an- ^{Rommere Quag i-}
 den Agger eller Eng / oc den tre- ^{en anden}
 dre Blotvige Giærder; Da skal ^{ginnemmelst villyg}
 den som Agger eller Eng tilhø- ^{giærde,}
 rer / kalde Mand til at lade see / at ^{maa det indseeth,}
 Jænit er koment i hans Eng eller Korn; oc tas ^{med Vidne,}
 ge det saa af mei Vidne / oc indsette Duxg ^{Inf. 39.}
 der er kommen; dog skal hand driffue det ^{dog skøft indseeth,}
 Løst

Wageningen 1844
 Dinsdag 18 April.

Lösle ist in der indon
front.

Capit. Int. in mnd
 list, or inlet
 totalis for; or
 Londonian.

104 [Lolo-xan, let me be
palming - ref.]

Donnerstag 17. 11.
Lustig gienh.
(Inf. 39)

Inf. 39.

Posi Hus/ oc icke legge der Baand paa; De
vere det saq i Egermandens Forharing/ oc
icke i dens det Indsette; De ladesaa Ger
stellige Mand vurdege Skaden: Alt huts
hand som Quægt ejer misser hos den Uge
rent tilhører oc Quægt indtog/ Det skal hand
betale hannem igien/ som de Vlovlige giær
der tilhørde. Den som Quægt Indtog/ skal
giffue hannem Bud det tilhører/ den samme
Dag hand indtog det. Vil hand det icke lesse/
men lader det stande til Reme; Da beholder
hand det som indtog/ oc vere der med betald
for all Skaden: Men tager hand det vd som
ejer/ De vil det icke Lovlig vdelesse; Da be
der Bonden en Mark Solff til den det ind
sette for Locke Rant. De huer som met han
nem vaar at vdrage oc driffue/ 10 Dre Solff.
End kommer Egneller andet Quægt i Agger
eller Eng offuer lovlig Giærder; Da maa
det indsettis til Rætte/ oc vdelesis effter Lo
wen. Men huer Bonden Hælle/ Kjør eller
andit Quægt i Bong/ oc det kommer løs/ oc
giør Skade; Da maa det indsettis/ indtil
Bonden løser det ud/ oc betaler Skaden effter
Loven.

Om

Lands-Eje-Batzen.

**Om Vanesuld Duæg; oc om
Tænte at vdløse/
Cap. XXXI.**

Ver Mand Vanesuld Duæg / som pleyer at bryde Gterder / oc hans Granderide det; Da skal de bede hannem holde det hlemme / for end det gior nogen Mand skade: Vil hand icke / oc det kommer siden! Dong; Da maas det indsettis / oc Eyermanden plictig at betale huad skade det gior i Agger eller Eng / oc vdløse det efter Loven. Vil hand sit Duæg vdløse / oc haaffuer icke pendinge; Da skal hand sette hannem Pandfor / eller fly hannem Forløffingsmænd derfor / som ere gode for at betale skaden: End vil hand icke lade hannem saa sit Duæg vd / for hand saar Pendinge i Haanden / Men svelter hans Duæg; Da bøde hannem Duæg til hører en Marck Sølf / oc betale hannem sit Duæg igjen & efter Sex stellige Mænds Dom / om hand misler noget der aff: Vil hand icke vdlade Duæg / oc bøde sine Bøder; Da vdlæste sit Duæg / oc luse hannem Kan paa

*Vanefuld quæg he at
bryde gterder, for
Lands forfaldet.*

*(Inf. 39.)
(Sup. 20.)*

*vdløfning mnd for
Løffte, gielder*

*Vil den anden icke
saa Løffte quæg
for Løn.*

inf. 40.

Le **Hem**

Lands-Lige-Baletten.

Hender/ oc fleffne Ting/ oc begiere Sognes
mænd met sig/ oc fare at vdtage hans Quæg
oc hans bøder: Huem som da icke farer met
hannem/ bøde Konningen en Dre Sølf:
K. B. 3. Konningens Ombudsmand bør met at fa-
re/ om hand er saa nær tilstedez oc vinder der-
met en halff Marc Sølf til Konningen: Alle
ere fredhelge som met=farer; End de imod=
staa/ere Bgilde/ oc haffue for htemgield/ huad
heller de faae stade eller Meen.

Om Lowlig Beye oc Brindstøderz
Rider mand of der ager eller Eng. Om gærdelind,
Cap. XXXII. oc Lid.

Krijn or lid blifver
som af Brindstid.
Inf. 40, 42.)

Rider eller gaar
mand icke den Krijn
man of der ager or
eng.

Mand maa ligge Inf. 40.
Krijn inden for
sit gærd, sin mæd vil;
Inf. 40.)

Brindstid mand gærd
(Sup. 42.)

Krijn eller Eng,
ger mand Lid.

Alle Gadevege/ oc Stærde-Lid/
skulle vere som de aff Arilds-
Tid verck haffuer: Rider eller
ganger Mand offuer Agger
eller Eng/ oc icke vil fare den
Frette Ben; Bøde imod den Agger eller Eng
ger/ en Marc Sølf.

Byder Mand nogen Stærde; Da bør
den halff Marc Sølf for hue Gab.

Byder hand Jønder/eller hugger det nes-
der ill Jorden/ bøde en halff Marc Sølf.
Det

Lands-Eje-Balcken.
indtæ det

Det kaldes icke Eid/~~men~~ er Tifagne langet;
det heder Balckebrud / som lenger er. Huem
saa brøder / både to Mærck Solff til den glæde
der er / og gløve giærdet saa got iglen / som det
væger for. [Om gælder i Ridskolen at lægge en mængde gælder, indtæ hylsum
ind to Aars mængde og bryfge dem, 4. Rec. p. 146.]

10 fagur luyt, or at
lids luyt, or bal-
kebrud.

Om Heste eller Dg / der sta-
der hin-anden /

Cap. XXXIII.

Ner Mand Heste; Da skal Dg / *og mængde skal gælder*
hand enten klobe sig Dg der *til gælder.*
til / eller flyk sig det til Laans:
Laaner hand Dg; Da skal
hand der all Vidne have.

Vidts Heste der saa er forværet / og den
ene bider den anden ihjel; Da skal den vurs
dæls som død bleff / og den leffvendis Ejer-
mand betale halff saa megle den er vurdet
for / vndtagen den der leffuer er verre end
halffparten den som døde; Da maa hand icke
mæke forgjøre end sig self.

*Er der gælder finand
ifind som mængde
mængde Dg.*

Ejer Mand Hest som icke følger Dg / *Er gælder fornem og*
og bider hand anden Stodhest; Da skal *og bider da anden*
Stodhest til fulde betalls: Bliffer den *stodgælder.*
Li ij Hest

Lands-Lese-Balcken.

Hest død / som løber til Stodhest; Da lig-
gepaa sin egen Verck / oc Eyermanden sam-
ger der ingen Bod for.

*Bider fast og i hiel,
eller og fast.*

Bider Hest Dg ihiet; Da bøder den He-
sten aatte Dgte; Men bider Dg Hest ihiet; da
bøder den Dgte ejer / halff Verd for Hesten.

*Bider Hovsfast ihiet,
ling ihiet,*

Bider Hovshest Gielding ihiet; Da
betale den Hovshest aatte / Gieldings-Hest

eller Gielding og.

*[Lige som i nra c. 36,
naar om Ogr
naar om andr.]*

Men bider Gielding Dg ihiet; Da
betale den Gielding aatte / halff saa megk / som
Dgt vaar verd.

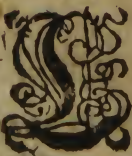
*for og i hiel i
Dgt, Dgt, find, u-
for, af andr og.*

Et Dg bressen bdi Dgte eller Dynd /
for fieseller Bfare / oc siunis der tuende Dgs
spør til / oc en frå; Da skal de Mend / som
Heste ejer der paa Marken / svare hannem
slig Ræder-for / som før er sagt.

Dræber Hovs eller Nød smaa Duxg;
Da bødis fuld Verd derfor.

Om Hest eller Dg der ^{samendrikseller} Løs-ladis /
oc Skade efterkommer ^{løber de} _{efter forførendis mand.}
Cap. XXXIV.

*Løber mand eller i hiel
andrs fast sammen
at hiel.*

Eder eller driffver Mand andens
Heste sammen aebdis / uden hans
minde

minde der Hestenejer; Da bøde den Skade
der aff kommer/ og Affvinds-bød effter Laugdomme
tilden Hesten ejer: Saar Hest skade
tillen Mærck; bøde fuld ver de effter Laugdomme/
saasom hand hafde det aff Affvinds
glord; og den som Hesten lodde sammen/ staa
sin egen fare.

Tager Mand Hestelse aff Hest eller Dg/
uden Eiermandens minde; Da bøde imod
den Hesten eller Dgt ejer/ effter Ejer stellige
Mends Dom/ og staa for all den skade Hest
eller Dg gjør/ indtil den kommer Eierman-
den til Hende igjen: Vden hand setter den
ind/ for den skade Hest eller Dg haffuer gjort
hannem paa Korn eller Eng.

Løber Hest/ Dg/ eller andt Fænt effter
nogen Benfarendis Mand; Da sette det
ind inden hand farer om tre gaarde/ eller staa
de til Rette derfor.

Om Mand gjør Stærffelling paa
anden Mandes Fænt eller Malter
hans Dugge

Se III

Dren

*Dræber mand quæg, eller
Hj, eller slaar, saa det
i det Land gaa firm.*

Dræber Mand Gleder / Saar /
Ej / der halff marc er verd /
Dg eller Nod / eller Slaer /
saa det ick Land gaa hjem / det
Kaldis Flærsølling / det er Pen-
dinge-spilde; bød is derfor en Marc Eloff /
Halffparten til Konningen / oc Halffparten
til den Jænte aatte / oc gielde Staden effter Sex
Mends vurdning.

*Dræber mand / man quæg
flærsølling end firm.*

Dræber Mand Gleder / Ej / eller
Saar / fleve end fire; Da hode effter Lovlig
Domme / oc Affvindsbod til den Jænte til
herde: End siger hand Næ derfor; Da dols
ge met sin Eed self-tredie. **Kand Nod eller**
Dg / som slagte er / gaa hjem til Ehermandens
Hj / Da er det ick Flærsølling / men bød is
da Affvindsbod effter Lovlige Domme /
halff til Konningen / oc halff til den Jænte
Aatte.

*Kand Nod eller Hj gaa
firm, som slagte er.*

*Dræber mand andens
quæg, oc hestmann at
mand far det at.*

Dræber Mand andens Quæg / oc er det
beklendi; Beholde den Dode / oc giffte han-
nem det tilhørde / fuld Værd derfor.

*Det Land paa Quæg, af
Vandkær.*

For all den Stade som steer paa Quæg /
ber

*Det er, at mand giffte firmmanden
det self tillimnde, at det er i wagen
maade Land vogn for afvindsgivning.*

[Om gammel Lovs bog / saar saaledes: skilv sig skal den part som
hans paa fa, skilv sig til, og nu ligesom signing om alle
af vindbælv. Lands-Lige-Balden. Inmellig som nu for affør so'lyrr.]

bor Bøder for at gange / oc er / ens ^{signing} bøde
for alle slige Sager / ~~etter~~ ^{der} ~~mands~~ ^{signing} ~~sigelse~~ ^{signing}

Dræber Mand nogens Duxg / eller ^{hvorledis dette forn-}
slær; Da skal den staden fik skiffne han ^{gaar med skal skiffne}
nem det glorde til. Ting: Men siger hand ^{paa,}
Nen; Da skal hand ^(signing) beblise mee To Mend / ^{skaden beviser,}
at der vaar glori Skade aff. Solck paa det
Duxg vden hand ^(signing) vil self vere det bekiendt:
De da skal Tingmend domme hannem til at ^{or afkærgis.}
Verge sig derfor self-redie inden Maantz-
Dag: Rand hand icke Verge sig / Da bøde
Skaden / oen Marck Self i Affvindsbod / K. B. 27.
halff til Konningem / oc halff til den Jænte
tilhorde. Huis Skade som skeer paa Duxg /
skal bød is efter Sex Mendis Eigelse.

Icke er nogen quit for Saarbøder fordi ^{hvorledis quægt}
Duxg er bleffuen heelt; Men skal baade ^{skal dog bød is for}
bøde for Saar / oc for den Skade hand haff. ^{saarvnt.}
Der hafft der aff / efter Sex stellige Mendis
tycke.

Slær Mand Dyeud paa Nod / bøde ^{hvorledis}
en Dre Self; saa oesaa om hand slær ^{hvorledis}
Horn eller Hale aff: Slær hand Dye vd ^{hvorledis}
paa Hest eller Dg; bøde fiende Part. det ^{hvorledis}
Verd. ^{hvorledis}

Hugger

Lands-Leje-Batken.

*Kunng af Gøst eller
Dg alt sammen;*

Hugger Mand Kumppe aff Hest eller
Dgalisammen; Bøde fire Marck Sølf /
halff til Konningen / oc halff til Egherman-
den / oc beholde self den stæck-Kumppe. De
giffue den anden saa god Hest eller Dg iglen /
eller saa meget de kunde glæde / oc bliffue

Anden Kunng af Gøst;

mindre Mand: Men hugger hand Kumppe
aff neder Kumppe-Taffel; bøde To Marck
Sølf halff til Konningen / oc halff til Eger-
manden. Efter Mand Kumppe-Taffel aff

*Kunng af Gøst af
Nød fire [eller mindre];*

Nød / fire eller ~~flere~~ Bøde en marck Sølf /
halff til Konningen / oc halff til Bonden det
aatter: Men skler hand aff flere Nød / bøde To
Marck Sølf halff til Konningen / oc halff
til Bonden.

*Malder mand andens
Klæder (Ty. B. 10.)*

Malder Mand andens Klæ / misse sin
Hud / vden hand gør det for Hungers skyld;
Dagteldestaden som verder.

Om Duæge der stange hin-anden /
oc Hundeder stæde gør.
Cap. XXXVI.

*Om de skal vider
sua quæ komer til
om færd er vidne for.*

A. B. 21.

Surde som Duæge voeter / skal vider
huad Duæge tilkomer / oc bære der
vidne om / om hand er Vidne for.
Stan,

Lands-Lige-Balken.

Stanger en Dren den anden; Da bedis
halff Skaden: Men stanger Dren Roe; Da
bedis all Skaden.

(M. B. 20.)
Stanger en anden,
eller en Roe.

Stanger stort Dugget som Yngere er
end tre Aar/ eller fullede Dugget; Da bedis
fuld boder for.

Stor quag ynger quag.

Et Nodsiangst; Da skal Mand tilkrefte
bis at randsage om nogen de Nod hos gaar/
haffuer paa sine Horne Blod/ Haar eller
anden sliq Tegn; da er det tilsiune at det Nod
haffuer siangst; oc da bode den dekker til den
Skaden siel/ som Loven forre siger. [Cap. hie.]

En nide stangst, da
skal de andres for
beskrive, etc.

Bider Hund nogen Mands Dugget/
ler driffuer det vdpaa Vore; Da bode den
Hundenejer/ for si sinde halff Skaden men
altid derefter skal hand bode all Skaden/ om
det er betiffligt; eller verge sig for huer gang
met sin Fed.

Bider hund quag,
eller jager ud paa
infer.

(M. B. 20.)

Om Laan / oc Mand tager
andens Blaane. &

Cap. XXXVII.

Maner mand anden noatt aff sit/
Da skal alle Laan toffod igien
Do hiem=

Laan kommer skulde,
et igien;
K. B. 19.

eller betalis;
indom den blifver bor,
for som fapen det.

Bruger man Laan
langer mid man
fapen lof til.
K.B. 27.

Lijt eller Laan fust
fal man farr for,
om fapen farr.
(M.B. 20.)

Lijer man fust, fust, et.
inlaant.
(K.B. 1.)
U.B. 14.
(Inf. 59.)

K.B. 27.

blevkomme / eller betalis det Verd effier
Sex Mends tycke / vndtagen den som laante
bliffver borte met Laanti: Fordi icke bor no-
gen Laan igiensfore / som icke land frelse sit e-
get Liff.

Engen skaffenger bruge Laan/end hand
haffde Loff til: Bruger hand lenger; Bode
imod den som laante hannem det / en Marck
Solff; vden hand haffde der-til Lovlig for-
fald / eller de haffde andre forord.

Lener eller laaner Mand anden Hest el-
ler Dg; Da skal den Hest eller Dg tilhør /
svare til all den Skade Hesten gjør nogen
Mand; vden det skeer for hans forsømmelsis
Skyld / som lenet haffver.

Tager Mand andens Skib / lidet eller
flort / Hest / Dg / eller saadan anden Ting
Blaant; Da bode til den hand fratogetter
Lovlig Dom / oc effier Sagens Venlighed;
Oderodt ansee; / huad Nød hannem dross
til at tage det / oc om hand gtorde det aff Aff-
bind / oc huad skade hand haffde der-af / at
det vaar hannem fratagt; saa huad Mand
hand vaar: Da bode hannem stg Skade oc
bøder / som de hannem tilkomme / oc lige-
til

Lands-Lese-Balcken.

ell Konningen / om hand haffuer der Sag
vdi: De den som tog / skal ene svare der-til /
baade for sig / sine Børn oc Tjenere.

[Om mand bortlaaner eller
følger laant guld, for K.B. 19.]

Om Sætters-Færd / oc Som-
mer-Beed /

Cap. XXXVIII.

Naffuer nogen Sætterboel / el-
ler Græfsgang vdi Skowe til
deris Duxg: Da skal dædriff
vederis Duxg vd tillsammans /
naar To Maaned er forløbet
aff Sommeren; vden dem self ^{alle mine samraad} bedre stundis:
Siddet nogen hteme siden; Da maa Grans
der hannem det forblude: Siddet hand
lenger; Da skal Grander steffne hannem
til Ting for Ran / at hand hteme sidder; oc
Tingmænd skulle dømme hannem til at bø-
de en Marc Sølff / halff til Konningen /
oc halff til Tellingding / som paa-klagede for
Græs-værd; De træffe saa mange Mænd /
som behoff-gloris / at driffue hans Fæ aff de-
ris Bne; Huer som tilkaldis / oc icke farer
met / bøde en Dre Sølff til Konningen; Elge
Dd ij sig

Inf. 59.
Haffuer nogen Sæt-
terboel samraad, da
skal Quægt af alle
sittige der ind i sig.

Lands-Lige-Balcken.

Stetterboels mærke
(Iaf. 59.) **Alig** Bøder skalden oc bøde som farer hjem i
Bygden igien/ førend rette Tid er/ oc de ans
dreffare met. Den Marck kaldis **Sætters**
boel/ som ligger til Fjelds/ oc er Seermærke
aff Arilds **Ety.**

maa ingen flytte
Ty. B. 9. Ingen maa flytte **Sættersboelsmærke**/ **I**
uden hand flytter de død som ingen Mand er
til skade.

Ingen skal forbinde
anden kommer for Ingen skal forbinde anden at haffue sit
Dug i Sommer **Sætte**/ Thi der bør at mø
de Horn imod Horn/ oc Kløff imod Kløff.

Om Fællis beed oc Græsgang/
Cap. xxxix.

Fællis beed naar
affsket m. oc quag
skal gaa i m. i, skolen
dis forfulde.

Der To eller flecke Mænd i et
By sammen/ oc haffuer fællis
Vongs faar den ene hoflet for
end den anden/ oc vill haffue sit
Fæ i Vong/ Da skal hand for
vare det/ saa det lcke kommer i hans grandis
Uger eller Beed: Kommer det deris/ Da
bøde Skaden. efter Sex stellige Mænds
Dom/ oc Landnam til den Korn eller Græs
tilhørde: Naar den sidst fæ hoflet/ saar sie
Korn

Sup. 30,
(31.)

Lands-Lese-Balgen.

Korn indhøstet / Da skal hand som først for-
desit fæt Dong / end da forbare sit Duæg /
at det icke kommer paa den andens Beed /
indtill Jæffne Beede ert eller bøde Landnam
ell den Græst eyer. Saa skal oc bødts / om
Duæg gaar ^{igennem} ind aff nogens Forvlig giærder.
Ligger Mand sin Jædrift eller traad ved no-
gens Uger eller Eng; Da skal hand gjøre
der Forvlig giærde om, den ager saa vel som
om de andre.

Sup. c. 30.

Item Jæffne mar-
nar for at Jæffne
indvælg
giærder.

Om Almindelige Beye / om driffte =
Beye / Cap. XL.

Om Jæde paa Lger eller Eng; Verjent formeellic; beroffvelic;
(Om brot-brud.)

Rec. p. 301.

(forordn. p. 27. Item
Lysforordning. p. 4.)

Almindelige Beye / Sætters-
gade oc Driffte-Beye / skal vere
som de haffver været aff gammel
Tid:

Værn blif for jens
af gammel tid.
Sup. 32. (inf. 42.)

Ligger Almindelig Bey offi-
ver nogen Mands Uger eller Eng; Da
maa hand legge den paa den giærde / oc gjøre
den saa god at fare paa / huad heller det er
Baat eller flure / som den anden Bey vaar:
Da skal Mand fare at den Bey / alligevel
deker lenger.

Værn maa mand
ligger inden for sit
giærde.
(Sup. 28, 32.)

Almindelige Beye skal vere Dtte Alne
Dd lii bræde:

Værn 8 alne bræde.

*2. Hver mand skal paa
Læge eller Læge
Vej.*
*Formm. mand no-
gen sin Vei,*

*eller vofte noget
for Læge.*
Inf. 46. (Sup. 14.)
Om broderlyde for orsaa
F2. Maand. art. 19.

*Kjender mand broer
paa alfar-Vei.*

*Formm. mand anden
sin fætter eller
drifte-Vei.*

brede: Gjør nogen Stade paa Agger eller
Eng/ huor flige Veye ere; Bøde Staden
effter Sex stellige Mands tycke/ oc Land-
nam til-met. Formeher Mand anden at
fare almindelige Veye; Bøde Konningen
en halff Marc Solff: End Koffter eller
Kanner mand anden noget aff Hender ^{for} ^{pant}
delige-saa/ oc den Stade fick Kæffter ^{for}
Mands Dom. ^{land for den}

Brøder Mand Broer paa almindelige
Veye; Dag giorde saagod en Broelgten /
oc bøde til den Broen tilhorde en Marc
Solff.

Formeher Mand anden sin Sætter-ga-
del eller Drifte-Vey / som haffver været aff
gammel Tid; Bøde til Konningen en halff
Marc Solff for Veyroff/ Oc den anden dog
beholde sin Sættergade oc drifte-Veye.

Om Veye-Bøder / met des Laug-
stefne / oc Broer at opholde ^{huse}
eller ^{aføre} Træ i Veyen.
Cap. XLI.

*Ommand besigt at
faren Vei.*

3. Receff, cap. 58.
4. Rec. p. 301.

Konningens Ombudsmand skal
paa midfaste Ringz illige Bon-
derne

Lands-kejs-Balcken.

berne at gøre Vene ferdige/ huor det best
behoffgøris; De leggedennem viffe tid for
at gøre ferdige: Den første Steffne er/ fra
Sne gaar aff/ til Ploug kommer vd; Den
anden er/ fra Vaaren er forleden/ til Høe
slais: Den tredje er/ fra indhøstet er/ til
Snefaldet: Alle huts der bryder paa Vene
eller Broer / skal disse tider strax gøris fer-
dig: Alle Bønder ere plicteig Vene at gøre
ferdige/ naar de tilfigis aff Ombudsmanden/
huor best behoffgøris: De skulde saa ferdig-
gøris/ at Mand land baade ride oc rende at
den/ Vinter oc Sommer.

Lidne som det skal
skal.

Grundens Vign
skal Vær.

Etger Aeller Elff paa almindelige
Vene. Da skal desom haffue Jord paa El-
den op til Elffven/ gøre Vene ferdige / De
gøre Broe offuer / om de formaa det/ eller
flaade/ oc et Torvudi paa huert Land / eller
oc holde der vdi Pramme eller Baade; eller
bøde en halff Marsk Solff til Konningen/ oc
dog gøre saa ferdig med det første/ at Tysar-
rendis Mand land offuerkomme.

Da alle vil paa det
far-ten.

Recess, cap. 58.

Er der Mose eller Vore i Vene/ som
Heste land sidde fast vdi/ saa Mand behoff-
ter hielp at drage dem op / oc teke gøris fer-
dig;

Mose alle vil for
Vign, Lidis
Ibid. for.

*For den hindring, at
mand maa slippe af
født for treit p. 12.*

*Tæ som ligger of
Vejene.*

dig; Bøde de som skulle ferdiggjøre/ Kon-
ningen en halff Marcß Solff: End er der
slig forhindring/ at mand skal sitte aff. Hest/
oc lede enten vnder eller offuer Tæ/ Bøde
Konningen To Dre Solff: for huer Tæ/
som ligger faldet offuer Veen/ som Mand
skallade sin Hest springe offuer/ bøde Kon-
ningen en Dre Solff: for huer Tæ/ som ligger
offuer Veen/ der land hindre Hest i sin
Tæff/ Bøde Konningen en halff Dre Solff.

Om Bougrid paa alminde-Vene
Boder Guem gifte p. 12. Læse-veje.

Et heder Bougrid/ naar Kon-
ningens Ombudsmand vil faa
re i Hest / oc forfare om al-
minde-Vene ere opryddet: Naar
hand vil lade ride/ Da skal
hand lade sieffne Ring/ oc tilfige naar ridis
skal; Oc da skal de tage en Epiudsstage otte
Alne lang/ oc dertil To vidie-handker/ den
ene skal hengis paa den ene Ende aff Sta-
gen/ oc den anden paa den anden Ende:
Herrskmend skal tilnæffne en Bonde/ som
ride

Lands-Lese-Balcken.

ride skal; hand skal legge stagen paa Hesten
for sig / oc ride saa mit paa Almindelig
Bene:

Det hedder almindelig Ben / som løber En: *Grund Alminder - Ben*
delangs iglennem Bygden; oc den som lig- *(Sup. 32, or 40.)*
ger fra Fjelds til Søes: Alle andre Bene / *eller hvidt Ben, som*
som ligger til Mands Huf eller andensteds *ikke ridet.*
De kaldes toff-Bene; at dennem skal icke
ridis met Stang: For huer Pæ som riffer
Handen aff Stagen / bøde Konningen en *Bo' den, om Ben*
Dring Solff. *ikke nu brød*
work.

Huor som Konningen tilkommer en halff *Enn de Bo' den.*
Marck for Benbrud; Da bør den at bøde *skal indbyr.*
som Jorden enge / som Benen er icke ferdig-
gjort; Men huls mindre *at den skal fælges en Landning* at fridiggør *h.*
tilkommer / Det skal Leilendingen bøde; De *hijr fæst gaardur*
være skyldigt at gøre de Bene ferdige hand *giør en Landning*
hos boer offuer hans egen Marck / saa lange *færdig.*
som aff Arilds Tid værre haffuer: Men de *hijr offuer almin*
Bene som løber offuer almindelig Skov *ding - færdig.*
skal alle i Herret boer / oc haffuer Laad i
samme almindelig Skov ferdig holde.

Om Fergesæder / Fergemænd oc
Ferge at holde /

Et

Cap.

Lands-Eje-Balcken

der self vd: Giornogendet / da lade dei till
bageigien / oc gielde Jordrotten Jordspilbet
oc Landnametillatet.

*Daer alle bacher mje
der furr for sin Jord,
som Jofe furr.*

Løber Aae eller Becke imellem Byer /
som fiste-veide. Da nnder huer som hafter
Jord paa løbendis til mid Strømme / saa
vde hans Jord paaløber.

Løber Aae eller Becke rek frem / oc bry-
der paa huercken Land; Da nnde huer sit
fiste-veide for sit Land / som hafter verli aff
gammel tid:

*Brøder Elff eller Aae vd paa enten der
ris Jord; Da ejer den Aaen / som Jorden
miste; Oc den anden den Jord / som Aaen
førte.*

Brøder Elff eller Aae vd paa enten der
ris Jord; Da ejer den Aaen / som Jorden
miste; Oc den anden den Jord / som Aaen
førte.

Brøder hun videre ind paa hans Jord;
Da bør hand baade at hafter Aaen oc
Jord / saafange / Indtil som den aff første
løb.

*Jegon funder anden sit
fiste-veide. (inf. 40.)*

Ingen maa gøre anden forhindring
paa det fisterli hand hafter haft aff Al-
tids tid.

*Laynfjend for vdt
maas maa indgiver
dr.*

Alleseds der som Mand hafter Laxe-
fiste-veide sammen; Da skal huer gøre sig
fiste-veide for sin egen Grund / oc gøre
dog

Lands-Leys-Balcken.

Dog saa at Fiske land gaa op oc neder at
huer Aaer. Gleder nogen were offver Elff;
Da skal de som offver for boe / siessne han
nem til Tinge / oc legge hannem Gemt for at
opbrynde; Vil hand dalcke opbrynde; Da skal
de begiere saa mange Bønder til hielp at
opbrynde som behoff gioris: Hulleken som da
tilfigis / oc icke faret met / Bode Konningen
en Marck Solff. De den som blotvltg satte
giærdet Aaen / bode Konningen en Marck
Solff / De den som offver boede / som hand
formeente Fiske / en Marck Solff.

Ingen maa Fiske i anden Mands Aaer
eller Fiskevand / vden hand vil fiske for den
Aaen eier: Gior hand det; bode hannem ska
den / oc Landnam tilmet.

Ingen skal spilde andens Fiske-Vælde /
eller opbrynde hans Fiske-gaarde (vden det
er Tuergaarde som forbuden er) eller nogen
hans Fiskebrug: Gior nogen det ; Da bode
Hoffretmanden en Marck Solff til Konnin
gen i Affvindsbod; De huer den met hannem
vaar oc tilhielp / bode Konningen en halff
Marck Solff / De Bønden en halff Marck
Solff i Affvindsbod / De giøre Gaarden oc

Se us

Fiske-

*Fiske maa m. i an
dend vden.*
(4 Rec. p. 307.

*Spilder maa an
dend Fiske-
eller Tuergaard.
Inf. 47/48.*

*Solde
For en mark
solff til Bønden*

Fiste-Nedskab saa got. igien; De bode staden effter Sex Mendis Dom / Errepaa huer Side.

Inf. 47.

Spilder nogen andens Ale-Fistind eller Dride-Fistind; bode Konningen en halff Marc Sølff / oc Bonden en halff Marc Sølff / De der-til bode staden effter Sex stellige Mendis Dom / tre paa huer side.

Allestedes huor tre-Marcis-Boder selger! Der skal Sex Mend domme om staden: Men huor større Boder selger; der skal 12 Mend domme om staden.

*Indvindinger Mend
der lømmes til
Lands.*

*Tager Landhøsten
fiskeri fra sin Leie-
beholdning.*

Huor en Landprot som tager noget Fiske fra sin Leilending; Da skal Landprotten være pligtig paa sin egen Omkost at lade samme gaard sættis aff Sex Mend paa en hørlig Landstyd / førend hand tager nogen herlighed fra gaarden / som der haffver ligget til / da hand fæste gaarden bort.

*Ophæmmen Leilending
siger noget nyt
fiskeri.*

Ophæmmen Leilending noget Nyt Fiskeri; Da skal hand nyde sit Arbeid effter Sex Mendis Dom: oc vil Landprotten vdele nye noget Elligt ophæmmede Fiskeri; Da skal hand som boer paa Jorden være nærme redet at leie / end en fremmed / effter Sex Mendis Eigens. Om

*[Om Leilendingen friga til fiskeri for sin egen grund, samt til
fiskeri på grund or fagmænd, for 3 Rei. art. 31, 32: F2 Gludf. art. 10: F
2 Rij. art. 4.]*

Om Stadebrughdi Sildfister / som fislere

giøre paa Bondens grund.

Cap. XLV.

Dat Mand i Sildfist; Da
maa Mand opdrage sit Red-
stak / oc sette baade paa Uger
oc Eng / huor hand vil / Vfor-
meent: De haffue det affort ad Som-
mermaale: Et icke da alt affort; daber
Landprotten aff hannem huad hand vil haffue /
Landnam / eller Sild der ligger paa hans
Grund / om hand haffuer tilforne sagt han-
nem til at affore. Alt huis anden stude som
fistere giøre i Sildfistens det skulle de be-
tale effter Sex Mends Dom / huad heller
det steer inden-giærdis eller uden: Vilde de
icke betale; Da bødedet allike Landnam.

hvor længe Sildfist
fruib indskudt man
paa paa en anden
grund.

Om de giør nogen
Land.

Brender de giærder / eller Eid / eller an-
den Boestab; Da gielde staden / oc Land-
nam met / Huad heller de gielde sirax eller
icke. Landnam oc Stadegjeld skal tilfistis te
mellem Landprotten oc Vellending / effter som
Loven tilforne siger. [Sup. cap. 26]

Sup. 26.
Brender de giærder
Lid, eller andet.

Om
Landprotten huor Land-
nam, oc Stadegjeld for
fruib pland Lunden og
ind at for. Vellending
huor Laster og mising
for fruib pland ind pland
paa ind sam hillemmet.

Lands-Lige-Balken.

Om Spgning oc Tag der Steer

Vdi Sildfiske /

Cap. XLVI.

*Til Land som skov
i Sildfiske om iske
stund fraar, or gotskib.*

K. B. 25.

*Autagis noym darr
Hofar, oc. allm spidib
i fra vasmfom,*

*eller nar vasmfom.
Sup. 40.*

Svaris skal alle de Brøde som
steer i Sildfiske / førend mand
farer detsfra: End far nogen
bort / som Brødseldig er; Da
skal Skipperen sja til Rætte for
hans Føle / Ihuor handbliffver funden;
Oc Skipperen siden soge hannem / gien: el-
ler verge sig meff sin Eed om Sag er giffen.

Bliffver nogen frataget Mare / eller D,
setar / eller anden Redskab / eller spildis for
dennem; Da bøde derfor efter skellige
Mends Elgelse / oc Afvindsbod efter
Laugdomme: End gioris noght aff Eligt /
oc Ejermanden er hos; Bøde hannem fuld
Rættessier Sex Mends Dom / oc Konningen
en halff Marek Søff.

Om Mand tager Sild aff anden
Mands Garn / eller risfver
hans Redskab /

Cap.

Lands-Eje-Balcken.

Cap. XLVII.

Siger nogen Eild aff anden
Mands Garn / oc ingen hans
Segt Folck er hos / oc det er bevis-
ligt; Da bør den Garnet eier /
all den Eild / som anden forde i Land /
som afftog Eild Blotelig.

Ristuer eller stier Mand andens Garn *Sup. 44. bi.*
met vilie / oc tage Eild aff: Da bøde Gar- *(Inf. 48.)*
nespilde / oc Eilden met / oc der til fuld Rætt
den som Garn tilhørde effter Laugdomme /
oc Konningen en Mark Solff.

Om Mand gjør anden Forsang
paa Vaad-dræt/eller anden

Fiske /

Cap. XLVIII.

Nogen maa gjøre anden For- *Bafer en fast*
hindring paa hans Fiskegarn: *garnet, oc en anden*
Den som først kaster sit Garn *gør som forkast,*
ud / skal hafve først drætterum: *(Sup. 44. bi.)*
Ellers *fiske sammen til kast.*
fister den hannem til beste / som gjorde
hannem forkast.

Bliffer det ingen aff dennem til gaffns; *Althar ingen got*

Is

Da *imraf.*

Lands-lege-Balden

Da bode den Skipper den anden gjorde
forkast/ den anden Røffester Laugdomme/
oc huer hans Baadsmænd en Dre Solff til
den andens Baadsmænd.

Rastor de bygge heeige.

*I lang Vaad Rastor
maan garn fimm der
vil; oc fivortind der
ind forfolde.*

End kaster de baade vd tilfjige; Da ber
holder huer som hand saar; Vden den ene
kaster offuer den andens Garn. Men steer
der anderledis; Da fiste til halffint/ Jhuor
meget de saar. End kaster nogen lang Vaad
vd; Damaader kaste smaa Garn inden-
for huem der vil/ saa lenge det store begyn-
der at komme til Landt; De tage icke Sild
for aff Garnet: Ere de icke for Affstie; Da
blyger sig huer effter sin fortieniste oc Koers-
Selstabs dog saa/ at de gøre huer andre
fuld hielp: End ere de fra-vliste/ oc øfer Sild
lenger; Da hører all Silden den tilfaste
tilherde: End om de lade sig saameget/ at
de land ingen hielp gøre/ søgend Landt om et
kommer i Landt; Saa hører Silden han-
nem til som kaster aage/ saa meget som de an-
dre for det Land: Mens iunker Skib ned;
Da haffuer huer som hand fied. Legger
Mand siden til hand er forbliff/ oc tager
Sild aff hans Garn; Da bode hand Gar-
nesplide/

Lands-Leje-Balcken.

nesplilde/ oc fiskestade til den Varpst tilhør:
de/ oc til Konningentzen Marc Ealff.

Drifver Gern sammen aff Storm el^{Drifver Gern sammen}
ler Strøm; Da skal de saa stillis at/ saa ^{af Støden eller}
ingenfaar skade^{der=aff} / om mueligter:
Rand det lcke fter; Da bødeden skaden/ det ^(Sup. 47.)
aff kommer; Vden de ere baade derhos; Da
haffue de baade skaden til halffalt/ vden en
aff dennem haffver det voldet.

Om Høge oc Falcke/

Cap. XLIX.

Dalck oc Høgehuor de bygge Re:
de; Da høre de hannem til som
Jorden tilhører de bygge paa:
Vil hand selgedem; da skal hand
forstblude Konningen dem tilkjøbs/ førend
hand selger dem til andre.

Konningen maa lade fange Falcke paa
huls Grund hand vil i Norge; Fager anden
Mand dem. Da føredem tilbage igjen/ oc
bøde Jorðrotten Landnam.

Falck oc høge hils
vrr den finte jord
de bygge vnde paa:
(Ty. B. d.)
Fal først kilbinde
Konningen. (K. B. g.)

Konningen lader
den fange finte
Jords vil.

Lands-Lige-Balden.

Huis Brug Leilending maa nyde paa Eese-Jord /

Cap. L.

*Forlof at laet nogen
sitten Elib op.
O. B. 12.*

Leilending maa icke giffue nogen
Forloff at sette Elib op paa sin
Grund lenger endsem Nætter i
Banderfor veer.

*Skov til at bygge
en baad.
(O. B. 12; Sup. 8, 111111)*

Skov maa Leilending nyde at bygge
sig en Baad paa en Vest-gods / til sit eget Be-
hoff / saa lunge hand nyder sit Eesemaal:
Bygger hand større; Da horer dei Jor-
droffen til / oc Landnam tilmet.

*Bygning at Byg-
mand eller Leilending
maa bygge.*

Sup. 8.

Hver Jord-egen Odelsmand maa hug-
ge paa sit eget / saa megle hans Anpart oc
Laad Land taale; Dog at hand icke hugger
Skoven til skade: Men Leilending maa icke
hugge mere end som fører sag.

*Ansvar at
Lige salt for.*

Næstver skal Leilending icke afflaa at sel-
ge / uden hand behøffer at løbe nødtorffig
Salt til sit Hus.

*Salt at Lige
Ansvar for.*

Salt maa hand icke mere vlerke / end
hand behøffer til sit Hus / oc at løbe sig
Næstver for til sine Hus.

Til at brænde.

Flere maa hand icke mere brænde / end
-hand

(Sup. 16.)
 sig som myndige ere; Da ere de nest at bes
 sidde den for Skjellighed; Tog ingen sin
 Hofsbond til traack eller Hoffmø. Naar de
 tre Aar er forloben; Da skal gaarden setts
 for Teding ~~for Bondes~~ aff Sex skellige
 Mænd: Elden skal hand bære bud til neste
 By/ eller bøde (om Bud forsømmis) som
 andre Bønder: Bliffuer trættet omhulleken
 By nest ligger som Bud skal tilbæris; Da
 maale Veyen met Etang; Thi det er icke
 disbedre/ alhand bær Bud sicke lenger end
 til neste gaard; Thi den anden maa reult
 omhand vill.

*Bliffuer den Teding
 bær bud som hilsen
 bær.*
 Bliffuer siden samme gaard igjen øde/
 for dilland formaar icke at holde den/ eller
 for der leggis formegen Tynge paa; Da
 bæris Tingsbud som tilforne bæris/ førend
 den gaard bleff opgyddit.

Om Tingsbud at bære Bytmeke lem/ Cap. LII.

(U. B. 3.)
 En skal Bud bære som land
 staa for Ord/ oc Eed/ oc saa
 Bondeself i Haand/ eller hans
 Husfrue/

Hustrue/ om hand er icke hleime/ eller hans
Søn/ om hand er fuldfor/ eller hans Daas-
ter fuldvoxen/ eller hans Tieniste-Gotck/ de
besigt Boenere.

Er ingen Gotck i gaarde; Da skal hand *Om ingen Kestant findes.*
bære det ind i Stuefuen/ om Aabte er/ oc set-
te den i Bondens Eæde/ saa den falder icke
neder: Kænd hand icke komme ind; Da skal
hand binde Budstick mit offuer Døren/ saa
huer Land see den der gaar ind: Saa skal
Bonden gaa til den Budsticke bar/ oc for-
høre huad det betyder/ oc bære siden til sin
neste Grande: Bønder i Herrerit skal besticke *Indstrikene Nattestied.*
Nattestied til Budsticken/ oc did skal den bæ-
ris første Dag; Icke skal Bud Snerævd-
stickis/ end der Land naae Nattestieden; Elge-
saa anden oettedie Nat. Den som fore-sids *hvor skal vidne findes
hinn/ hinn. Rom.*
der/ oc skal Bud bære/ skal vide huad Time
paa Dagen Budet kom til hans Huß/ oc
haffue der Vidne-yl; Haffuer hand icke Vid-
ne; Da berge hand til bar mei sin Eed self-
tredie.

Elger nogen sig at haffue baarte Bud *Næst for mand at faar
en faant. Indstrikene.*
til sin Grande/ oc hand siger Næst derfor;
Da skal de som End bar vidne mei sin Eed
self-

selffredie / at hand bar det did / oc icke lenger /
Steckere eller Sæhere / end hand lofflig
burde; Da bode hand Budfald der forsom-
mede Budet:

Inf. 54.

And fald finto paret
nr:

Near Colib, Cal:

1.

2.

3.

Syn Inset or flytt,
skal endst dog ind
bærte.

Ingen bær. end alle
 har fattige, siden
 de er fødte.

Inf. 55.
(Sup. 43.)

Budfald er en halff Marck Sølf for
huer Høfsbond som sidder paa den Budleje /
oc icke kom til Tinge / uden forfald: De
skal Budfald bødís / først / om det icke kom-
mer til den Rattesled besticket er: Derneft /
om det icke bærís; For det tredie / om det
saals Umyndig i Hender. Flytter Mand
sit Hús aff gammel Roffesteder / oc paa an-
dre inden hans Marck; Da skal til de Húse
bud bærís / oc fattige Følck førís; Setter hand
andensled Bud eller fattige Følck aff; Da
stande der til Rette for: Ingen skal bære an-
den Bud / eller føre fattige Følck til anden
om Sommeren / siden Soel er sætt eller om
Vinteren / siden det er møkket.

Winteren / siden det er morat.
 (P)egard-mand oc fellitz ^{Bestyren} ~~Saghanding~~
 Om Buddbyrd / oc Fattige
 Mands Flytning /

Cap. LIII.

Begged by and for
~~the~~ but barr, or
 fatty man's fltr
 the Sup. 51.

Afhyer nogen Mand Vdegaarde
som er Duffe paa / oc hand faaer
oc hør

oc høster till/ Oc høster der Korn oc Hø; da
skal hand Bud bære: Vil hand icke Bud bæ-
re/ eller fattig Mand flytte; Da bære eller
flytte den som nest boer did som Folk boe /
oc haffte halff Affuel met den gaarden ills
hører; Vden de fand andetledis forgenis
der-om.

Boer flere Mand paa en Gaard; Da
skulle de skifte dem imellem at bære Ting-
bud/ oc flytte fattige Folk/ effter som de ere
Mandagill/ oc icke som de haffuer brug til.

Aff alle Torder som er Nines indhegne /
maa Bønderne paa Ting blude den dem
eser / eller hans Ombudsmand/ at gøre
Tingbud oc Skudsford aff.

Om Tingford/ oc Ting af paa-
blude. Cap. LIV.

Ver maa flere Tingbud op /
som behoff haffuer / oc ingen
maa det nederfelde: Oc skal bæ-
ris rett frem Høje imellem / oc
icke ul Affide: Huem der neder-
felder/ Bøde til Konningens Budfald/ som
førre er sagt. [c. 52.]

Eg

Alle

Quomodo hic facit pal.

2. Alle Bønder som Bud tilkommer / skal
fare til Tinge / vden Enkeltis Mand / (det
er den tingen Tlenismand haffuer ^{uden} ~~alt~~ No
grefend 15 Aar / huad heller det er hans
Søn eller anden.)

Stre Tingstalhuer Mand tilføjer

1. Naar Konningen bluder Ring.
2. Manprabs Ring.
3. Mandtals Ring.
4. Baaben Ring.

Andre Tinggaas Chutrede sidde hleme.

Encke oc Bønsforl Bønde skullete søge
Ting uden de ville: Ellers skulde alle de
Bønder Tingbad tilkommer søge Ting / el-
ler både Konningen en halff Mark Sølf.

12] Kommer Tingsbud saafildig til Bonden /
 oc Deyener saa lang / at hand icke kand
 komme til Ting for Middag; Damaahand
 sidde hietmeget oc det skal hand behøve met To
 mends vidne: Sagis flæxe end en mand for
 Ting-vide; Da skal de stæffits til Ting/ oc
 enten bøde/eller behøve dertis forfald. ⊕

Om Rattia Mands Flyt-

ning: Nectis fannem juib:
Regiaver Land & Kasten. Sattis

En ef flæiri men verða for ærni sóln en ein um þing-
viti; þá ma þó stefna þeim þing, ef þeir eru aflápir
for vattni.

Cap. LV.

Nuttig Folck/ som intet haaffue at
holde sig aff self/ oc deris fren-
der icke heller formaa at søde
dem/ oc icke ere-saa-føre/ at de
self kand komme Bye imellem;

dennem bør alle Bønder at flytte / saa-vel
Endtrectis Mand som fuld-Bønder oc alle i
Byen skal flytte dem effter Budbyrd; Forst
den som fremmersi sidder paa Budsleget oc
flytte til næste Bye / eller bøde en halff marck
Sølf til Konningen. Flytter hand hannem
icke til Byis / men heden affsids vdi Dde
marcke/ saa hand døer for hans-forsømmel-
sestyd / eller oc nogen visser sattuig Folck fra
sig / oc icke vill laane dem Hus/ saa de døer
der-offuer / Bids aff Hunde/ eller-riffvis aff
Diur; Huem der vdi met Sandhed bliffuer
besundent hand bøde derfor til den Dødis
Arffvinge fuld Bod effter stellige Mends
Dom/ oc til Konningen Tegengeld.

Den som den sattuige sörde/ skal haaffue
Bldne til/ at hand sörde hannem did/ oc den
anden vilde icke lade hannem der bliffue;
Saa er hand Sageløs derfor/ oc den anden
Eg ij siande

M.B. 1.

*Om gildere stialt
eller indfugget.
(inf. 60.)*

Gildrer nogen i sin egen Marck / eller
der som hand haffver Loff til / oc nogen stie-
ler hans Gildres / eller hugger den neder / oc
kand bethis; Da bøde staden effter Sex
stellige Mends tycke / oc Affvindsbod eff-
ter Laugdomme / oc Konningen en halff
Marck Sølf.

*Stialt i en af
gildere.
(J. B. 2.)*

Stieler Mand Olur aff andens Gil-
dre / oc kand bethis; Da gielde den hand
sial fra / dobbelt igien / oc Konningen fire
Marck Sølf for Tyffnet.

*Gildere man
finde i samant.*

Gildrer nogen hjemme i Jæ-Marcken; da
skal hand løse det om dagen / oc gildre om
Natten: Ganger der Duxg i om Dagen;
Da beholder hand det Enæren tilhørde / Oc
giffver hannem det tilhørde saa got igien eff-
ter Sex Mends Dom.

*Et gildere i en
af marcke.*

Gildrer Mand i Odemærcke / oc legger
self. Skud for Bliffe / Biorne eller andre
Olur; Da skal hand løse det paa Kircke-
gaard eller Ting; hvor det ligger: Ganger
nogen siden der-paa oc fanger Skade aff;
Da vare huer sig self: Eluser hand icke / oc
fanger nogen sin Bane der-off; Da bøde
den Dødis Arffgtinger fem Marck Sølf / oc
icke

M. B. 12.

icke andre Frende Bøder / eller Konningens
Kæte. End bliffuer hand ved Elffuit; Da bød
de hannem for Saar effter. Sex Mends
tycke / tre paa huer side / och affuer Konningens
ingen Bøder for.

Ingen skal giøre Gildre paa anden *Anden mand paa*
mands Jord; giør det nogen; bøde Jordrot=
ten Landnam / oc beholde det som paa hans
Jord veldis.

Om Jagt / eller Diur-Beide /
Cap. LVII.

VArer Mand i Jagt met Hunde / *Der jagt paa sin*
Da jage paa sin egen March: *gen march.*
Kæiser hand Diur paa sin *et*
gen March; Da eter hand det *et*
som Kæiser / *Thuem det veider / om hand*
far effter.

Løber Diur aff sit rette Lob vd paa
Sund / oc anden skinder det / Da haffuer
hand Skudboge som skød det; oc flere det
aff met Skind det; vden den som Kæiser det /
villose Skind det fra hannem.

Forer som egne Jorder haffue / mue
skude paa alle deris Odels-Jorder / *Thuer*
dølig *alle jorder.*

Deiligge; oc icke videre/ end huer Mand To
 Olur om Aars/ somer 14/ dage for Bar-
 tholomet/ ^(24 August) oc 14/ dage efter: Jindts nogen
 at stude for eller efter/ mege eller anderles
 dis end som forstreffet staar; Da skal hand
 hafve forbrut til Konningen Dtte Driu-
 ger oc tretten Marck² for huer gang hans
 brost derodiffindis.

*Liber sine af Knudstas
 or anden Kristian det.*

*Jagen mand i anden
 Mand.*

Sup. 56. *[finder mand diny paa Land 24 inf. 62.]*
[Om Almindingen i Danmark, 4 Rec. p. 307, 3 Rec. art. 67, forordn. p. 665.]

Om Almindingen / huorledis vere
 skal. Cap. LVIII.

*Almindingen
 som af Knudstas det.*

SDa skal Alminding vere/ som den
 haffter veret af Almsids Tid/ baa-
 de offren oc neden.

*Reger om sit at va-
 re den anden al-
 minding.*

Tattis To Mand om Al-
 minding/ oc kalder den ene der sit vere/
 odpen anden kalder det Alminding; Da
 giore hand som kalder det sit/ Forbud/ oc
 fleff.

(Sup. 46.)

oc sieffne hannem til femte Ting: Stor hand
dette; Da gielder hans forbud innt den
gang:

Sup. 17.

Paa det Ting skulle de tilnæffne Tolff
Odels Bønder / eller andre myndige Mend/
om Odels Bønder icke all ere / som der-af
vide / huer den nem Saxvold det Tinglaug
og haaffue da To aff de 12 / som vil sverge / at
deffter hans egen deel / eller det er Alminding;
Der paa det Ting skal hand legge femte sieff-
ne at komme til Jorden omkrættis / oc innde
der sine Bidne / som paa Tinge vaar næffne:
Salder femte sieffne paa en hellig Dag / Da
skal de møde den neste Dag der-efter; oc ny-
der hand sine Bidne / saa som det vaar rett
femtesieffne-Dag: Saa skulle de sverge / at
det er rett Markeskiel imellem Alminding
oc Bondens Jord / oc icke v� de Sandere
for Gud i den Sag: Der-efter skal leggis
femte Steffne til Tinge / oc dømmis huem
Jorden bør at følge.

O. B. 5.

Sigter Konningens Ombudsmand no-
gen at haaffue taget noget fra Konningens
Alminding / oc bygt det vden Konningens
Tolff oc den som sigtis / siger sig at haaffue
haafft

Sigter nogen at
haafft taget fra
Konningens alminding.

Sup. 1. O. B. 5, 6.

Lands-Læge-Balsken.

haffte det 13. Aar oc mere; Daglore hand
derbeholdt; Derom handlist som fører
sagt om Almindring oc Bondens egen deel.

Om Almindring-brug / oc dets Byg-
ning / Cap. LIX.

*Sætter nogen almin-
ding af Kongen.*

Konningen maa bygge Almin-
ding naar hand vill: Den som
sest / skal gøre glædte-gaard
der-om inden Aar oc Dag / oc
(O.B.3.) icke offiere flytte dem; oc haffvil sin Mar-
kestel paa alle Eder-gaarden / saa vilde
hannem forløffts. Alle Enge-sletter skal
hand haffue det første Aar i Almindring
hand begynte at heste. *Liber vetq. f. 10. r. 1. al. 1. d. 1. Ma.*

Sætterboel i almindring.
Sætterboel f. 10. r. 1. Sup. 30.

*Sætterboel mand i almin-
ding.*

Sætterboel skal huer gøre sigdi Almin-
ding som vil sidde der om Sommeren. Saaer
hand vdi Almindring / oc haffuer icke Loff til
aff Konningens Ombudsmand; Da ejer
Konningen baade Korn oc Høe / om Høe er
slagte.

*Breder nogen sætter-
boel, etc. i almindring.*
(L.B. 26.)

Breder nogen Sætterboel / Smedier /
Eterved / Boder som Mand ligger i eff-
ter Olur / Jiste-Boder / vdi Almindring;
bøde

Lands-lege-Baleten.

bøde Konningen Tre Mærck Solff/ oc den
Skade siet efter Laugdomme/ oc Sex Dre
Solff vdi Affvindsbod; vden det stede aff
vaade; ^{de Egermanden} oc bøde dog ^{Sup. 25.} Stadne efter 12/ Mænds
Dom.

^[Ab Fra sup. 51, or annotatum ex libro veter.]
Slægt To Mænd Høe tilsammen i Al ^{allid for slægt i all}
mindring; Da nyde huer det hand slaer: ^{mindring.}
Bliffver trette paa huem først slog; Da vide ^(Sup. 11.)
de huer det met vidne.

Alle Riste-Band vdi Almindring! maa ^{slægtvand i almindring}
brugis aff huer der haffuer Laad vdi.

Tømmer oc huggen bord maa ligge ^{huer længe tømmer oc}
it ^{maa ligge i almindring.}
Nar omfringt i Almindring: Alt andet der ^{helt frist hugge}
huggis/ oc ickes foris bort inden Aften/ ^{for, oc vindfælder}
exli ^{hal den fra foris for}
ge frels for huer Mand: ^{tiid som fælder}

End tager nogen det / som maatte ligge ^{(K.B.1.) 4 Rudest liden}
der / inden 12. Maaneder er forløben; ^{Sup. 37 N. 355.}
Da ^{Lager nogen det}
bødeden det tog/ Sex Dre Solff til Konnin-
gen / oc den tilhørde fuld verd derfor/ oc
Affvindsbod efter Laugdomme.

**Om Diur-graffuer / oc Bliffue-
Stuer i Almindring /**

Sh ij

Cap.

*Huer maa gior diir
gient or uillegraff
alminiding.*

Djure-gaarde oc Bliffue-graffue
maa huer gior vdi Alminiding
som vil; Dog saa at ingen gior
anden hinder / som for er sagt om

Sup. 56, 57.

Gilddrer oc Diur-Beider.

*Huer vil de maa var
fra Bygden.*

Ingen maa gior nærmere Diur-gaarde
ved Bygden / eller dersom Mand vil gaar-
de bygge / End at icke land hør is Hug: Men
ved enden paa andens gaarde maa de byg-
gis / om hand vil.

*Ligger de lauger
or ind 10 Vinter.*

Ligger Ræffegaarder / Djuregraffue /
eller Bliffue-Siller lenger ode end i Ti Vin-
ter; Da bygge dem huer der vil; De beholde
denne emeden hand vil holde dem ved
mact.

Om hualle / oc hualle-Beide /

Cap. LXI.

*Salbman besolde
hualle, id al
lang eller mindre.*

Aulder (deter den som er Odels-
baaren) eller den bedre er / som
finder hual is alne lang eller min-
dre / maa den beholde:

End

End halff mindre hual; maa beholde *halff mindre, behold*
 Huem som finder. *Inten af disse for sig selv* *hver som finder.*

Huem som saadan hual finder, Da skal *der skal* *der skal* *der skal*
 hand haffue Bidne ill / naar hand stier den *holder, skal.*

op; Delade iglensigge Ryggen Wadstild /

Hoffud oc Stieriz; oc maa da fore huallen

ill hullket Land hand vil / dog saa / at hand

icke gler nogen stade paa Uger eller Eng;

Gler hand der stade paa; bode staden efter

Ser Mends Domm / oc Landnam ill Jor

drotten. Men driffuer hual ind i Storde eller

flad Vand / som ingen stade land gleris; da

maa den Sagelos bortforis. Driffuer hual

ind paa nogen Mands Jord inden glerdis

eller uden; Da her Konningen halffparten

der aff / oc Jor drotten halffparten / foruden

findings-Speck / huad heller huallen er liden

eller stor. Driffuer hand ind i Storde / saa

den er lige nær baade Lande; Da beholde

begge Lande huallen. End bliffuer hand

staaendis paa nogen grund eller Holme;

Da beholder den huallen / som Landet ill

horer / oc stiftes som før er sagt.

Driffuer hual ind paa nogen Mands

grasmarck; Da er den aff hual / Jor

den

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

der skal *der skal* *der skal*

Lands-Eje-Balken.

Den tilhører / saa megst som paa hans Jord
ligger.

*Find mand hual
maa find.*

Hual maa huer Mand skude; Vden
den som driffuer Eildind vdi Eildfistind;
Huem som skuder dennem / bode Konning
gen Dte Dretuger & oc Tretten Marc
Solff.

*Find mand hual
or den bliffar rind
paa indet, eller liff
paa nogen Jord.*

Skuder Mand hual / oc hand skder
paa Vnbt; Da ejer hand den huad heller
den er stor eller liden: Men driffuer den paa
Land; Da beholde hand halffparten som
Skod / oc halffparten som Jorden ejer.

*Find mand hual
or en and find den.*

Skuder Mand hual met Pilsom merck
er / oc anden Mand finder den / Dsforer til
Lands; Da ejer hand halffparten som Skod /
om hand hafter Vidne til / oc anden halff-
part som fang / oc siden biergede.

*(In findings-
find mand hual ligger
ind 9 eller 10 alen
anden mands findstuen.)*

Find Mand hual i anden Mands Fi-
ststrand / der ligger er end 9 / eller 18 Alne;
Dabør den som finder / findings-Spect;
Da skiere sin merck der-paa / oc sige saa
Konningens Ombudsmand til / oc hafter
saa findings-Spect & der affto sagne paa
huer kant / fire-kant skaare.

*Find mand hual paa
Landet or far til
at blegget, eller ike.*

Find Mand hual paa Land / stor eller
liden /

heden/ saa den icke behoffuer at flyttis; Da
belegge den/ oc haffue for sin Vmag findings=
Speckten sagn och stek ant: Behoffuer hand
at flytten oc beleggen; Da haffue findings=
Speck to sagne fire-kant.

Drifuer hual ud/ oc ligger festet paa Drifuer hual ud, oc
Lande/ oc er Afsonder-brudet/ vere Vsaget: fester ligger i jern.
Saa is handtgen; Da haffue findings- sagn fand i jern.
Speck som tilforne: Er der intet aff festet paa ligger festet i jern.
Lande tigen/ da bode Konningen tre Marc
Solff/ fordt hand forbarede den icke vel.

Finder nogen hual paa Lande/ oc belega sin mand hual
ger icke/ men tilfiger den som Jorden til/ paa Lande, oc fester
hørde; Da haffue findings-Speck en halff
fagn.

Findings-Speck skal stieris fra Kngs hørder findings-
gen oc tilbage til vinden/ alt ind til Deen. speck stieris.

¶ Farer nogen Mand til hual om Natten/ Drifuer nogen af
oc stierer der-af/ som icke haffuer Part vdi; hual, som fand rti.
Bode Konningen Otte Druiger oc Tretten
Marc Solff/ oc de beholder hualen/ den
tilhører.

¶ Drifuer mand hual ind i landen mands Drifuer mand hual
huallegaard/ oc stengter for/ vden hans i anden huallegaard.
minde hualgaarden tilhører; Da beholder
hand

Lands-Leje-Balcken.

Hand hualten gaarden eyer / oc betale den som
indress effter Sex Mends the.

*Drifver sand den saa
en anden jor.*

Drifver nogen huald i Blig paa an-
den Mands Jord / som icke er hualgaard ;
Da beholder de den begge til halffnit.

*Finder mand hual paa
sæstet oc land i det
saa den ind.*

Finder Mand hual vde paa Haffst / oc
trost sig icke til at føre den til Lands ; Da
stiere der aff saa megli hand vil / dog saa at
hand icke stier der hul paa / oc lade den saa
drifve.

*Drifver hual ind i all-
mindring.*

Drifver hual ind i Almindring ; Da
eyer Konningen Halffparten / oc de Bønder
som eyer Almindringen met Konningen halff-
parten.

Om Sæle-Beide / oc Marsvilt / Cap. LXII.

*Finder mand anden
garn i sit sælvind.*

Finder Mand Garn i sit Sæle-
veide / oc Sælodt ; da beholde
saa de Sælen oc garnet / ind
til garnet løffis fra hannem met
Landnam.

*Sælen maa allesteds
findes ind paa
findes i det.*

Sæter Mand sit Erinde vd met Land /
met Skib eller Baad ; Da maa hand vel
stuide Sæle / huad heller de ligge paa Land
eller

Lands-Eje-Balcken.

eller i Søen/ vngagen Søel ligger paa de
Skier / som fredtusse ere; Da ejer hand
Søelen/som Skierekt tilhører.

Slægt Mand Søel met Splud/ oc find *Slægt mand sel, or
en and find den.*
der den anden Mand; Da beholde halff
parten som Skod/ oc sit Splud met/ oc halff
parten den som sandt.

Finder Mand Søele/ Marsfugl eller an *finder mand sel, oc
paa andens grund.*
dre Fiste / (uden Hual) paa anden Mands
Mars offuen Strandsbacken oc uden-giær-
dis / oc bærer den til den Jorden ejer; Da
haffue Fredt-Parten for sin Vmager: Men
finder hand inden-giærdis; Da haffue fier-
de Parten: Men fører hand bort/ Da føre
den tilbage til gien/ oc bøde Landnam.

Finder Mand Dyr paa Lande dødt; *find mand ind
ind paa Landet.*
Da ejer hand halffparten der finder/ oc
halffparten den Jorden tilhører/ Thvad
Dyr det er.

~~~~~

Tafflen til den siette Bog /
som kaldes Lands-Eje-

Balcken.

Om Tagemaal eller Gaardsefning /

Ji

Cap. I.

Om

- Om Abod at opholde / Cap. II.
- Om Husbygning der paalagdder / Cap. III.
- Om Jord der lejes/ oc icke holdis / Cap. IV.
- Om mand bygger iuende Mend en Jord / Cap. V.
- Om de Jorder Konningens Ombudsmand bygger / Cap. VI.
- Om Flytning / Fardag/ oc om Huse stiftte / Cap. VII.
- Om træs Jord / der Mægning/ oc om Winter Gæd / Cap. VIII.
- Huis aff Jorden maa afføris / oc om Husebrud / Cap. IX.
- Om mand besidder Btagen Jord / Cap. X.
- Om Korn oc Høe som selgis bort aff Jorden / Cap. XI.
- Om Leilending haffuer opressuit Gierdis gaarden / Cap. XII.
- Om stiftte imellem Leilending / Cap. XIII.
- At Odelsmand er næst at besidde / oc om Jdebrand / Cap. XIV.
- Om mand gjør anden Plougspilde om Baardagen / Cap. XV.
- Om mand høster Blowlig fra anden / Cap. XVI.
- Om Løwsefning eller fredliust Ejendom / Cap. XVII.
- Om Landnam eller Voldsbøder Konningen oc Almuen bør / Cap. XVIII.
- Om Landnam aff Fællis Ejendom / Cap. XIX.
- Om Eyendommmand bruger til Fællis / Cap. XX.
- Om Skib at opsette/ oc om Skibbrud / Cap. XXI.
- Om Auereck / Mand gjør hin anden paa Ejendommen/ der Løwsefning oc Steffnemaal / Cap. XXII.

Om de Egnis mit sette Steffne skal søgis /	Cap. xxiii.
Om Ombudsmand / huer bør at haffue /	Cap. xxiv.
Om Vaade Ild oc Arns Ild /	Cap. xxv.
Om mand brender Hus / eller nogen deel for no-	
gen aff Bræde /	Cap. xxvi.
Om giærde stifte / oc loulig giærder /	Cap. xxvii.
Om Grinde oc Gaarde at opholde / oc om Grands	
steffne /	Cap. xxviii.
Om Giærdis gaarde der ey haffuer søvrit /	
	Cap. xxix.
Om Duæg der skade giør / oc indsettis /	Cap. xxx.
Om Banefuld Duæg / oc Fœnit at vdløse /	
	Cap. xxxi.
Om lowlige Beye / oc Grindsieder /	Cap. xxxii.
Om Heste eller Hg der skader hin anden /	
	Cap. xxxiii.
Om Heste eller Hg der løß = ladis oc skade efter-	
kommer /	Cap. xxxiv.
Om Mand giør Færsølling paa anden Mandes Fœnit /	
eller maler hans Duæg /	Cap. xxxv.
Om Duæg der stange hin anden / oc Hunde der skade	
giør /	Cap. xxxvi.
Om Laan / oc om Mand tager andens Blaant /	
	Cap. xxxvii.
Om Sættersfærd / oc om Sommerbeed /	
	Cap. xxxviii.
Om Fællisbeed / oc græfhaug /	Cap. xxxix.
Om almindelige Beye / oc driffte Beye /	Cap. xl.
Om Beyebøder / med dis Laugsteffne / oc Broir at	
opholde /	Cap. xli.
	Om

U.B. 16.

Rispe-Balden.

gods; da er det fredløs gierning; Huem der-
ved befindis / som vil bliffue i Lande; føre
Bonden alt sit godstigen / som frøhannem
bleff taget / oc både Konningen Tilmarck
Solff / eller fare fredløs.

(4 Rec. p. 259/eqq.
Fr. Daardr. art. 30, 39, 40, 41.

Om Gield at verge for / oc Vid-
nissbyrd om Gield; Om Biebs
afvegele: Cap. III. Breyning.

Siger mand at luffen
balt gield til sin
fuldmægtig. Inf. 21.

^{om anden (siger at)}
Dessu Mand anden Gield /
Oc siger hand haffver betalt
anden Mand det paa hans
Begne / oc siger at hand det vil
behjse; Dassel hand naffn
giffue sine Vidne / sted oc stund hand betales
depaa: Ere de Vidne inden Julekis; Da
skulle de hestnis lowligen / deris Sand-
hed at vidne: Ere de uden Julekis; Da
hestne dem efter som Loven siger: Vidne da
To lowlige Vidne / at hand haffver betalt
hannem / eller hans fuldmægtige Bud / som
haffde Befalning at opbære samme gield;
Da vere quite for den fræffning; det heder
Betalings-Vidne / oc derimod maa ingen
Vidnissbyrd foris: Fjerde Mand vdi Slegt
eller

T.B. 9.

T.B. 4.

eller **Erogerstab** maa icke der= om vidnes
 vden hand dem lige nær beslegitt eller besvo-
 grt er. Rand nogen Vidnisbyrd icke self
 komme tilstede oc vidne; Da maa To myn-
 dige Mand bære deris Vidnisbyrd/ som haff-
 ver hørt dens Bektendelse der-om; Da er
 det lige saa full som den vaar self tilstede.

J.B. 4. O.B. 5.

M.B. 9.

Huem som vil Giæld affberge; Da skal
 hvergis en Eed for en Dre Solff; To Mends
 Eed for To Dre Solff; Tre Mends Eed
 for Tre Dre: Huor stor giældener/ da vers-
 gis en mige for end met Tre Mends Eed.
 Kjøbslaet nogen tilsammen/ oc den ene mis-
 regnis noget fra; da maa hand kreffue den
 anden til ret Regenskab/ oc skal betale han-
 nem huls misregnsli vaar.

vil mand affvare
 en gids. [v. 4]
 Ty. B. 16.

Misregning nu ry
 betaling.

Om Giæld lowlig at søge/ met des
Adfærd / Cap. III.

[4 Rec. f. 259.]

Nogen anden Vendinge skul-
 dig som Vidnebyrd/ eller hand
 self vedgaar; Da skal den giæl-
 den kreffue/ kreffue hannem
 som skyldig er/ met To Mends
 Vidne/ oc legge hannem halff Maanitzdag
 for

[Kjøbslaet oc resten
 for clarens furt
 under aar. 4 Rec. 130.]

Om skuld at drage
 for at forlygge
 or vilvundam.

[Rec. art. 54.]

Risbe-Bæken.

for at betale: Betaler hand icke inden den
(I.B. 10.) Rid; da maa hand seffne hannem til Ting;
De da skal Tingmænd legge hannem halff
(M.B. 18.) Maanedz Dag for at betale: Vorder det icke
betalt; Da skal næffnis hannem aff Tin-

(L.B. 16.) ge saa mange Mænd behoff giørlis / at fare
ell hans Huf / som gielden skyldig er / oc vdi
vurde hannem sin giæld aff hans gods / oc
fuld Ræffter Laugdomme.

*Baften sandt fort sit
gods; andt fort
eller Ridsfærd
cap. 54.]*

*Sættis deris Arffvinger i des
ris gods / oc svare til all den lowlig giæld som
er næffnis / oc huius anden brøde som findis: De
skal deris gods / som saa boret drage / vurde
els / oc quærfættis met Ombudsmandens
Bidstæb / fra det første hand tømde Lande.*

M.B. 1.

*Om nogen icke vil
færre end tre Vær-
ding;*

(L.B. 31.)
*Der om Kongens Lyn-
budsmand icke fær
mød.*

Sættis deris Arffvinger i des
ris gods / oc svare til all den lowlig giæld som
er næffnis / oc huius anden brøde som findis: De
skal deris gods / som saa boret drage / vurde
els / oc quærfættis met Ombudsmandens
Bidstæb / fra det første hand tømde Lande.

Hver Mand som næffnis / er pligtig
met at fare; Vil hand icke; Da bøde Køn-
ningen en halff Marc Gølf: Konningens
Ombudsmand eller hans Foged skal oc fare
met / oc tage Konningens Ræt / som er en halff
marc Gølf: Sættis hand icke met / da mister
Konningen sin Ræt: Gjør

Gjør den som skyldig er nogen Møde
stand og verger der-for / at icke maa vdvare
dets / og gjør nogen aff dem som vurdere
skal / stademet Od eller Ege; Da vrefred
løs; De de sig vergede / både icke derfor men
stander hand imod / og gjør dog ingen skade
både Konningen Otte Druger og Treiten
Marck Solff som gielden skyldig vaar; De
huer aff dem med hannem vaar / en Marck
Solff.

*Chor nogen modstand
mod Indboring.
G. Rec. art. 54.
A. B. 17.*

Om Skyld at betale ^{til en viss tid} og om W-
pluerlig Skjelds afregelse.
Cap. IV.

Aan/oc det som nogen er til-
domet / oc all den gjeld som Vids-
ne er til / eller nogen selff veda-
gaar / skal saa kreffts oc vda-
søgis / som nu er sagt.

(Inf. 19 or 27. J. B. 37.)

*Alle viderlig gjeld
Præstis som nu sagt er.
Sup. 3.*

All huijs Pendinge som til viffe tid vda-
loffst er / skal til den Dag / oc paa den sted
de vdlloffst er betaltis: Kommer hand icke
Pendingen skal annamme / eller hans fulda-
meceige / men den kommer som Pendinge
skal betale; Da skal hand Pendingen op-
ke

*J. B. 8.
Lofft til viss tid
skal guldig.
O. B. 8.
Kommer Creditor
eller fuldmægtig, icke
til tiden.
(O. B. 5.) Bår mand;
Arbejdet er fullt af hørte
sig til at betale med
sædvanlig or special
munt, da bdr den dat
affræ afstend or contract
at guld. (A Rec. p. 274.)*

(Inf. 18.) blude: Er ingen tilfæde den nem annamme
skal; Da glemme Pendingen til saa tinge
hand kommer dem haffue skal/ oc betale han-
nem da sine Pendinge.

Er ikke videt at en
guld, da skal den dog
affværges med fæ,
[som sagt er c. 2.]

Er nogen anden Pendinge/ skuldig/ som
hand icke haffuer vidne til; Da skal hand
fæffne hannem hlemme / oc kræffue hannem
sine Pendinge; Da skal hand enten betale
hannem/ eller verge sig derfor met Eed/ som
for er sagt: Vil hand icke fæffe hannem Eed;
da skal hand betale/ oc maa det vdsøge/ som
for er sagt.

Om dages or Ant-
for 3 Riart. 66.]

Uvirkelig med fæ-
mande- bøger at for-

komme, skal fæffne for
or bøger, da skal fæffne
for bøger, da skal fæffne
for bøger, da skal fæffne

at bøger til fæffne paa, &
Rec. p. 277.]

for bøger, da skal fæffne
for bøger, da skal fæffne
for bøger, da skal fæffne

Om fæffue Mand's gield/

Cap. V.

Er nogen fæffue Mand/ som
haffuer mist sit gods aff Ildes
brand/ til Gædes/ eller aff an-
den vaade/ nogen Mand gield
skuldig/ oc kræffvis derfor; da
skal hand met sin Eed forpligte sig at betale
samme Gield efter haanden/ naar Gud vil
giffue hannem Effe til; Da nyder hand
dag/ om hand icke tilfornæet fiend at om-
gaals met Eegn.

Om Opbinderen
kan maa giøre, or
dets Opbinder, & Rec.

f. 259, 260, etc. Om nogen vil
& Rec. p. 269. Ud i indværing maa
fæffne til fæffne, p. 270, 271.]

Men

Risbe-Balden.

Men kræffvis nogen gield / som icke slig til-
fald er paakommen; Da maa hand hæftis
oc føris til Ting/oc blude hans frender
hannem ill/ oc de ville lasse hannem / oc be-
tale hans gield: Vile de icke lasse hannem;
Da skal Tingmænd domme hannem til at
arbejde for samme gield / (om hand er Ar-
bejdsfor) indtil det bliffuer betalt: Eder
hand derfra / uden lofwlig Marsage; da hæft
ve Kæffning derfor efter Laugdomme.

Bliffuer nogen fattig Mand dræbt / som
er vdi stor Gield; Da skal den Bøder / som
dommis hans Arffvinge til at hæftue for
hannem / vendis til at betale hans gield med /
Efterdi hand skulde med sit Legem arbeide
for gielden / om hand hæftde less.

Om Gield som kræffvis efter
den Døde / Cap. VI.

Dem som Gield kræffuer efter
død Mand / hand skal hæftue
der Vidne ill; Thi ingen skal
Eed sverge for den Dødis giel-
ning.

Ke ij

Kræff

Risbe=Balcken.

eller or mistib.

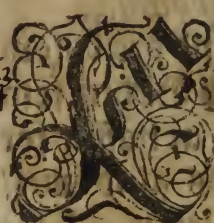
[A. Rec. 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000]

Ingen anstalt, for
gældens forbehold.
A. B. 12.

Kræfter Mand Gield effter den Dode/
et icke kand den bedste met lovlige Vidne/
(inf. 11.) Handkræfter/ Dødskræfter/ eller
riktig Regnskabs Bøger/ miste gielden.
Hver maa tilsløbe sig den Døds Arff/
førend hans vterlig Gield er betalt.

Om Søgningmaal/oc hjemsteff- ne/ Cap. VII.

Der maa al
nogen for gield, for
for sig selv, for
nogen som til sig
sinn.

Ommer nogen i nogen Fyl-
cke/ som mand vil for gield eller
anden. Sag søge/ som icke haff-
ver Arffvæger i det Fylcke/ oc
icke haffver vært der i Fylcket.

(Sup. 4.) Zule-Nag: Da skal hand spørgis om sit
J. B. 9. hjem: Næfner hand det; Da skal hand der
steffnis oc tiltalis: Icke skal hand næfne sit
hjem hos nogen. Herremand/ vden saa er
Vil hand icke sige huor hans hjem er; Da
skal det bevissis; Oc da maa hand steffnis
vdi hulleken Mands gaard hand vil/ der
Sag haffver offver hannem at søge; oc der
tiltalis.

Steffnis hand oc paa Torgle som de
liebtis.

Risbe-Balden.

Allets sammen/ Da er hand oc ret steffint.
[Saa skallese Karlsteffnis] der som deris
hlem er / eller des som deris Arffvinger boer
inden=Inletis/ som Bonde til den gaard hand
hoer: ~~Aderska huer Mands hlem~~ ^{eller oc sporge jar-}
hand det klender oc næffner det inden Sten ^{rem om sit hem;}
ding; Vden hand næffner det illen Herres ^{der skal det vare}
mands. Ingen skal giffue Sag paa andens ^{synen skal giffen sag}
gods. ^{paa andens gods}
^{#Aubung}

Om lowlig Søgning/ Steff:

neimaal/ oc Rierdholdz Om den Om bud
som er dragen ^{Land} ^{Am} ^{indis} ^{sigelse} ^{væge} ^{Low}
Cap. VII. or led: Om to mands Om bud.

Ngen maa anden steffne den i Ledingfærd ^{stefne}
Stund hand er i Vedslagsfærd/
Eller førend sem Nætter efter
hand er hlemkommen/ oc Skib
er opdragen.

Alle Sager skal vere steffint paa de 11
der som Anfred holdis efter Lowen.

Steffne maa Mand anden Mands
hlemsteffne som sin egen/ om hand er om bes
dit/ oc haffuer der Vidne til.

Huer Mand der frels oc fuldmægtig er/
skal self søge sine Sager inden=Lands: haff
ver. ^{Re III.}
^{for signe sine sager}
^{som far forstaud de mæst}
^{A.B. 21.}

Risbe=Balden.

[eller or land er mindre mand]

*Om i de Kongens
Ombudsmand. (4 R. 210)
Om Vagter og feldmar-
tigr. (4 R. 210)
Om Procuratorer p. 204*

der hand icke self forstand eller mact der-til/
Da skal Konningens Ombudsmand søge
hans Sag paa hans Vegne; De haffue for
sin Vmaghuis sæld der bødls efter Loven/
oc icke mere.

*Sær mand af Landet
sæter en feldmar-
tigr. aar. 204 feg.
P. 204 feg.*

Sarer nogen off Landet; Da skal hans
Ombudsmand som hand haffuer der-til be-
troet/ haffue hans gods i forsvær i tre Aar/
oc gøre oc handle Ræt for hannem:

*Siden maa drifving
en int. varn.*

Er hand lenger bortend tre Aar; Da
skal hans næste Arffving haffue hans
genmaal/ som icke vil vde hans gods. Naar
hand kommer i Landet igjen; Da vdelegge
desom Vidne vide hand optog.

Om Quindis Vagrmal.

Saa skal Mand søge Quindesom Karl:
Det er Quinde seft for at saa sit Berge/
maal huem hun vil; Dog at hun icke tager
den til Vergessomer Adelsmand/ eller Up.
permeere/ end den hun haffuer Sag imod:
Hand maa søge hendis Sag som sin egen /
Om hun haffuer ombedt hannem met Vid-
ne. Skal Karl næffnis til at gøre Lov oc
Ed met Karl! oc Quindfolck met Quin-
der; Vden Karleer icke saa mange met Kar-
lemend/ oc Rone met Rom.

*Karl/ var mand Karl/
oc quinder mand quinder/
en der er nok.*

Haffuer

Nu vil mand søge anden om noget maal, oc en anden havde gaaet for søge
ningen paa hende, da lade den først af der siden tilkom; thi at ikke søge
and lende tillige ansvare vilde, om det ikke er vrang ydning der hin
Kløbe-Balcken. medfar.

Aliter.

Haffver to Mendestele til nogen paa haffver to maad Vænge,
en anden Mands Vegne for en Sag; Da maad i sin sag.
skal hand svare den som først fik hans Ombud. (O.B. 12.)
bud: Thi icke tør mand svare to til en Sag.

III. Sampt Løf or Maard Kjøb, Lege, Løf or Maard Kjøb, (f. Rec. 1.2)
Om første Kjøb, Konningen ejer, Ombudsmand
Cap. IX. om noder nogen til at selge; eller forbynder nogen.

Konningen eller hans Ombudsmand alle var maad Kongen,
mand paa hans vegne/ ber at først Kjøb;
haffver første Kjøb paa alle de Va-
re som Indlendiste eller. Vdlen-
diste haffver at selge/ som Konningen behoff.
haffver/ for sig verd/ som en anden vil giffue
derfor: Dergisat Ombudsmanden eller hans
fogt icke købe sig vare sig self til beste/ el-
ler at selge til forprang; Men alle disse Kon-
ningen til beste. (f. Rec. 1.33, 34, 34.)
Løf oc Maard skal Ombudsmand sig, Løf or Maard Kjøb
be Konningen til beste; De giffue Bønderne
derfor saa meget de ere verd: Men Vstind/ Alfstind, el. til furm
Kestind/ Odestind/ Børnestind/ El-
lendshuder/ oc andre Vildbare mue Bø-
derne selge til hueni de vil Vforbudt. (3. 34. [f. Rec. 1.318, 319, 320, 341.]
Konningens Ombudsmand eller hans
fogt

320, 341.
Konningens Ombudsmand
maad i sin sag
at Kjøb til at selge sig
igian.

Bogit maa icke nøden nogen til at fløbe Elær-
 terse og selge sig igten; Men skal fløbe aff
 dem som haaffver at selge/ De giffve dem der-
 for? saa meget det er Verd/ og en anden vil
 giffve dem derfor: Noder Konningens Bo-
 git nogen til at selge sig sine Vare/ eller gior
 under forbud paa/ uden Konningens viltte;
 Da tiltalis derfor med Loven/ og straffis
 derfor/ som vedboer.
 Bior viit fogden maa lade arbeide for sig, for &

swijed: mijn teab op / van: Sclachter, als adende vroe maas

Alestedes som Mand kløbis ved
om Jorder/ eller Gaarde/ Hu
se/ Skib/ eller andre sig store
Ting; Da skal det skee med
Handtag/ og vende Mænds
Blone eller store; og skal kløbis aff rette Ejer
mand/ som Land. hlemble det hand felger: Al
le andre Kløb som selgis med Handtag/ og
Blone er til ¹³ skulle og holdis/ om der der sel
dis er hans ^(K. 2. 10. 1. 5. 17. B. 3. 2. B. 10.) ~~sel~~ og maa selst raade for sig
gods: Vder hogen ^(A. 8. 17. 7. 6. 4.) ~~sel~~ hlemmle
der selste Vare; Da blifver det Kløb maa
telos/

velos / oc den som fløbte / bør sin Værd (Inf: 13.)
 igien.

Selger Mand Guld eller brendt sølv / *Guld or sølv skal være*
 glort eller Vglore / oc selger det for Punt *punt*
 Guld eller Sølv; Da bør det at være Punt *(inf: 29.)*
 som det selgis for: *De* huius Sølv som her i
 Rigt forarbejdis / skal holde sin Prob efter *fuld prob efter Rigt,*
 Rigs-Daler; De skal stemplis med dens *stemplis aff den det*
 Stemp som det arbejder: Befindis no *forarbejdis*
 gen at stemple falsk Sølv; Da haffue for *forarbejdis*
 bruff saa meget aff sin Boeslaad til Konning *forarbejdis*
 geth / *for* hand haffuer falsk stemple / oc der-
 til Ditt Dringende Tretten Mark Sølv /
 oc giffue den sit Sølv igien hand arbejdis
 for / oc icke bruge Embedst der-efter: Men *Guld skal være infors*
 huius Guld som forarbejdis / skal være Vfor *falsk, or forarbejdis*
 falskt / oc leffværis lige som det er annam *lige got igien.*
 mt / være sig Vngerske Guld / Krone-Guld /
 eller Ring-Guld.

Selger Mand Honning vdi Tønder *De* eller and *eller* Kar / Malt eller Korn i Pun- *De*
 de / Mæl i Secke / Smør eller Salt i Løbe / *De*
 Løn eller Hør / eller anden deel i Knippe;
 Da skal det være lige got inden oc vden.
 Konningens Ombudsmand skal haffue *Ombudsmands for sig*
 El Opsium *at alle is Rigt givet.*

[Forsvarer har or
 Rigt haffue, end
 Guld, sølv, sand,
 vngerske, for (4 R.
 p. 152.]

Riøbe-Balcken.

*for falske gøgen sin
Vare, or følger den.*

*og lym sand, med vilfuld
følger Varen, som som
er sold.*

*Hængene faar
den anden
igen, sup. hie.*

*Daalndis, som nu sagt
blef, forfolde ind
alle slægt Varen.*

*Inden den skal hies
for paa, og det er
falsk eller nu
(Sup. 9, inf. hie.)*

*Er Riøbe sand-sold, or
er ikke vidur til.
(sup. hie.)*

Opsiummet / at hui Vare som indfarts vdi
Rigt / selgts Almuen for billig Riø. For-
salster nogen sin Vare / or selger dem siden ;
Da Vantue forbrugs godset til Konningen / or
bøde derat Konningen Dite Driuger oc
Tretten Marc Solff ; oven hand vil verge
sig self Solffte / at hand icke visse at der
vaar sand vdi / Men hafter hand self klobe
samme Vare / or visse at der vaar falsk
iblant / or vilde det icke afftage ; Da Vantue
forbrugs godset til Konningen / or bøde Fem
Marc Solff.

Sammeledis skal or holdis om Mand
selger Klæde / Lærstet / Badmel / som falsk er
vdi / eller andre falske Vare ; Damiße Va-
ren / or bøde derfor / som før er sagt ; vden
hand fører den tilsted som sig falsk gjorde ;
Da stande hand self derfor til Rette.

Det er falsk som stellige Mand kiender
falske vare : Ombudsmand maa icke kiende
de der-paa ; at icke skal meenis / at hand gjør
det aff Stærighed. Er Riøbe hand sold icke
er Vidne til ; Da sverge den som solde met
sin Eed / at hand solde det or da skal sig
Riøbe holdis.

Alle

Inf. 23.
Richter or fulgure mundi
and mystic and sea
portant.

Fugum man Diöce on
folgt per Landst.
K. B. 23. (3 Rec. art. 33,
34.
(4 Rec. p. 156.

inf. p. 2)

I gaffur maa inder
kist die allre selgib;
~~de gaffur~~ inder te
nider Post
Minn naar den
fold in Vind. Ma maa
gaid diebr Lading;
gaffur, inder for
Vind. privilegier
Vind. maa diebr Lading
naar Vind. p. 349
Dagter Comman
gaarlen i Vind.

Solgte bouduur
gaarduur i hijn.

garr

Kiøbe Salcken.

gaarde/ lønlig eller Åbenbare; Men skal sel-
ge paa Torsfute: Huem anderledis kieber
oc selger/ Da haaffue forbrist baade Varen
som soldis/ oc Verdenhmet til Konningens/
oc bøde Dtte Drutger oc Tretten Mark.

[Hergum: or Rand, kal for
til at nødtig Varn or
baad Varnen findit. 3
Recess, cap. 56.]
Møntom maa vi forar
tib:

Konningens Ombudsmand skal haaffue
tilsiun/ at Konningens Mønt icke foractis:
Men Møntenudi Norge & skal vere Jæffin
god ved Mønten i Danmark/ oc gaa for
fuld i all Kiøb oc Sal. Danst Mønt skal
vere genhar i Norge/ lige som Nørst

Or m mnd i Danmark
Norge.
for sal om mnd kon-
gns Mønt, for N.B.2.
foractur wgm dm.
4. p. 160. 2. p. 161.

Mønt. / Oc Nørst Mønt i Danmark/
lige som Danst Mønt: Huem som foracter
oc icke vil tage Konningens Mønt for sin
Vare/ huad heller det er Indlendiske eller
Vdlendiske; bøde for første sinde Dtte Dra-
tuger oc tretten Mark.

Slor hand det andet sinde; Vere freda-
løs/ Oc bøde Dtte Drutger oc Tretten
Mark.

Slor hand det tredie sinde; Da haaffue
forbrist list oc gods.

Indlendiske maa icke
løbe til at selge in-
den til forprang i
Norge.

Ingen vdlendisk Mand eller Glesiamaa
løbe Sparrer/ Bord/ Spirer/ eller andre
indlandste Vare til at vdselge til forprang i
Norge.
Ingen

Ingen Bonde eller Herrermand/ Eeg
eller Eerdmaa vdtage aff Kjøbmand Eild /
Klæde eller andet gods / oc siden selge det vdt
till for-prangt i Herrer / for Epicer / Bord / el
ler Jæmt: Huem der gjør / Kjøber eller selger /
vere sig. Indlendiske eller Vdlendiske; Da
skatthuer for sig bøde. Konningen Due Dr
tinger oc Treitten Marc / oc hafue forbrue
godset til Konningen. *Om Eild, fries til Eild
dant gult vdt de may Eild oc selg Ric: 32, 33;
Dre Eild: 11, 12, 13;
ginn eller vil selg
for billigt, man
fri faar for iginn
20.*

Billike Vdlandisk Kjøbmand som selger
till Kjøbsiederne / selgederis gods for
Verd som billigt er; Da skal det vere den
nem sejt fære / samme deris gods igien at
vdsæ.

Ingen Viesieller Vdlandisk / som selger
till Kjøbsiederne / maa kløbe noget Skacter
for eller Edende Varet at bortføre aff Land
dt / vdenhuis de kløbe Skelligen til deris
Kost; men de der bliffue oc ere vdt Landt
dog ingen: andensieds kløbe end paa Eord
vdt: Huem anderledis kløber eller selger; Da
hafue de begge forbrue Varen til Konnin
gen / oc bøde der til Due Dringer oc Treitten
Marc.

Huer Bonde maa kløbe i Haffner / huls
hand

El. 113.

Om Eild oc Eild
for Ric. art. 64.

budsmand Kasse der Raadtil/ naar deefla
 gisfor hannem; Da maa hand indfla
 gis for Eowen oc Laugmanden/ oc der gaa om
 huis Rætt er.

Skaldet de være endnuer seft for/ saa vi
de som icke er imod Klobsteds Privilegier /
at handle med Fremmede vdi Haffneerne;
Oven det forbludis med Konningens Brev

Puls Tommer, eller andte Borgerne,
ville kiobe met Bønderne Kalpe betale dem
for den Værd? dem bludis aff Fremmedes De
land Borgerne iske formeene? dem at kiobe
met fremmedes / uden behaaff der-paa Kon-
ningens Privilegie. Om Offen Proclamar id valde

[Om Landværdur / Om Gættir.]

Cap. XI. *Sin* *Pung* *Vinn* or *aung* *Vinn* *nin*, at *pola* he *jany*
p. 153. *Sin* *frumalis* *frist* *sin* *tay* *korngad*
p. 153, 154. *Kong* *li* *g* *han* *yis* *frist* *sin* *tay* *korngad* *157.*

1. f. 7. **M** alle de Forord Mand glø
vdi Qvinde-giffning / eller om
Mand fløber Jord eller gaar
de / oc om alle Kjøb / som gielder
Et Marek oc mere / skal begge

Portierne gløse Bress imellem dennem / *Sup. 10.*

Efter deris Kiege oc Forord; næstne deris Søn, Løben, gæst- or
 Bidne som hos vaare/ Sted oc Eld/ oc haaffue sant-broder Jørgen Edv.
 derfor at lade sig Lønning,
Ker. p. 130.

der-for Laugmandens / eller andre Stellige
Mends Indsegel / som viste aff deris Riob.

(sup. 6.)
Professum bær. Vidne i Ristum.
Haffve de ick Indsegel. Da giøre De
Storne Skriffter; oc bære de da Vidne om de
ris Riob / om ick Vidne er til. Ihuor den
Sag skal dommis/ enten for Laugmand el
ler andre tilbørlig Dommere.

**Om Vidnisbyrd huer ejer at
bære/ Cap. XIII.**

*Den som krasst til
vidne om en, maa
nødvendig sige, enten
sin sandhed i sagen,
J.B. 4.
Dommeren skal sige den
sag om en fulgt med
kraft. 3. Rev. art. 16.
eller om, intet at k.
der drøf.*

*J.B. 4.
vil fandt i k, da bær.*

*Skolebørn om en, skal
vidne bær.
J.B. 22.*

Dem som aff nogen bliffuer
illkræfft at vidne vdi nogen
Sag / De Dommeren legger
hannem Eed for / sin Sand
hed vdi den Sag at vidne; da
er hand plictig at vidne ved sin Eed/ alt huad
hannem der om bitterligt er / Eller oc sværg
at hand ved der intet aff: Vil hand ick Vid
ne bære/ naar hand aff Sagsøgeren illkræff
tis; Bøde Konningen Tre Marek Søff;
paa der ingsen skal miste sin Rætt.

Saa skal hand Vidne bære/ om hand er
illkræfft / At hand vil vidne efter sin Sam
bitighed / det Sandise hand haffver seet oc
hørt.

Riobe-Balken.

hørt: Etiden maa Laugmanden eller Doms-
mændene domme/ om dennem siunis hans
Vidne retke vere.

Om Mand selger et Riobvende

^{eller oc det mand icke ejer: Om mand icke}
Mend/ Cap. XII. ^{Cap. XII. Land saa det mand fupver Riobt.}
^{Om Riob med Fred hos mand}

Ale Riob som er soldt met Vidne ^{all rigtig Riob skal}
ne oc Hantag/ bør at holdis/ ^{Soldis.}
effter Lowen: Det Riob maa ^{Sup. 10, 11.]}
icke holdis/ naar mand selger ^{Enlygt mand om det}
en det som hand tilforne haffa ^{som mand hilsom far}
ver solden anden: Haffverden som sidst Riob ^{soldt om anden}
te/det i haffvendis Berge; Da maa hand ^{J. B. 5. (Inf. 20.)}
holde sig Dom for si Riob som Laugman-
den eller Sex Laugreitsmænd siger: Den

først Riobte beholder si Riob/ om hand kand
betvise for Dom/ at hand Riobte først; De det
er hannem forgieffs Riob/ der sidst Riobte:
Det skal hand lade Willige Mand vide. ^[Vide et p. seg.]

Det er oc forgieffs Riob/ at Riobe det den
icke tilhøret der soldt; Vden det skede met
hans vilte det tilhørde. ^{Sup. 10, 11.]}

Den som Riobte/ skal sage den som solde/
oc hente det aff hannem: Vil hand icke saa
hannem det i Hender; Da skal hand han-
nem

Mm

nem

*7. Datter sinis at kaldes forbi. Men, som det er, som
 bid, at var nærmest, om hand vil sig. Det om anden side sig
 i fra-gangen. Or om to haar p. 10, or om anden haar p. 10
 [Hafner fand ingen Vider,] *he or forhaand Rige-Balpen. Det for fand i det*
*for R. B. 10, p. 3.]**

nem hlemstefine/ oc nyde sine Vidne/ at hand
 (Sup. 10.) lod det effter vden Eoff/ oc krasstve hannem

*(Sagis det le m. ang,
 maet der or p. 10, p. 3.)*

sine Pendinge / oc legge hannem der Kan
 till: Selger hand den anden siden; Dabode
 Tre Marck Solff til Konningen: Fanger
 hand icke det samme hand klobie/ eller andet
 saagots Dabode tre Dre Solff for huer
 Marck som vaar klobifor: oc endog klobet
 er mindre Verd end en Marck; Da bode
 dog tre Dre Solff 3 oc vere der med for-
 ligte.

*Diobry nogen det fand
 vider om anden faser.
 Diobt kloben.*

*Diobry nogen man
 findes i man vider,
 vider.*

Den som klobet det som hand visse en
 anden haafde klobt tilfornes Bode Tre Dre
 Solff for huer Marcks klob til Konningen. 7
 Klobet nogen met Fredlofmand; Da
 horer det Konningen til hand klobie aff han-
 nem / oc bode tikmet Sex Dre Solff/ eller
 suerge met sin Eed selfaredie / at hand icke
 visse hand vaar fredlos.

Om Eje-Roe/ oc des Alabyrgd/

Cap. XIV.

*Lind kan furer vider
 man skal paa le
 vider for.*

Eier Mand Roe/ da skal hand
 stande til rette for den / om den
 bliffuer borte; vndtagen frigs-
 foie

Risbevalcken

folck tog den bort / eller den døde aff Lunge
 sot / eller Brædd / eller den døer aff Kalff /
 eller aff Alder / aff Fjorden / eller Blod
 sot / eller Storm blæs Træom paa den / oc
 slaer den ihjel.

Over den ellers for Fattighmands Da
 bøde den iglen efter Sex stellige Mends
 Dom paa Tre Aars tid: Den Kogler /
 skal have den fra Korfsmisse oc til om Vaar
 ren; Thi da skal Kogler vere hien / vden de
 hafter anden forsagd. Dag dem imellem
 sat / der hand leiede Koen.

Over Koen for hans forsømmelse der
 leiet; Da skal hand sette anden Koe idens
 sted iglen: Men leffer den / Da skal hand
 beholde sin egen alligevel den er verre end den
 for vaar: *Doz saa, at Im m mair for, næst cap. 5. 4. 7.*

Er kommen inde paa Koen / saa aten
 ten Halen er affsliden / eller Horn brøden;
 Da bøde den lyde. Vil hand icke have Koe
 lenger i Leie; Da skal hand søge den hien
 de ejer / om hand er inden Fjeld / oc til blude
 hannem sin Koe med Vidne: Er hand vden
 Fjeld / Da skal hand føre Koen hien / oc
 kalde der Mend til at lade besge / at den er hel
 Min tj bred

*Saa saadan, maade / om i næst
 folgender cap. 5. 2. 3.*

*Der lenger mair
 mair gælder liden for.*

*Der Im af Koen for,
 ut supra.*

*Læst Im, oc m vaar
 mair for, tagis dog
 iglen.*

*Er Koen mair liden
 liden paa Im, bød
 der for.*

*Om Fjarmanden icke
 vil tage til Im
 liden for iglen.*

Risbe-Baleten.

bred oc skader intet / oc sige den aff sin vold /
oc forbare Koen som siyegle Quæ / De be-
holde Nyttender aff for sit. Græf oc Vare-
test: Men er hand aff Land saren Koen aat-
te / oc haffuer hand nogen Ombudsmand /
Da skal hand hannem Koen tillbiude / om
hand er inden-tylckis / eller oc hans Arff-
vinge / om hand haffuer icke Ombudsmand /
Om hand vil icke beholde Koen den lejet
haffuer.

*Er sijn mand for-
til indt Koen sarn
Ombudsmand eller
Lofvinge.*

*O.B. 10.
K.B. 8.*

Om Foderfæ / oc des Nabyrgd ved
sin Haands Glerning.

Cap. XV.

*Er sijn mand sarn
til foder skal man
sarn til.*

*Er sijn mand sarn
sarn in til sarn sarn
sarn sarn sarn sarn
sarn sarn sarn sarn.*

Eger Mand andens Fættel For-
der; Da skal hand svare derattil /
som til sin egen Haands Gler-
ning.

Det er hans Haands Gler-
ning / om hand svæltet det / eller dræber det /
eller nogen den hand skal svare for: Det er
oc hans Haands Glerning / om Hurden
finder det icke ser det ee det: Eger oc om
Blorneslaer det / Blisue bidet / falder ned
for Blergom icke vaar Hurde met: End
falder

falder det ned aff Blerg / oc Hurdeshos /
oc lader det see samme Dag / førend hand
flaær Huden deraff; Da er det icke hans
Haands Gjerning.

Druckner det i Brønd / oc ingen voetter
det; doer det aff Sult / eller Quellis aff Kloff-
nen; Daer det hans Haands Gjerning:
Kommer Behet i Baandte / oc Kendstaf-
ver er for; da er det icke hans Haands gjer-
ning.

Føde skal hand Quægt indtil det kand
blierge sig vde paa Græs; oc da tilfige hanem
som det tilhører / oc bede hannem forbare sit
Quægt / oc lade hannem oc andre Mænd see
det / at det er Marchesøerz oc sige derhaa aff
sin forbaring.

Fager Mand Og paa Beed eller til
Foder / oc bider Ulfue det; Da er det hans
Haands gjerning / om andre Mænds Og
icke er udt Marken: Fager hand Nød paa
Foder; Da forbare det som siyegge. Icke
skal nogen/vare til / at Rigt faarlæke Røst
om hand ellers haffver Elur mer sit Dægt.

*Handen fænger Jern det
Pul færd, der færd,
det fra sig færd, or
Lærd.*

*Handen vilst sig som
mand færdet for færd,
næst paa bånd.*

*Handen forværd som
sit røst.
Om Handen faar ick
dælt, færdet mig til,
sa færdet mand færdet
til dem.*

Riobe-Balcken.

Om Quæg der selgis oc Lydehaff- vertoc om Skuldgang-Roe/

Cap. XVI.

*Prædica Rye færd
gib for færd i
gærd hilling.*

Daffuer Mand Qvæg Roe i sin
Steld / som skal gange for suld
Beroc Leje; da skal den icke ve-
re Eldre en otte Aar / oc icke Un-
gere end den haffuer faakt to Kalfve; Skal
den vere helbrede / oc heekE pennt / oc haffue
Kalf som Vinter effter Poullsmisse.

*Læ eller dy, som man
kier, oc angiver, oc
nimb nym Kuring.*

Kiøber Mand Dg eller aadit fæ aff no-
gen. Da er det hans forvaring det kiøbte /
naar hand haffuer det annammet.

*Intet Quæg folgis
med fordult Lyde.*

Alt huad Quæg mand selger anden / det
skal mand icke selge med nogen fordult Lyde.

*Quad fordult Lyde m
paa / høst eller dy,*

Det er fordult Lyde paa Hest eller Dg /
om det er Døff / Blind / Sprengt eller Van-
hale / Lobst eller Stædig: End paa andit
Tænt / om det dier sig self.

or paa andit fæ.

*Om det befindit
den første mand, da
gives kiøbmændet dy.*

Befinder hand det som kiøbte / den første
Maant; Da skal den det solde / beholde det
self; vden hand vil sværge / at hand viste icke
nogen lønlig Lyde der paa.

Om

Ris be=Valcken.

Om Mand siger nogen deel 29.
Vbeset ^{hans forvaring det er m.} Cap. XVII.

Nøder Mand aff anden nogen
ting Vbeset; Da vere det
hans forvaring som solde det/
indtill det kommer hannem til
Hender/ som købte det/ eller
den Mand som hand met Vidne haffuer bes
sat/ attage det; vden de haffuer andre for
ord de gpm for Vidnisbyrd.

Om Fællis gods/ der Skifte oc
Brug/ Cap. XVIII.

Nøder Mand eser tilhobe/ huad ^{Amptal} ^{Skifte} ^{vaa-}
heller det er Ager/ Eng/ Huß/ ^{Dr.} ^{son} ^{Skifte} ^{vil.}
eller andet/ som Skiftis land/
da skal den Skiftegraade/ som
Skifte vill/ som Forwen tilforne
siger om Dots Skifte. O.B. 3. L.B. 20.

Men eser nogen/ to eller fleke/ de ^(A.B. 18, 21.) ^{Man kunde alst. i den}
alst tilhobe/ som icke land Skiftis vden. ^{Skifte} ^{icke} ^{land}
de/ oc den ene vill bruge det/ oc den anden ^{Da skal den som vil}
ancker derpaa/ eller formaar icke at bruge ^{det forl. sig selv, br}
det. ^{forl. den anden}
Da blude hand dem forskil/ som met ^{sin indl.}
hans

Kiøbe-Balcken.

[Om Land at solg
Land; thi for inf. hie.]

(Sup. 4.)

[Sup. 13.] 10.

Er det Skib, og Land
vdi solg, da skal
der maa den anden
part for Lige.

F2 80. Art. 4, art. 61.

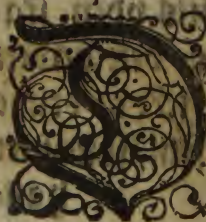
hannem ejer: Vil de ick kiøbe, da kaste Laad
om huem klobe skal, oc den Laaden tilfalder
beholde det & effter Sex stellige Mændsbur-
døring / eller selge det huem hand vil, for giff-
de de andre huer sin anpart aff det verd det
vurde is for: Vilde de ick veltage; Dabes
holde det i sin forvaring som sit eget gods /
indtil de kreffte det. Ingen maa selge anden
Mands ting isf anderledis & end som Loven
formelder.

Ejer Mand & Skib sammen / oc ingen aff
dem som ejer / formaar afkiøbe det aff anden /
oc andre vil en heller klobe det; Damaa den
bruge det som vil / oc betale dem anden Skibets
Leje / efftersom hand haffuer Part i Skibet;
Oetage dog der aff setis det hand haffuer
betosset paa den andens Anpart.

Om Laan at svare til /

Cap. XIX.

Laan skal summen
finst sin igrøn,
eller indsiges som
guds vittuelig gods.
Inf. 27. L. B. 37.
Sup. 4.

Den som laaner noget / hand skal
forbare det / oc sin deespeelt hlem
igien: vil hand ick sin det hlem
igien / Damaa det vdi setis
som vittuelig gods. Det

^{er alt} (Det kaldes bitterlig gods / som en haffuer viden paa / faaer ^{alt} det en yldommis / ^{or om} Laugmand ^{en} siger ^{noget} til at gifte an den Pending med lotolig Dom / ^{det er} alt bitterlig gods.)

Laaner Mand bort / eller selger det hand haffuer laant / ^{or mister} hand det; Da maa hand kræffe sit aff hullcken hand vil / enten aff den der soldit eller kiste det. De saaledis allesteds der som Mand selger ^{eller} bortlaaer ^{en} anden tilhør.

Om Mand setter anden noget

Pant / Cap. XX.

Etter Mand anden Pant for nogen deel; Da forbare hand Pant det tog; Haffuer de sett nogen visse dag at løse det igien; Da skal hand blude hannem eller hans Ombud det til samme dag / ^{or} haffuer de der to Vidne til: Løffer hand det ick da; Da gior hand hullcket hand vil / enten haffuer de det self effier Sex Mænds Burdeging / eller selge det en anden / ^{or} haffuer de aff sin giæld som Pantet tog / ^{or} Egermanden det

Men

som

(Hund viderlyg gald etc.)
Sup. 4.
at gielde anden
noget gods
da er det

Laaner eller følger mand
bort det med anden
fildommis.
(B. 37. F. O. B. 10.)
(A. B. 14.)
Sup. 10.

[Invald. det man an-
namt, or pantet gielde
for A. B. p. 27. etc.]
Om Lunderpant, art. 11.

Om forvarer Pant
som det kong.
(O. B. 8.)
Pant til en kiste
dags at løse.

Om Jordgods til
pant, or Jordgods
pantet tillig med
pantet fildommis
om hand vil ick tage
Indt. etc. for O. B. 8.

Om Pantet til det
Lan, at løse til Lande-
ting, (A. B. p. 130.)

RisbeBalsken.

Er ingen dy udfut.

som/loffuerger: Men icke maa hand det
til andre honger forpante/ end hand det selff
haffuer i Pant. Er der ingen forsagt Dag
satt; Da lade det inden 12/ Maaneder/ eller
fare der med som/for er sagt.

Offendit at pant
til en anden, saa
maa den dy
for det inden
12 Maaneder

den samme

Er Mand anden Pending stndig / oc
haffuer toget Pant for sine Pendinge/ huad
heller det er Jord eller andet; Da skal det
Pant vurd'is: Affhænde hand det Pant til
nogen anden; Da skal hand haffue Bidne
til sit Pant/ oc lade det at første 12/ Maane-
der/ oc hand er inden Gylt'is: Et hand icke
inden Gylt'is; da haffue det først inden første
12. Maaneder efter hand kommer i syfte; Da
den hand haffuer saadan forsald som Voven
siger. Bidne skal hand det til haffue/ at hand
er sand Eiermand til det Pant/ ellers maa
hand det aldrig eftersøge. Etter Mand
wende Mand at Pant; Da beholder den
Pant som først tog det; End den anden tog
for glets det sidst pant/ om det er betilligt.

O. B. 4. K. B.

Etter mand at pant
til en anden. (Cap. 13.)

[til nogen anden, som paa Pant for kjendom, da skal hand alle disse dage
fjeldst af Pantet, eller guld Mand sigelse, Om umyndige:]
[oc om Viden, fristet
dit oc Pantbrøst
formulder. (4 Rec. p. 274.)]

Om Løfte for glets huad Risb
Quinder maa gløre.

[Om Pant bog at fælde paa Garvidt,
oc Landbryg, (4 Rec. p. 276, 277.)]

Cap.

(Sup. 7.)
Lagort mums Kend m an
Ink for sin girls, la m
Dan m m m girls m m
In ifra.
Sup. 2.

A.B. 19, 21.

A. D. 4, 21.
 In unigly man
 lingen biß jöör.

2
 Der wagt sich
 In den naa raar
 In for.
 (unpainted)
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522

in the *Refolios* or *Refolios*, or *Refolios*
 Refolios, p. 293. ~~Refolios~~

Om Kongen og den
Lind Linné-folkt
for 12. Gaardstott
besønderlig cap. 29, 30,
31, 32, 33, 34.

157. 158. 159. 160.
 Duxton London on
 Lincolnsheare, or vil
 with gold. Int.
 [Quas on Parls or on
 Kings lvin; damp on
 forوردن. p. 187
 161.

sin Lejemaal/ men forbyr sin tienistedreng
Da skal hand kræffue hannem sin Løn & oc
Kost met to Vidne/ oc tilblude hannem sin
tieniste/ som de ere forligte om: Vil Bonden
icke/ Da bøde Konningen tre Dre Solff/
oc giffue den hand lejede sin Løn oc sin Kost-
verd/ saalenge hans Lejemaal er vde.

*vil Lønning for sin
solde Lønningmaal.*

*For ugar for funden
skal Lønning for sig
4 sec. 329. 330.
Darius for an gobboud
som noster forligte
for itelberlig og solde sin
miffolde.*

*Om Lønning for sin
Bort. 4 sec. 330. 331.
4 sec. 332. 333.
Lønning for sin
4 sec. 334. 335.
(3 R. 40.) 336.
F2 (Daandbr. 40. 31.)*

Vil Lønning-Hionicke holde sin Lejemaal;
damaa Bonden kræffue hannem sit Arbejde
oc tieniste/ oc blude hannem til at bliffue i
sin Kost/ oc haffue der to Vidne til: Vil hand
icke; Da bøde Konningen tre Dre Solff/
oc Bonden maa da vdsøge sliq Løn aff han-
nem som Bonden skulle giffue hannem men
Betalning for hans Kost sanger hand icke/
thi hand beholte det self.

Tager nogen anden Mands Tieniste-
Hion vletterlig i sin Tieniste; bøde Konning
en sem Marc Solff.

Tager nogen anden Mands Arbejd an/
oekand det icke fuldkomme; Da skal stellige
Vied demme/ haad hand skal haffue for det
Arbejd glortet.

*Alfons himist Lønning
sin, salf maand, oc
Lønning.*

Bliffuer tieniste-Dreng Stug/ oc ligg-
ger halff Maanen; Damieste icke aff sin Løn
derfor:

derfor: Men ligger hand lenger / Dastal
quittis aff hans Løn / oc betaltis hans sortæ-
ring efter Dannemends Sigelse / eller føre
hannem sine Arffvinge paa Hender.

Betider nogen sin Tienere eller anden *Entrom mand sin lin,*
Mand sit gods / Pendinge eller andre Vare / *norm gods,*
adforhandle sin Høfbond til gaffa oc besie /
inden-Lands eller vden-Lands / oc hand der *or fand fandelstrolig,*
met Viroltighandler / eller oc samme hans *eller ferdöjrer det,*
Høfbonds gods oc Pendinge Vnnytteligen *(sup. 5.)*
fordoner / eller optager gods oc Pendinge *eller fager op paa*
paa hans Høfbonds vegne / oc setter han *Høfbondens Højre*
nem i gield vden hans Befalning oc Villie / *norm lof.*
oc forder *Miner* det; Huem i slig Viroffab
befindis / straffis derfor som en Viro Ele-
nere; Met mindre hand land betale hans
Høfbond / hvis hand i saa maade haffuer
forkommet aff hans gods / eller hand land
sille hannem derfor nyactig Loffuen oc
Vissen tilpisse at betale.

Om Arbeidsmand vdi Herrittit *Løse Rayle*
Arbeidsmand paa Landet. 1716
Abster. Cap. XXII.
3 sec. art. 33, 34.
4 Rev. p. 156, Sup. 10.
Angen Bombyrtarl.
eller lof folst ma
loft om paa Landet
med gods;
Under Lønner eller Dreng / løse
Karle / oc Høfmand / oc Visse
Nitt / frem

uden Konningens Ombudsmands Samty-
cke; under Dne Dringers oc treuen Marcks
Brødt.

~~Icke~~ Skal heller Husemend maa sidde i
gaarde met Bønderne: men de som saa for-
muendis ere / at de kude besidde Gaarde /
skulle sticis til Ddegaarde at besidde / De
nyde derpaa billig frelse: Men de som icke
formuendis ere / skulle begiſte sig ill Kløb
stederne / eller iſtentiſt / eller andensieds huor
de sig nære kunde / oc icke sidde saahos Bø-
nderne atſorhugge Skowen til Vpſit / Kon-
ningen oc Jordegne til stor Skade oc offbreck.
Løber ſlige laſſe Goldt om i Landet; Da Skal
Konningens Ombudsmand tilholde dem
attage sig tiendiſt / eller straffe der=offuer
som det ~~er~~.

J. B. 7. M. B. 24.
Husemend skal maa
lære sig at gaarde,
(4 Rec. p. 358.)

eller gifte sig til
Kløbstederne, eller i
huse.

derfor som til.

4 Rec. p. 294.
Løber de om Landet.

M. B. 24

Huorledis holdis Skal met Fracte-

Skib ^{at de icke offuer for} Cap. XXIV.

 Fracter en Skipper sit Skib for
grebs ill nogen Klobmand / oc
Klobmanden vill imod Skipperens
Villie lade Skibet offuer sin rette Lade oc
Maade; Kommer Skibet offuer til nogen
Blycke;

F2 De Rott. art. 41.

Om Skibet offueres
af den det fracter,

oc koning indoffuer til
ulykke.

Our Shippermen full of
 London, at 8 1/2.
~~London, at 8 1/2.~~
 [For the same reason
 London is: 1/2. In the
 London and for and of F2
 1/2. 1/2. 1/2.]

Cap. XX. V Ingen maa forbiide
at følge, uden Kongens
befalning.

Pains man's of bnfley,
 allor inod forbid.
 [Ernest Del Hay (L. B. 14, 16)
 fuppl'g, & Kei. p. 214.]

(Looft nogom til Land,
for Gyn: Gornit, for
vaar arresteeret.)

Utrum Angulus intestinalis
mea inguis fluitat at
solum dicitur alter fortalis.

Kjøbevalcken.

Der Konningens besalning der paa: Huem
det gjør / både Dtte Dttuger oc Tretten
Marck / halffparten til Konningen / oc halff
parten til Laugrette.

Om Mand roer eller segler paa

anden? ^{Om Vrag.} Cap. XXVI.

^{NB paucis, pauli aliter.}

Dimmet ihende. Skib seglen
dis / oc kende icke vndvig huer
anden / men fange baade skas
de; Da skulle baade Skipper
ne met deris Gold sperge / at
det skee aff Braad / oc icke met Vilse; Oc da
gielde baade Skibene skaden halff om halff /
huad heller det skeer om Dagen eller om
Natten.

Ligger et Skib vdi Haffskeller paa Reed /
oc et andet kommer seglendis / oc lober det vdi
grund som ligger for Reet / eller gjør skade
vdi anden maade; Da skal den Skipper /
som skaden haffuer gjort / betale Skaden aff
sine egne Pendinge alisammen / saa lange
hans gods land tilreke; om det skeer for
hans forsømmelse / oc onde forsiun: Er hand
icke formuendis at betale; Da gielde Skibet
Do skaden /

*Skibet lo paa ick
vndvige for anden
oc farer borte paa.*

[Cortum, art. 55.]

*Lilik et skib i grund
som ligger for gader,*

[Cort. 56.]

ind om forsiun,

eller af Voldfag.

Bliuuer at skib driif
vandt, or giør an-
det skib;
[S. 57.]

eller fagm self eller
no skib.

Om noget skib, som
det andet paa driif,
væ, maa slipper
for eller anholde.
[S. 57.]

[Lidder nogen skib
paa anden skib,
som ligger forinden vider,
der H. V. art. 58.]
Vrag i almindelig,
når Kongen.
(4 Rec. p. 113.)

Staden; Dog icke Riobmands-gods sit det at
vndgælde: Men seer det aff Nedsag; Da
skal Staden bedris aff baade Skibene efter go-
de Mænds tænk/ som stællt land ver.

Bliuuer noget Skib løst / at Aker eller
Kabel brøster / enten vdi Storm eller anden
Vlycke / oc driifuer et andet Skib om borde
som fast ligger for sit Aker / oc saa baade
Skibe; Da skal den Stade besigtis aff
Sofarende Mænd / oc betalís efter deris
gode tænk oc forstand: Men fanger det Skib
allene Skade som driifuer paa det andet; Da
skal det Skib som ligger for Aker det icke vnd-
gælde vdi nogen maade.

Ligger Skib for Aker / oc bliuuer noget
andet Skib driifvendis aff Storm oc Væ-
detsvold / oc et eller flere som ligger vdi den
driifvendis Fareband / bliuuer var at Stade
er forvæntendis / oc nogen slipper Torv oc
Aker / paa det større Skade maa sofsomtis /
som det ene Skib kunde bekomme aff det an-
det; Da skal Torv oc Aker regnis / oc betalís
baade Skibene imellem halff om halff / efter
Sofarende Mænds Sigells.

Alt det Vrag som i Almindelig inddrif-
ter / det er Kongen.

Om Vrag, som L. B. 21. om det som findis i
Torv, som H. V. art. 49; om Vrag ved
fast land, som H. V. art. 73.]

Rigbe Dalken.

[3 Rec. 97. 73.] 6 R. 113.

Eder Mand langs Lande/ eller aff
Haffne/ oc vorder Skibuden; Da er
huer sit gods igien/ som hand klender/ oc
Land beghse sit at vere/ huls Jord der paa
drifver. All anden Strand-Brag horer
Konningent.

huer skibuden kal
siste sit Landdriften
gods igien.
Lundman, d. i. paa Varr
sam beghselij. (Bart. 72)
Kager nogen fra lan-
nen; for sigliges Lofte
som for sig-rop. 6
Recels, cap. 57.]

Om Forsang paa Laan; oc om

fuldrettis Skade/ oc afvinding, sampt
dets afvargelse.
Cap. XXVII.

Naner Mand anden sin Hest
eller Skib til sit behoff/ oc den
som laante hannem det/ tager
det fra hannem igien; Da bøde
hand for hand gjorde hannem
forsang paa sit Laan/en Marc Skiff:

Laaner man anden
hust eller skib, oc la-
ger det fra sin
igien for den forsang,
der ligger.]

Men beholder den som laante det/
ger end laant vaar; bøde til den hannem
laante en halff Marc Skiff/ for hand for-
holder hannem sit gods.

En
Infoldd man laan
Langer end laant var.
B. 37. Sup. 19.

Allesteds huor Mand gior anden Skade
paa nogli/ aff Affvinding oc Hæffen; Da skal
hand det gjorde/ bøde den Skade siel/ fuld Rætt
effter Sex Mænds Dom/ om betyngt er.

Der man anden
skad paa noget
af affvinding oc hæffen.
B. 26, 34, 35, d
alibi passim.

Det er fuldrettis Skade/ som Land vure
Do ii - dets

fuldrettis skade

Minder afhandlbod.

Vil man sige det
fra sig om sig i vid.
ur.
[Man i andrer sige
siger land mæd af
siger som, fir or
man mæd sige
lod for Mænd and.
J.B. 16.]

deris for en halff Marc Solff: End om
mindre er; Da gielde Affmindsbod til den
stade sikk / efter som dommis aff Sex Mænd:
Vil nogen dolge om ick er Vldne til; Da
særg Sex Mænds Eed sofsuldrettis stade /
oc tre Mænds Eed for Mindre stade: Vil
handlike saaledis vergesig; Da bøde som
for er sagt.

Om Daabel oc Beddemaal /
Cap. XXVIII.

Daabler mand om
pinger.

Man daabler oc kaster Tær-
ning om Pendinge; Da vere
de Pendinge paa Bordet skome
men eres forbrud til Konningens
oc huer dem bøde der-til Kon-
ningen en halff Marc Solff.

Vil der mand sammen.

End om Mand vedder sammen; da haff
de ingen dennem der-af / oc bøde ick imod
Konningen.

Om Begt oc Maalekar /
Cap. XXIX.

[4. Recept
p. 247, 222
[Guland, p. 247]
[Fonden. p. 233.]

Kal saa holdis offuer all Norgis
Rige som herkefter følger: At Eier
lands

Riobe=Valken.

landste Allen skal vere gengs; De der-mee
skal altingst maalis vdi althandling/ som
met Allen maalis skal.

Huis Korn/ vere sig Rug/ Blug/ Malt/ *Riobe=Valken*
Salt/ eller andre Iffg Vare/ som met Tøn-
der mdaals skal; Det skal maalis met saa-
dan en Tonde/ som nu vdi Riobenhaffn brug-
gis; De der-efter skal Skeppen rettis; Saa *6 fopper*
der ganger Sex struge Skepper i Tonden/ *or 12 Gittinger.*
oe tolf struge/ Settinger/ eller halff Skepper
i Tonden; De huor Mæle eller Gold brugis *Mæle eller Gold.*
da rettis de efter Tonden/ Dog at Tallet
er lige efter som vdi huer Bygdelaag sedvæn-
ligt haaffuer veret: De skal Konningens Om-
budsmænd/ som haaffuer Hoffvulæner her i *Lund form Riobe*
Norge/ tilflicke Borgemeister oc Raad vdi *Riobe=Valken*
huer Riobsted som i deris Læn liggendis ere /
enbrendt Tonde efter den maade/ som for-
skreffelt staar; huor-efter huer vdi sin sted
skal lade brende de Tonder/ som der vdi Byen
met maalis skal: Dølligese skal hand for-
sende enbrendt Tonde til huer Læn/ som vdi
hans Gebet ligger; At huer sig der-efter
land vide at rette: De skal holdis en svoren *En svoren Maaler*
Maaler vdi huer Riobsted/ som skal maale *for Riobe=Valken.*
Do. liij. alth

Item til Lænder [eller
Løgdræmmen]

En svoren Maaler
for Riobe=Valken.

Riobe-Balcken.

alt huls Ryg/ Bing/ Malt/ Salt oc alle
slig Vare/ som did indeller ydsoris met sam-
me brende Vhis Tonde; Oc skal hand haff-
ve for sin Vimag/ for huer SkibsVest/ eller
24/ Tonder/Dtte stilling Danste: Skal oc
icke maalis met andre Tonder/ enten vdi
Haffner/ aff Skibe eller nogen andersheds
offver alt Landt/ end met den Tonde/ som
aff Ombudshanden er vdsent/ eller vdi
Riobfiederne brender/ efter som forskreffet
staar.

Quad Vare som met Skaalpunt selgis
oc forhandls/ Vere sig Guld/ Sølf/ oc alt
andte/ det skal vengis met Løniste Vegt/
oc icke met nogen anden Vegt.

Vdi huer Løb Smør skal vere 31 Bish-
mer-Pund reent Smør/ foruden Løben.

Vdi huer Bishmerpund skal vere 24/
Marek/ som skal holde 121 skaalpund offver
alt Landt; Vndtagen i Bahus-Læn oc
Vigen/ Der skal Bishmer-Vegt bliffue
som den aff Arilds-tid vere haffuer.

Skipvund-Vegt skal holdis offver alt
Landt/ som aff Arilds-tid vere haffuer:
Bark/ vdi Bahus-Læn holdis saaledis:
i huer

*Løniste Vegt.
(sup. 10.)*

En Løb smør.

Et Bishmerpund.

*Et Skipvund,
Bahus-Læn.*

Ripbe-Dalcken.

huer Skippund skal være 20/ Lippund; Vdi
huert Lippund skal være 18/ Skaalpund; *(Et Lippund.)*
Bismerpund er effier Hallandske Vegt *[Hver saa et Skippund 360 Skaalpund som er 30 Bismerpund.]*
forredet/ end andensteds; De holder 16/
Skaalpund.

Vdi Agerhus-Een holdis saale 3 *aggersfund - len;*
dis effier Tonsbergs Vegt; Aet Skip-
pund er 20/ Lippund; Et Lippund er 18/
Skaalpund; Et Bismerpund 12/ Skaal-
pund.

Vdi Bergenhus-Een holdis saale 3 *aggersfund - len;*
ledis; Et Skippund er 8/ Boger; Vdi huer
Boge er 3/ Bismerpund; Vdi huer Bism-
pund er 12/ Skaalpund. De der effier vey-
gis anden Være/ saalt sincke Malt skal vey-
ge 8/ Boger/ si sincke Malt skal veyge 8/ Bo-
ger; En Tonde Malt foruden Træ skal veyge
fem Boger; De holdis saaudi Bergen /
for Contoreffs Sk. paa Bragge.

Men Landssolden i Aresbyske-Een/ *3 Aresbyske - len;*
skal veygis met den Vegt som aff Arilds-
ud sedvaanlig haffuer været/ som er met
Tonsbergs Vegt.

vdi

I Grundfjumb. lan;

¶ **Dei Trundhlems** Lænholdis saa:
Et Bismerpund er 24/ marc/ & er 12/ Skaal/
 pund; En Boger er 3/ Bismerpund/ oc Otte
 Boger er et Skippund; En Bett Miel er 6/
 Boger; En Spand Smør er 3/ Pund: Korn
 oc Malsmaalls i Tønder.

I Norlandsm.

I Norlanden holdis met Vegt oc
 Maale lige saa som i Trundhlem.

*Vægt oc maale paa
 Længtinget.*

Laugmanden skal hafve alle slags Vegt
 oc Maale/ vere sig Skippund/ Vegt/ Bismerp/
 Tønde/ Skeppe oc Alne paa Længtinget/
 naar Længtingholdis/ at huer som vil/ Land
 lignedsin Vegt oc Maale der-efter: Dis-Imel-
 lem skulde de leggis i forvaring i Konningens
 gaard/ vnder Laugmandens Laas oc derist
 som Konningens gaard besidde; oc der-efter
 skal huer mand rette sine Punder/ Vegt/ Bism-
 er/ Tønder/ Skepper oc Alne oc skal præst-
 vis met Rug oc Vand & oc skal huer Maale-
 far vere brendt met sig Brendet som Kon-
 ningens Ombudsmand vdsender: Skal oc
 huer Ombudsmand Længing huert Aar la-
 de stode alle Tønder/ Vegt oc Maale vdi sit
 Læn & Der som hand da befinder nogen som
 om

*[Om forvaring oc om
 anden Ombudsmands
 forvaring paa alt
 Indt. & Rec. p. 324.]*

*Insigtelse paa Vegt
 oc Maale først der.
 & Rec. p. 323.*

Riobe-Balden.

omgaals met falske Tønder / Skepper /
Vegt / Blymer / Alne / eller Maal; Da
straffis derfor effter Loven som vedhør.

Defall or Rongfold forbindele gandske or
allendel: (A. Rec. p. 309.)

Tafflen til den siyende Bog
som kaldis Riobe-
Balden.

Om Rongfold Tøds af alle
Lar for Døds, Tødsforvmin-
ger, etc.

Om Giftpild eller af tage for maa-
re ind maa forbringer Giftpild, (A
Cap I. Rec. p. 314.)

Om Mand tager fra anden wden Domm /
Om Gield at verge for / Vidnißbyrd om Gield /
Cap. II.

Om Gield lowlig at søge / med de afford /
Cap. III.

Om Skyld at betale / oc om Witterlig Gield /
Cap. IV.

Om Fattig Mandes Gield /
Cap. V.

Om Gield som kræffuis effter den Døde /
Cap. VI.

Om Sagninmaal / oc hiemstefne /
Cap. VII.

Om lowlig Søgning / Steffne maal oc Fierdhold /
Cap. VIII.

Om første Riøb Konningen ejer /
Cap. IX.

Om Riøb oc Skiffte der lowlig ere / oc om falsk
Riøb /
Cap. X.

Om Forord oc Dreffue at giøre /
Cap. XI.

Om Vidnißbyrd huer ejer at bære /
Cap. XII.

Om Mand selger it Riøb tuende Mend /
Cap. XIII.

Om Leje Roe oc deß Nabyrge /
Cap. XIV.

Pp

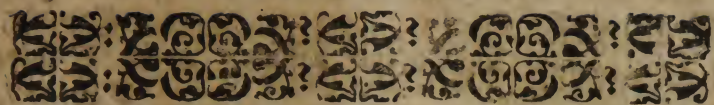
Om

Om Fodersæ oc des Aabyrgd' ved sin Haands giera
 ning / Cap. XV.
 Om Duceg der selgis oc lyde haffuer / oc om Skulds
 gang Roe / Cap. XVI.
 Om Mand kieber nogen Deel Vbeset /
 Cap. XVII.
 Om Fællig Gods / des Skiffte / oc brug /
 Cap. XVIII.
 Om Laan at suare til / Cap. XIX.
 Om Mand sætter anden nogit i Pant / Cap. XX.
 Om Løffe for gield / oc huad Riib Quinder maa
 giøre / Cap. XXI.
 Om Leje Folk oc tieniste Hion / Cap. XXII.
 Om Arbeids Mend vdi Herriette / Cap. XXIII.
 Huorledis holde skal mer Frætte Skib /
 Cap. XXIV.
 Om Mand far imod Forbud / Cap. XXV.
 Om Mand roer eller segler paa anden /
 Cap. XXVI.
 Om Forsang paa Laan / oc suldrettis Skade /
 Cap. XXVII.
 Om Dobbelt oc Beddemaal / Cap. XXVIII.
 Om Vegt oc Maaletar / Cap. XXIX.

Om atskillige Tyff-

verii/ oc des Straff/

Cap. I.

En som icke saa soer at hand
gider Arbejde for sit Brød /
Sial hand Mad at opholde
sic Liff met; da maahand icke
ressis for det Tysveri / uden
hand sial mere end hand Land æde til ic
Maalid.

*stiel den som er i
arbejde for, til at
maaltid, straffibid.*

Menslieden som Arbejds-soer er tilken
Dre Solff / oc er icke tilforne befunden met
Tysveri; Da maahand seris til Ting / oc
misie sin Hud / uden hand vill løsesig met
Tre Marc Solff til Konningen.

*(F2. Gaardbr. art. 13.)
stiel nu arbejdsfor
til en vør self;
[Om alle disse straffor
formildes, som
[ec. p. 25.]
[stiel fand mindre end en vør, som c. 11.]*

End sialhand anden gang til en Dre
Solff; Da løse sin Hud met Sex Marc
Solff til Konningen / eller misie sin Hud / oc
brendis paa hans Kind.

*anden gang saa man
gøt;*

Sialhand tredie sinde til en Dre Solff;
Da

Tredie gang.

Pp ij

Tyffue-Balcken.

Stiel fand offerr.

*(Fr. Dampf. 11.)
Stiel mand forst
gang til ma mark
solf.*

Stiel fand offerr.

*Stiel nun som al
længst er lig, til
en mark solf.*

Stiel fand offerr.

*[Hvad lounden faar
som frastalt blaf,
for c. 7.]*

Damlsie sin Hud / oc Konningen tager alt
hans gods: Men stiel hand offtere; misse
Liffet.

[Balt]

Stiel nogen til en Mark Solff / somtke
tilforn er funden med Tyffue; da skal hand
til Ting foris / oc losis med Dine Dretter
oc Tretten Mark til Konningen / eller fare
fredløs: Stiel hand siden offtere; damlsie
Liffet.

Stiel Tyffue gang til en Mark fuld
Verd; da hafter hand forbrukt alt sit gods
oc lide sig Straff Konningens Befalnings;
Mand hannem paalegger / oc beholde sit Liff:
Men stiel hand offtere; Da hafter hand
forglori Land oc Lofore / oc sit Liff til met.

Om Tyff vorder tagen / oc det

Meisærd

*Om Tyff gods; om Tyff
Cap. 11. Tyffelse bind
se Tyffelse: Tyff
Tyffelse domme.*

*Bindis Tyffum med
Raaftrum, antvor-
dis ombudsmanden.*

*M.B. 17,
(or 7.)*

Bindis nogen med sidalen faaste;
Da maa de bindis paa hans
Bag vdi det Solke hand er ta-
gen / oc foris bunden til Kon-
ningens Ombudsmand; hand
skal vere plettig at holde hannem / oc lade
fore

Tyffver-Balden.

fore till Ting oc fra/ oc skaffe Boddet till at
 reffse hannem; saa oc till alle Tyffue: Bon- *Bonden skal følge
 de Kræfterne.*
 derne ere plichtige at følge hannem till Reters
 stedt/ oc vere siden aff deris Aabyrd: Hver
 som icke vil følge med hannem; Bøde Kon-
 ningen en halff Marc Gelf.

Alt det gods som taget vorder hos Tyff- *(som ingen bød sin Kinde)
 den; Der beholder den hannem tager/ Om
 icke anden kunde sig det tilvinde: Men all *den sam lof: Men skal
 anden lof-er hz Røng.
 Bred Bonden skal fælle
 hz frafalet af, for c. 7.
 (M. 8. 17.)
 Tyffuen lof skal for-
 varit, oc ansvord
 Ambudsmanden.*
 anden hans Løfster hører Konningen till.*

Hvem som griber nogen Tyff/ hand skal
 forhøre hannem/ oc anhorde Ambuds-
 mand hannem bunden; oc haffue der Vidne
 till: Eder hand hannem for løf; bøde Kon- *Løf mand sam løf.
 ningen fire Marc: Eder Konningens Om-
 budsmand hannem løf; bøde lige-saa. Vil *Løf Ambudsmand
 sam løf.
 Tyffuen verge sig/ vere fredløs. Der skal *verger Tyffuen for sig,
 Tyff dømmis som hand sitæl/ Thvor hand *Tha man for brætt sam.
 vorder greben. *Tyf skal dømt den
 Q Rec. p. 344, 345. *find skal, oc icke den
 find gribes.******

Om Mand røffuer Tyff/ eller Bø-
 flegger fra nogen; oc om Mand flens
 der sit staalne gods i *tyffuen*

~~Hender~~ Hender/ foreenig med hannem/
 or do lyer Konningens Ret.

Pp liij

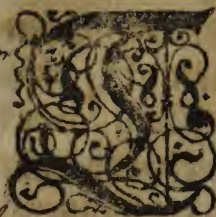
Cap.

Tyffue-Balden.

Cap. III.

Tager man hif allor
frødløst mand fra anden
mand mart. M.B. 7.

Tager nogen Tyff eller Fredløs
mand fra anden met Mact; da
bøde imod Konningen Landra
Uesag/ oc huer den met hannem
baar en Marc Solff:

Slipper my hif løst for
nogen i fordyndet,
L.B. 7.

Tager en Mand en Tyff/ oc hand slip
per los for hannem bøde icke for.

Erinder man sit hif
løst gods i anden hif,
oc siger sin hif
L.B. 7.

Kiender Mand sit gods/ som er hannem
Tyffaalit fra/ anden Mands vare/ oc ta
ger sit gods iglen/ oc siger dog huem hans
Tyff vaar/ oc følger icke Konningens Ræt/
oc haffverder Bidne til; Da er den som
kaastien sands hos skyldigt Sagen; Oc den
sine Kaaste tog iglen/ bøder der icke for: Men
følger hand Tyffen/ oc tager sine Kaaste
iglen/ bøde Konningen fire Marc Solff.

Tager mand hif sin, oc
følger dog hif sin.
Inf. 7.

Siger Konningens Udbuds
mand nogen at fæste
hif sit gods iglen, oc
fuldt hif sin.

Slæter Konningens Udbudsmand no
gen at haffve for en sig met Tyffen/ tagte
sine Kaaste iglen/ oc fordult Konningens
Ræt; Da verge sig self-tredie derfor/ eller
bøde fire Marc Solff til Konningens oc den
anden bliffue Tyff som en førne.

Om en færgemand for
en hif af en Bidne,
L.B. 43.]

Om Mand finder sit Staalne
gods hos anden/

Cap.

Inder Mand sit gods hannem er
saalt fra i anden Mands Bø-
re/ oc hand studer paa htemmel
derett/ oc siger sig aghaffue klobt
det; Da skal hand esse Borgen for hannem/
oc for det gods hand kiender; oc sette hannem
en vis Dag for at føre sin htemmel; Oc da
skal den som gods sit haffuer mist / føre sine
Vidnißbyrd/ at det er hans gods/ oc at hand
icke solde eller gaff det bort/ oc icke bad heller
nogen selge det: Oc da maah hand bekomme
sit gods iglen: Oc hand da gløre hullet
hand vil; Enten fare bort mei sit gods/ eller
forfare den andens htemmelsmand: Brøstter
hannem da htemmel; Da er hand Tyff derfor.

[Vide et cap. pred.]

Anden mand sit fra-
maal gods for nogen,
da er den pligtig til
at føre sin finnmæl,
Derfor mand sigter om
at lufte sit fra-maal
at, at hand udtør det,
derom for inf. 7.]
(U.B. 16.)
Oc vjrmmanden faar
dog sit borkiislig
gods iglen.

Anden mand
gods, som hand vjrm
at da er fra-maal
oc
oc 4 inf. 7.]

Om Mand kiender anden Tyff-
nit/ Cap. V.

Egger Mand anden Tyff- Sag
til; da maah hand raade/ huad
hand vil steffne hannem hiem-
me/ eller fare til Tings / oc liu-
se hans Tyffvert: Oc da skal
Tings

For sig sag for
for sig naa.

Lyffte-Dalcken.

Tingmændene legge hannem Keffne for til
første Ting/ om hand er inden Skyldis: Men
er hand vden Skyldis; Da Keffnis hand eff-
ter Loven for sig Sag til visse Dag: Kom-
mer hand dalcke; Da dommis hand skyldig
i Sagen! vden hand lader Sverige sit forfald:
Men kommer hand self; da blude Lov for
sig: Brøster hannem Lov; Da verefreds
læs / efter som for er sagt om Pendinge
Mange.

T.B. 9.

*Kommer fand ists sin
Anfuk m.*

*Kommer fand, ja luf,
væge sig ellers Kær
Kendte b.*

*Findeffir m. at Sverige,
for inf. 6. 1. Cap. 1.
maa for sig selfst, inf.
14.*

Om Randsaagen efter Staaen
gods/ Cap VI.

*At randsaagen raffer
for som maad for.*

Randen Rands gods borte
staalet/ oc hand kiender Spor
derfra; Da skal hand gange
til sine Grander / oc klage det
for dennem/ oc bede om hielp at
effterlede; De følgesaa Sporet til den
Rands gaard Sporet tilligger: De skulle
sidde vden gaarden/ De vise en Mand til
Husit / som skal sigderis Erinde/ oc begtere
at maa randsage: Vil hand det tilfiede; Da
skal hand gaa efter sine grander: De de an-
dre som begtere at randsage / skulle til gaar-
den

Tyffue-Balcken.

den gange i deris enisse Eklorter vtilbundt
Kandsagis da / ^{gode} finder icke Kaasten til ^{bindt Roften ind, sal}
hans; Da verge sig met sin Eed selsskiet / ^{indvinden sig selv}
om de giffve hannem Sage: Kand hand icke ^{første, anden, 4. og}
verge sig; Da bøde fire Marck Solff. ^{inf. 15.}

Om Mand finder sit Staalne

gods / ^{godt} icke følger Tyffuen; ^{Om mand sigter}
^{nogen at gaffve} Lap N. ^{oc fand recter det: Om 6. 1. iustenii:}
^{Om bondens} Act af tiuffuen boe.

Finder hand sit gods / somer bort ^{finder mand Roften}
staalt / ^{inden tyffuen.} oc finder icke Tyffuen
hos det; Da skal hand icke tage
det / for hand kalder sine Naeg
boer til / oc haffver dem der hos.

Slgter Ombudsmanden Bonden at Tyffue ^{tyffuer Ombudsmand}
den vaar hos Kaasten der hand deytog; Da ^{at mand får gaff tyffue}
skal hand føre sine Vidnißbyrd / at Tyffuen ^{om Indfø.}
vaar icke hos den tid hand tog sine Kaaste. ^{Sup. 3.}

Slater Mand anden at haffve saalt ^{Slater mand anden}
hans Gods eller .Pendinge som hannem ^{at gaffve}
vaar frastaalt / ^{frastaalt} oc siger hand Men derfor; ^{oc fund uotter det.}
Da verge sig derfor met Sex Wiends Eed: ^(A.B. 16. Sup. 4.)
skalder hand at Eowen; bøde Konninge si
re Marck / om hand vilse at det vaar staalt.

Slæter Barn eller Vmyndig; Da skal ^{Slæter barn eller}
bødis ^{vmyndig.}

hødts hans gierning; men Konningens sam-
ger der isse høder for.

Borden gave fullt for
 sit af Bygninge den,
 Sc.
 [Man or Jern Staal
 af Høi og Høi Jærte, en
 nær under Jærte
 Borden, Jern (B. 15.)

Huem som met Lyffuert vorder befunda-
den; da bør Bonden som misse sine Raaste/
at hafve fuld Verd for sit gods off den skul-
digis Boe/ saa oc for huis hand hafver ko-
sit paa at søge efter sit gods3 oc fuld Ræ-
ffter Lygdomme.

Dom. Hof. und nögler, (F. Rec.
p. 313.)

Om Mand tager Hoge eller
Balcke: Cap. VIII. Taget Jøe.

L. B. 49
Tager man fat nok
for sig som naar den
der i vrigt.
(L. B. 56)

A decorative initial letter 'S' in a medieval manuscript. The letter is rendered in a large, bold, black ink, with elaborate, swirling flourishes extending from its top and bottom. The background is a light, aged parchment color, and the overall style is characteristic of late Gothic or early Renaissance book illumination.

Ager Mand Falck eller Høg
bunden i sin Rede / oc følger det;
Da er hand Enff dersfor / om
hand liuser det som Falcken til.
hørde; Oc bøde Konningene fire

Marcf.

Stiel mand segat
for af sinne
for megat varj
farrende mand
maa seg, for inf:
127

4. **Ettaler Mand** slagte **Hoc** aff **ander**
Mands Eng; **Dær** hand **Tyff** derfor/ oc
høde **Romlingen** **fire** **Marck/** eller **verge** sig
derfor **met** **Sex** **Mends** **Eed.**

[Mum om facitq an'fals
Borffomest, for B. II.]

Om Mandſelger Konningens
Jord Bloffuind: Om mand
ſlitter Märkeſteen. Cap.

Enffue-Balden.

Cap. IX.

Elger nogen Konningens jord/
vden hans Loff; Daer hand
Enff derfor; Saa oc den som
kaber; vden hand verger sig
met Sex Mends Eed/ at hand
viste det icke.

(L. B. 6.)
Enlger nogen Konningens
jord vden luf.
(O. B. 12; K. B. 10.)

Tager Mand Marckesteen op aff Jorden/
oc setter andensieds neder/ oc fører den ind
paa hans Medeseris Jord; Da er hand
Enff derfor/ ochaffuer forbruß alt det hand
ejer till Konningen: Men tager hand Mar-
ckesteen op/ oc setter ingensieds; både Kon-
ningen Otte Drutiger oc Treien Marck.

Enfflytter mand mark
Indførn. E. 59.
(L. B. 38.)

Tager mand den bort.

Om Mand dier andens Fænit/ el-
ler stæl hans Fruct/

Cap. X.

Egger Mand sig vnder anden
Mands Quæg oc dier det/ oc
fanger nogen stæde der-offuer:
Da bødis hannem icke nogen
Rætt derfor.

Dir mand andens
quæg, oc fanger stæde
Indførn.
(L. B. 35.)

Ganger nogen i anden Mands Abild/
Hærd/ Kolhaffue eller løghaffue/ vdi hans
Rug;

Enfflytter mand i anden
mands fæst, eller
fæst
(L. B. 50.)

Tyffue-Balden.

Rugsæd / Erter eller Bønner / eller Ualden /
som met glæde er Indhegnit / oc glør han,
nem Stade; Da bøde Staden dobbilt / oc To
Dre Solff til Konningens; Tager hand til
Dris Verd eller mere; Da forfølgis hand
derfor / som for anden Tyffuers;

*Stiel mund Ingent
for m' oris vord
eller mætt. / c. 1.*

*Hafver fund intet
at b' d' m'.*

c. 1. Gløret nogen der / som icke haffuer at bøde
det; Da maa ^{hand} deris til Ting / oc straf-
fis derfor efter Læugdomme.

Om Mand stiel Katte / Hunde /

Kniffue eller Belte / oc alt som er
Cap. XI: mindre end en ^{h'nd} ~~h'nd~~

(Cap. 1.)

Sæl Mand Hunde / Katte / Kniff-
ue / eller Belte / oc alt som mindre
er end Dris Verd / oc bliffuer bes-
funden der met; da bøde Konnin-
gen To Dre Solff / oc den hand skal fra/en
Dre / oc bliffuer Mindre Mand.

Om Høe som tagis aff Vensfarende
Mand / Cap. XII.

*Der magt for m'
Vensfarende man
fagn.*

(Cap. 1.)

Vær Mand at Vænen met Heste /
oc slaar der Høehos / da maa hand
tage saa megle som hans Hestelænde
æde der / oc icke mere.

Om

Om Mand finder det som tabt er /

Cap. XIII.

Finder nogen noget gods / som an-
den haffver tabt; da skal hand liu-
se det op den samme Dag; ellers
vorder hand Tyff derfor / om hand liuser
det icke / om det er saa megit Verd / at det
kand klendis at vere Tyffsag: Naar hand saa
haffver oplust det / Da maa hand bruge
dett: Kommer Ejermanden oeklender det / oc
dett op sledt eller forargit; da bode der icke
for: Den som vedklender sig slig sunden gods /
skal bevise met to skellige Vidne / at det er
hans gods / oc icke klender sig Bret ved; Da
skal den som fant / lade det selge hannem.

O. B. 11. om Tyffsag
Sundt gods skal
oplyst eller vorder
Tyff derfor.

Viden maa det bringe.

Om nogen vorder
det, skal det bevise.

Om Tyfter-Eed /
Cap. XIV.

Efter Konningen nogen for
Lands-forræder (det er den som
forraader Land oc Folk fra sin
Herre oc Kening;) da skal hand
verge sig met Tyfter-Eed: Oc
saa skal vergis for alle Vbodemaal. Den
som

End skal sig lathet
End forvitt udgaa maa
Liggis G. L. 211, 212, 213
or med sinne for skal
M. B. 2. U. B. 18.
Landsforvædning oc
Vbodemaal vergis
med Tyfter-Eed.

Enffue-Balden.

*Inuoluntat Mand,
in mefins kal.
15. B. 8.
[Inuoluntat 10. B. 26.]
[Inuoluntat 10. B. 26.]*

som Eow skal giffue / skal næffnis Sex mend
paa huer side / saa gode som hand selffer / oc
nest hos hannem er boesiddendis / som den
Sag bitterligt er: Icke skal næffnis hans
Freder eller Svogre / eller hans Affvinds
Mend; Men suldmindige oc forstandige
Mend / som ick er besunden tilforne met
Brang Eed / eller falsk Vidne.

or indvalgt.

Stu aff den heim maa hand tage / oc vere
self den Ottende / oc fly sig self fire / der ick
er besunden met Meeneed: Hand skal sver
ge fuld Eed for sig / som sag er giffu; De
andre stulle sande hans Eed / met sig forord /
at de ick vide sandere for Gud / effter deris
Samvittighed / end de sverge.

Om Gætter-Eed /

Cap. XV.

*Inde siger ind for
for Eed af bierge.
K. B. 27.*

*[Inuoluntat til at af bierge
af vinds God, skal Gmænd
sæge for mig self mænde
Inuoluntat 10. B. 26.]*

Ale de Sager som skal bødís
otte Dreuger oc tretten marc
for / oc de Xj marc skal bødís
for / stulle affbiergis met Sex
Mends Eed: oc skal næffnis
Tre Mend paa huer side / som om Eylter
Eed sagd er: Tre der aff skal hand beholde / oc
self

Enffue Balcken.

felff vere den fierde/ oc to maa hand felff
fly sig.

Om Trittter=Ced /
Cap. XVI.

(U.B. 17) [Om by U.B. 13]

Melesem Marck Sager/ oc fire
Marcks Sager/ skulle vergis
met tre Mends Cedar to skal næff-
nis paa huer side/ orber=aff be-
holde hand to som siget er / oc selff vere
hand den tredie. *U.B. 27] Or forsla-
det de skal næffnis
or va'it naer det or
4 eller 5 mands sager.
falst det end af vergit
K.B. 27]*

En Marck Sager oc de sommindre
res/ skal vergis met tre Mends Cedar. De
skal næffnis en paa huer side der=aff beholde
den som er siget huttiken hand vil/ oc vere
selff den anden/ oc fly sig selffen tredie.

Disse Cedar skulle stande/ Indell Mand
skal haffue to Mends Cedar/ eller en Mands
Cedar: Thi en skal sverge for en Dre; Oc to
for to Dre/ som E. iwen siger. *Lo mandt eller een
mandt nod.
K.B. 2.*

Om Meen=Cedar *Om nogen ærte til selff sed, eller til af
Cap. XVII. by lade nogen lif.*

Nogen befindis at sverge
lange Cedar/ oc stemtever nogen
Meen=sverger/ Giffuer Pendinge/
eller. *Swargen/ nogen vrange
eller kænner nogen
anden drithil.*

eller truer nogen til Brang Eed med sig!

(Lader man sig lige til
at lader liden.) Gaa og om Mand lader sig lese at besta:

2) Keelers ca. 1770: Hierfür Rhod-Mentz. Entsch. der merckl. E.

om Meen/ eller lod sig leie til at bære Pøden

actz Bldnßbnd Vere-fredlos vdi Tre

Mar/ orijde bevelen traden Sag de affber
gede / met een Wonde Bedellen Alder

Ebi de glorde sig self Bannitser: Och hade till

Konningen, sijn Marec Solst: De huer den

und fagden omme som soer med hannem i bede Konningens en
marck Guld Om de der kom til sig.

dit / end hand soer Ket: Men wisse de heer: 3

Handsoer Brev, bøde fire Mark / saa vel

somhand: De brendis tilkomet i deris
 Andetmælt hos Dem.

1. *Vergele.*
 2. *Vergele.*
 3. *Vergele.*
 4. *Vergele.*
 5. *Vergele.*
 6. *Vergele.*
 7. *Vergele.*
 8. *Vergele.*
 9. *Vergele.*
 10. *Vergele.*
 11. *Vergele.*
 12. *Vergele.*
 13. *Vergele.*
 14. *Vergele.*
 15. *Vergele.*
 16. *Vergele.*
 17. *Vergele.*
 18. *Vergele.*
 19. *Vergele.*
 20. *Vergele.*
 21. *Vergele.*
 22. *Vergele.*
 23. *Vergele.*
 24. *Vergele.*
 25. *Vergele.*
 26. *Vergele.*
 27. *Vergele.*
 28. *Vergele.*
 29. *Vergele.*
 30. *Vergele.*
 31. *Vergele.*
 32. *Vergele.*
 33. *Vergele.*
 34. *Vergele.*
 35. *Vergele.*
 36. *Vergele.*
 37. *Vergele.*
 38. *Vergele.*
 39. *Vergele.*
 40. *Vergele.*
 41. *Vergele.*
 42. *Vergele.*
 43. *Vergele.*
 44. *Vergele.*
 45. *Vergele.*
 46. *Vergele.*
 47. *Vergele.*
 48. *Vergele.*
 49. *Vergele.*
 50. *Vergele.*
 51. *Vergele.*
 52. *Vergele.*
 53. *Vergele.*
 54. *Vergele.*
 55. *Vergele.*
 56. *Vergele.*
 57. *Vergele.*
 58. *Vergele.*
 59. *Vergele.*
 60. *Vergele.*
 61. *Vergele.*
 62. *Vergele.*
 63. *Vergele.*
 64. *Vergele.*
 65. *Vergele.*
 66. *Vergele.*
 67. *Vergele.*
 68. *Vergele.*
 69. *Vergele.*
 70. *Vergele.*
 71. *Vergele.*
 72. *Vergele.*
 73. *Vergele.*
 74. *Vergele.*
 75. *Vergele.*
 76. *Vergele.*
 77. *Vergele.*
 78. *Vergele.*
 79. *Vergele.*
 80. *Vergele.*
 81. *Vergele.*
 82. *Vergele.*
 83. *Vergele.*
 84. *Vergele.*
 85. *Vergele.*
 86. *Vergele.*
 87. *Vergele.*
 88. *Vergele.*
 89. *Vergele.*
 90. *Vergele.*
 91. *Vergele.*
 92. *Vergele.*
 93. *Vergele.*
 94. *Vergele.*
 95. *Vergele.*
 96. *Vergele.*
 97. *Vergele.*
 98. *Vergele.*
 99. *Vergele.*
 100. *Vergele.*

Ladiges munden
eller anden

f2 Chaambi arti 47

Chiriac Fri. Vilgier.

[Faint handwritten notes at the bottom of the page:]

1. Low (Maudsley) Low. Signs Just or Just.
 1. Low (Maudsley) Low. Signs Just or Just.

R. Grigoroff, Dardano, (D. Grigoroff, Dardano)

Markleiger Erbkäler. Extract aus George A. Jacob. Extract

31.: Im Inland
Im Ausland

^{or 1} ~~in~~ ^{North.} ~~Ming~~ ^{Star} ~~Rec'd~~ ^{Bur Bank.} ~~at~~ ^{Paid} ~~to~~ ^{of} ~~the~~ ^{at} ~~Bank~~ ^{of} ~~the~~ ^{at} ~~Bank~~ ^{of}

Tafflen til den ottende Bog /
som kaldes Tyffue-
Valten.

Om atskillige Tyffuer / oc der Straff /	Cap. I.
Om Tyff vorder tagen / oc der Wijsheit /	Cap. II.
Om Mand røffuer Tyff eller vdslegger fra nogen / oc om Mand finder sin staalne gods i andens Hender /	Cap. III.
Om Mand finder sine staalne gods hos anden /	Cap. IV.
Om Mand finder anden Tyffnit /	Cap. V.
Om Randsagen efter staalen gods /	Cap. VI.
Om Mand finder sit staalne gods / oc icke følger Tyffuen /	Cap. VII.
Om Mand tager Høje eller Faldet /	Cap. VIII.
Om mand selger Konningens Jord Bloffuind /	Cap. IX.
Om Mand dier andens Fœnit / eller siæl hans Bruct /	Cap. X.
Om Mand siæler Katte / Hunde / Kniffue eller Belte /	Cap. XI.
Om Høje som tagis aff Vensfarende Mand /	Cap. XII.
Om Mand finder det som tabt er /	Cap. XIII.
Om Tyfter Eed /	Cap. XIV.
Om Sætter Eed /	Cap. XV.
Om Tymitter Eed /	Cap. XVI.
Om Keen Eeder /	Cap. XVII.

Xr

Registrat

Register /
Vdt huilckit effierstreffne Bogstassue
findis/ skal saa læsis z:

Tingf. B:		Tingfare = Balcken.
V. B:		Vdsfare = Balcken.
M. B:		Mandhelge = Balcken.
A. B:	bemæder	Arff = Balcken.
O. B:		Odels = Balcken.
L. B:		Lands = Leje = Balcken.
K. B:		Rigbe = Balcken.
Tyff. B:		Tyff = Balcken.

Nabods

Abodsfald skal stiftes imellem ejere/ L: B: Cap. 3.

Aae eller Elff om løber paa Alminding Beye/ L: Cap. 41.

Aae om bryder vd paa andens Jord/ L: B: Cap. 44.

Adelens Sold som hæfter P. f/ skal hæfte Etindsferd/ *lær or Lærskindis for*
V: B: Cap. 15. *helt i d. A.*

Adelsmand paa huor mange Personer maa giffue P. f/

V: B: Cap. 15.

Almind Adelsmands Barn aflie mee Vrei Quinde/ huad den arffue
god maa maa/ A: B: Cap. 7. 1. Arff. *lær fagor. M. B. 21.*

lær Affindig Mand maa binde huem vil/ M: B: Cap. 3.

and maa Affindig Mand skal frender foruare/ M B: Cap. 8.

and f. f. Affuel om holdis i tuende Stibred/ V: B: Cap. 7.

14. Affuindsbod for fuld: ertis Stads skal dommis aff Ser

Almind Alfare Byn om løber igiennem Mandes gierde/ L: B: Cap. 28.

Alminding Beye huor vere skal/ L: B: Cap. 40.

Alminding Beye huor brede vere skal/ ibid.

Alminding Beye om nogen formenis/ ibid.

Alminding Beye huilcke tallis/ L: B: Cap. 42.

Alminding Beye om løber offuer Elff/ L: B: Cap. 43.

Alminding huor vere skal/ L: B: Cap. 58.

Alminding maa Konningen bygge/ L: B: Cap. 59.

Alminding om den saais/ ibid.

Anfred naar holdis maa ingen stæffis/ K: B: Cap. 3.

Almuen skal sone Strisfueren/ Tinf: B: Cap. 4.

Arff huorledis stiftis skal imellem Børn/ oc deris Fader eller

Moder/ A: B: Cap. 3.

Arffuinge om de mistencker arfceret stiftes/ ibid.

Arff efter Brodrung Børn/ A: B: Cap. 7. 8. Arff.

Arff tagis for i Mandleggen end i Quindeleggen/ ibid.

Arff naar salder vnder Konningen/ A: B: Cap. 7. 11. Arff.

Arff maa ingen tage for hind anden/ ibid.

Arff om tagis aff den iceret Arffuinger/ ibid.

Arff efter den som falde i strid/ A: B: Cap. 10.

Ar ij

Arff

Arff skal fornæmte til Arffvingerne kommer/ A. B. Cap. 21.

Arff efter Bødensing huorlengre staa skal/ ibid.

Arff maa ingen gifue fra anden/ A. B. Cap. 12.

Arffvinger bliffuer quit for giæld at betale/ om boeh icke til-
recker/ oc de lomlig tilfiger gi. lderne/ ibid.

Arff skal sogis som den falder/ A. B. Cap. 16. ibidem Cap. 19.

Arff om Bøvelig besiddis/ A. B. Cap. 17.

Arff om verdis met Od eller Eg/ ibid.

Arffvinger om icke vil foruue til skifte/ A. B. Cap. 18.

O. B. Cap. 3.

Arff skal sogis inden 10. Aar/ A. B. Cap. 18.

Arff skal ny na haafue Vidne til/ A. B. Cap. 19.

Arff maa icke skiftes vden met Arffvingernes loff/ ibid.

Arffgiend maa ingen gifue/ A. B. Cap. 25.

Arffvinge vdenlands huorledis skiftis skal/ O. B. Cap. 3.

Arff om icke paa talis inden 3. Aar/ ibid.

Arffvinger maa skiftis til Hoffuitballie/ ibid.

Arffvinger skal annamme deris gods/ som lenger er vden
Tands end 3. Aar/ K. B. Cap. 8.

Arbedsfor Mand om stiel til Dre Solst/ Tyff. B. Cap. 1.

Auerde eller Diefar om bore stielis/ L. B. Cap. 46.

Auerde som giøris paa Jord/ skal vurderis/ L. B. Cap. 18.

Auerde som giøris paa Agger eller Eng/ maa lovfestis
L. B. Cap. 22.

Auerde skal Sey Mend dømme om/ ibid.

B.

Baadsmand maa icke bruge Ridsmandskab/ K. B. Cap. 23.

Baadsmand om farer aff Beflag/ K. B. Cap. 25.

Balcebrud huad fallis/ L. B. Cap. 12. 32.

Banemand huem vere skal/ M. B. Cap. 9.

Banemand bliffuer den gierningen fiendis/ ibid.

Baneraad huem anden tilgaader/ ibid.

Barnebarn tager arff efter Oldesader oc Oldemoder/ A. B.
Cap. 7. 1. Arff.

Barnebarn ene i sin green/ tager saa meg i arff som man-
ge i anden green/ ibid.

Barn

*Arff om nogen
icke komer til. A. B. 18.
om nogen icke vil
foruue til. ibid.*

*Arff om nogen
icke vil foruue til.
tagen lige ind i
sinne. A. B. 1.*

Wærn a flitt og Bæd tager arff om der bliffuer leffuende
fod oc 2 guld b. d.

Wærn fod før end Fader oc Moder kom i Ectestab at ffuer /
ibidem.

Wærn som icke haaffuer forlagde Dre Rats frender føde / A: B:
Cap. 14.

Wærn om skal / Tyff B: Cap 7.

Beligget Mand andens Quistue / M: B: Cap 22. *Indimulst, or Vidnibjrd. T. B. 4.*

Derp her nogen sig at haaffue beligget Quinder / M: B: Cap 23. *Beligget nogen M. eller quinde. M. B. 25.*

Detalnings Vidne maa ingen Vidne imod fører / K: B: *Indlag om fæst M. B. 24. om fæst.*
Cap. 2. *mand fæst om fæst eller fæst.*

Wider Mand anden M: B: Cap. 14. *Ringt god, som ingen or fæst, faar Rongin.*

Wider Mand Sagstemand / M: B: Cap. 17. *L. B. 21.*

Widerne oc Bliffe maa huer mand fæ / L: B: Cap. 18. *B: Indimulst Rongin. K. B. 23.*

Widerpund i Norge er 24. Marcker / K: B: Cap 29.

Widerpund i Daghvæner 26. Skatlepund / ibid. *Wider vid e ch pag. seq.*

Wider om icke vbleggis inder forlagde ider / Tingf. B: *Wider som Rongin om Rongin.*
Cap. 6. *Wider, eller fæst med Rongin.*

Wider oc Wunders Ed de skulle færgen Ronginen /
Tingf. B: Cap. 11. *Wider om icke fæst paa Rongin.*

Wider skal lene Styrmand / V: B: Cap 8. *Wider indlagit T. B. 5. om mand.*

Widerne skal giffue fæstallie til Etibs behoff / V: B: Cap 9. *Wider, fæst or fæst.*

Widerne skal forskaffe lod oc frud til Etibs behoff / V: B: *mand fæstallie om fæst.*
Cap. 10. *Wider til fæstallie, mand fæst.*

Wider skal tisse bæl af fæste Etib paa / V: B: Cap. 14. *Wider, fæst or fæst.*

Wider ere pletlig at giøre Etindsferd / V: B: Cap. 15. *Wider, fæst or fæst.*

Wider huad de i Etindsferd vdgjøre skal / ibid. *Wider, fæst or fæst.*

Wider skal ingen fære som icke haaffuer Pas / ibid. *Wider, fæst or fæst.*

Wonde maa tage siget s fra Røffuere / V: B: Cap. 16. *Wider, fæst or fæst.*

Wonde maa kalde hie p arfoge efter Røffuere / ibid. *Wider, fæst or fæst.*

Wonde som sagde Røffuere at haaffue verichleme til si-
om hand lyffuer / ibid. *Wider, fæst or fæst.*

Wonde om dølger fæst los Mand / M: B: Cap. 6.

Wonder skal vaage offuer fanger / M: B: Cap. 7.

Wonde om icke vil vaage offuer fanger / ibid.

Ar. iij.

Wærn

Wønder skal bømme Mandrabere/ M: B: Cap. 17.

Wonde bør først bødde/ M: B: Cap. 18.

Wonde om mister Bødde/ ibid.

*Bømme til
pag. 17.*

Wødder for Quinders beliggelse/ huor megis giffuis skal /
M: B: Cap. 25.

Wødder for Quinders beliggelse/ huem tage skal/ ibid.

Wødder som giffuis for gieldskyldig Mand/ som dræbter/
skal vendis til at betale hans Gield met/ K: B:
Cap. 5.

Wonde kand icke forgiøre sin Hustruis Pendinge/ A: B:
Cap. 3.

Wonde oc Hustrue yngre end 20. Aar/ ere deris Egne / oc
andre deris Berge/ A: B: Cap. 2.

Wonde maa icke afhende tone Jord/ uden hendis Vilie /
O: B: Cap. 8.

Wonde beholder den gaard hand fests hans Liffs tid/ L: B:
Cap. 1.

Wonde skal giffue tredie Aars tage/ ibid.

Wonden skal giffue Fogden en Daler/ naar hand først fester
sin gaard/ ibid.

Wonde skal icke giffue Fogde Pending huer tredie Aar/
ib: dem.

Wonde skal quieris sørend det Aar Fogden giester hos
hannem/ ibid.

Wonde om farer aff Jord for Jul/ L: B: Cap. 6.

Wonde om hand icke vil fare aff den Jord hand met Bminde
besidder/ L: B: Cap. 10.

Wonde om suelter indnamit Quæg/ L: B: Cap. 31.

Wønder skal fare met oc ydrage Quæg/ ibid.

Wønder ere plictig at serdiggiøre Beye/ L: F: Cap. 41.

Wønder skal besticke Nærsted til Budsticken / L: B:
Cap. 52.

Wønder som Budsticken tilkommer/ skal søge Ting/ L: B:
Cap. 54.

Wonde maa stude paa sin Odels Jord to Diur om Aar/ L: B: Cap. 57.

Won-

Wondens Hus om nogen opbryder / K: B: Cap. 1.

Wonde om icke vil mersfare at yduordere giæld / K: B: Cap. 2.

Wonder maa icke selge Fæ eller Fecallieydi Herrit eller paa
Strande / K: B: Cap. 10.

Wonde maa icke ydtage gods haff Riobmend / oc selge til
forprang / ibid.

Wondemaa tiebe i Haffner huis hand behoffuer til sit Hu-
fs behoff / ibid.

Wonde om icke vil holde sin Lejemaal met tierst Hion /
K: B: Cap. 22.

Wunder ere plictig at følge Tyff til Kettersted / Tyff: B:
Cap. 2.

Wonde bør at haffue sine laaste iagen / oc sin omkost aff tyff-
uens Doe / Tyff: B: Cap. 7.

Wernes Pendinge skal neste Arffvinge foruare / A: B:
Cap. 14.

Wernes Pendinge maa icke feris aff Herrit / ibid.
Wostaff som icke er styff til Ketsmissi / horer Jofffrotten til /
L: B: Cap. 9.

Wesse skal ligge hos huer Woffte / V: B: Cap. 10.

Wessehuem bekoffte skal / ibid.

Wougrid paa alminding Wene huorledis ridis skal / L: B:
Cap. 42.

Wrand huor vergis skal / L: B: Cap. 26.

Wressue skal gieris om Forord i giftermaals handel / oc om
store sigb / K: B: Cap. 11.

Wrendefana huorledis stassig skal / L: B: Cap. 14.

Wrender Mand andens Hus met Wille eller wulle / L: B:
Cap. 26.

Wrender Mand Gierder eller Lid i Gilt fiftit / L: B: Cap. 45.

Wroder tager 2. lodder / oc Exster tredie lod. A: B: Cap. 7.
1. Arff.

Wroder wiaer til Hoffuichollie. ibid.

Wroder arffuer Wroder / A: B: Cap. 7. 2. Arff.

Wrodre Sonner huorde tager Arff sammen / A: B: Cap. 7.
5. Arff.

*Herr som maffat for
mands blaf fast, gaar lig
i arff med de andres. B. 7.
p. 6.*

*Wrand huor vergis skal / L: B: Cap. 26.
Wrendefana huorledis stassig skal / L: B: Cap. 14.
Wrender Mand andens Hus met Wille eller wulle / L: B: Cap. 26.
Wrender Mand Gierder eller Lid i Gilt fiftit / L: B: Cap. 45.
Wroder tager 2. lodder / oc Exster tredie lod. A: B: Cap. 7.
1. Arff.*

*Wrender Mand Gierder eller Lid i Gilt fiftit / L: B: Cap. 45.
Wroder tager 2. lodder / oc Exster tredie lod. A: B: Cap. 7.
1. Arff.*

Brødre Datter tager arff/ om Brødre sønner icke ere til/
ibidem.

Brødre Sønnner tager arff effter huer andre/ A: B: Cap.
7. 10 Arff.

Brødre Datter tager Arff effter huer andre/ om Brødre
Sønner icke er til/ ibid.

Brodrung barns arff/ A: B: Cap 7. 11. Arff.

Broder maa Broder i Edele/ A: B: Cap. 8.

Brøllup huor lunge maa gisris/ A: B: Cap. 24.

Brøder mand giærder/ L: B: Cap. 32.

*Brøder om mand brøder paa
almindelig Vrij. L: B. 40.*

Budbyrd naar skal bæris aff Dde gaarde/ L: B: Cap. 51.

*Brøder om mand brøder paa
da aller elf. L: B. 41.*

Bud huem bære skal/ L: B: Cap 52, 53, 54.

Budbyrd skal bæris aff Dde gaarde/ som Huse ere paa/
L: B: Cap 53.

Budfald huor meget er/ L: B: Cap. 52.

Budfald huor bødis skal/ ibid.

Budsticke skal opstieris/ naar Dyrer begyndis/ V: B: Cap. 3.

Budsticke huor mange opstieris skal/ ibid.

Budsticke huad beryder/ ibid.

Budsticke om for sømmis/ ibid.

Budsticke huem ansvordis/ eller huor settis skal/ L: B:
Cap. 52.

*Brøder om mand brøder paa
mit fullis gaard skum L: B. 1.*

Budsticke huor tid dags vdsticdis skal/ ibid.

Bygdemend skal betale factis Solcis serseløn/ L: B:
Cap. 43.

*Brøder om mand brøder paa
Dagbørst/ 1 de fideghe/ L: B. 13.*

Daabler Mand om Pendinge/ K: B: Cap. 28.

*Dagbørst om nogen Jafte
or i midler tiid 1 de mnd.
Jandelor nogen. M: B. 13.*

Danmark oc Norge skal bliffne vnder en Herre oc Konning/
Tings: B: Cap. 9.

Datter som Bgiffeler / Skal haaffue hiemgaaffue lige ved den
giffet/ A: B: Cap. 1.

Datter som bliffuer beliggen i Fader eller braders gaard
arffuer icke/ A: B: Cap 7. 1. Arff.

Datter beliggen tager Arff om icke andre Syffindere til.
ibid.

1
Dier

Drabsmand maa icke fare om to gaarde/ førend hand liuser
Drabit/ ibid.

Drabsmand bliffuer Morder om hand icke liuser Drabit /
ibid.

Drabs Vidne om icke kand self komme til Ting/ ibid.

Drabs Bøder skal 12. Mend domme aff Drabsmandens
gods/ M: B Cap. 11.

Drabsmanden skal giffue den Dødis Hustru Sengeroff/
ibidem

Drabsmandens Slegter icke plicteg at bøde met hannem/
ibidem.

Drabs bødder oc Tegen Gield mindstis for begge/ om god-
sit icke tilrecker/ ibid.

Drabsmend oc Bgierningsmend skal huer eftersøge/
M: B: Cap. 13.

Drabs bødder for Quæg ere Fens/ L: B: Cap 35.

Dræber mand anden paa Ting eller paa Tingveij/ Tingf: B:
Cap. 5.

Dræber Mand anden sageløs/ miste sin fred/ L: B: Cap. 1.

Dræber Mand anden for Arff skyld/ L: B: Cap 9.

Dræber Mand andens Quæg/ L: B: Cap. 35.

Dræber Mand andens Quæg oc siger Næy for/ ibid.

Efterfølgende om helijg. M. B. 22.

E. Eccefolck om sig forseer mer Horeri/ forbryder deris Løffre /
A: B Cap. 5.

EccePersone som Bskyldig er/ beholder den skyldigis Odel
Jord/ sin Liffs tid/ ibid.

Eccefolck som sig met Horeri forseer/ och affuer Børn sam-
men/ huorledis den skyldigis Odel skal Ristis/
ibid.

Eccefolck som stilles at for nogen breet skyld/ beholder huer
sit gods/ A: B: Cap 6.

Eccefolck om stelles at for frendskab/ ibid.

Ecce Børn tager Arff efter Fader oc Moder/ A: B: Cap. 7.
1. Arff.

Ecce

Ecteborn aff treile Forældre kommen/ huorledis arffue maa!

A: B: Cap. 7. II. Arff.

Ecteson maa icke samtycke. Ecteding noget aff Vmyndigs el-

ler. Væds gods/ A: B: Cap. 8

Ectersførsel skal bødis inden fem: t/ L: B: Cap. 16

Eiendom huorledis Fredliuffs skal/ L: B: Cap. 17. or

Eldste Syfter arffuer Hoffue bolli/ om Broder eller Bro-

derføn icke er til/ A: B: Cap. 7. I. Arff.

Eldste Broder niuder aafedit til den gaard mange Arffu-
ger ere til/ ibid.

Ende maa gifte sig met huem hun vil/ dog met nogen hin-
ders frenders raad/ A: B: Cap. 2.

Ende maa icke gifte sig met flere Pendinge/ end hun selffejer/
ibid.

Ende i sin green arffuer Jaa megit som mange i anden green/
A: B: Cap. 7. I. Arff.

Ende eller Møge skal tage sig Ombudsmand Jaa god ved
den hun vil sege Sag imod/ O B: Cap. 9.

Ende beholder sin gaard vden fette/ dog skal hun gifue huer
tre die Aars tage/ L: B: Cap. 1.

Ende oc Vanfor Rand maa sidde hieme fra Ring/ L: B:
Cap. 54.

Eng om den som affhytter Saaer/ L: B: Cap. 8.

En marckis sager huer vergis skal/ Tyff: B: Cap. 16.

En skal suerge for en Dre/ oc so for to Dre/ ibid.

Enkirckis Rand maa sidde hieme fra Ring/ L: B: Cap. 54.

Ecteding naar maa Arff tage/ A: B: Cap. 7. 5. Arff:

Ectedis huem skal/ A: B: Cap. 8.

Ecteding arffuer icke mere end Ecteson sagde ja til/ ibid.

Ectedis skal mand for Kirckedør/ oc til Ringe met neste
Arffuingers samtycke/ ibid.

Ecteding skal haaffue de Pendinge hand ectedis til meden
den lessuer hannem Ectede/ ibid.

Ecteding tager all den Arff den kunde tilfalde hannem ectede/
ibid.

Ecteding skal liuffs huer riende Aar/ ibid. Se ij Sa-

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

*En som skal seue sin
gnt. 11.*

Fader Arffuer sine børn oc børnebørn/ A: B: Cap 7. 1. Arff.
Fader arffuer & føre efter sit barn/ som haffuer arffuet sin
Moder/ oc icke Odels Jord/ ibid.

Fader beholder Odels Jord hans Barn. arffuet efter sin
Moder vdi hans Liffs tid/ ibid.

Fader maa icke gifue en Barn mere end anden/ ibid.

Faderbroder/ oc brodersøn Samfedde/ arffuer sammen/

A: B: Cap. 7. 3. Arff.

Faderbroder ene tager lige ved Brodersønner mange/
ibidem.

Fader/yster eccesød oc samfedde/ oc Broderdatter eccesødde/
oc samfedde/ arffuer om Faderbroder/ oc Broder-
sønner icke ere til/ ibid.

Faderbroder oc Brodersøn sammødde arffuer sammen/

A: B: Cap. 7: 6. Arff.

Fader/yster samfedde/ oc Broderdatter sammødde arffuer
sammen/ om Faderbroder oc Brodersøn icke ere
til/ ibid.

Faderbroder maa Fælede Brodersøn A: B: Cap. 8.

Falste Pafbord huem b. kindis met/ skal straffis som Falste-
ner/ M: B: Cap. 24.

Falste oc Hage huem tilhører/ L: B: Cap. 49.

Falste oc Hage skal blindis Konnigen/ ibid.

Falste oc Hage maa Konningen lade fange paa huis grund/
hand vil/ ibid.

Falste oc Hage huem tager bunden i deris Rede/ oc dylger/
bliffuer Enff/ J: B: Cap. 8.

Falste End or kind. J. B. 17.

Falste huilcker er/ K: B: Cap. 10.

*Sanger u. b. d. m. a. n. d. n. r.
J. B. 15.*

Falste Vegt oc Maal huem omgaaes met/ K: B: Cap. 29.

Farer nogen paa anden Stib end hand er tilhøffind giøre/
beggeroer/ leding/ V: B: Cap. 10.

Fardag i Norge naarer/ L: B: Cap. 7.

Farer Mand aff Rieffed imod Forbud/ K: B: Cap. 25.

Fartige Gøld naar maa anden tilferis/ L: B: Cap. 52.

Fartige Gøld huem flytte skal/ L: B: Cap. 55.

Fartig

Sattig Solck om nogen foruifer/ ibid.

Sattig Sold naar Syttis Sal / ibid.

Nat eig Gold naar Ital haſſue Dus/ibid.

Sattis Mandom bliffuer Sjug/ ibid.

Sattig Mands gioldhuorledis betalis Pal/ K: B: Cap. 5:

Sæ om Mand tager til Foder/ K: B: Cap. 15.

Sædriffe. som leggis ved nogens Agger eller Eng skal gier-

dis for/ L: E: Cap. 39:

Helich Affnel maa icke boreforis/ L: B: Cap. ii.

Sølle Ejdendom maa ingen videre bruge end hans Sølle.

land tale/ L: B: Cap. 20.

Sellix Ejedom nraa Ristis/ ibid.

Sællig Vang om den ene høfter før den anden / L: B: Cap. 39.

Sellig gods som stiftis fand maa stiftis/ K: B: Cap. 18.

Sellis gods som icke fand / Hissis / skal vunderis / ibid

Seinteste hne ma aingen spilde/ L. B. Cap. 23:

Item Marc'is oc sire Marc'is Sager Hal vergis met Tre

Wende Fed/Tyff: B: Cap. 16.

Fergemand huen staffe stal/ L: B: Cap. 43.

Getgemand huad stal haffue til Lon/ ibid.

Sergemand om icke vil føre Benfarendis Mand offuer /

ibid.

Ferge om borttagis/ibid.

Sergetmand om fører Tysk offuer/ibid.

Serge om Forældis/ ibid..

Bestemand beholder de laante Pendinge Hannem vaar :

Hand fait / A:B: Cap. 1.

Seffemand skal hafue bødder for sin fests Quindis beliggelse for færd fæst fænde

oc hendis verge Ketten/ A: B: Cap. 5.

Næstemand skal haaffue baade bødder oc Retfor sin fælle-

quinde/ om handhafter ligger hos hinde ^{noget} siden sin. hvor først end

Hiervandings gaffue maa giffuis aff der gods mand hafluer af

lit/ A: B: Cap. 22.

Fierfelling huad fallis/ L: B: Cap. 35.

Es. iij.

Gierde

Findingeböcker. M.B. 12.
Finder mand Jordgræft
Jord eller pænding.
O.B. 11.

Fierde Mand i Slegt maa icke Bidne om Gield/K: B: Cap. 2. ^(B. 7.)

Finder Mand anden paa sin Kone/ Moder eller Daatter/
M: B: Cap 3.

Finder Mand nogit huggit i sin Stow/ da maa hand den
Sageløst hemsøre/ L: B: Cap 19.

Findings Spect. Skal den haffue hual finder/ L: B: Cap. 61.

Findings Spect. huor stæris skal/ ibid.

Fister i nyder huer for sin egen grund/ L: B: Cap. 44.

Fiste beide skal huer giøre for sin egen grund/ ibid.

Fister Mand i andens Vand/ ibid.

Fiste redskab maa settis paa Agger eller Eng/ L: B: Cap. 45.

Fiste huem maa i Alminding/ L: B: Cap. 50.

Fire marc Gølt er Forlags Pre/ A: B: Cap 15.

Foder Mand fattig Gølt, om hand icke er styld til/ A: B:

M.B. 7. Find Mand maa lade sig indlyde/ cap. 9.
Foder Mand fattig Gølt, om hand icke er styld til/ A: B:

Forsæt huorlænge sød is skal/ K: B: Cap. 15. *Fogden, Indbudet B. 1.*

Fogden skal gieste en Bønde i huer Fierding/ naar hand
frekuer vlißøre told eller foring/ L: B: Cap. 1.

Fogden skal icke komme stærker end seiff anden/ ibid.

Fogden maa icke besuerge Bønden met fremmede driick at sig.
be/ ibid.

Forkniger om mandstet oc Quinders Voltege skal holdis/
Fings: B: Cap 2.

Forsømmer Mand at søre i leding/ V: B: Cap. 10.

Forsindskab huem sig vil til true/ V: B: Cap. 15.

Fordagsbreff maa ingen gifuis vden en sinde/ M: B: Cap. 1.

Forord i Gisttermals handel skal stande/ A: B: Cap. 3.

Foring er en halff Daler aff huer fuld gaard/ L: B: Cap. 1.

Forhindring om er paa alminding veje/ L: B: Cap 41.

Forhindring maa ingen giøre anden paa Fisteri/ L: B:
Cap. 44.

Forfalster nogen sin Vare/ oc selger dem siden/ L: B:
Cap. 8.

Forgieffs tiøb huilcke ere/ K: B: Cap. 13.

Forduld lyde huilcke ere/ K: B: Cap. 16.

For.

Forbud maa ingen giøre paa Korn eller Fetsallie/ uden Kon-
ningens vilie/ K: B: Cap. 25.

Forhuer Mand sig met Tyffuen/ oedotger Konningens ret/ Tyff: B: Cap. 3.

Fredløs Mand om bær sande seide tiende/ beholder sin Fred. V: B: Cap. 5.

Fredløs Mands Arff om Frender optager/ M: B: Cap. 4.
Fredløs Mands gods maa icke optagis/ førend hans gield er betald/ M: B: Cap. 11.

Fredhelge ere de som forhindre Mandrabere/ M: B: Cap. 15.

Fredløs ere de Mandrabere verge/ ibid.

Fred somelig tider oc fæder huilcke ere/ M: B: Cap. 16.

Fredløfning huor lenge maa gielde/ L: B: Cap. 17.

Frels Mand som bær Vsande seide tiender/ bliffuer fredløs/ V: B: Cap. 5.

Frels Mand som bær sande seide tiende/ huat en skal haffue/ ibid.

Frels Mand om nogen selger/ M: B: Cap. 5.

Frels Mand om icke vil straffe Vgierningsmand/ vere i Konningens Bnaade/ M: B: Cap. 6.

Frels Mand skal søge sine egne Sager/ K: B: Cap. 8.

Frender eller Snaagre ere icke plictig deris foruandte at effertelbe/ M: B: Cap. 7.

Frender om de vil hielpe deris Frencke som belligen er hiemgaffue/ M: B: Cap. 25.

Frender skal haffue tilflun met Borne Pendinge/ A: B: Cap. 14.

Fri Odels gods som er kommen under Bønder maa løffes met Pendinge/ A: B: Cap. 7. I. Arff.

Fri Quinde om tager Vfri Mand/ ibid.

Guld rente skal gaa aff halff marc Doel Jord/ A: B: Cap. 14.

Guldmyndig Mand som vifer andens Bmag efter ild/ ror staten der aff kommer/ L: B: Cap. 25.

Guldbrettis stæde er det/ som fand vunderis for halff Marc Spiff/ K: B: Cap. 27.

forbud findt det er
for notam margin. ad
K. B. 13.

förbundet om broder eller
förlust för faar af sig
af sig. A. B. 7.

forbud for giftet maa
forbudt. K. B. 24.

Fredløs mand om nogen
bliffuer fredløs. M. B.
6.

Fredløs mand om nogen
bliffuer fredløs. K. B. 13.

Frender Ridsfolck
K. B. 10.

Findt om funderstid
eller funderstid. Ty. B. 10.

Guldrenten om mand
om mand faar for sig
M. B. 1.

Guldrenten om mand
om mand faar for sig
M. B. 3.

Guldrenten om mand
om mand faar for sig
M. B. 3.

Gulbrechts Skade om dalgis skal foruergis met Sex Mendes
Eed / ibid.

Gundit gods om Mand icke oplufter / Tingf. B. Cap. 23.

Gundit gods som oplufter / maa den bruge det sand / ibid.

Gundit gods skal Eiermanden anamme / alligevel det er for-
argit / ibid.

Gundit gods skal Eiermanden hafve Vidne til / ibid.

Gaaer nogen i Seng til Quinde paa det hand vil berøere
hinde / A : B : Cap. 5.

Gade Beje oc gierde Eid / skal vere som de hafve verit aff
Arrilds tid / L : B : Cap. 32.

Gaffuer hvilcke holdis skal / A : B : Cap. 22.

Gaffuer skal liusis til Tinge / ibid.

Gaffuer hvilcke først betalis skal / ibid.

Gaffue gods bliffue den til Ddel der giffuis om icke paata-
lis inden 30. Aar / ibid.

Galne hvem skal regnis vere / M : B : Cap. 8.

Galind Mand om slaer Mand ihuel / ibid.

Galind Mand om saarer anden Mand / ibid.

Garn om sammen driffuis aff Storm / L : B : Cap. 48.

Garn om nogen finder i sin Seel veide / oc Seel vdi / L : B :
Cap. 62.

Gieder eller andit Queg om Mand dræber / L : B : Cap. 35.

Gieder om Mand dræber flere end fire / ibid.

Giffier nogen sig den stund hans forige Instrue leffer /
M : B : Cap. 8.

Giffings Mand skal hafve Vidne til Tilgaffue / A : B :
Cap. 1.

Gield skal betalis aff Fellig boe førend nogen Rei vdsagis /
A : B : Cap. 3, or 12.

Gield forris for alle / om gods icke tilrecker at betale met /
ibid. utring.

Gield skal den icke betale som inter arffuer / A : B : Cap. 13.

Gield skal betalis efter som Tøllager lagd / ibid.

Gielding om bider Ogihiel / L : B : Cap. 33.

Gield

*Handen kan forføle
(saa vil som image) skal
skiffes imellem d'lyst
oc d'lystinger. A. B. 17.*

*Gienent om vil fader
nfter den som flytter*

*Handen kan forføle
Handen kan forføle
Handen kan forføle*

(or *Stigluurum figer sig at fæst. En balt til en anden.*)
 Gield om Mand tressuer/ K: B: Cap. 2.
 Gield huorledis affuergis skal/ ibid. naar afuergis skal. K: B. 4.
 Gield huorledis tressuis skal/ K: B: Cap. 3.
 Gield maa vurderis aff Wendens Doe/ om icke betallis til
 semer/ ibid. *landet far, eller om binner ick indom 12 Maanedne. K: B. 3.*
 Gieldskyldig om icke vil lade vurderis aff sin Doe/ ibid.
 Gieldskyldig om verger for vurdering met Od eller Eg/ ibid. *indt. sigelig Mand som*
 Gieldskyldig Mand skal stender indbinds/ *ibid. K: B. 5. or fattig indom sin sig. K: B. 5.*
 Gield efter død Mand huorledis tressuis skal/ K: B: *om om samer fattig sig sig. K: B. 5.*
 Cap. 6. *or om sig sig sig. K: B. 5.*
 Gieldskyldig huor st. Anis skal/ K: B: Cap. 7.
 Gield skal tressuis aff forlossuere/ K: B: Cap. 27.
 Gierdis gaard om bliffuer øde/ L: B: Cap. 12.
 Gierder huorledis stiftis skal/ L: B: Cap. 27. *indom Gier mange sig sig. K: B. 27.*
 Gierder huilke lowlig ere/ ibid.
 Gierder naar luctis skal/ ibid.
 Gierde skal huer offuer fild oc Wose om sæ gaar offuer/
 ibid. *indom naar indom*
 Gierdis gaarde som icke sær haaffuer veri/ huem giere skal/ *skal paa Mand sig sig.*
 L: B: Cap. 29. *or luct sig sig. K: B. 28.*
 Gierder skal stiftis imellem Gier/ ibid. *indom om nogen sig sig. K: B. 32. 20.*
 Gierder Mand offuer Elff/ L: B: Cap. 44.
 Giestebud huem Øboden tilgaar/ M: B: Cap. 23.
 Giest maa icke sigbe Sparrer at selge i Norge/ K: B:
 Cap. 10.
 Giest maa icke sigbe Slaciersæ eller edende Dære/ ibid.
 Gildre om boreffielis/ L: B: Cap. 56. *indom paa sig sig.*
 Gildrer Mand i Døe Marcke/ ibid. *indom sig sig sig.*
 Gildre maa ingen paa andens Jord/ ibid. *indom sig sig sig.*
 Gifsel skal den sette Konningens/ som hand mistroer/ at icke vil
 verge hans Land/ V: B: Cap. 3. *indom sig sig sig.*
 Gods som findis hos Tyff/ naar hand gribis/ huem haaffue
 skal/ Tyff: B: Cap. 2. *indom sig sig sig.*
 Grandstefine naar holdis skal/ L: B: Cap. 28.
 Grande om haaffue Marck sammen/ oc gildredid/ L: B:
 Cap. 56. *indom sig sig sig.*
 Grind *indom sig sig sig.*

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Hæ huor megie Mand/maa tage vd med Vejen/ Tyff: B:

Cap. 11.

Hosfuit faar oc lemster bøder/ M: B: Cap. 17.

Honning maa icke forfalstis/ K: B: Cap. 10.

Horshest om bider gielding Hestheil/ L: B: Cap. 33.

Hors eller Rød om dræber smaa Quæg/ ibid.

Hør som selgis skal vere Jæfngod/ K: B: Cap. 10

Hosfbonds oc Hustruis Dmag/ som hassuer lagd Sællag 7

skal sodis aff begge deris gods/ A: B: Cap. 3.

Hosfbond oc Hustrue maa icke effier Brøllur pte for lørne huer
andre deris gods vden deris Arffuingers Sam-
tycke/ A: B: Cap. 3.

Hosfbond maa rygge det Kioß Hustruen giorde hannem

Witterlig/ K: B: Cap. 21.

Hual 18 Alnelang om Odelbaaren finder/ L: B: Cap. 61

Hual mindre end 18 alne om anden Mand finder/ ibid.

Hual skal mer Bidne opstieris / ibid.

Hual om driffuis ind i fiorde/ ibid.

Hual om driffuis ind paa nogen Mands Jord ingen gier-
dis/ ibid.

Hual om driffuis ind paa nogen Mands græsMærck/ ibid.

Hual som driffuer Sild ind i Sildestre maa icke stindis/
ibid.

Hual om nogen stunder paa Dybt/ ibid.

Hual om stindis mer merck Pilt/ ibid.

Hual som stindis paa Landie skal beleggis/ ibid.

Hual som belagter om vddriffuer/ ibid.

Hual om den finder icke belegger/ ibid.

Hual om driffuis ind i andens hualgaard/ ibid.

Hual om driffuer ind paa anden Mands Jord/ ibid.

Hual om driffuer ind i Alminding hører Konningen til/
ibid.

Hual som stindis paa Hassuer skal icke stieris hul paa/
ibidem.

Huer mand maa handle mer fremmede/ K: B: Cap. 10.

Et ij

*Hør om stindis af andens fuy.
Fyrr, vde Gælder. Ty. B. 10.*

*Huer, staller, or ambato
iloveet warr, som icke maa
Dug, infund. K. B. 10.*

Hugger Mand eller slaer til en/ oc rammer en anden/ der er
icke Baadeuerck/ M: B: Cap. 12.

Hugger mand i anden mands Skow bøde Skaden oc Land-
nam/ L: B: Cap. 20.

Hugger mand i Bstifte Skowe/ bøde Skaden oc Landnam/
ibid.

Enggib mugt i almu- Hugge huem mag i anden mands Skow/ oc huor megie /
ing, hvor længe det
maa blive liggende. B. 59.
ibid.

Hund om bider nogen/ M: B: Cap. 20.

Hunde, Ratten, Rind, og
allige Bølle om skind.
Jy. B. 11.
Hunde om bider Quæg/ eller driffuer paa Vføre/ L: B:
Cap. 36.

Huse maa ingen Vbetiende Guld/ Tingf: B: Cap. 7.

Huse mand fredløs mand/ Tingf: B: Cap. 6.

Huse om icke bygges/ som paa er lagd/ L: B: Cap. 1.

Huse skal Lijlanding
ind lige Gold. L. B. 2.
Huse om borgagis og Rioldfred/ ibid.

Huse om icke forbedris/ L: B: Cap. 3.

Huse om Lijlanding byg
for upaalagt. L. B. 2.
Huse huilke oc huor lenge Bonde som afflytter/ maa be-
holde/ L: B: Cap. 7.

Huse som Bønder borte til
frælle ind. L. B. 13.
Huse om Bønden forholder anden for/ ibidem.

Huse om sigtis aff gammil skaade/ L: B: Cap. 52.

Husemen skal forufts til Vdegaarde/ eller til Riobstederne/
K: B: Cap. 23.

We et Lijnd.
Huse om boliggis af
anden mand. M. B. 22.
Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.

Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Huse skal haue sin hiemselge/ oc Vmage sit gods/ om
godsit land tilrecte/ A: B: 13.

Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Huse skal miste sin gashue heller end gieldener deris gield/
ibid.

Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Om Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Huse som haue lagd Sallagmet sin Bonde/ skal haue
sin hiemgashue/ oc forsørge sine Børn hun haue
uerhed den Bonde uden vederlag/ om Vendinge
icke land naa til dem/ A: B: Cap. 14.

Huse eller Børn fuldmyndigere nestat besidde den gaard/
hindis Høfbond eller deris Fader opbygde aff øden/
L: B: Cap. 51.

Huse huad tiob raade maa/ K: B: Cap. 21.
Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Huse om sigtis at ligge hos anden Mand/ M: B: Cap. 21.
Jassne:

Jaffnit maa ingen Sonne/ O: B: Cap. 5.
 Jage skal mand paa sin egen Marck/ L: B: Cap. 57.
 Jager mand paa andens marck met Hunde/ ibidem.
 Jern om Riælis aff Plewng eller harffue/ L: B: Cap. 51. *Jernulofning paa sin Riæl
mands faaldt eller pandfætt til
miff lid. O. B. d.*
 Jld som Bonden foruare skal/ L: B: Cap. 25.
 Jld om beris i marcken oc skade affkommer/ ibidem.
 Jord skal stiffeis met Laad/ O: B: Cap. 3.
 Jordstiffe skal liuffis til Tinge/ ibid.
 Jord mand haffuer haffd i 10. Aar skal løffis for fuld vord/
 O: B: Cap. 9.
 Jord skal soais fra Quinders oc Dmagis verge/ O: B:
 Cap. 10.
 Jord maa sogis fra Ombudsmand om Jordrotten er vden
 Lands/ ibid.
 Jordgraffuit Pendinge oc gods som findis huem haffue skal/
 O: B: Cap. 11.
 Jord som Ombudsmand bygde/ skal den som bygde beholde
 til hans Aaremaal er vde/ O: B: Cap. 12.
 Jord skal lejes met to Bidne/ L: B: Cap. 1.
 Jord beholder den lejet til Aaremaal er vde/ alligevel den
 selgis/ ibid.
 Jord huem bygge skal/ ibid.
 Jordrot om bliffuer Husvild/ ibid. *Jordrott, vide ef Land
rott.*
 Jord om Mand vil icke lade den beholde der lejede/ L: B:
 Cap. 4.
 Jord om den der lejede icke vil beholde/ ibid.
 Jord som lejes mende Wende/ beholder den forst lejede/
 L: B: Cap. 5.
 Jordrot om siger Landfkyld verg Wbetald effter Bondens
 død/ L: B: Cap. 6.
 Jord hvormegit skal leggis til Traad/ L: B: Cap. 8.
 Jord huilken megis skal/ ibid.
 Jordrot maa løffue at hugge i sin Stow / saa megis hand
 vil/ L: B: Cap. 8.

Et iij

Jord

Jord om besiddis imod Jordrottens minde/ L: B:

Cap. 10.

Jordrotten maa stæffe dem til Tings/ som icke vil fare aff
hans jord/ oc begge hielp at føre hannem aff Jor-
den/ ibid.

Jordrotten skal betale Bonden ^(som Jorren altid først skal tilkøbe) Høe oc Korn inden Halff-
maanit/ L: B: Cap. 11. ^{til Jorren bonden vil.}

Jordrotten bødís for Balckebrud en Marc Sølff / L: B:
Cap. 12.

Jordrotten bødís Landnam/ om mere en halff gierde om skæ-
den bliffuer øde/ ibid.

Jord som mange lejer haffuer maa Stiftis/ L: B:
Cap. 13.

Jord om Bygder/ maa den først kommer maale i to Parer
lige gode/ ibid.

Jord beholder huet som hand mer Laad fæ/ ibid.

Jord som en affhytter/ beholder den igien kom/ som den haf-
de før paa bode/ ibid.

Jordhuorledis Stiftis skal/ ibid.

Jordhan gior den som farer paa den Jord uden forloff /
hand icke haffuer Laad vil/ L: B: Cap. 14.

Jordran bødís Konningen halff marc Sølff for/
ibidem.

Jord som ligger uden gierdis / oc Bonde kand bruge sin
Hauerele paa/ skal hand beholde om den ligger i
Herre/ ibid.

Jord som fiæld føre eller Aet/ imellem løbber/ maa Bonde
til sin Gaard icke bruge / ibid.

Jord maa Bonde ingen giffue loff at saae uden sin Søn oc
tienist Mand/ L: B: Cap. 16.

Jordros tager all den affuegst som voxte paa den Jord lei-
lending lejede bort/ oc Landnam til met/
ibidem.

Jord som træer falder om. L: B. 22, 23.

Jordrott om byer fiske eller anden forlig fra
gaardm. L: B. 44.

Karle

Ronningen skal handhaffue den Religion som nu prædicke
i Danmark oc Norge / Tingf: B: Cap. 10.

Ronningen skal lade sig hylde i Norge / *ibid. Gueland. 1. l. 11.*

Ronningen skal holde hver mand ved Norgis Lov oc Ret /
ibid. Gueland. 1. l. 11.

Ronningen maa udbiude Almuen / at fare i Leeding / V: B:
Cap. 1.

Ronningen maa icke paalegge Almuen almindelig Told /
ibid.

Ronningen maa udbyde all Almuen vdi Feide Tid / V: B:
Cap. 3.

Ronningen om behoffuer flere til Skibs / V: B: Cap. 10.

Ronningen om sicter nogen for Landsforreder / V: B: Cap. 13.
Tyff. B: Cap. 14.

Ronningen bør Væder / alligeuel Bonden lader forlige sin
Sag / M: B: Cap. 19.

*Ronningen om nogen klager
for, or en klager. M. B.*

Ronningens Jord om Ombudsmand lader bortkomme /
L: B: Cap. 6.

Ronningen mister sin Ret om Ombudsmand farer icke mer
næstend / K: B: Cap. 3.

*Ronningens ejers først
died paa alle Vær. K. B. 9.*

Ronningens Fogit maa ingen nøde til at selge sig sine
Vare / K: B: Cap. 9.

Ronningens mønnehem foracter / K: B: Cap. 10.

Ronningens Fogit oc Tolder maa icke bruge Ridsmands
Plab i Haffuer / *ibid.*

*Ronningens vil maa inden
or forbrøning for indtjente. J. B. 3.*

Ronningens Jord om nogen selger uden Loff / bliffuer Tyff /
Tyff. B: Cap. 9.

Korn oc Hømand selgevil / skal tilbendis Jordbrøden /
L: B: Cap. 11.

Korn skal maalis met Tønder / K: B: Cap. 29.

E.

Laan skal Væd hiemkomme / L: B: Cap. 37. *for laan maa bringe. K. B. 37.*

*Laan eller ligner man
Jest af nogen. L. B. 37.*

Laan huorledis fogis skal / K: B: Cap. 4.

Laan om bortselgis / K: B: Cap. 19.

Laan om tagis fra den det laanter / K: B: Cap. 27.

Laan

Laugu om lenger beholdis end laant er/ibid.

Landuern Stibeller Stibs Kestab om behoffuer at forbe-
dris/ V: B: Cap. 1.

Lang Stib om hngis i Hellig V: B: Cap. 18.

Landstib maa icke giffuis den som draber Sagelas mand/

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landrot maa loffue at bruge i Skew saa megit hand vil/

Landstibd Stal Ser Mend sette paa gaarde/ L: B: Cap. 1.

Landstibd maa affteris om forhøgt er paafat/ ibid.

Landstibd Stal giffuis saa som aff Artilde tid giffuen er/ ibid.

Landstibd i Rychstet Stal veigis met Tonstbers Beger/

Landrot maa icke node sin Bende sit at giffue sig Pending/

Landrot om doer forend Bendens Tage er yde/ ibid.

Landrot om vil tage Sifteri fra Leilending/ L: B: Cap. 44.

Landnam for Stade som steer paa Jord/ huad badis Stal/

Landnam badis dobbelt om stadsteer paa fredliust Eijendom/

Landnam for Stade som steer paa Sallig Jord/ huorledis

Landnam for Stade som steer paa den Jordstifter/ huorledis

Landnam for Stade som steer i Silt stiftis/ huorledis stiftis

Laugring naar oc huor holdis Stal/ Tings: B: Cap. 1.

Laugring huor lenge holdis Stal/ Tings: B: Cap. 3.

Laugrettis Mendis Fed/ ibid.

Laugrettis Mend maa icke forrengis paa Tinging/ ibid.

Laugrings Indsegl huem foruare Stal/ ibid.

Laugrings Indsegl huor til brugis Stal/ ibidem.

Laugrettis mend Stal foruare deris Indsegl/ ibid.

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Laugrettis Mend maa icke domme efter de Vidnisbyrd/

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Landstibd hvor Stiftis Stal/ A: B: Cap. 4.

Laug.

Laugrettismend skal domme i alle Sager/ forekommer/ ibid.
Laugrettismend maa icke sigge sig aff domme/ ibid.

Laugtings Dom maa icke rissuis/ ibid.

Laugrettismend skal legge den skuldig tid. for at syllist giøre
Domme/ Tinsf. B: Cap. 6.

Laugrettismend skal steffnis for Laugmanden/ Tinsf. B:
Cap. 9.

Laugmand skal lade ringe Kloften naar hand vil gaa til
Ting/ Tinsf. B: Cap. 3:

Laugmanden skal steffnis for Konningen/ Tinsf. B: Cap. 9.

*Laugmanden om gior for
fal, or vil icke. B. 9.* Laugmanden maa icke holde Tind i sit Hus/ ibid.

Laugmanden maa icke domme i andens Laugsozn/ ibid.

Laugmends Eed/ de skulle suerge Konningen/ Tinsf. B:
Cap. 11.

*Laugmanden om
O. B. 5.
or om alle Laugsozn. B. 4. 18. 15.* Laugmand skal fore Begge oc Maal paa Laugtinge/ K: B:
Cap. 29.

Leding huor aff gioris skal/ V: B: Cap. 6.

Leding om icke betalst til rette Tid/ ibid.

Leding huem icke vdgiffuer i tre Aar/ ibid. L. B. 1.

Leding huor huer giøre skal/ V: B: Cap. 7.

Leding om nogen gior andensteds end hannem paalagd er/
ibidem.

Ledings seld huad er/ V: B: Cap. 6.

Ledings seld huem tressue skal/ ibid.

Leding skal settis aff sex Mend/ L: B: Cap. 1.

Leding om Odels Bonde icke vdgiffuer i tre Aar/ ibid.

Leding om Leilending icke vdgiffuer i tre Aar/ ibid.

Lese Huse om brendis aff Baade Jld/ L: B: Cap. 25.

Lese Roe om mand icke vil beholde/ K: B: Cap. 14.

Lese Roe om borte bliffuer/ ibid.

Lese Roe om doer for fattig Mand/ ibid.

Lese Roe om doer for forsømmelse/ ibid.

Leilending maa ingen lesue at bruge i sin Skow/ O: B:
Cap. 12. L: B: Cap. 8.

Leilending nyder sin tage alligevel hand saar Nye Jord/
drot/ L: B: Cap. 1.

Leilending skal holde Hus ved mact/ L: B: Cap. 2.

Leilending skal holde Hus ved mact/ L: B: Cap. 2.

*Lrijit mand at brynde
nogens lif. eller til*

signatig vidne. B. 17.

Lrijit nogen Jord, or

solide. B. 4.

Lrijit mand Jord, or vil

icke beholde. B. 4.

Lrijit fluen om Jord. B. 13.

Lrijit eller laaner mand

for. B. 37.

Leilending skal tilbiude Jordbrotten/ at lisse Hus/ naar haand
affstyter/ ibidem.

Leilending naar skal sin Jord opstaa/ L: B: Cap. 16.

Leilending om far af Jorden efter Jul/ ibid.

Leilending omboristhytter/ Vere oc det naglefast er/ L: B: Cap. 9.

Leilending om bryder det naglefast eller er/ ibid.

Leilending maa styre Høe oc Korn/ ibid.

Leilending maa ingen lofue at saae sin Jord/ L: B: Cap. 16.

Leilending skal giøre Veye ferdig offuer hans egen Mark/

L: B: Cap. 42.

Leilending nyder den Gistteri hand oprommit/ L: B: *Leilending om fiske i alle ande
for sig fra taget. L: B. 44.*

Cap. 44.

Leilending huor lenge maa giffue loff at opstee Etib paa
sin grund/ L: B: Cap. 50

Leilending maa bygge sig en Etib paa en Lest gods/ ibid.

ibid om nedbygg/ L: B: Cap. 28.

ibid skal vere 10. sagne/ L: B: Cap. 32.

Lispund i Bahus læn/ er 18. Staalpund/ K: B: Cap. 29.

Lispund i Aggershus læn/ er 18. Staalpund/ ibid.

Lispund i Læn paa Guden gods/ er 18. Staalpund/ ibid.

Lispund i Læn paa Guden gods/ er 18. Staalpund/ ibid.

Lof oc Maard skal selgis Konningen/ K: B: Cap. 9.

Lofore huerledis stiftis skal/ A: B: Cap. 3.

Lofe Karle huor steffuis skal/ K: B: Cap. 7.

Lofe Karle oc B. sekremer maa icke lobbe om/ oc kløbslue paa

Bygden/ K: B: Cap. 23.

Lofe Karle oc Husmend skal uene/ ibid.

Lof Smør huad holde skal/ K: B: Cap. 29.

Loflig Dommer maa ingen sig fra stude/ Tings: B: Cap. 4.

Lof om kommer paa leje Koe/ K: B: Cap. 14.

Mad oc Dricke maa ingen vdstiencke paa Tinge/ Tings: B: Cap. 14.

Cap. 3.

Malder Mand andens Riør/ L: B: Cap. 35.

Mal oc Korn som selgis i Secte/ K: B: Cap. 10.

Maale rønde skal Ombudsmand forsende til Riørstederne/

i hans læn/ K: B: Cap. 29.

Bu ij

Maa-

*Mad Varr. Slachtfar. In
en et. indfint. K. B. 10.
vide Drabman.*

*Mandraben, som udfør
der om indkomne. K. B. 5.
hvis paa kriget.*

*Mand som dør, skal om
In blifft. K. B. 23.
malte, vide malte.*

*Mindren med om
Vard om fualg. K. B. 11.*

Maaler skal vereforen i hoer Riibsted / ibidem.

Maaler skal hafue for huer 24. tønder hand maaler 8. f. ibid.

Maalekar skal proffuis met Rug oc Vand / ibid.

Maalekar skal brendis / ibid.

Maalekar huor foruarts skal / ibid.

Mandraberemaa icke forlige sig mee Sagvolderen / seend
dømt erom gierningen / M: B: Cap 5.

Mandraberemaa icke sidde lenger hieme end Konningens
Bress dem tillader / ibid.

Mand skal lade sin Kones hiemgaffue vere frels / A: B:
Cap 2.

Mand omgaar i Seng til Quinde / oc vil berydte hinde /
A: B: Cap 5.

Mand som er effter Broderbarn eller Søsterbarn / huorledis
tager Arff / A: B: Cap 7. 9. Arff.

Mand is. Vinter gammel er Vidnißfor / A: B: Cap. 21.

Manger skal maa ingen hafue i Herri / K: B: Cap. 10.

Marckesteels gierder hie in lude skal / L: B: Cap. 26.

Marckesteene om nogen optager oc setter andensted /
Thff: B: Cap. 9.

Marckesteene om nogen optager oc setter ingensted / ibid.

Mæler eller sold skal retis effter Tonden / K: B: Cap. 29.

Meeneeder oc dem sam lade sig sidde til at bære loognactig Vid
nißhyed / deris Straff / Thff: B: Cap 17.

Mindre bøder for Venbrud en halff marck skal tilending /
betale / L: B: Cap 42.

Mifregning er icke Betalning / K: B: Cap. 2.

Moder arffuer lefare effter sit Barn / om Synder icke ill /
A: B: Cap 7. 1. Arff.

Moder arffuer sit Ectesodde Barn / A: B: Cap 7. 2. Arff.

Moder om icke til er / huem da maa arffue / ibid.

Moderbroder oc oc Syfterson arffuer sammen / A: B: Cap. 7.
4. Arff.

Moderstyter oc Syfterdaatter arffuer sammen / ibid.

Moder arffuer Frillebarn / A: B: Cap. 7. 5. Arff.

Moderbroder oc Syfterson sammødde arffuer sammen /
A: B: Cap. 7. 7. Arff.

Mo-

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Postillati 106

Odelmand skal ligbe Jord effter vurdereing / ibid.

Odelmand om icke vil selge den Jord hand laugbed /
ibid.

Odel Jord som mand haffver ligbe / oc vil selge igien skal
tilbindis den det solde / ibid.

Odel Jord som er giffven til Kircken / skal neste Odel-
mand beholde for feste. ibid.

Odel om nogen vil paatale / huorledis meefare skal / O: B:
Cap. 5

Odel skal Sex Witslige Mend domme om / ibid.

Odel Bidne huem bere maa / ibid.

Odel Bidne skal Laugmanden domme paa / ibid.

Odelmand maa Jord tildommis / alligeuel hans gienpare
icke kommer tilfede / ibid.

Odel huem bludis skal / O: B: Cap. 6.

Odel huem haffuer Vpaaftied 30. Aar beholder Angerløst /
ibidem.

Odel huorledis vindis maa / ibid.

Odel Jord som mer Gifting bekommis / falder til reene
Odelsmend / ibid.

Odel Jord som Fader giffver sin Søn mer / oc Moder
icke paaftlager / ibid.

Odel Jord som vindis skal der samme igien anuerdis eller
andis Jæfngor / O: B: Cap. 7.

Odel Jord som selgis til for salemaal skal løffis mer flig
Pendinge / som den udgaffs for / O: B: Cap. 8.

Odel Jord huem løse vil / naar hand skal Pendinge tilbun-
de / ibid.

Odel Jord maa løffis for flig Pendinge / som i Landis
gienbar ere / ibid.

Odel Jord som Fader vlewlig solde / maa Søn oc Daatter
rygge / O: B: Cap. 10.

Odel skal de haffue som til Odelere baaren / oc de andre løse
Pendinge / A: B: Cap. 7. 3. Art. *med enst. ke at bor*

Odelmand om bliffuer Boelidsmand / L: B: Cap. 14.

Odelmand maa hugge paa sin Skew saa megis hans laad
land taale / L: B: Cap. 50.

Om

Ombudsmand skal næfne de Werd Laugting skal søge /
Tingsf. B: Cap. 1.

Ombudsmand skal suerge at hand næfnde de Werd til
Laugrettismend som best der til rienlig vaar / ibid.

Ombudsmand om icke næfner Laugrettismend / Tingsf. B.
Cap. 2.

Ombudsmand eller Fogit om icke rei omgaais met Forseig-
ling / Tingsf. B. Cap. 3.

Ombudsmand skal sette en Soren Skrifver i huer Ting-
laug / Tingsf. B. Cap. 4.

Ombudsmand skal sticke 12. Laugrettismend i store Sager /
ibid.

Ombudsmand skal hielp den til rette sig klager / ibid.

Ombudsmand maa icke rage Sagesald uden lewlig Sog-
ning / ibid.

Ombudsmand om truis naar hand straffer nogen effter
Loven / ibid.

Ombudsmand maa icke rage Løn aff dem som næfner / at de
eller deris ere straffede effter Loven / ibid.

Ombudsmand skal hefte dennem som vil sla sig til Rette / oc
icke tale sig til rette / ibid.

Ombudsmand skal lade liuse paa Tinge / huor mange mand-
draberedet har ey bleffuen i hans Løn /
Tingsf. B: Cap. 5.

Ombudsmand skal holde Bygdeting inden tredie vge effter
Laugting / Tingsf. B: Cap. 7.

Ombudsmand skal tilfige Borgemeister oc Raadmend i
Rigsstæderne / oc 12. Bønder i huer Løn / at møde
til Konningens hyliding / Tingsf. B: Cap. 11.

Ombudsmand maa icke biude Almuen i Leding / oc forløffue
dennem igien for gaffuer / V: B: Cap. 1.

Ombudsmand skal tilstikke dennem som skal randsage
Dacten / V: B: Cap. 4.

Ombudsmand skal Jæffne Leding imellem Bønderne /
V: B: Cap. 6.

Ombudsmand skal næfne Skirper / V: B: Cap. 8.

Ombudsmand skal besce Dombest / V: B: Cap. 12.

Ombudsmand eller fogit
er pligtig at næfne alle ting
Tingsf. B. 2.

Ombudsmand maa ingen forloffe at vere fri / for at holde
Baaben ibid.

Ombudsmand om tager gaffue for Baaben at holde/ibid.

Ombudsmand skal trefue bødder aff dennem/ som forsom-
mer at opdrage Stib/ V: B: Cap. 14.

Ombudsmand skal liuse fredløst Mend paa Tinge/ M: B:
Cap. 6.

Ombudsmand om icke vil rand sage efter Bgiernings
Mend/ibid.

Ombudsmand om slipper fangen/ M: B: Cap. 7.

Ombudsmand om icke vil annamme Fange aff Bønde/ibid.

Ombudsmand skal stæffe Bøddel til Fanger/ ibid.

Ombudsmand skal lade søge efter Mandrabere/ M: B:
Cap. 9. 15.

Ombudsmand skal lade føre Mandrabere til Tinge/ M: B:
Cap. 15.

Ombudsmand oc den Stæde siel om icke vil bødder tage/
M: B: Cap. 17.

Ombudsmand maa icke giffue nogen vErlig Sag/ uden
handhaffuer Vidne til/ M: B: Cap. 19.

Ombudsmand maa huer tage sig huen hand vil/ O: B:
Cap. 12.

Ombudsmand om hand tager Jord fra sin Jordrot/ ibid.

Ombudsmand huer megie maa løffe nogen at bruge i sin
Jordrotis Skov/ ibidem.

Ombudsmand maa icke tage gaffue for Konningens Jord
at boreseste/ L: B: Cap. 6.

Ombudsmand om boresester anden Mand's Jord/ ibid.

Ombudsmand skal huer haffue i det Jylcke hans gods lig-
ger/ L: B: Cap. 24.

Ombudsmand skal bygge jord/ sin Jordrot til beste/ ibid.

Ombudsmand skal fare med Bønden at vdtage hans
Dug/ L: B: Cap. 31.

Ombudsmand skal tilfige Bønder at gire Veje serdig/
L: B: Cap. 41.

*Ombudsmand eller lise
vinger / som for den
som indmænder os. O. B. 10.*

*Ombudsmands Byskel
Anar ind mænt om fand
stent afflæst. O. B. 12.*

Vide et Reg.

*Ombudsmand om lader
Konungens Jord bortkomme
ind forsonnelse. L. B. 6.*

Ombuds

L: B: Cap. 58.

nden Dom / K: B: Cap. 1.

Wondens Boe/ at vdrage gield/ K: B. Cap. 3.

к: В: Слр. 8.

dit i tre Aar/ ibid. *Se forrening. under Romm*

Hand maa ic enode negen til at fiobe Glactræ
oc selge sig. K. B. Cap. 9. Band maa indt. Si

K: B: Cap. 23.

Maal/ K: B: Cap 29.

mand om lader. Tyffles/ Tyff: B: Cap. 2.

angeranden/ L:B: Cap 26.

huc in optager / L: B: Cap. 51.

e naar skal settis for Landgilde/ ibid.

Auis i Dynd / L: B: Cap. 33: 1. f. l. l. l.

gen rager paa beed ^{of} K: B: Cap: 15.

bis affanden/ K: B: Cap. 16.

8 vdpaa Hest eller Nød/ L:B: Cap. 35. *For ind paa Jæst + ellers Nød. L:B: 35.*

Cap. 31.

ten foruare som tog. K: B: 20.

teger til visse Dage at indløse/ ibld. eller at til ingen Vis Dage. ibid.

murderis; oc leſis inden 12. Maaneder/ *ibid.*

med Bidne vdsøgis ibid.

and tuende en ting/ da beholder den der først tog.

ibidem Raßbord sel man faste sel Ryßfard U.B. 15.
al den haffue reyse vil / M: B Cap. 24.

uer ickē lenger end it Aar/ibid.

ermische ere lige stifte imellem Endstind! A:B:

Cap. I.

王

३८५.

Pendinge som findis i Odels Jord huem ejer/ O: B: Cap. 11.

Pendinge som findis i Almindig huem ejer/ ibid.

Pendinge som findis i Høje eller anden Jord / Skal foris til Jordrotten/ ibid.

Pendinge som vdsloft er/ huorledis betalis skal/ K: B: Cap. 4.

Pendinge som icke ere Bidne til/ huorledis affuergis skal / ibid.

Plougspilde om nogen giste anden/ L: B: Cap. 15.

Ploug redskab om nogen stæl/ ibid.

Prestes maa icke skrive Bldnissbyrd/ Tings: B: Cap. 4.

Puust/ Dæst hug/ Haardret/ oc slige Slagsmaal/ huorledis bødis eller affuergis skal/ M: B: Cap. 19.

Byg, vide Mon.

*Procuration lov om anden.
K. B. 2.*

*Quæ om Dræber eller
slæder nogen. M. B. 20.*

*Vide et
Sæ.*

Quæ maa indræffuis naar gierder ere serdig gjorde/ L: B: Cap. 29.

Quæ som kommer i Bang huorledis merchandis skal/ L: B: Cap. 30, 31.

Quæ om vlovlig udtagis/ ibid.

Quæ om kommer i Bang offuer vlovlig gierder/ ibid.

Quæ om kommer i Bang offuer lovlig gierder/ ibid.

Quæ om ganger i gildrer/ L: B: Cap. 56.

Quæ om selgis mer fordyrlig lyde/ K: B: Cap. 16.

Quinde som icke haffuer Høfbond/ tager self bødder/ M: B: Cap. 25.

Quinde gifting huem raade skal/ A: B: Cap. 1.

Quinde eller Møe mister Arff om de gifter dennem uden deris Vergisraad/ A: B: Cap. 2.

Quinde giftermaal huem raade skal/ ibid.

Quinde maa icke sonne sin Høfbond Sællag/ A: B: Cap. 3.

Quinde skal Eledis som Karle/ A: B: Cap. 8.

Quinde skal ingen sig tise mer andens Gøds/ A: B: Cap. 13.

Quinder huem de maa ansvorde deris Vergemaal/

O: B: Cap. 9.

*Quindfold skal gaa i Lov om
End mod quinder, om der er
saa mange. K. B. 2.*

Raader

R. 1
Raader eller samtycker nogen at dræbe anden/ M: B:

Cap. 17. eller til noget andet, *først af nogen hand saftu skat al-
ler kænner. M.B. 10.*

Raader mand anden til Brand/ L: B: Cap. 26.

Randsage om nogen vil efter stolne kost/ Tyff: B: Cap. 6.

Resser mand nogen uden Dom/ M: B: Cap. 15.

Ressuegaarde/ Diurgaarde/ Blisuestusner/ om ligger ede 10.
Aar/ L: B: Cap. 60.

Riddermendsmend/ Prælater/ Preufter/ oc laugment skal
komme til det sted Konningen skal hydes/
Tingf: B: Cap. 11.

Riddermendsmends Ede de skulle fuerge Konningen/
ibidem.

Riddermendsmend som hafter gods i Morger oc boer uden
Rigie/ skal hafter Ombudsmend i Rigie/
LB.: Cap. 24.

Ridder Mand offier Agger eller Eng/ L: B: Cap. 32.

Risser mand andens garn/ L: B: Cap. 47.

Rijm oc Biler om dietis om nogen/ M: B: Cap. 21

Risser oc Rands mend bør huer at søge efter/ V: B: Cap. 16.

Risserederis gods huorledis maa Ristis/ ibid.

Rissuis Mand paa Almindig Vej/ L: B: Cap. 40.

Ronne-gierdet huorledis luctis skal/ L: B: Cap. 27.

Risserster skal straffis efter 12 Mends Dom/ A: B: Cap. 2.

Rumpe om huggis af Heste eller Dødt/ L: B: Cap. 35.

Rygger mand forligelsmaal/ eller betaler icke til forlagde

ider/ da maa hand gioris freblis/

Tingf: B: Cap. 18.

S.

Saarer mand anden paa Ting/ eller Tingvæ/

Tingf: B: Cap. 5.

Saarer mand anden paa Ting/ da er huer mand pletis at
gribe hannem/ M: B: Cap. 7.

Saarbødder om icke betalis til rette tid/ M: B: Cap. 17.

Saar om icke vil heelis/ ibid.

X. ii

Sar.

Saar bod om Mand icke vil udgiffue/ M: B: Cap. 12.

Saar bødder for Quærg bødts alligevel Quærg er heelt/
L: B: Cap. 35.

*Sager skal som fælt for
fælt, eller etc. K. B. 8.
Sagib læst, [ent nr. i]h
af 10' dærg, nr. fælt
indfælt i indfælt
indfælt, saa som M. B. 2, p. 4
c. 15, 2, c. 18, fin.
M. B. 1, p. 2, c. 13, c. 17, 25.
for orfan M. B. 15, p. 1, fin.*

Sager skal dømmis effter Vidnisbyrd/ Tings: B: Cap. 4.

Saget huilcke først dømmis skal/ ibid

Sager som døwen icke forklarer huorledis dømmis skal/
ibidem.

Sager huilcke met sætter Sed vergis skal/ Tyff: B: Cap. 15.

Sale huor megit teilending maa vircke/ L: B: Cap. 50.

Samfund maa ingen gløve paa andens grund/ ibid.

Striffueren skal haue 4. stiling for huer sine hand striffuer/
Tings: B: Cap. 4.

Seele huor mand maa slude/ L: B: Cap. 62.

Seel slagen met Spiud om anden mand finder/ ibid.

Seel/ Marsuin/ oc anden slig gift om findis/ ibid.

Setter Sed huorledis iuergis skal/ Tyff: B: Cap. 15.

Setterboel naa segis skal/ L: B: Cap. 38.

Setterboels mercke maa ingen flytte ibid.

Settergæde oc driifte Veje om nogen formenis/ L: B:
Cap. 40.

Setterboel skal gløris i Alminding/ L: B: Cap. 50.

Setterboel Smidde eller andit sligt om brendis i Alminding/
ibidem.

Sex Wænd skal næmme paa huer side den Tysker Eder suge
skal/ Tyff: B: Cap. 14.

Stælands alne skal brugis i Norge/ K: B: Cap. 29.

Siger nogen anden for v Erlig sag / som icke haffu er Nær
til at tale der paa/ M: B: Cap. 21.

Sigis nogen at haffue faaer staalet gods/ Tyff: B:
Cap. 7.

Sild om nogen tager aff andens garn/ L: B: Cap. 47.

Slade som Quærg gior i Agger eller Eng/ skal bødiseffter 6.
Wends Dom/ L: B: Cap. 39.

Slade som gioris aff Affuind/ bødts fuldrettis bøder for/
ibid. K: B: Cap. 27.

Slade som gløris i Abildhaffue/ Raalhaffue oc fuge steder /
huad skal bødts for/ Tyff: B: Cap. 11,

Stede

*Drigl or forfrighing T. B. 3.
Dølger nogen Humning
ford. Ty. B. 9.
Dølger mand Guld for
hvil om viiff tid at i ginn
K. B. 8.
Dølger mand god som
mand nr. forset for.
O. B. 10.
Dølger noget hyl stund.
K. B. 13, L. B. 5, andens god. K. B. 10.
Dølger mand ind mand
for blant af en anden.
K. B. 21.
Dølger mand naar Jom
om (indrynd), (18 tro
paa (indrynd) or naar
12 mand. L. B. 44, p. 4.*

Sildafsigte Lov. L. B.
45, 46, 47, 48.

Stadgiald, Landman,
Stadgiald vide Landman.

Stadgiald naar 6 mand
indrynd om; or naar 12 mand. L. B. 44.

Stær eller stær mand
andens ager eller my
ind samt villir. L. B. 16.

Statt (eller Landing) hvor den skal
indrynd, som nr. indrynd rethm. L. B. 12.
Anden, eller i forrit. U. B. 7

Skipper om vndløber Stib/ V: Cap. 8. 13.

Skipper skal sticke Bud efter solat at vddrage Stib/
V: B: Cap. 14.

Skipper skal stande til rette for hans solat/ L: B: Cap. 46.
K: B: Cap. 25.

Skipper om lader sin Stib offuer sin Effne/ K: B: Cap. 24

Skipper om farer aff Beslag/ K: B: Cap. 25.

Skindsferd huem for sommer/ V: B: Cap. 17.

Strader/ Skomager oc Sommermend paa Landsbyen/
mue icke bruge Riibmandskab/ K: B: Cap. 23.

Slaer eller offemer mand anden i sin egen Hus/ M: B:
Cap. 16.

Slaer mand flere i en Adferd/ M: B: Cap. 17.

Slaer to eller flere en/ ibid.

Slaes mand i Tegn. Dage/ M: B: Cap. 13.

Slaes mand i gredsteder oc rider/ ibid.

Slaes Høe/ eller Korn st. eris fra nogen/ L: B: Cap. 16.

Slagsmaals bødder huad er/ M: B: Cap. 17.

Slagen Høe om tagis aff Eng/ Tyff: B: Cap. 8.

Slegfred som dræbis huem arffue skal/ M: B: Cap. 9.

Slegfred iager sig Saar bødder som hans Moderfader/
ibidem.

Soffuer de Mend Bage skal holde/ V: B: Cap. 4.

Sommersæt maa ingen forbiids/ L: B: Cap. 38.

Sofarn Mend maa icke tage Riibmandskab ind for
Baadsmend/ K: B: Cap. 23.

Solf som arbeidis i Norge skal holde Prob/ ved Rigs
Daler/ K: B: Cap. 10.

Søster maa arffue mer sin Broder i Vdarff/ A: B: Cap. 7.
2 Arff.

Søster arffuer ene/ om Broder icke er til/ ibid.

Søster sønner naar arffuer/ A: B: Cap. 7. 5. Arff.

Søsterdøtre naar arffuer/ ibid.

Søster sønner oc Døtre tager arff efter huer andre/
A: B: Cap. 7. 10. Arff.

Spilder mand andens Gifte vinge/ L: B: Cap. 44.

Spilder

*Skov frømmet Lij landing
eller Jorddrift self maa giff
lef at fuggi ind. L: B. 8. Landm Nade
Skifvorn, vide post Samling.
Skatfarer maa Varn, funder
ic. maa icke indforib. K: B. 10.*

*Skatmand i Landingsfær
mud Røstingom, eller paa
Vist frødsomlig. Day. 11. 16.*

*Slagsmaal maa luvn
fuggi. M: B. 19.*

*Skat som Varmar sig m. skal
opfoldes af næste frøder. A: B. 3.
Sommer. Skifvorn. L: B. 4.
vide etz. Skifvorn.*

*Søn oc Døttor maa fuggi
funder Jordfall, om den
Vaar muijindig. O: B. 10.*

Spilder mand andens Ale / *ibid.*
 Stessnis mand oc møder icke / bøde Konningene Warde
 Solf / Tingf. B: Cap. 9.
 Stessner mand anden oc møder icke self / *ibid.*
 Stessnis nogen for Konningen / *oc møder icke / bøde 8. Dr.*
 ruger oc trettent Warde / *ibid.*
 Stessnis maa ingen fra sin rette Laugsogn at lide Dom /
ibid.
 Stessnis maa ingen den stund hand er i Leedingsferd /
 K: B: Cap. 8.
 Stiel mand aff hual / L: B: Cap. 61.
 Stiel mand Katte / Hunde / Kniffue / Velce eller andit som
 icke er Pris Verd. Tyff. B: Cap. 11.
 Stinger mand anden mer Kniff / eller stunder til anden /
 M: B: Cap. 13.
 Staalne Koste om mand tager fra Tyff / oc næst icke
 Tyffuen / Tyff: B: Cap. 3.
 Staalne Koste om findis / oc Tyff icke hos er / Tyff: B: Cap. 7.
 Stoer Quæg om stanger smaa Quæg / L: B: Cap. 36
 Suogre maa kalle sine Medarffuinger til Tassne /
 A: B: Cap. 1.
 Tager mand fra anden vden Dom / R: B: Cap. 1.
 Tiende gaffue huor aff maa gissuis / A: B: Cap. 22.
 Tieniste Hion om icke vil holde sit Lejemaal / R: B:
 Cap. 22.
 Tieniste Hion om bliffuer flug / *ibid.*
 Tiener om for kommer sin Hofbonds gods / *ibid.*
 Tieniste Hion en Mand om anden Mand antager / *ibid.*
 Tere huor megit Lejending maa brende / L: B: Cap. 50.
 Tingbrøde huem tilhører / Tingf. B: Cap. 5.
 Tingbrøde naar betalisk / *ibid.*
 Ting naar icke maa holdis / Tingf. B: Cap. 9.
 Tingmend maa binde den som saarer anden paa Tinge /
 M: B: Cap. 7.
 Tingmend skal følge fange til Rettersted / *ibid.*
 Ting.

Staalne, vide post. Stiel.

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider
Stessnis til Tied hider

Tingbud oc fættig Mands flytning skal de skiffre sig imellem
som boer paa en gaard / L: B: Cap. 53.

Tingbud oc Stiudsferd skal gioris off de Jorder nylig ind-
begnit er / ibid.

Tingbud hnet maa opstiere / L: B: Cap. 54.

Tinge huor mange sogis skal / ibid.

Tingbud om kommer forslidig til Bonden / ibid.

Tingmænd skal legge Tyff dag for at mode / Tyff: B: Cap. 5.

Tjur eller anden Quag om dræber eller stader nogen /
M: B: Cap. 20.

Vide etiam To myndige Mænd maa bære anden Mands Vidne /
Et mnd. K: B: Cap. 2.

To bør icke at suaris til en sag / K: B: Cap. 8.

Tolf Mænd skal suerge im: dem Alminding oc Egendeel /
L: B: Cap. 58.

Tommer til Stib huor maa huggis / V: B: Cap. 2.

Tommersmænd som Stib skal bygge / huor skal tilfigis / ibid.

Tommersmænd om bortløbe / ibid.

Tommer til Stibs Hus huor skal huggis / ibid.

Tommer huor lense maa ligge i Alminding / L: B: Cap. 59.

Tommer om borttagis i Alminding / ibid.

Tre Mænd skal dømme om 1. Mærks bøder / L: B: Cap. 44.

Tredie A: is Tage huad for giffuis skal / L: B: Cap. 1.

Trygler der første ere skal ingen Kethaffue / M: B: Cap. 24.

Tuer Deje huilke tallis / L: B: Cap. 42.

Tyffue maa bindis sageløs / M: B: Cap. 17.

Tyff om stiel første gang til en Mærck Solff / Tyff: B: Cap. 1: 24.

Tyff om stiel Mad for hungers Skyld / ibid.

Tyff om stiel til en Dre Solff / ibid.

Tyff om stiel anden gang til Dre Solff / ibid.

Tyff om stiel tredje gang til Dre Solff / ibid.

Tyff om stiel en Mærck Solff sult Verd / ibid.

Tyff som findis mer skalne Roste / maa bindis / Tyff: B:
Cap. 2.

Tyff skal Ombudsmand fernare / oc skaffe Bøddel til /
ibidem.

Vide etiam
Tollung maa p: brug
Druckmand p: b. K: B. 10.

Tredie jond. L: B. 1.

Tredie om nogen bliff

Dræbt for. M: B. 2. p. 13.

Tredie nogen Ombuds

mand om, eller anden st

trud skimmte. L: B. 4.

Tredie mnd om om

jond tryff. L: B. 5. item

om noget selgib til tindr. ibid.

for K: B. 13. ibid.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Tredie om an fargmand

for K: B. 13. ibid. L: B. 4.

Dyff skal antuordis Ombudsmand/ ibid.

Dyff skal dæmmis dersom hand stiel/ ibid.

Dyff om tagis fra nogen/ Dyff: B: Cap. 3.

Dyff om mand tager oc slipper løs i ten/ ibid. *Dyff om mand forrædt mand, or d'ellen*

Dyff om skinder paa hiemel/ Dyff: B: Cap. 4. *Rønningens Rott. Ty. B. 3.*

Dyff sag huemanden tillegger/ Dyff: B: Cap. 5.

Dyff som er vden fr/ de huor stefnis skal/ ibid.

Dyff som biuder Low/ om bryster Low/ ibid. *if Dyff bor, skal bonden som miste, fæst*

Dyfter Ed huorledis suergis skal/ Dyff: B: Cap. 14. *fuld værd, omfæstning, or fuld
værd. Ty. B. 7.*

B

Baaben som paa Tingit bærts/ forbrødis til Rønningen oc
Laugrettit/ Tingf: B: Cap. 5.

Baaben huer bær at haffue/ V: B: Cap. 11.

Baaben om nogen fættis/ ibid.

Baaben Ting huor stor oc naar holdis skal/ V: B: Cap. 12.

Baaben Ting skal Bonde met sit Folck besæger/ ibid.

Baaben Ting huem icke tilsæger/ ibid.

Baaben om selgis/ ibid.

Baaben om laant er/ ibidem.

Baaderec skal mildre straffis/ end det som met villie stæet/

M: B: Cap. 12.

Baaderec huilcket er/ ibid.

Baaderec bøddis fierdings bødder for/ ibid.

Baaderec bøddis icke Rønningaen/ ibid.

Baddret huorledis handlis skal/ L: B: Cap. 55.

Bage huem holde skal/ V: B: Cap. 4.

*U-værlig sag om nogen
fuld liggende. M. B. 21, ter.*

Bage om nogen forfæmmer/ ibid.

Bage naar skal vere paa Barden/ ibid.

Bagten om den forfæmmer som randsage skal/ ibid. *Vand om nogen lader af sin
andens Jord. L. B. 44.*

Banefuld Quæg skal Eiermanden holde hieme/ L: B:

Cap. 31.

Banefuld Quæg om Stæde gibe/ ibid.

Barde huse huem bygge skal/ V: B: Cap. 4.

Barde viden naar brendis skal/ ibid.

*Værn skal værn gøre, or inforsælger.
K. B. 10.*

Dare indlendiste oc vdlendiste skal søris til Riggfæderne/

K: B: Cap. 10.

Dy

Dare

Bare skal selgis paa Torstuet/ ibid.

Bare som selgis met Staalpund skal vejes met Colnise
Weg/ K. B: Cap. 29.

Barei Bergenhus Eæn huorledis vejes skal/ ibid.

Bare i Trundhiems Eæn huorledis vejes skal/ ibid.

Bare i Norland vejes som i Trundhiem/ ibid.

Barfel huor oe huorledis giffuis skal/ Tingf: B: Cap. 9.

Bodemaal huilcke ere/ M. B: Cap. 2.

Uden land om nogen rr.
Bodemaal skal vergis met Tylter Eed/ Tyff: B: Cap. 14.

Bolendiste maa icke udføre Huder eller vlovlig Bare/
K: B: Cap. 10.

Vort or maal. K. B. 29.
Bdstaaren skifter skal gioris om tiog/ huor mand icke haff/
Anden mand samum. K. B. 20. uer Indsejel/ K. B: Cap. 11.

Beduarder skal Bønder ferdig giøre/ V: B: Cap. 4.

Beduarder huem forsømmer at giøre/ ibid.

Bedekast oc gierder om brendis/ L. B: Cap. 26.

Berlig Sag om nogen tillegis/ M. B: Cap. 22.

Vor om betheldis af
Berge om icke vil tage bødder for sin fende/ som er beliggen/
barst, at selv sigt
af jant. A. B. 3. men vil heffne/ M. B: Cap. 25.

Berge skal haffue Bod for Quindis beliggelse/ A: B: Cap. 5.

Berge skal holde Barn aff sine Xente Pendinge/ A: B: 14.

Berge skal haffue huer sterde Pending for sin Bmage/ ibid.

Berge skal giøre Regenstab/ ibid.

Berge skal vere vederheffig/ ibid.

Bergemaa icke anvrorde anden Mand Borne-Pendinge/
ibidem.

Berge maa icke lade Bornegods forkommis/ ibid.

Vor om mand for sig, or
Berge skal opholde sin Bmyndig aff fire Marck Solffsrente/
gier skade. M. B. 10. A: B: Cap. 15. *Vor maa sin rgt Varr om 20*
aar gamel allert giff dand my frendt

Vor, for Alminding-Vor.
Bgiernings mand anden i fregit Hus/ M. B: Cap. 18. *rad. A. B. 21.*

Vor for Varr skal. B. 32.
Bgiernings mand om bod freffuis for/ M. B: Cap. 2.

40. Vor om ligger aff
Beje naar ferdig gioris skal/ L. B: Cap. 41.

40. Vor om ligger aff
Beje offuer Alminding huem giøre skal/ L. B: Cap. 42.

B. 40. Vor for bnd, kal
Bidnebyrd maa icke stedis yden Barfel Tingf: B: Cap. 4.

Vor. ib. Om nogen rrr
Bidne/ som bidne maa unodræet huilcke ere/ ibid. K. B. 2.

ist. ib. bis. Vor om rrr
Bidne

isfærdig ind Mof, eller
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

for, fad beld. B. 41.
Bidne

Vidur som finder mand i skot eller skyldig vil nuu berr. K.B. 2, or
 Vidur ma Vidur. A.B. 17, C.B. 5, L.B. 22. [C.B. 5, off gammel Lov
 Vidne huem trefuer skab betale deris omkost/ibid. Vidur ind Mandfulg. jagor om
 Vidne skal ledis som Arffsalder/ A: B: Cap. 16. nogen ick vil berr. M.B. 10.
 Vidne som Laugrettismend reiffler paa/ skal indsettis for
 Laugmanden L: B: Cap. 22. Vidur om ginde er balt. K.B. 2.
 Vidne er huer pligtig at bære/ K: B: Cap. 12. Vidur som liget er faldt om Ty B. 17.
 Vidne om Mand ick vil bære/ ibid.
 Vidne huorledis berris skal/ ibid. Vidur for gind. A.B. 21.
 Vijsliufnings vinde skal fremkomme paa første Ting/
 M: B: Cap. 9.
 Vijsliufnings vinde om Mand ick vil bære/ ibidem.
 Vijsliufnings vinde skal staa for suide/ om den Døde in-
 gen anden hafter bestyldit/ibid. Vijs for eller vin om for
 Winter rug om den saer som affhytter/ L: B: Cap. 8. sig anden er spott. M.B. 21.
 Vittig oc Hestfor Mand maa selv raade for sine Pendinge/ Vijs om for. L.B. 1.
 A: B: Cap. 19.
 Vittiglig Guds huilset talis/ K: B: Cap. 19. Ulf - Vinde eller gile
 Vittinde oc anden Vildvare maa Vender selge huem de vil/ Ulf. L.B. 56.
 K: B: Cap. 9. 22. Ulf - graf eller
 Vimage skal foris til Arffvinger/ A: B: Cap. 13. 3. Ulf for skind. L.B. 60.
 Vimage skal stiftis som de bære/ A: B: Cap. 14.
 Vimage skal stiftis som Gaallag er lagt/ A: B: Cap. 15.
 Vimage om Mand lader gaa om at rigge/ ibid.
 Vimage skal følge sin Arff/ A: B: Cap. 20.
 Vimage 20. Ar gammel/ tager selv sig gods/ A: B: Cap. 21.
 Vimage om kommer til den hannem ick bær at forserge/
 ibid.
 Vimage om nogen fører veltvlig til anden/ ibid.
 Vimage om dør for nogens forsamelse/ ibid. L.B. 55.
 Vimagestiffe huorledis handlis skal/ ibid. Vimage om nogen lagor for
 Vimage om Mand viser fra sig/ L: B: Cap. 55. Vimage om en fideles nogen Odal,
 Vmyndig Landstyd huorledis segis skal/ A: B: Cap. 14. om anden vil talr paa.
 Vmyndig som ick hafter forlags are/ skal frender søde/
 A: B: Cap. 15. O.B. 10.
 Vmyndig om nogen viser effter Jld/ L: B: Cap. 25.
 Vmyndig maa ingen fiob giore/ K: B: Cap. 21.
 Vndersaatte maa ick sønne Rönningen leding/ V: B: Cap. 1. Vmyndig om stælv.
 Ty B. 7.

Drødig gierning regnis icke for Vaadenerck/ M: B:
Cap. 12.

Voldeagis Quinde/ M: B: Cap. 21.

Brag som kommer driffuendis i Land/ skal Konningens
Ombudsmand giffue findelsen den der finder /
L: B: Cap. 21.

Brag som driffuis ind i Aluinding horer Konningen til/
K: B: Cap. 26.

Drange Eder om suergis/ Tyff: B: Cap. 17.

*Drødig gierning for guds, K. B. 3.
Eil Drødig gierning om nogen
tilnæfud icke vil mæftr. ib.
med Drødig gierning om nogen
gior mæftr. ib.*

E N D E

Den
Norske Lovs /

Des Summariske Indhold offver
hvert Capittel udi samme
Lover.

Med en Tafle eller Register der hos /
Paa alle de Danske og Norske mædte
Glosser og Juridiske Terminis.

med deris rette og udførlige Forklaring.
Ved

Bielcke / Norrigis Rigs Cankler.

Prentet i Kjøbenhavn / aff Peter Hacke /
Kongl. Universitets Bogtrycker.

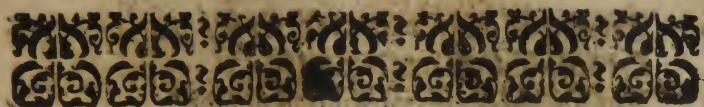
Paa Jørgen Holstis / Bogførers Betøsning /
og findes hos hannen tilkøbs.
ANNO M DC. LVII.

143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Tingsar Baalden.

Følger den

Worske Boug /

Den Første Boges /

Indhold :

Nemlig

Tingsar-Baaldens.

Tingsar Baalden / alle oc hver /
Om Rettens loulig søgning lehr /

CAPIT L.

- E**t Første handler om Laugting /
Hvor holdis skal Landis omfringe?
2. Det Andet om de Mænd som møde
Skal til Tinge om ry vil høre?
3. Det Tredie er om Laugtings Skick /
Om Eid / Indseigle / Evert oc Driek.
4. Det Fierde om Vidnisbyrd oc Domme /
Rettens Forhielp / Straff mod Vfromme.
5. Det Femte om Tingsfred oc Tingsbrøde /
Sampt Liushning / om hvem slaar til døde?
6. Det Siert om Domme at fuldgiøre /
Inden set Tid / under Straff større.
7 Det Sivende om Bøigde Ting /
Oc om Løfsgengers Oplysning.

a ij

b. Di

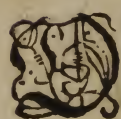

2. Vdsahr Baalcen.

8. Det ottende om Conræter tryge/
Oc deris Straff som dem vil rygge.
9. Det Niende er om Steffnings maade/
Oc ret Tingsted/ sampt Ansæd baade.
10. Det Tiende er om Konningens Vahl/
Oc sampt hvad hans Pliet være skal?
11. Det Ellefte er om Konningens Hylping/
Oc Stendernis Eed/ til des Fylping.

Vdsahr Baalcen handler om Strid/
Oc Landevern i Følgede Tjyd.

CAPIT. I.

- Et Først om udneffn/ oc om Told/
Om Landvern Skib oc des Forhold.
2. Det andet om Skoffw til Langskibe/
Oc meeres behøer mon begribe.
  3. Det Tredi om Vdbud/ oc Budsticke/
Vtrois Straff/ oc hans der bær icke.
  4. Det Fierd om Vedvarder/ oc Vack/
Oc hvordan haffvis skal i Act?
  5. Det Femt om seide Tidende ritte/
Sampt vrange oc hersers løn for dette.
  6. Det Siett om leding udi Krig/
  7. Det siuffvende er der om distig.
  8. Det ottende er om Waadsmænds Neffn/
Oc om u-billig forloffs/ Neffn;
  9. Det Niende om Munstring oc Raast/
Oc om ledingsfald/ for den Post.
  10. Det Tiende om Skibs Vdrustning/
Krud oc Laad/ oc all Vdputning.

11. Det

Mandhelge Baalcken.

11. Det Elffte om Vaaben/ oc Verge/
Hver bør/ en Landet vil forsværg.
12. Det Tolfte om Vaaben Tings hold/
De Sold at sticke i Orden bold.
13. Det Trettende er om Orlougs sehd/
Vndløben/ Koff/ oc om Dvægs verd.
14. Det Fiordend om Skibs Opsetning/
Glemme/ oc slig med meer Vdretning.
15. Det femtende om Skydeserd er/
Om Pashbord/ oc andre slig meer.
16. Det Sextende Kønsmænd oc det Gods;
Om Handler; Ochvem findis hos?
17. Det Syttende om Rigs med Koffver
Oc hvor paa mand saadant ret prøffver?
18. Det Attende om Landraade Sag/
Oc Skub Skib at gior til Drag.
Vel sic
18. Det Attende om Trostabs Misfiroe/
Oc Mistende Skib at hugge i Toe.

Mandhelge Baalcken lehr at mand/
Vndbyrdis Fred bør holde i Land.

CAPUT. I.

Det Føste om Drab som Jord forgior/
Oc en; oc hvem Fred/oc en bør.

2. Det Andet om Ridingsverck alle/
Mand oc Vhodemaal mon kalde.
3. Det tredie/ om besunden Dvinde/
I Hoerseng/ oc des Straff Gesvinde.

e iij

4. Det

4. Wandhelge Baalckm.

4. Det Fierde om Fredløshmaals Tid/
De Arff tilfalden i den Tid.
5. Det Femte er om Frelsmands Gal/
De hvad mand derfor høde skal.
6. Det Siette om hvem Fredløshmand huser?
Sig med foreeng/ oc en opluſer.
7. Det Siuende/ om Saarmaal paa Tinge/
De Draber/ mand en vil beringe.
8. Det ottende om Galen Mand/
Ne binde/ oc Sleet sig tage an.
9. Det Niende om Bidne til drab/
Om Lougnern under Sags fortab.
10. Det Tiende Wiig Lufning oc Raad/
Til drab befatter; Sampt ſlig daad,
11. Det Ellefte om Drabers Gods/
Sampt Gield oc Sengeroſſ der hos.
12. Det Tolfte om Vaadeveret er/
De hvad en/ oc hvad Værløſes Skier?
13. Det Trettende om Kneffſting Kær/
De ſtud; oc hvad ſtraff der paa bær.
14. Det Fjortendelſt høer at vide/
Deris ſtraff/ ſom hver anden bide.
15. Det Femtende om deris Pæn/
Andre en griber/ oc Dommers Mæn.
16. Det Sextende om Slausemaal Lehr/
Dr hende fand i Ledings ſehr.
17. Det Sottende om Frelsmand ſangen/
De ſlagemaal uden Gred begangen.
18. Det Attende om ſildemand lede/
Der en vil gælde/ oc om Hiembæde.
19. Det Nittende om Aetſellig/
Wſorm/ oc derfor ſtraff bellig.

20. Det

20. Det Tyffvende om Skade aff Diur /
Aff Hund/ Hest/ Dre/ eller Tiur.
21. Det Trede Tyffvende om Mand /
Sigter den/ Sag en Paatres kand.
22. Det forde tyffvende om Hoer /
De om Mandes de Dwindis Accord.
23. Det Trede tyffvende kongens Bud /
Er om Tyngler at driffve ud.
24. Det Fierde de tyffvende om Staader /
De Kongs Pas/ hvo giffve raader?
25. Det Femte de tyffvende er Lærdom goed /
Om Mærs Beliggelse de Boed.

Arffve Baalcken om Arffveret.
De Giffnings Sager glør Bestledt.

CAPUT. I

- D**et Første Gifftermaal berøer
Dehuem som derfor raade bør?
2. Det Andet om den Frenderes Raad /
Foruden Giffis de slig daad.
  3. Det Tredte / om Hiemgift; Fællag bedre /
De om Arff/ mellom Børn de Fædre.
  4. Fierde om Riksdged/ des Tilfald /
De hvem da Landfkyld følge skal?
  5. Det Femte om Hore blane Hion bilagt /
Om Mærs pilde de Vantrets Act.
  6. Det Sieste om Ectestabs atstil /
Ved Dom / om Gods de Gaffver til.
  7. Det Sivend' lehr om Arffvetallit /
Om om frje Gods til u. frj sالدit.

8. Det

6.

Arffve Baalcken.

8.

Det ottende om Elledelse /
 Oc hans Ket som sliig Gunst maa stee.

9.

Det Niende om hans Arff forspilde /
 Anden for Arff fra Liff har stilde.

10.

Det Tiende om deris Arfftag /
 Tillige omkommen er i Slag.

11.

Det Ellefte monne formaa /
 Hvor lunge Arff efter Sleet skal staa?

12.

Det Tolfte om Arffve Swig er /
 Om Arffs Giemme / oc Gieldes besver.

13.

Det Trettende om Børne Gods /
 Sampt Gaffver hvor Gield findis hos.

14.

Om Børnepenget oc Vergis Pllet /
 Det Fiortende lehr udsørilige.

15.

Det Femtende om V. magis Føde /
 For Indkomst eller Arbeidsmøde.

16.

Det Sextende er om ved hvad Ket /
 Arff oc Gield søgis skal hver Stede?

17.

Det Syttende om Arff som med Vold /
 Besiddis / oc om des Forhold.

18.

Det Attende om den Arff forrøgt /
 Aff Vankundighed en er søgt.

19.

Det Nitende om den Arffs begier /
 Tviler / om hvo ret Arffving er?

20.

Det Tyffvende om V. mage at Skiffte /
 Som Gods / oc om sliigt meere bedriffte.

21.

Det Tre og Livende sliigt oc lehr /
 Oc hvorn sin rette Verge er

22.

Det to og Livende lehr om Gaffver /
 Der holdis skal dr mand stienct haffver.

23.

Det Tre og Livende om Josier Barn /
 Hvad mand høer for? Tegen aff Skarn.

24. Det

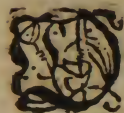

Odels Baalcken.

24. Det Firt oc tyffvende om Brøllups Giord /
 Ilor Dage; ey lenger værd.
 25. Det sidste om Begravelse/
 Med ald Sparlighed at bør stee.

Odels Baalcken om Odels Gods
 Eyr / oc om Jongdis Pliet der hos.

CAPIT I.

Et Første om Odels Jord hvad, Ket /
 Kaldis oc biffver ved en Eer.

2. Det Andit om den deelingreen /
 Mellom Brødre / oc deris Green.
 3. Det Tredie om ret Odels Skifte /
 Med Bistand / oc Jeffnit at stiffe.
 4. Det Fierde om Odel semer fall /
 De hvordan Ket opbiudis skal.
 5. Det Femte er om Odels breide /
 Ved Ket at vinde orey ved seide.
 6. Det Siette om Gasve Bressve oc Sigde /
 De Giftings Gods efter de døde.
 7. Det Siwende om Jord tilbage Windis /
 Orey land skaffe hvordan mindis.
 8. Det Ottende om Pantegods /
 Oc Konis Jord / sampt Ket der hos.
 9. Det Niende om Liuhning paa Jord /
 Under Kofflioh efter forord.
 10. Det Tiende om Gods hos Wmage /
 At søge / oc Fædris Righ at Brage.
 11. Det Ellefte om Gods i Jord hit
 Hvad Kongen bør oc Landrot sit.

12 D.

Den Norste Lou.

12. Det Tolfte er om Ombudsmands Ret /
Sampt Pliet oc Straff / for hans forræd.

Landslene Baalcken om loulig Næring /
Til Land / oc Vand / læhr / med Begiering.

CAPIT. I.

Det Første er hvordan Jord skal leys /
O for hvad Pliet / paa Liffs Tid eyes.

2. Det andet om ret Nabod er /
O for hvad den bger som bygger meer?
3. Det Tredie om Bygning paa set /
Skeer ey? Hvad da er Landdrots Ret?
4. Det Fierde om Jord leyes til to /
Sampt om leylendingens Væroe.
5. Det Femte om det samme læhr /
Sampt om første Rieb / oc sligt meer.
6. Det Siette om Skenck for Landdros Jor /
Frakomst oc hans flygning paaboer.
7. Det Syffuende om Jordags Ret /
Om Huus at skiffte oc andet med.
8. Det ottende om Gisdning er /
Om Saed / om Brendfang / oc sligt meer.
9. Det Niende om hvad bortsoris skal /
Fra Gaard / oc bliffve igien med all?
10. Det Tiende om Jord bruat uden feste /
O ad udjaffve fremmet Giese.
11. Det Elffte om Korn / oc Høe salt /
O naar Landdrot det nest er alt?
12. Det Tolfte om Gierde at efterlade /
Hvordan bger Bonde? O bøde Glæde.

13 Det

Landolene Baalcken

13. Det Trettende om Huus oc Jords Bytte
Mellem leylendige oc des Nytte.
14. Det Fiortende om Afsædis Ret/
For Odels Mand/ sin Jordsbrug med;
15. Det fembtende om hadlig Plougplide/
Oc hans Straf der i handler ilde.
16. Det Sextende om Høsten med Tag,
Nbillig forloff; oc sig Sag.
17. Det Sættende/ om Fredløfninges Etick/
Oc hvorlunge den holder Etick?
18. Det Attende om Landnam paa sat/
Paa Skoffskade efter enhver Stat.
19. Det Nitende om Landnam i sekr/
Vbaff den Skoff som sellit er.
20. Det Tyffvende om sellits Skoff/
Dis Ret Brug/ oc Rejsners behoff.
21. Det Ti oc Tyffvende om Brag/
Oc Skibs opseining til vis Dag.
22. Det Toe oc Tyffvende om Aaverck/
Oc des Lougseining med Krafft sterck.
23. Det tre oc Tyffvende om Fentseffne/
Oc Dommers Pliet/ B-ret at heffne.
24. Det Fire oc Tyffvende/ om Ombudsmand/
Hvo bærhaffve? I Norgis Land?
25. Det Fem oc Tyffvende/ om Jid/
Aff Vandahre/ om Skade seer til?
26. Det Siet oc Tyffvende om Brand/
Forsalig seer aff nogen Mand.
27. Det Syff oc Tyffvende om Gierde/
Hver plictiger at holde oc sekrde.
28. Det Otte oc Tyffvende er om Leed/
Naar luctis bær/ oc obnes med?

29. Det Ni oc Toffvendemedsøer/
Hvor ny Gierder anrettis bær &
30. Det Treduffe mon underrette /
Naar mand andens Døxa maa indsette &
31. Det It oc Treduffe bekrifver /
Huordan indset Døxg udløst blifver.
32. Det Toz oc Treduffe er om Gyder /
Sampt Gierde oc Leed mand nedbryder.
33. Det Tre oc Treduffe er om Heste /
Som bider andre, dem er neste.
34. Det Fier oc Treduffe er om Slade /
Af de Heste man lør vil lade.
35. Det Fem oc Treduffe er om Veen /
Som fter paa Døag aff Wennisfem.
36. Det Sex oc Treduffe er om Eyre /
Sampt Hunde; Soldt oc Fæ vil myrde.
37. Det Siuff oc Treduffe er for glem /
Om laan uftad at bære hjem.
38. Det otte oc Tredufft gær beftred /
Om Sættæ Færd oc Sommer Værd.
39. Det Ni oc Tredufft om Grefgang &
Oc Fæbæd uden des for lang.
40. Det Fyrr oc Tredufft monne ey /
Lerdomb om ret at holde Væge.
41. Det It oc Færrativende Vord /
Sættæ om den Væ er goet.
42. De Toz oc Færrativende varer /
Huordan mand Vægreed Ket forfæhrer &
43. Dit tre oc Færrativende Ket /
Ordner om ferge oc ferge fied.
44. De Fir oc Færrativende færr
Om hvad Vand oc Siftfang hvær bær.

Landske Baalcken.

43. Det Kem oc Forretivende seker/
Om Skade i Guld stor seker.
46. Det Ser oc Forretivende om Tag/
I Gildet/ oc Doed for sig Sag.
47. Det Syff oc Forretivende om Vold/
I Gildet seker er des Indhold.
48. Det otte oc Forretivende slit/
Er om Gars forfang/ oc Vaadret.
49. Det Ni oc Forretivende om Skalcken/
Konge oc L. indet bær en Skalcken.
50. Det Femtiende er Leirdom rund/
Om Leirtings Brug oc Samfund.
51. Det it oc Femtiende besked/
Om Rydnings Maends/ ret eipt bered
52. Det Tre oc Femtiende om Ringbud/
Oc des forholden viffer ud.
53. Det Tre oc Femtiende mon lehr/
Hvordan fattig Roet Bud skal behre.
54. Det fire oc Femtiende end meer/
Om Ringbud oc om Ringske lehr.
55. Det fem oc Femtiende besal/
Armevel/ at medhandlis skal.
56. Det Ser oc Femtiende er om Veide/
Med Vli oc Dign/ som en har Leide.
57. Det Syff oc Femtiende end om Jagt/
Oc hvad Duer skude mand har Maet.
58. Det otte oc Femtiende/ om Alminding/
Er en ret Leirdom oc erindring.
59. Det Ni oc Femtiende emtal/
Hvordan Alminding byagis skal?
60. Naar mand kommer til Fredsindstyffe/
Er om Kessgaard oc Vlsessue.

61. Det er oc Tredfindati vende lange/
Capittel/ lehr om Hval at fange.
62. Det sidste før enhver til Sind/
Om Sielk Vende oc Marsvin/

Kløbe Baalken om Riøb oc Sal/
Lehr hvordan lauglig driffvis skal.

CAPIT. I.

S Et Første om Tag fra Mand /
Oc des Seet efter en hvers Stand.

2. Det Andte er om Gield oc Proff/
Sampt Sed (hver Proff seil) des behoff.
3. Det tredie om Nam oc Beslag/
For Gield heldst hoers Konningens tildrag.
4. Det Fierde om u. vitterlig Gield /
Oc om mand for Loug vorder feld.
5. Det Femte om deris Gield der Vaade/
Har lidt/ oc dem dog at benaade.
6. Det Siette om Gield efter døed Mand /
Arffs Riøb oc med hvad Skiel gaar an.
7. Det Syvende om ret Steffne Sted /
Offver den / mand vil deele ved.
8. Det Ottende om ret Steffne frist /
Sampt Ombudsmand oc Berge ij Tviss.
9. Om først Riøb det Niende er /
Om Løb/ Maard/ slaetter oc des werd.
10. Det tiende om lowlig Riøb oc Vahre/
Om Wynde/ oc om til By at fare.
11. Det Ellefte om Certer oc Bressve /
Sampt Forord/ Gield/ efter at kresve.

22. Der tolfte om Vidniſſbyrd at behre /
Eller Sags Vidſkab at forſvere.
23. Der Trettende om Kiøb giøre med levende /
Oc hver ſin Mand ſøge paa Hende.
24. Der Fiortende / om Leje-Koe /
Oc hvis Soede dæd / mand mon miſtroe.
25. Der Fensende om Foderſæ er /
Sampt om Vannyeere der ved ſteer.
26. Der Sexende om Qvæg ſom ſelgis /
Oc om des Lyde / at Blote dvelgis.
27. Der Syttende om u-beſeet /
Mogit tiſbis / om Kiøbers Ket.
28. Der Attende om ſellis Soets /
Des Stiſte Skibs / oc meer der hoer.
29. Der Nitende om Laan ſom mand bær /
Svare ſil / oc hvo Fremlaan giør?
30. Der Tyffvende om Pant at ſette :-
Oc forſt at anriamme ey forgleſte.
31. Der ſi or Livende om Henwiſning /
Om Qvindis Kiøb oc falſt Giſning.
32. Der Toe oc Livende om riennift Tiund /
Des Plice / Løn / oc Straff / ſammelund /
33. Der Tre or Livende om Embædsmand /
Deris Plice ſampt oc om Huusmand.
34. Der Fier or Tyffvende om Grace /
Oc om Lading meer end forſage.
35. Der Fem or Livende om Beſlag /
Vden Ket / at haſſve . Jordrag.
36. Der Sex or Livende er forſandent /
Om Skib der ſeyler paa hver anden.
37. Der Syff or Tyffvende giør Gren /
Om Laans Forhold mand loſſver hem.
38. Der Nere oc Livende om ved /
Sampt Leeg oc hvo ad forbrudis med?
39. Der Ni or Livende ſerklar /
Om rer Wege / Allen oc Maalkar.

Tiuffe

14.

Tysfve Baalken.

Tysfve Baalken om Stytt oc Rand
Gjør Greed / at hver sit nyde Land.

CAPIT I.

A Et først om Tysfve mange slags /
Oc for hvad Tysfve er ladis strax.

2. Det Andet om Tysfve at forvahre.

Med Guds / oc om sigvil, orsware.

3. Det Tredie / om Tysfve tagis med Traadg /
Eller udsliger / oc hans Goeds.4. Det Fierde om mand sit Goeds Land finde /
Oc icke Hiemmel samme finde.5. Det Femte om Tysfveries Bestyding /
Oc vider / om sig Sags Forsøling.6. Det Sierte hvorledis u-sagis /
Om Raaster bliffver ransagis.7. Det Sivende hvordan Goeds u-stytle /
Smaalit / antagis / oc om Barnes style.8. Det Otte om Falcke borttagis /
Eller Hæ / Eyermunden haffver slagis.9. Det Niende om Konningens Jord bortbyttis /
Oc Marksteen fra Stæd forflyttis /10. Det Tiende om mand Dvæg Dier /
Stiel Fræse / oc hvad mand derfor ller?11. Det Ellefte om mand den saar far /
Kniff / Beldre / Stiel / Hund / eller Kat.12. Det Tolfte om hvad Bændringsmand /
Taer / som for Styldet regnis Land.13. Det Trettende om hviss taber /
Findis / oc lyss bær aff hver.14. Det Fjortende om Tylder Fed.
For vigtig Sag oc Lougverns Sed.15. Det Femtende om seker Fedet /
For passelig Sag / med sin Maner.16. Det Sextende gjør klar Si Ræd /
Hvad vergis med Tyrinner Sed?17. Det Syttende er Lehdorn bræff /
Om Mæneeds / oc Selgemands Straf

Solger

MINNESBES:GD NINSEBUNN

Følger

15

TERMINI LEGA-

LES NORVEGICI.

Aff den Norffe Loug / oc ellers udi
Kettergangs Sager i Norge
brugelige

A.

AAE / ut ded Aae hand / id est ded vultu hand / derudi
var hand Aarsage / M. B. 9. v. 1. alias significat Paa
Et hinc Aaseede (: den Gaard Mand paa boer / ac sic
Asted) : den Plads nogen Tvister paa om Aaseede / Besiddelse
eller i andre maader.

Aaboed) : Hves Bygnings Loulig Hædd / eller ved Mact
holdelse.

Aabodsfald) : Hves Bygnings Forsømmelse / ut L. B. 3.
v. 1. sampt undersiden om bøder der for.

Aabyrgd : Forvaring oc Forsvar / uno verbo, K. B. 15.
in titulo, Pete Fierdhold.

Aaremaal) : Tre Aars Tid / L. B. 1. v. 2. & O. B. 12. v. 11.

Aaes / ut Møn Aas / vel Kvg Aas / pete Bindstæder / A-
lias forsaas om et høyt Bierg / som med Stoff er beregt / ut det
Bierg Sølf Aas / eller Sølfkuud kaldit / ved Sølf biergit i
Norgeudi Sandevæse.

Aaseede) ; Besiddelse ut supra, eller den Plads som mand
besidder / Danicæ Sædegaard / men om Hoffvit bøl / oc Hoff-
vidgaard vide & plura infra.

Aasted) : Envislig Stæd / ut etiam supra, eller det Stæd
som

Som nogle ſtal ſerhandlis paa/ ut O. B. 5. v. 6. & L. L. B. 22. v. 2.
& ſequentibus & hoc quoque Danicum.

Aabereſſ): Bølowlig Beret eller Brug/ ut L. L. B. 16. v. 9.

Acker pro Acker Norvegice ut K. B. 26. v. 2.

Adferd): Angreb til nogen Gierning at ſorrette/ ut M. B. 18. v. 4. & ſic. Adgier obiter pro remedering.

Adviſmand): Ophaffver oc tilſtynder til Aaraad/ eller til noget Ondt Ex M. B. 10. v. 18. & pete Bahne.

Affalds Jord): Den Jord Bonden icke behøffver ſelſſ til at ſage/ L. L. B. 16. v. 8.

Aſlit Barn/ forſtaas om undfanget Barn/ om end icke ſøgh ut A. B. 10. v. 18. Men aſlit Goeds forſtaas om ſorhveſvit hed ſit egte Arbid oc Møde/ oc icke Arbet eller giſvet ut A. B. 22. ap. artz.

Aſſogning vel Aſtingning idem.

Auſſet): Aſſ ut L. L. B. 10. v. 1. &c. Et hinc Auſſetab oc ſand ſigis om Auſſis Forbrydſſe/ ut pete locum eundem, om ſaadan Forbrydſſe.

Aſſvindsboed): Boed for Aſſvindhweret L. L. B. 15. v. 4.

Aſſvinds Bud): Det ſom aſſ Had Aſvind bydis/ oc ofver rette Verd/ for en anden at ſortrengre. L. L. B. 14. v. 5.

Agerland): Den Jord ſom duer til Agger. Et hujus op- poſitum Dædclænde/ Steenclænde/ &c.

Almuſs Mand Danice Almuſs Mand/ ut L. L. B. 55. v. 1. ſive Staader/ Betler, &c. Sampt tagis pro gemeen Mand el- ler ringe Jold/ ſive pro plebe, ac pete Envirekiſmand & Engrekismand. Amaz

Amage): Paatale/ Paakiere; & hinc Amageſſe.

Anfred/ pro Fred for at ſøge Ting/ ut Ting B. 9. in titu- lo

lo v. 1 & sequentibus, sampt tagis for den Tid som Ting
 oc Steffne gemeenlig icke maa holdis paa et ibidem Ac O. B.
 5. v. 4. M. B. 16. v. 3. Sed potissimum Almindelig. Steffne &
 alli necessitate urgente. Ut pete sembtte Steffne / oc om
 hyad til Vdbud oc Drabs Sagers Forsøining henhøer / 2c. Oc
 burde med rette at heede Arnfred). Fred oc Rolighed til at pløje
 oc Hæste udi ut pete Ar vel Aer.

Antals Regning siue Mandtals Regning /): som Tall
 rinder paa / ut hyad paa hvor Part land komme / 2c. Ut M. B.
 21. v. 6.

Ar vel potius Aer / pro Ploug / saadan som mest brugis
 paa Hedmarken i Norge / med en Hest for: Thi Jorden er der
 løser / spryer oc bedre end paa mange andre Stæder der i Landet. Et
 hinc Ar vel Arne propigis siue hæste.

Arilds Tid / videtur at forstaas om den Tid mand først
 hafver vist aff at bruge Ar oc Jld i Verden; Det er at bru
 ge Ploug til Aggeruick / oc Jld til at kaage Mad med; Efters
 at vilde oc Barbariske Folk i Begyndelsen gemeenlig brugte
 raa Spisse / sampt maa stee / liden Jld eller Vermie / men mu
 eligt naar meer haardsørre / oc mindre Kuldstee / end som nu;
 Som vi seer vild oc affindige Folk endnu at være paa denne
 Dag.

Arffvebaalcken pete Arfve Linie.

Arffve Linie / & Arfve Ret per se intelliguntur; Ac
 hinc Arffvebaalcken / den Baag i Lowen som handler der om
 oer den 4. Baag i den Nørste Low / ut pete titulum ejus /
 dem, oc sampt kaldis Giftings Baalcken / Thi den oc handler
 om Giftermaal oc des Ret / 2c.

Arffvesvig / & Arffvels etiam per se intelliguntur sed;
 vide A. B. 12. v. 1. & c. Ac A. B. 9. v. 1. & c.

A ffoetomt) : Det Sted som Arff falder paa ; Eller den Arffvindedøer / hvor Arff gemeenlig plejer at stee / ut A. B. 16. v. 1. & seq.

Arffvetal & Sleete Regning idem ut A. B. 7. Sectione pri-
Arns Jld) : Daglig fornøden Jld i Bondens Gaard / ma & seq.

paa Arn / det er Skorsteen / Grueseen / eller Røgoffne.

Arvsi Mand Pete Ad vifi Mand.

Auraboel) : Drihboel ut pete infra.

B.

Bager Fed) : Giort med Haand paa Baag / Sc. paa Løvbogen / vide Fed live Fedstiff.

Balc vel potius **Baalck** propriè) : It sirkant ut Huus uden Tag / eller en Part aff en Noed eller Vaad der er sirkantet. Ac hinc translativè, live Metaphoricè, Tings for Balcken / Bosar Balcken / 2r. Et sic obiter Baas) : den Plak en Roe staar udi / i en Roestald / eller Fæhuus / der er sirkant / Saa som Spiltoff / om den Plads en Hest staar udi.

Balckebrud live **Baalckebrud**) : Gierdk Gaards Nedsbrydelse / 10. Faffne lang / ut L. L. B. 22. v. 18.

Bane) : Drab eller Afftag / & interdum pro Bahne manden / eller Draberen self / ac hinc Baneraad) : Raad til Bahne / eller Drab ut M. B. 10. v. 18.

Barnesader) : Barnsfader.

Barnbunden ut Hlon) : Ectesolk som har Børn sammen / de quibus A. B. 4. v. 1. Hujus oppositum Barneløse.

Barnpenge & Børnpenge / eller Børnegods Correlativa.

Endes

Vendebressve) privat Bressve som icke gioris til Ting / eller offentligen / men qvali sicutis under Vencken / ut T. B. 4. v. 6. Et hinc olim Vendegassve pro Morgengassve / eller privat Fesningsgassve eller for de maatte ligge i Venck sammen / effter som gemeen Folk bruger Venck i sieden for Sengen / Ac hinc Venckleije & Fladseng.

Vendegassve / vide supra Vendebressve.

Vestemand) : Sombesi er aff Stand / ut L. L. B. i. v. 24 vide & Næste Mand.

Betalnings Bline) : De som proffver om Betalning / ut K. B. 2. v. 4.

Black) : Slag aff flad Verie / eller med flad Haand / ut M. B. 16. v. 3.

Blodskam) Hoer eller Leijermaal / med Nehr Slægt eller nehr besvæget / sicut idem Danicè.

Blodstreng) : Blod Naare / Blodgreen. Blod Qvidhel / Blod Linie / live Herkomst / Et hinc Blode Forvante.

Blodviide) Boed for Slagsmaal til Bode pete Dani-
ca. Achinc Blodstrig) : Slagen til Blods eller Bløddendis

Bodemaaal pete Bødemaaal.

Boer) : Deeler Echinc borttag) : bordtecke.

Boerhold) : Bords Ophold. Ut om nogen Rettighed der ligger til eens Bords Ophold.

Boertal / sigis om Skouffbug til Jæffnit enten til Bord) : Deeler som Saugtsommer hugges til / eller i andre maade Ac inde Borttals Regning.

Boger Eed pete supra Baager Eed.

Bogildmarck / vel Bugild videtur Norvegice at fors-
saas omen Bogild Roe / eller Melck Roe / eller den Berd /
c iij saa

Saa som nu Ungerlig 3. Rixdalers Verd / men forðum is
kun en Mark Sølf / eller enbist Marks Verd / saa megiter
Myndten oc des Verd nu forandret oc forringit / oc Baarene
opstigne.

Boemiedde). Hvad Merke Boen hørtil / oc følger Mand
efter Mand / eller hører Bonden til / som er Boens Berge.

Boeslid Mand) : Den som ingen vis Boepel hafver
L. B. 14 v 2

Boigb & Boigde Ting ut paa Boigden pete Bygd
& Bygdeting Ac Boide Flotmaal ibidem.

Bogred) : Almindelige Bøyes besigtelse / oc Forbedring Se.
ved Boge) : Bue eller Hant oc Stang antiquo modo L. L.
B. 42. v. 1.

Boel i Norge tagis for Land / eller Jord ut pete Marks
boel / Pengeboel Drisboel / etc.

Bondelaad) : Bondens Part eller Deel i nogen Gaard.

Bondens Sag eller Bondens fiere ut Danice;) Sags
volderens Sag som er usforrettit / Et hinc Bondelaad / eller
Bondenpart uti Goeds.

Borgen vide Løwen oc Vissen.

Bougred pete Bogred.

Bødemaal) : Actus til at bøde / eller om Sag som land
bødis med Penge.

Braader vel Braater) : Di Steeder som ryddis / oc brens
dis til hvad slags Seed det land vere / & sic Rugsved som brennis
til Rug i Seer.

Bressvebrud) : Straff for Bressvis Osverhørrighed / som
undertiden er 4. Mark Sølf / M. B. 6. v. 10. undertiden 8. Dr.
ruger oc 12. Mark som gemeentlig brugeligt.

Bressbundit Goeds) : Bressvet / eller ved Bressve forsiet
ret

Bre / henc Barnhunden / Qvinden med Mand / qvod pete supra & sic Brestdrager / den der fører Brestve oc Brestgiemere / Den som forvaret Brestve / &c.

Brestløst) : Den der ingen flere Brestve hafver paa noget Gode.

Brødseldigt & brøsseldigt ferme idem, dog det første pro-
Prie om Gøld / det andet om Huse.

Brodrung Barn) : Farbroders Sønnebarn ut A. B. 7.
ident. Aff.

Brøllups Sted) : Brøllups Befaaftning / Brøllups
Gid) : Brøllups Fred eller den Ordning oc Maner som holdes i Brølluppi, oc bør at være fredelig.

Brudfer) : den Orden eller pompa som Brøllups Gøld holde helst til Heste / men Brudtemmer kaldes i Norge di som smysker Bruden.

Brug forstaaes i Norge om allehaande sedvaanlig Handter-
ring / & hinc Saugebrug / Doerbrug / Kestertisbrug / &c. Ac
hinc brugelig) : Sedvaanlig ac brugelig Pande / nøtig oc hand-
terlig Pande / &c. Ut pete L. L. B. 50. in titulo, v. 1. & seq.
Atq; hinc fellisbrug.

Budbyrd vide Budstikke.

Budsal (: den set Mand udgisver for Bud icke retteligen
blifver fremmbaaren L. L. B. 54. v. 3.

Budstikke / det er en Stikke med en Traad udi som sendes
fra en Gaard til en anden / med Bud oc besteden / om hvis besalen
er / saa som aff Kongens Ombudsmand gemeenlig om hvis som
skal besillis / oc naar det betyder Seide / bør den at være brende i den
ene Ende / oc icke ellers / ut V. B. 2. v. 2. &c.

Bugle Marc pete supra Boegild.

Buste Barn / pete Frillebarn.

Bygd

*By lages for
en gaard, L.B.
51, 52.*

22.

Den Norske Lougs/

Bygd ut paa Bygden vel Bøigden) : ude paa Lande
eller i Herrittit. Nam Bygd dicitur quasi bebygget Plads &
hinc Bygdeting) : det som holdis paa Landet/ huor om i T.
B. v. 7. v. 1. & seq. ac T. B. 9. v. 1. & sequentibus Ac hinc
Bygd. stotmaal) : Banry. ter nogen i Bygden eller offver Landet
quasi sivi almindelig paaftommer.

Bygste) : Bortseeste/ eller bortbygge qvod idem & hinc
Bygsel) : Seeste & Bygselmand den der er mestig til aff Landhæ-
re (eller Enciger) til at seeste nogen Gaard hen/ ut L. L. B. 1. cap.
v. 24. 25. 26. &.

D.

Dags Bress vide Fordagsbress qvod idem.

Deellsbress) : Marckestielsbress/ kommer aff det
Ord deele pro abskillige ac hinc andell.

Deells Gaard) : Marckestielsgaard eller Gierde ac hinc
Deellis gang) : Marckegang.

Døblende) : Dødel eller ufructbar Jord/ der icke duer til
at ryddis/ eller dyrckis vide Dødegard/ alias Surlende/ etc. Ac
pete oppositum Agerland.

Domroff) : bøder til Kongl. Mønt. for Mand icke hæff-
ver effterkommet affsagt Domme/ oc dog skal syllist giøre eller stæ-
ne paa/ ut Ting B. 5. v. 9.

Døld) : Sed.

Dølgfeldig) : Den som icke kand gaa sin Dø/ eller giøre
sin Lauwern.

Dølghebarn & Døstebarn idem det mand følger ut/ ge-
meenligend det som udlowligen er affit eller tilkommit/ ut Brilles
barn eller Slegfred/ etc.

E. Effne

E.

Einetra pete Gaarsang.
Eedhoff): Eedens Forrethaffvelse/ oc des Form el
 ler Mance.

Eedsvorne Mænd): Soerne Mænd.

Efterførsel): Straff for Affførsel L. L. B. 16. v. 3. eller
 des restitution.

Eftermaal eller Efftermæle): Thale paa død Mands
 Sag oc Ret/ & hine Efftermæls Mand.

Eetegreen / eller Eete Dvidhel): Eete Affkomme.

Eenlig Gaard): Den en eenlig Mand boer paa / oc land
 haffve nock aff til brugs / eller den som ligger alleene / alias en
 Mands Hæffe. Ac pete Guldmandsverck & Halffmandsverck.

Eijere / den der ejer / live Eijermand / sampt Norvegice
 betyder possessiones. eller flere Eijedeeler.

Elff & Aaridem.

Enckelbord /) : Enfectig boed.

Engelst / ut en Engelst / betyder paa Augdeside i Norge
 Ralfstind / oc oc Engelsteri Giedstind / eller des Verd.

Envirckismand vel Engræismand) : Den som har ingen
 Dreng / men er self baade Husbond oc Dreng / ut L. L. B. 54. v. 21

Et / & Eileg): Stamme / Affkomme / ut O. B. 1. v. 1. Ac
 hine Eetegreen prohvad Et / eller Eileg Mand er kommen aff.

Eileding) : Den som nogen hafver giort til Arving / eff
 ter sig / & sic Eilede / at leide nogen til Arff / A. B. 7. v. 5. pete inter
 Danica Rign oc Ruld live Tinglyst / vel lyft i Rign oc Ruld.

F.

Fald / I den Norske Low sagis undertiden pro Forsed
 se

se oc undertiden for forseelsis Straff/ ut V. B. 7. v. 10. Echinc Galdse
maal idem.

Fardag): Den Dajmand skal flytte paa L. L. B. 7. v. 1.
& seq.

Fæe oc Fred / ut Fæe oc Fred at forbryde): Gode at
forbryde/ oc Lands Besiddelse/ live at forvirke/ ut Tings. B. 5. v. 2.

Fæe Alias pro Liggendesæe/ ac pro Døeg/ som ellers tale
dis Fæmon Norvegicè, oer meent de armento Boum.

Fægh efter Fægh): Mand efter Mand vel potius
Barn efter Barn/ & hinc Killeseg/ &c.

Fellaug): Fellig vide helnings Fellaug.

Fembt / & Fembe Steffne): Citatio sembe Nitters Frist /
ut L. B. 16. v. 5.

Feste): Daade Stød / eller Haffne ut V. B. cap. 10. v. 6.
samt forsaas om Landtog. Alias Feste vide Byggh.

Festning & Fesmand idem.

Fjeldsøre): Uføre L. B. 14. v. 9.

Fjeldscreed): Fjelds Nedstredelse eller Nedfaldelse/ ut L. L.
B. 1. v. ult.

Fierhold): Bergemaal & hinc Fierholdsmand): Ber-
gesed potius Fierholdsmand / som holder Feyeren eller hederen
inde eller oppe / at wmandige Barn icke skal blifve til Stamme eller
komme i Dabaane oc Laß / eller gaa Bettelgang.

Fierding): Fierdeparten aff et Sølck eller Herrie / pete
Sølck. Sedog tagis Fierdingas Ting somme steds i Norge (ut
i Bergenhus Lehn) foren større forsamling end Sølckis Ting.
Se. naar nogen aff hver fierding i hver sølck / eller Skibred /
Bogderie / eller Lehn / skal møde til Ting / vide & hinc fier-
dingsmænd / &c.

Fiera

Fierdingsbod): Fierdedeelen aff Guldbørd M. B. 12. v. 3.
Achinc Fierdingemand / som eyer eller boer paa fierde Parten i en
Gaard.

Fierdingegaffve): den fierde Part udi nogen Løffere ut
A. B. 22. v. 2. Thi i fastgoeds maa ickon Tiendegaffve giffvis
utibid. oc endicke saa megie i løff eller fast forðum / Efter de
forstrefne Norste Lombøgers Redføer / om mand hafde mange
Børn.

Fierdingemand pete supra Fierdigsboerd.

Fierfelling): Skamfering paa anden Mands Dvæg / L.
L. B. 35. v. 1. 2 & seq.

Fiolmeele): Kumbtalendis / oc Fiolmeelig): Kumbtalendis
ut meer end mand land bevise.

Fire Marks Solffs Bøder / er gemeenlig Erørig i Nor-
ge / som 3. Mark i Danmark / ut M. B. 21. v. 26. dag icke altid
ut TING. B. 8. v. 1. &c.

Gladsfæring pete Gletsfæring inter Danica

Gladsfeng qvasi Gledfeng eller Gyllis Seng live Gladsfeng /
pro en taabelig eller bedragelig Seng / eller Sammenleje / i unde
proverbium forte, den er icke flad som steds biuder / men den
som vedtager.

Goder Fæ pete Gortlene.

Gordags Bress): Bestemmelse Bress til Rattens Bdsføer /
paa vis Dag oc Tid / M. B. 1. v. 18. Ac pete Kongedag qvod
idem.

Forlags Dre): De Penge som mand land miste / oc lade staa /
eller udsætte paa Rente / sig til profit, L. L. B. 55. v. 10.

Forfald): Forhindring. M. B. 9. v. 5. Et hinc Forfaldsøges
vel Forfaldsøges): uden Forfald achinc Forfalds Vidne.

Foering) : Kettighedi Steden for Hæste at holde / L.L.B. 1. v. 21. & 22. oc er gemeenlig Kongl. Maack. Kettighed allene i Norge. Ac pete foer leje ut cognatum sed non idem.

Forsalden pro, Skyldig / Alias forsaldit Huus) : brøstfeldige.

Foerlese) : En Kettighedi Norge oc meest hos Adelsmænds oc Odelsmænds Læendinger / brugelig i Steden for Dødseller for Nød at holde / som Lowensforklarer om Foeder Fæ / i K. B. 15. cap. v. 1. &c. vide Rigsraug & Rigslyne Correlativa.

Forgrebs) : For ud / forloddis / eller qvasi saa megit som Skibe kand bære / ut KLB-B 24. v. 1.

Folloug) : Vergemaal pete Fierholdemand & Straff.

Folcke) : Herritt / et Sogen / toe / eller tre / eller Tinglaugs Folk / ac vide Skibred & Fierding / Et hinc Fylckis Ting.

Forredsel) : Dender forrestaar Huset / oc er dog icke ret Husfru / men en tette Dvinde eller Boelskab / sampt kand oc vel forstaas / om en Forstanderke / oc om en Fademburs Dvinde.

Fosterbarn) : Det Barn som mand søder eller opfoster / endtæn for Guds Skyld eller for betaling. Et hinc Fosterleje / : betaling for Opforelse.

Fredhellige) : De der elsker Fred / oc de der bærer nyde Fred / ut M. B. 15. v. 9.

Fredløs Maal) : Fredløs Gierning / ut M. B. 6. v. 4.

Frelse Goeds) : Frit Goeds / usforpandit / etc. Ac pete Frelsemænd.

Frelsmænd / det er den som frelselig maa fare hvort hand vil / oc hafve fred / ut V. B. 5. v. 2. Et M. B. 17. in titulo & textu sampt undertiden forstaas om fri Mand eller Bønder / thi frels betyder det samme som fri / Et hinc frelsigoeds) : frie goeds

Goeds. Dog vel sigis undertiden om indløst Goeds. hvad hel
 lreder er Adels eller Odelsgoeds eller uforpandit ut supra.

Fremmarff): Forraad/ut til Fremmarff): udi Forraad/ut
 A. B. 14. v. 7.

Frendebord Norvegicè, idem quod Ettebord Danice
 Ac pete Ettebord & Aarside inter Danica.

Frille (eller Frilickone): Boelskab & hinc Frillebørn / Ucc
 te / med mindre Faderen oc Moderen siden di ere afflit eller fød /
 enten troloffver eller eeter hver andre ut V. B. 7. cap. Art. 28.

Fuld Mands Verck): Saa megen Agger / Eng oc
 anden Eyendom som mand behøfver til en fuldbrug / oc er ge
 meentlig (saa som i Bergenhus Lehn /) toe løbersbrug oc toe
 Huder / oc giør saa meget som tre løber.

Fuldøre /): Fuldrættis boed / eller fuld Indkomst ut A. B. 22.
 v. 5.

Fuldredfels Bonde idem ferme quod Adelsbonde / iden
 Tydste Low / Echinc Fuldredfels bonde / etc. Ac fuldredfels
 Gaard / & Halsfredfels Gaard / ut V. B. 1. v. 1.

Fuldrættis Mand): Den der bær fuld Ret / Ac hinc
 fuldrættis Skade /): Skadisfulde opretning / ut K. B. 27. v. 4.
 Ac pete halffrættis.

Furer ut i Agre pete Rener.

Fyldings Tømbermand): Understømbermand ut V. B.
 cap. 2. v. 12.

G.

G Aard forstaas oc tages undertiden pro Gierde / ac hinc
 Aalegaard / Mareksgaard / etc. ut L. L. B. 44. v. 11. & 12.

Gaardefang): Gierdefang / Gierdsel ac hinc
 Gaardløfver): Staufver / som er Gierde befæstet med: Men
 d iij Gierde

Støffe er di Stager / som Korn opsettis / til at tørris og giennoms
blæse i Norge / oc sammestid tagis for hvis Træfang / i en Gaard
behøffvis / ut L. L. B. cap. 46 v 5 saa som Esne træ oc andit.

Gaards Ret quasi Gaardens Ret / forsaas proprie om
Kongens Gaard oc Slotter / sampt om Adelsens Sedegaarde /
saa vel i Norge som i Danmark / som den Bog der heder Gaards
retten / (oc om saadanne Gaarde tracterer i Fortalen) formelder /
at Adelsens Sedegaarde saa vel i Danmark som i Norge / haffver
lige Frihed / men icke andit deris Gods.

Galder & Gan): Islags Trolldom som Lappefinder bru-
ger / Et hinc at fryde Gan i nogen.

Gammelt oc fundt): Det som aff Arrilds Tid haffver
værit i Brug / eller heffd er falden paa / oc saaldis er foresundt aff
Mand effter Mand / & pete Arrilds Tid.

Garnsspilbe): Garns Sønderriffvelse / Forkommelse
eller Forderiffvelse / ut L. L. B. 47. v. 2.

Gieldbunden & Gieldslagen idem.

Gier): Udlegi at stillige maader / ut pete L. B. cap. 1. v. 6.
& cap. 9. v. 7. & sequentibus om Gier til Baadsmænd / oc om
ledings Gierd / pete ledings Gierd.

Giftermaal / oc des Ret pete Giftings Baalcken / Gif-
tings Gods / Et pete Arfve Baalcken.

Giftings Goeds): Det som mand hæffver bekomme
med sin Husbond eller Hustru / Et hinc Giftings Mand / den
som raader for Giftermaal / ut A. B. cap. 1. v. 4.

Gildre): Middel til at fange Dyr med / Et hinc Keffve
Gildre / Eladiurs Gildre / live Elfdiurs Skud / c.

Glore Sag): Den Sag mand tager sig til uden for Aarsag.

Gissing vel Gifning idem qvod Gittelse.

Goedsfader tagis & pro Farsfader & pro Morsfader / sic goed
Moder pro Farmor / oc Mormoder. Grasse

Græffestelse / idem Norvegicè qvod **Begræffvelse** /
Greed) : set **Gred** / & hinc **Gredsted** / & **Gredstid** /) : fred
 sommelig **Stæd** oc **Tid** / oc hyoden **Gred** offvertreder bøder dub-
 belt bødder / ut **M. B. 16. v. 1.** Alias at giøre **Brede** est idem qvod
 at giøre **Green** ut infra.

Greene) : at giøre **Kæde** / forklare / & hinc at giøre **Green** /
 qvod idem est.

Green / pete **Dviæl** & **Blodstreng**.

Grhd vide **Gred**.

Grind) : Leed i Norge.

Grinder) : Dviij / **Gold** / 22.

Guld Moder / den Dvinde som hafver været Gadde.

Grundherre) : Huusbond for **Grunden** / ut pete **Jord** /
 drot.

Gylde ut en **Bergen** / **Gylde** er 12. s. alias **regnis 16. s** paa
 er **Gylde** / efter den gammel **Manck** / naar 24. **Gylde** giør 1.
Marck Guld.

H.

Haffner) : **Æemærck** / **Veed** eller **Grefgang** / & hinc at
Haffne sæe / pro at lade gaa i **Grefgang** / eller **voete** / oc **land**
 sampt tagis for **Kochaffne** / ac pete **Hug** oc **Haffne**.

Hagesfjelds Gierde) : **Det Gierde** / eller **Stengsel**, som
Naturen hofrer giort ved **fjeld** / **hierge** / **bersnaber** / **Klipper** eller
 andet saadant ; Eller dog giør is med **Menniske** **Haand** imellom
toe fjelde / ut **L. L. B 47. v. 8.**

Halffmands Værf pete **Guldmands Værf**.

Halffrettis Mand) : den som bærer ison halff **Ket** i **hvaad**
Sag hand vinder / **v. B. 11. V. 11. & ultimo.**

Halff

Halffrettis Skade): halff Skade/ ac pro halff Skade
dis Oprenning.

Handeband vel Handerbaand): Handtafning ut
K. B. 10. v. 10. eller Handtafning/ som en aff Retteferne, eller
saadan en Bog kaldes i Danmark/ som Adelen dog muel/ og
deris Friheder paargæver.

Haffve/ interdum pro Kochaffve/ ut pete supra haffver.

Haulder Mand): den som er meere end en gemeen Mand/

L. B. 18. v. 5. & c. Quasi kommen udaff Biergie/ & hinc Haul-
der Fæ): Biergesæ/ saa oc sigis om Haff Fæ eller Strand
Fæ): det der skal vere i Stranden.

Heffselboel): en halff markes boel.

Hegtelse vel Hechtelse): Sengsel eller Heftelse proprie
ut L. L. B. 34. v. 3.

Helnings Fællaug): Contrahering imellem tvende Pers-
soner om deris Kochaffve/ om at lige med hver andre participere,
i Leetoesast eller hver andris Døed. Naar de hafve begivet sig
tilhaabe udi Ectestab/ ut A. B. cap. 3. v. 1.

Herde/ eller Herdis pro Forherd & Forherdis/ hinc Her-
delse/ ut TING. B. 6. v. 4.

Herste pro Regere & aliquo modo severius, ut idem
Danicæ.

Hesser/ pete Høchesser.

Hessføer): Den som er mechtig til at rideen Hest/ A. B. 19. v. 7.

Himmel ut iens Himmels): hvad mand haffver faar i
Himgiffel/ eller arffvet himmen fra led Himmels & Himmels
Danicæ aliud est quamvis & Norvegicum hoc etiam ut Lys
B. 4. v. 1. & seq.

Himmengaffve): Himgaffve.

Him

*Handen
som er for-
klaret for
hijdelij i en
gammel Lov-
bog, saaledes:
Den danske
Haulder som
Gudel Jafver
taget baade
efter fader
og moder
til arff, det
som fandt for
at de fæfve
saat for den,
nem, og ick
anden mand
edel der i a
regne, som med
Døed eller
arff er adkom-
met.*

Hjemstieffne): Steffnemaaatrig hjemting Danicé Verne-
ting ut ved Bonde Leensmand i Norge/ etc.

Hien): Huusfolck Tiensiefolck / Item Mand oc Qvinde/
ut A. B. 4. v. 1. & A. B. 6. v. 1 hinc Eccehion): Eccefolck.

Hirdstreaa): Gaards Ræt / Norvegicé, pete Gaards
Ræt.

Hoffvithol): Hoffvidgaard eller Eedegaard / ut O. B. 3
v. 6. & A. B. 7. v. 13.

Holding pete Landboehold.

Horn om Horn / oc Kløff om Kløff / sigis om Jelligbeed
til Drog / acvide Kygspendfel & Hornspendfel. ut L. L. B.
38. v. ultimo.

Hoffding): Hoffvidemand. M. B. 1. v. 6.

Høehesse): det slags Gierde der Høetørris paa / ut Nor-
denfields sommesteds brugelige.

Højmaalstale /): for den høye Offrighed.

Hvaldgaard): En Baag / Sund eller snæver Stæd
som Hvalefangisudi / ut L. L. B. 62. v. 4.

Hudskyld / oc Hudelaug): Hudelandgild. Dog Hu-
delaug sigis oc om Kallsskind / oc gaar 12. imod en Huud / oc
om Hude Landskyld / pete L. L. B. 1. cap. v. 10.

Hug oc Haffn vel Hugst oc Haffn / ut Norvegi Joqvun-
tur, det er den Plaz mand haffver Ræt til at hugge paa / oc at
hafve sit Sæe paa.

Huuslene & Huushyre idem pete & Leys / achinc
Huushy): At hafve Huuskiul / oc Tag osver sig.

Huusmand ferme idem, qvod indiffer i Danmark /
dog icke bryde iden Jydské Lov / ut V. B. 11. v. 6. L. L. B. 16.
v. 4. K. B. 23. v. 10. Men Nordenfields tagis for den der er i

Huse

Huse med lensending oc bruger ingen Jord hinc & Huus Dvins
de.

I.

Jeffnbeed): Jesn Grefgang ut L. L. B. 39. v. 2. ac hinc
Jesnekyld): Jesn landgilde & Jessbaarn): Jesn
goed paa Slect/ Byrd eller Stand/ ut M. B. 2. v. 2. Ac
Jesngoden Norvegicē): lige for.

Jndrommelse eller Oprommelse): Optadelse ut L. L.
B. 44. v. 15. ac pete L. L. B. 14. v. 5 & 6.

Jndsetgle): Sigæter/ ut Ling. B. 3. v. 10.

Jndgield oc udgield pete Danicos terminos oc forsaas
ellers om tilstandis/ oc borsskyldige Gield.

Jndhuus): Dier saar inde i Gaarden / & Vdhuse di der
saar uden for / ac pete inter Danica Salsse/ Et hinc Jnd-
marck oc Vdmarck.

Jndstodde Dce): den Kentpenge eller Indkomst som
mand land haffve nogen Stæd/ Tillid/ eller Ophold aff i Noeds-
tid/ ut A. B. 14. v. 16.

Jndvisning ut i Goeds: Alias fra en Dommer eller Ret
til en anden/ live Henvisning.

Jordrot): Landrot live Land Herre eller Husbond for Gaar-
den eller Grunden/ ut O. B. 11. v. 8. & c.

Jordebrede vel Jordbreide): Amagelse paa Jord inden
viß Tid/ ut O. B. 5. v. 1. Hinc Jordskyld/ Jordmon/ Jorden-
er. Ac pete inter Danica Løfskyndelse/ qvæmvis udi Rigens
Ret in alio sensu.

Jordelgen Bonde): den som selff eyer Jord eller Jordeg-
goeds / K. B. 23 v. 3.

Jordsald): udsald aff Jord ut Gieldskred aff Gield/ pete
Gieldskred. Jend):

Isend): tilligemen er forttryet i Lowen/ oc kaldis i Seng / ut
A. B. 10. v. 1.

Indteete For/ pete Danica.

Julemarck): den Marck Solf/ mand gifver for mand icke
betal sin Landfkyld inden Jule/ Aften/ utvide L. L. B. 1. v. 19.

K.

Kaarfsmisse om Høsten): Den 14. Septemb. ut L. L.
B. 16. v. 5. **De Kaarfsmisse om Vaaren**) Den 3. Maij
ut L. L. B. 7. v. 2. Et sic Kaarfsmisse/ som Trøel. Qvinder
bruger deris Tryllen paa.

Kaar Vene vide Overlene.

Kaafhold): Kaafte oc Thæring live Bekaaftning paa.
Erte/ Et hinc Kaafholden Dem som er der om/ ut pete T. B. 9
v. 1 & seq.

Kiendelse): En Gasve Bunden udgifver/ naar hand faar
ny Landrot / eller Huusbond in indicium at hand bekiender
hannem for sin Herre/ ut L. L. B. 1. v. 7. Alias Kiendelse er en
Kettighed som mand gifver aff nogen Grund/ som mand bruger til
sin Nytte/ endten til Gistret eller i andre maader/ Alias Landslaad
utvide Landslaad/ Atq; vide Landnam.

Kløbe Jord): Den kjøbt er.

Kløb oc Sal): Indkjøb oc Udsalgelse/ Hinc Kjøbebaals
den): den Waagi Lowen som handler om Kjøb oc Sal/ oc er
den 7. Waagiden Norske Low/ ut pete titulum ejusdem, &
hinc Salemaal/ ut O. B. 8. in titulo.

Kløbskeds Ret. Hujus oppositum vel diversum Lands
Ret/ Lande Ret/ live Landsens Ret quod idem, ut, pete Lands
Ret.

Klæde Ombudsmand): Kirdverge, ut L. L. B. 1. v. 26.
Kler.

Rørslang) : Zi Vund Smøts Indførsel / live Rørsleng
eller Rørelse / Ac hinc Rørslangsmøg / ut efter en Rør. Alias
naar Rørslang forstaas om en Rørs Verd / Daregnis tre Rør-
sleng eller Rørmoden D si / oc tho imod it Rørs.

Røff om Røff / vide Horn om Horn.

Kongsdaug) : Leidebress efter Drab begangen / indtil
Sagens Udsøer / med Dom ut & pete Fordag live fordags
bress. M. B. 1. v. 8 & 9 ac pete Landsviis / hvileke slags Dr sve
Kigens Cansler tilhør at udgisse ut i hans Bestillings bress
indsøer; Oc videre om hans Bestilling udi Privilegierne; Oc
til Herredage ex Solito.

Kongseet & Sagefald) : Bøder til Kongen for Misshand-
ling.

Kraagraffter / Nogle krogede Træer paa den ene Ende /
at holde Tag tilsammen med paa Udhuse / se som paa Smidde /
Rørsleng / oc andre saadanne / ut L. L. B. 2. v. 1.

Kraffe & Krafftelos) : Om Bressve / ac pete Mæ-
& U artelles.

L.

Land / tagis undertiden for Rige / i Lewen; Under tiden
for Jord eller Grund / ut ex sequentibus patet, cum
& ex voce Agerland ac pete Agerland.

Landboehold pete Trede Aars Tage qvod idem.

Landdrot & Jorddrot idem de qvo L. L. B. v. 1 & i alibi
atq; pete Jorddrot / atq; supra pete Land / Ac hinc At Kon-
ningen er den største Landdrot i Landet.

Landgang / ut at giøre Landgang / qvod hostium est, ac
pete oppositum Landvern.

Landfløb) : Røb efter Marcitsgang / qvod & Dánicum.
Land

Landnam): Væder for Gvalt/ som skeer paa nogen Mands Land/ eller Grund/ ut L. L. B. 18. 19. & 20. cap. v. 1. & seq. Eller for nogen Mands Grund des Nytte oc Brug uden Landdrottens Wille ut ibidem atq; L. L. B. 7. v. 4. & cap. 44. v. 1. & sequentibus ac L. L. B. 45. v. 2. ejuldem libri, ac pete Landslaad/ tum & Rindelse.

Landraade Sag): Lands Forreder/ ut V. B. 3. v. 12. & M. B. 2. v. 1. Ac hinc Landlyst): Land forvist.

Landeret vel **Landsret** sive **Landsens Ret** idem; Et hinc proverbium Vilge er ingen landeret.

Landsthyld): Landgilde/ ut L. L. B. v. 1 v. 1. & seq.

Landslaad): Den Rettighed som bør at giffvis til Landdrotten for Mand bruger nogen Mands Land eller Grund til sin Nytte/ ut til Fiskeri/ eller i andre Maader. Ac pete supra Landnam/ som er en Straff for mand icke giffver landslaad ud/ men bruger en andens uden Wille/ eller med Gvalt/ hvor imddald Loug er anrettet unde hoe in præfatione legis Cimbrica; Wilde hver nøjs med sit eget/ etc. Da torde mand icke seig ved. Ac om saadan Misbrug pete L. L. B. 7. v. 4. L. L. B. 2. v. 6. 7 & 8. L. L. B. 16. v. 1. & seq. L. L. B. 18. v. 1. & seq. L. L. B. 20. v. 1. & seq. L. L. B. 50. v. 1. L. L. B. 44. v. 1. & seq. L. L. B. 45. v. 2. & seq. & c.

Landsleue) Lands eller Jords leue/ eller seeste/ ac hinc **Landsley Baalcken**): den Baag i den Norske Low/ som handler om saadant/ oc om Leysendinger deris Ret oc Pliet/ som Land eller Jordleue de quibus uberius infra.

Landvare/ Er den Rettighed/ som giffvis aff Væhre eller Væder der ligger langt i Haffvet/ for mand setter sine Baade der paa eller Skiaar at tørre Fisk paa/ oc haffver oc Tilhold til at haffve Nattelæye paa.

e lly

Land.

Landvern): Lands Beskyttelse & hinc Landvernestib / & Landverne Ting ut V. B. 1. & c.

Landverne Baalcken): Den Baag som handler om Landvern / eller den anden Baagi den Norske Lou, ut pete titulum ejusdem. som ellers kaldis Bdsare Baalcken /): Den der tracterer om udsæhrd til Søes eller Lands.

Landsvist): Lidebreff som nogen gifvis paa sin Fred efter begangen Drab / naar hander dømt til Fred. De er Stads festsels paa retmessige Drabs Dom / som icke siden maa casseris, til at vises enhver i Landet hvor Paaestis / unde dictum. ut M. B. 1. v. 9. a pete Rongsdag / som udgiffis tilforn.

Langstib / pete Landverne Stib / & Skierbaad.

Laugbøden): Loulig tilbøden.

Laugdage pete Danica, eller dog i Norge gemeenlig tre gang ser Dger / ut pete tre gang ser /

Laugmand): Landsdommer ut T. F. B. 9. v. 7. & 8. & 2. libi sæpius.

Laugstefne): Louligstefne eller Ting.

Laugret): De Ting som aff Laugrettismænd besøgis / atq; estiple confessus siue synodus judicialis. ut T. F. B. 1. v. 11. Achinc Laugrettismænd pro Nesninge / eller Sande Mand / ut T. F. B. 4. v. 4.

Laugfogne): Lautings Tid / Et hinc Laugtings Ordning / Laugtings Ordning ut T. F. B. 3. in titulo. Ac hinc Laugtings Indsegle. ut ibidem

Laugbøde): Loulig tilbøde / eller opbøde / ut O B. 4. v. 5. & 6. Et hinc Laugbøden & Laugsøgt.

Laugsthd vel Laugsthd): Louligsthd / eller Rettighed ut L. L. B. 14. v. 2.

Leding):

Leding): En ret til at søge gemenlig udgifte, i Freds eller Fride-
Lid til Rigens Defension, dog i Freds Lid paa en anden Maaner/
de med en anden Straff om forsammiss/ ut L L B. i. v. 22.

Dei Fride Lid/ paa en anden Maaner de med en anden Peen om/
Forfammiss/ ut V. B. 6. & 7 v. 1 & sequentibus

Leding & Ledings Fjerd idem quod i Danmark eller
iden Indiske Low/ Leding/ Ac hinc Ledingssald): Straff for Le-
dings Forfammiss/ ut V B. 6. & 7 v. 1 & sequentibus, Et
hinc Ledingssjerd & Ledingssfred/ ut M B 16. & vide Gierd.

Ledingssald / Ledingssjerd / Ledingssfred & Ledingssgreed
pete Leding & Greed supra.

Leje tagis proprie i Norge for Kente/ ut lene aff Penge/ Leje
aff Huus/ eller Huusleje/ ac hinc cognato quodam sensu
Husmandslige.

Lejemaal & Lejeland): Saa stor en Plads som mand
hafter i Leje ut L L B. 5 o. v. 2. ac pete her tm inter Danica Ges-
se/ vel Gaard/ sning.

Lejemaal): Biorlig Samling/ Ac hinc Lejerode/):
Boder der for.

Lejendina): Landboe/ eller Landbonde/ sive Noogens Bona
de der Leier/ boendis paa hans Grund ut L L B. i. v. 7.

Liggeboe / Jindisick i Lowen / er dog brugelig i Rieb
de Sal): hvorlunge fremmede Skibe maa lige paa Havn/ for
end dei gemeen maa ligge med alle/ de ellers gemenlig først med
Norgesstabs.

Liss Breff / Danicé & Norvegicé Brefsning paa Liss-
Lid / & sic Liss Straff / ut.

Lissvund pete Remaal atq; Vest oc Maal/ ut udi K. B. cap.
29. v. 1. & seq.

Leismænd i Norge / forstaas proprie oc Jesnligst om
Bonde.

Wonde Lensmand ut T: F: B: 3, v. 9, T: F: B: 9, v. 4. L: L: B: 22.
v. 2.

Loetran /): Den Ran som nogenledis stier med eens Bil-
ge / L: L: B: 30, v. 4.

Lougstie Mænd / pro Boesaste / oc Blougforvunden /
sampt udberyctede.

Lougfeld): Low forvunden.

Lougsestie) Beslag ut K: B: 3, v. 7. Ac Pete Oversett-
telse.

Lougmaal): Norvegicé Vide eller Straff / ut at legge
Lougmaal mellom tvende / der er foreniget / hvad skal haaffve fors-
brut / om opbryder lovlig Foræning & pete oclam Laugmaal
suo sensu inter Danica.

Lougvern pete inter Danica & Lougvern.

Loeb Smør): Tre Pund Smør K: B: 29, v. 5. Echinc
Loeboland & Loebolsje / som saa megit gaar aff. Ac Loeb pro
den Bærel eller Nessver / som Smørret ligger udi.

Lpitter Eed): Tre Mends Eed / ut Ty: B: 16, in titu-
lo, Alias Trilitter Eed.

M.

Mag) Groger & hinc Maagelaug): Svogerstab.

Maal): Sagueri Eedslaff / ut jeg setter mit Maal
til G: B: & hinc Maaleffne) Varsage / oc Middel til
Trette / eller Tiltale / & Maalsener): Sagløger.

x Maale Jord): Afhendi eller udsat i Vandt / paa visse
Aars eller Aaremaals Tid / ut O: B: 19, v. 2. Enddog der findis
indsøtt Maale-Jord / men en fortæller.

Maalekar pete Settinger Skipper / Sold / etc. Echinc
Maalelander som oc sammesteds brugis til Korn Nordenfielde /
ut i Bergenhuus Echinc.

Maacte

Mactebress): Guldmaets Bress/ Achinc Mactelges/ etc.
Mamateboel er nogen slags Landstyld/ som findes i
 Løwenmen dog forsaais om it Boel eller Plads/ som is. Marc
 Smør gaar aff/ oc sammesteds gaar it Pund Smør der aff/
 oc sammesteds $1\frac{1}{2}$. effter Landsens leytlighed/ saa at otte Mam-
 mate Boel skulle være it Mands Verck sammesteds. Uvide
 Mands Verck vel Guld Mands Verck.

Mandemlunde per se intelligitur.

Mandhelge): propriè Mands eller Folckis Erholdelse
 ved Helbred oc Karsthed/ saa som friso Saaremaal oc Offers
 fald/ Achinc Mandhelge Baalken): den Baag som tracterer
 derom. Sampe betynder oc en Mands Oprejsning effter Ne-
 derfeldighed/ ut M: B. 10. v. 5. Alias Mandhelge vel potius
 Mandheld/ bemerker oc idem qvot Ambod i den Jydské Low/
 Ac inde at tage en sin Mandheld fra.

Mandslet): Drab T: F: B. 8. in titulo.

Mandis verre & halffrettismand ferme idem. ut vide
 A. B. 3. v. ultimo, & vide halffrettis Mand.

Mandeboed/ vel Mandsboed er gemeenlig 32. Rixdaler/
 i Norge live 8. Marc Guld/ ut pete Marc Guld.

Mandte Lene/ forsaas aff somme 3. Ralffskind ut paa Aug-
 de siden/ oc sammesteds anderledis.

Mandtal ut paa Folck i Vdnesn & hinc Mandtals Register/
 Ac pete Antalsregning.

Marckeboel): Otte Bridesboel/ det er to Huder eller is
 Skippund Tunge/ Ac pete Dre & Bridesboel.

Marcfesør/ ut om Dvæg der er ferdig til at gaaude
 paa Marken/ K. B. 15. v. 4. Ac pete cognota Hestesør/ ac
 Vindisør/ etc. Tum & inter Danica pete oppositum ali-
 quo modo Sttelbit.

Marckegaard): Marcksteds Gierde ut pete L. L. B. 58. v. 6.

Marck Guld / eller **Guld** / erfahres aff gammel Nor-
ste Bressve / at forstaas om en Rosenobel / eller des Verd / oc
8: Marck Guld / er en Mandboed / men i Danmark skal en Marck
Guld være 16. Rysdaler eller en Loddemarck Sølf / ut etiam pete
inter Danica M. Guld er lodde Marck Sølf.

Marcke Jld): Stoff Jld L. L. B. 25. v. 4.

Mæle / ut Mæle Korn / der aff gaar gemeentlig thi Mæler
paa en Tønde / oc skal retis efter Tønden efter hvert Bygdes
laugs Maner / ut K. B. 29. v. 3. Et hinc Mellaug vel Mæ-
lings laug / som gjør 9. M. Smør / 4. Mælaugs laug en
halff løb / ac $\frac{1}{2}$. Mellaugs laug Erdter). En halff løb Er-
ter.

Mæste Mand): Den der eyer meest i nogen Gaard L. L.
B. 1 v. 9.

Misbøed sigis der om naar Mand oc Qvinde døer fra hver
andre Barnløse.

Misgjort): Imodgjort Et hinc Misgholden / oc Tum
& pro Misghandlet.

Modvern): Modstand med Mact ut K. B. 3. v. 9.

Moespilde): Møes Krenkelse / ut M. B. 25. v. 5. & 6.

Møen Aas pete Vindstøder.

Muder): Di Gasver mand truer sig til ved Muden /): ved
Surseend / oc andre saadanne Mæner / ut Ting. B. 3. v. 23. Ac
hinc at Mude): at soerte eller giøre sig vred for intet.

Muld Aar): Det Aar en Qvinde beholder uden Tæge /
eller Riendelse / efter Husbondens Død / dog det findis icke i loven /
oc hører nu propriè til samvænds Qvinde / Preste Qvinde /
samt deris lige.

Mumo

Mumme Sag): Den Sag mand mumler eller ymler om i løn/ at være nogen Stedstilbragen/ Ac pete Dmmel.

Mundheffd & Mundheld idem.

N.

Nagelfast): Det som er naglet oc spigret/ ut L. L. B. 9. v. 10.

Næffinde Mænd) Nefninge/ ut Ling. B. 2. v. 1.

Nehr Schuld) Nehr beslektet pete Skyldskab.

Nidingsverck): B. bodemaals Gierning ut M. B. 2. v. 2. & seq.

Noen: Efter Middag saa som Midastensid i Norge.

Notung vide Remal.

Nodverge). En andens Bestadelse i det mand vil verge sig egit lif/ oc icke anderledis fand befries/ ut M. B. 1. v. 2.

Nøst): Skibshuus/ ut V. B. 2. v. 9.

Nybolen): Nyegift/ Nyes Nedersee Et hinc Nyplending/ Nykommer/ &c.

Nyplending / eller Nykommer pete Nybolen.

O & D.

Odel & Odelsgoeds): Jordgoeds som er arfvet / oc icke ligbt / dog undertiden fand sigis om Rispbegods / nemlig det Hæd er falden paa / eller er kommen hen i trediedel / w. paakiert oc wainbundet igien / eller er gifoen lige Odelimod/ ut O. B. 1. v. 1. & seq.

Odels Baalcken Den Baagi løwen der handler om Odels gods / oc er den fierde Baag i den Norste løw / ut pete titulum ejusdem libri.

f h

Odels

Odelsbaaren): Føed til Odal at nye / endten ved Arff eller Indløfning / ut pete O. B. 5. v. 1. & seq.

Otte Ortuger oc tretten Marcß Sølf / regnis nu for 7. Rixdaler gemeenlig / eller $1\frac{1}{2}$. Rixdmarck / ringer som mesteds ut om 8. Ortuger oc tretten. Marcß pete Tings. B. 3. v. 12. cap. 5. v. 2. & 4. M. B. 1. v. 4. & V. F. B. 13. v. 1. & 5. &c. Thi Tretten Marcß Sølf er halffsyffvende Rixdaler : Oc 8. Ortuger / om skulle forstaas om gammel Ortuger / hvor aff regnis hvæ for $1\frac{1}{2}$. Skilling. ut infra saa er di 8. Ortuger $\frac{1}{2}$. Rixort / oc bliffver da Summen ut supra, men synis at være vedtagit / oc skal regnis for 7. Rixdaler ut etiam supra.

Ombudsmand): Befalingsmand / M. B. 6. v. 10. oc fand dog tagis baade for Befalingsmand / oc for Foget / sampt for en Bonde Lensmand / etc.

Orefald): Stunde Tabelse / eller Tids Forsømmelse / Alias pro lige Fald i Gaffnebyrdelse / five Orefald.

Oprømmelse five Opryddelse): Leddiggiørelse / vel Ryddeliggiørelse ut L. L. B. cap. 44. v. 15.

Odeggaard / idem qvod Boel eller Tørp i Danmark / five Rydnings Boel / ut L. L. B. 51. v. 1. & seq.

— **Ogt** pete Noen.

Ommel): Hemmelig Tale om nogen Sag eller Bedriffe / som mand kvalier om offver / oc lade sig forlyde med / eller vaandis ved at tale om / ut pete Vaand / & Vaandesag inter Daniæ, Ac Mummefag & brygde Fløtmaal inter Norvegica.

— **Ore Sølf** forstaas nu i Norge (indeil videre Anordning) gemeenlig om fire Skilling Danske. Ut T. B. 3. v. 9.

— **Orißboel** / betynder gemeenlig (dog icke allesteds) En fiende Part aff en Hud / eller en halff Hirding Skyld / som er Otende Part aff it Skippund Tunge / oc som mesteds meere / Ac
hinc.

hinc **Drugboel**): Tre **Drifboel** / men Tre Norden Fjelds bety-
der den Jord / som et Bismar Pund Smør gaar aff / eller to
Pund Fisk som gaar lige imod hver andre.

Drug Penge): To hyde, Danst. Men en gammel
Drug): halffanden Skilling.

Drugland / idem qvod **Drifboel** licet **Pendinge-Land**
idem qvod **Pendingsboel**.

P.

Artelsøstgoeds) Det som ingen haffver Laad udi.
Pendings Boel & Pendinge Laan / som en
Pending gaar aff / oc ic **Drifboel** Søndensfjelds / giør
12. Penningeboel / oc naar en Tre saa som Nordenfjelds regnis
for 1. Pund Smør / eller i Penge for 2. Ricksmarck / ut olim,
eller 2. Pund Fisk for 2. Ricksmarck ut supra. Da beløber
i Penge 4. Skilling Danst eller en Tre Sølf / som en Tre
Sølf nuregnis for / men tilforn idon for 2. Skilling.

Prouff): Vidnißbyrd & hinc **Proffgild** vel **Profføer** / den
der maa proffve / ut 15. Aar gammel i Norge / oc den der icke er
berøetiget eller Lougforvunden / oc proffstieret /): stieret paa **Proff**
oc **Vidnißbyrd** / ut Ling. B. 4. v. 3. Ac **Proffsbress**): **Vidniß**
byrds Bress / Ac **Proffve** /: at vidne.

Puse Xæ / Sindis icke i den Nerste Low / men i den Nor-
ste Kircke Ord. naah / oc er en Betalning til Præsten / for hand Dick
Soldt sammen.

Pust): Nespehug. M. B. 16. v. 3. Ac pete **Black**.

Q.

Overlelse / pete **Overfættelse**.

Overn): Mølle & hinc **Overnebrug** / &c.

f 11j

Overn

Oversettelse): Beslag ut K. B. 3. v. 7. ut & hine **Overs**
 stand pro sequestro, eller **Oversleise** / som de gamle ligger udi
 Lechargus. Ac vide **Lowsseise**.

Ovise): Gold i Danmark & ad **Ovise**): At møge / ut om
 Ager. Alias **Ovise** kaldis sommesieds i Norge **Grinder** / ut pete
Grinder

Ovittelse & **Ovittanz** idem, men **Ovittle**): Sengelæse
 de / saa kaldet paa Augdeside.

Ovitzel): Ettegreen / Blodstreng / eller **Arffvelinie** / ut
 O. B. 2. v. 19.

R.

Raadgiffver pete **Raad** **Raad** inter Danica.

Raadsmand Norvegicè **Gaardsfoget** / Et hine
RaadsOvinde): **RadeburdsOvinde** / Ac pete **Forredsel**.

Ran): Ligesom i Danmark / **Tag med Gvalt** / ut L. B.
 14. v. 7. & 8. Echinc **Ransmand** / &c.

Remaal Erenslags **Beet** paa **Lands gilde** / oc gaar fire paa
etlikpund / mens aff den **Beet** som kaldis **Notung** / gaar fire paa
 en **Remaal**.

Remmeglerde / Som er giort med **Remmer** eller smale **Sies**
ler aff Træ / ut L. B. 27. v. 6.

X **Rendestaffr**): **Støffred** **Gierde** / Et sic **Endestaffr** / &
Handstaffr / pro **Endestaffr** / eller **Pæle** / som saar ved **Enden** aff
 indpelit **Enhendom**.

Reene / pete **steent** oc **rent**.

Relede eller **Reledelse**): **Undervise** eller **Undervise**
ning.

Risfve **Domme** vel at **risfve** dennom / sive at **risfve** nogen
Domme / **prisco modo** Norvegico pro At **gisfve** **Last** paa den
 nom / **dadle** eller **vrage** dennom ut **Ting. B. 6. v. 1. & seq.** **Risf**

Risblot): Enkiden Buck / qvaliden der bider Riis.

Koerledning & Koeretold terme idem.

Kogfløb / eller Kugfløb): For en lidelig eller ringe Priis /
ut O. B. 4. v. 9.

Kogfluffe): Di Seuer som Bønderne hafver Kogoffne
udi / Alias pro Bøndegaardi i Danmark.

Kugsvæd vide Braader.

Kumpe Tæst): Hestens Kumpe saa vist som Riis eller
Kumpe recter / ut om Affhuggis / 2. ut L. L. B. 35. v. 8. Ac pete
Fieristilling.

Ryddelig pete Oprømme.

Ryddningsmænd & Ryddningsboel / live Ryddnings
Land / ac Ryddnings Ret / pete Bødegård & Bødegårds Mænd /
ut L. L. B. 51 & c. v. ultimo, &c.

Ryg Aas / pete Vindstæder.

Ryggedomme eller contracter pro at igienkalde eller selde.
Et hinc Ryggelig Et Vryggelig Etiam Danicè.

Ryg Spendsel): Dagshede paa en Hest / sicut Horns
spendsel / er it Middel at sette Seiglet paa Sundmørste / haade
frem eller tilbage med.

S.

Saeglerd): Sees Affveer.

Saaremaal): Saargigrelse eller Bestadelse / til
Blods / ut Ling. B. 5. v. 2. & 3.

Saaremaals Boed): Boed for Saargigrelse / eller for
Bestadelse til Blods / Petes Blodvide inter Danica Ac M. B. 17,
18, 19 v. 1, & seq.

Saatte): tilsat eller nedsat til Vends paa en vis Stæd til
at

at giøre eller slutte nogen Forhandling / oc sampt tagis pro for-
ligte / ut Ting. B. 3 v. 3. Echinc Velsaate): Velforligte. vel
osper censu commendis i Geslebud eller andensteds.

Sagesald): Bøder til Kongen for Mishandling ut Ty.
B. 4 v. 10. Alias Kongset ut supra.

Sagemare pro 10. s. Danske/ prisco modo.

Sagerer idem quod Sagesald.

Saget): Skyldig & contrausaget): uskyldig / Men
Saget fand octagis for beskyle.

Sageløes vel **Sagisløes** / det er oc uskyldig / ut M. B. 2.
v. 9. M. B. 15. v. 3. contra Sagbunden eller Sagit ut supra.

+ **Sagsøger & Sagvolder** idem.

Sal & Sallemaal pete Risp oc Sal.

Saledag): Betalningsdag ut Ting. B 6. v. 4.

Sambaarne): Tvillinger / eller begge sød aff en Fader
oc Moder / thi det oc saaledis fand forstaas.

Sambond): Samtykke med Hænders Sammenliggelse.

Samehere): Medehere.

Samfædde): Beslektet til Fæderne / utvide A. B. 7.
Section 2, 3, 4. & seq. Ac vide samfædde.

Samfrender): Frender som fand høre begge tvistige
Partier til / sed hoc potius ad Danica vocabula referendum.

Samhermit): Eens Vidnende / eller med lige Mundheld
bekiende / Hujus oppositum thvehermit.

Samfund): Samling til at giøre Skade ut L. L. B. 50.
v. 8.

Samlehe vide Samseede.

Samfædde): de der ere Beslektet sammen / til Møddere
ne / ut A. B. 7. idem 5. Arff & seq.

Sam

Samsaght): Tillsammen skyldige i nogen Ting/ sampt oc
landforssaais om tillsammen bestykt.

Samsæde): paa Sæde sammen/ eller Sammensiddelse/
dog land samlede oc saa sigis om den Ting/ mand leyer eller fester til
sammen.

Samsættende & Sultsættende idem.

Sandkeproff): Proff mand opleder her oc der/ oc icke
findis toe/ aff paa et Stæd/ som haaffver seet eller høret det udi proff
ver.

Sandsaght): Sandkyldig.

Sægt vide Sagesald & Voed quod idem. Echincetiam
Kongsægt.

Sætermeere): Sætermeere ut V. B. 14. v. 8.

Semmel): Contract, Offverenskommelse/ Forligelse.

Semmeroff): Bøder til Kongl. Mægt. for mand icke
vil holde Semmel/ oc dog siden skal holde/ ut Ling. B. 8. v. 3. 4.
& seq.

Sengeroff): Bøder til Effterleffværlse for hendis Mandis
Veroffvelse/ saa som aff Sengen fra hinde/ som blant gemeen Bøld
er 8. Rixdaler/ ut M. B. 11. v. 1 & sequentibus

Sæt Fred): Den Fred som nogen selff lyser oc søge sin
Ret med/ M. B. 2. v. 3. Sampter den Fred som Offrigheden
haaffver paa bøden/ ut Julefred/ Tingsfred/ Kirkefred/ 26. Ut
pete M. B. 16. v. 1. & seq. Ac om Fred for Etffnemaal paa visse
Tider pete Ling B. 5 v. 1. & seq. Ac Ling. B. 9. v. 1. & seq.
ut om Ansfred.

Sættel): Sommerbeed Ac hinc Sættelboel/ Sættelsis/
el/ Sættelsøe/ Sættelschrd/ 26. Ut L. L. B. 38 in titulo v. 1. &
seq.

Ser Vger pete tregange ser.

Signelse tagis potissimum in malam partem, ut ostendit der stæer aff Trolbold / & hinc signe Qvinde / Ac Primus signelse.

Slutner All quasi Begravelse All Jordum holde / for om nogen Vaartegn / eller Giendserd skulle komme fra di Døde / oc blifve seet / til at vide hvad de ville begiære eller hvad deris Forpandter skulle vederfæris / findis dog icke i Loven / men heller i den Norske Ordinanc.

Skaar Fisk): Forærings Fisk / hos Landstyld / til Landsdrot / eller Forget / som Fiskten veyer / eller Udskriffuer / i Landstyld Bogen at være betald.

Skadegæld): Bedderlaus for Skade / ut L. L. B. 19. v. 3. Dedit samme sampt brugeligt i Danmark.

Sklaa / Er det Bindue eller Hul paa Taget / som Bønder bruger i Norge paa deris Røggjæfne, Alias Lyre.

Skaar kaldis ellers di Træer / som Bønderne henger deris Fisk paa at tørris.

Skibsredning & Skibsudredning idem, ut V. B. 12. v. 12.

Skjelgletten): Ettesed.

Skjelnt): Markeskiel oc andre Skielomisse eller Decisions inellom tvistige Parter.

Skjendervlg): Bestemmelse eller Skade / som nogen saar i Smug eller Skul.

Skjerbaad): Di Baader eller Jager / som mand far is mellom Skierrenemed / helst til Landværn / ut pete Landværne Skib.

Skindling pete Skind.

Skinds

Skinds Landshyd / pro Ralskind gemeentlig / Et hinc
Skindling /): Fierdeparten aff et Skind / Achinc Skindvahre):
 Vildvahre.

Skionings Dre / Det er / hvad mand gifver offver
 rette Rigs / naar Guds Rigs / live Ofvergifte saa som Giger
 Sum i Danmark / dog det gifvis icke en offver rette Mandes
 der.

Skippund Tunge) : It Skippund aff tung. Vahre / ut
 Korn / Valt / Vael / Men om Fisk oc Huder som er lettere sigis
 det icke.

Skoffstade pete Fuldrettis & Halffrettis Stade.

Skorte pro at fattis eller formindstis.

Skudboge) : Laaritaft it Dyr som skudis / oc det beholder
 hand undertiden som skød / ut L. B. cap. B. 57. v. 2.

Skudemaal ferme idem quod Sognevinde i Danmark
 eller Tingvinde om eens forhøllende / & pro Forstydselse / ut at gis
 re Skudemaal / 2c.

Skudsfehd) : Forrenstast / idem Danicè, ut Eet vel
 Eet / ut pete Formalia.

Skuld pro Brøde oc Forseelser / & Laugeshyd / cum &
 pro Rettighed affnogen Gaard / eller Grund / Achinc Jordshyd
 eller Landshyd / cum & hinc hvad Gaarden shyder / ut pete
 Landshyd.

Skuldskab / alias er Slectskab / Et hinc Skuldinge):
 Slectinge / & Skuldebaand): Arffvelnis / men Skuldener er
 Gieldener.

Slectskab & Slectlaug pete Skuldskab quod idem. Ac
 hinc Slectboed & Frendeboed / live Ettiboed.

Soelglad pete Soelmerck inter Danica Ac pete L. L. B
 3. v. 6. & seq. g ij Sold.

Sold / Regnis saaledis at sommesteds gaar tre Sold paa to: Lønder/ oc sommesteds anderledis.

Soeren Skrifvort) : Tingkrifvort ut Ting. B. 4. v. 3.

Sommermaal) : Sommeren s Begyndelse / som regnis for den 14. Aprilis. & hinc første Sommer Nat / somer Natten til den 14. Aprills.

Sonlag pete Affsoning vel Afftingning / Alias at Sog neer at lede med Dreg eller andre Middell / effter den som er bleff ven til Sols / eller effter Goeds.

Sogne pete Laugsøgne / & hinc Søgne dage) : u-hellige Dage / eller Arbeids Dage.

Sogning) : Tiltale / Dele / ut Ting. B. 4. v. 24. Ac Søgne maal idem.

Søstrung Barn) : Faderhysers Barne Barn / ut A. B. 7. i den 11. Arff.

Spand Smør / Regnis sommesteds i Norge for 1½. Pund oc sommesteds for 11. Pund sex Mark Syndensfelds. Men Nordensfelds regnis it Spand Smør for tre Pund eller en Løb / sønderlig i Trundhiems Lehn / eller for 1½. Pund Smør / oc tre Bogle Weel qvod idem est.

Stauter vel Staader & Staadergang pete Almns Brand.

Starff) : Belønning for Syning / ut pete Syning / & Skatforing.

Stechderrecht Eendom) : Den Eendom som med Steen oc Stabel / sampt med Keener / det er surer (ut i Ager) er atskild.

Steffnemaal & Steffning ferme idem, se pro Steffnings udsøer med Retten.

Steff

Støffver pete Gaardstøffver / Echinc Gaardstøffver som settis imellom Gierder / & Korn støffver / der Korn settis paa til at tørris og igiennembleffis / som brugeligit i Norge / Ac pete Gaardfang.

Støel pete setter five setter Støel.

Stylt pete Tyffve & Tyffveri / qvod idem, Ac hinc staalsne Raaster / 26.

Swagerlaug & Swagerstøff pete Maagelaug ex Maagelab.

Snffelmænd) : Besillingsmænd / ut implicite i V. B. 1. v. 7. & seq. Ac explicite iden Norske Hirdskraa sæpius.

Snning eller Fierhold for Fletsering) : Forsiun og Vmage for Fletserings Opbold.

Snningsmand) : Fletserings / forsynsmænd eller Bet.

T.

Tage / Er baade den første Bygsel og den tredje / & hinc Tageløse /) : Løse ved sin Gaard

Tageboed) : den Sege mand udgiffver for Tages eller Bygsels Forsømmelse L. L. B. 15. v. 2. Sampt er og vel den Boed som udgiffvis for Tag / hvor om i K. B. 1. v. 3. & seq.

Tage Tysdag vel Tocktysdag) : Den Tysdag som indfaldet 14. Dage efter Paaske Tysdag / ut Ting. B. 9. v. 3.

Tegn) : Bøder / som mand giffver til et Tegen / at mand icke haaffver gjort Drab forridelig / men maa komme til Fred / sampt land forsaaes om der Dreff / paa Fred som kaldis Landes viß / ac vide Tegengeild. Som og Cain bleff giffven et Tegen / at ingen maatte slaas hannem ihjel for hans Broders Abels.

Aſſtag / der hand gjorde alvorlig Poenitens / oc neſten var fortvilt
ut Genesis 4. v. 15

N Kon-
nings-tagen,
h. m. b. l. r.
C, p. 11, 12. **Telgengæld** idem ferme. qvod Teigen / eller di Bøder
som giſſvis til Konningen / for mand maa bliſſve ved Liſvet / ſaa ſom
Bredkiſb / er di Bøder mand giſſer for mand maa beholde ſin Gred
ut M. B. 1. v. 3.

Tegtedag) : Vedtagen Dag eller Steffnedag.

Ten) : It ſtycke Jord / ſaa ſom en ende off en Agger el-
ler nogit ſligt / oc i nogen Waade kommer offver eens / med det
ſom kaldis Stuub / i den Tydſke Low. Alias Ten Norvegicè om
det ſom velyndis / 26. ut ond eller goed Betalning for nogen
Ting.

Tienniffe Tlund / eller Tienniffe Hion) : Tienniffe Solt
ut Ecce Hion / Ecceſolt / ac pete Hion.

Tilgaffve) : Det mand giſſer til off ſin fri Billie / ofſer
utte Pliet / Danicè Gierſum / oc undertiden land forſaas om Riens
delfe oc tredie Aars Tage / ſom mand doger pligtig til / at giſſer
ſeer Lowen / ut L. L. B. I. v. 10.

Tillaadnt) : Tilſalden paa Laad / paa Skifte.

Tilgiſſe pete Tilgaffve.

Tingbud /) : Bud at komme til Ting / & hiuc Tinglyſt
ut infra.

Tingſar Baalden) : En Waag i Lowen / ſom handler
om Ting oc Steffne / eller om Tingfred / oc er den førſte Waag
i Lowen / ut pete titulum ejusdem, Achinc Tingferd Ting-
ſed Tingflue / Tingſicke / vide Budſicke. Et reliqua per ſe
intelliguntur.

Tinglang) : Herri eller ſaa ſtoer Plads / ſom ſaa mange
Solt boer udi / der ſvater til it Ting.

Ting

Tinglyst): Til Ting oplyst/ eller forkynde ut supra.
Tlund vide Tienige Tiund.

Tode/ Skifte/ eller paa Tøde): det som vaar ickon til en Tid.

Tode Tjibdag/ pte Tage Tjibdag/

Tofftegold): Bøder for Guehr der fattis hos hver Toffte paa Langskibe/ ut implicite Ex V. B. II. & 12. cap. v. 1. & seq.

Told pro ald Slags Kettighed ferme olim der gaffvis til Konningen oc paalagdis Almuen/ aff ny/ oc ick i Lowen tilforne formeldis/ ut V. B. 1. v. 6.

Tombt idem qvod Toffte ut Husetost/ &c. Et hinc Arsbetomt/ &c.

Tomt & Gods): Falden til Arfs.

Torffvolle vel Torffvelle faldis de Træer som Taget tilføjes mid paaet Huus/ langs efter L. L. B. 2. v. 1. Ac pte Windsteder.

Top oc Taust/ ut paa Skibe sed aliud hoc in lege Cymbrica.

Topmaal & Strugmaal correlativa. & per se se intelliguntur.

Tønderland): saamegit Jord/ som en Tønde Sæd land saais ubi.

Treding): Tredie Parten udi en Ting/ eller Gaard & hinc Tredingsmand & Tjerdingsmand.

Tredie Aars Tage er den Kettighed som Kongl. Mayt oc alle Landdrotter der ere Byafelmænd i Norge paa deris Boeds/ at deris Leilendinger maa tage deris Gaarder igien/ hver tredie Aar/ saaledis/ at di skal gifte hver tredie Aar/ en Rik.

Ricksdaler i Husbondshold/ aff hvort Skippund/ Elyld aff hver
Løb Smør/ oc aff hver toe Huder ut L. L. B. 1. v. 10.

Tre gang sex Dger. er Løngdage i Norge/ ut Ting. B. 6.
v. 1. & f. q. Ac cap. 8. v. 4. & seq.

Tre Lod Solff Reed/ Regnedisfordum moed en Ros.

Tryllen idem quod Troldom Fortroldelse/ eller Forgids-
relse/ Ac pete Galder & Gan.

Tvehermit): Den som en gang hafver bekient et oc en and-
den gang et andet/ tvert imod hin anden oc vorder derfor Vergild
gemeenlig/ Et hujus oppositum Samhermit.

Tynit & Tynffverj idem, Ac hinc Tynve Baalefen):
Den Baag som sædelis handler om Tynffverj oc er den 8. oc sidste
Dogi Loven/ ut pete ritualum ejusdem.

Tyldter Eed): Solff Wands Eed/ ut Tynff. B. 14. v. 1.

W.

Wabenting & Waabenhold sub intelligitur, v. B.
12. v. 1. & seq. Et hinc Waabenvide/ for Waaben
mande ick holder til Reede/ eller tilskyldise.

Wamages eller Wbreid/ W paatale/ Wbreidet/ pete
Amagelse.

Wandersført Wehr quasi Wvandersført eller Wført):
Det Wehr mand ick kand vandre udi/ ut Storm eller Wwehr/
Et de hoc L. L. B. 50. v. 1.

Wanefuldt Dvæg/ Quasi wanartig Dvæg/ dog bør at
heide Wwanefuldt/ der ingen for Wvane land holde inde aff Agger
eller Eng/ ut L. L. B. 31. v. 1.

Warde vel Warden live Wahre/ er ic Waal eller op-
røgst Trær/ som udyser Fiender at være for Haanden/ naar de
ansickis oc nedkastis/ eller støtis (som er Sterne) v. d. Sigkants
ten. Ut pete Witte. War,

Wardehuse): Wachuse / ut V. B. 4. Ac hinc & Warded.

Wardemænd): Wectre. Hildstved Wordehuse.

Whodemaal kaldis den Forsælse / som icke med Penge eller Gods land bødis / V. B. 16. v. 1 & seq. Ac M. B. 2. v. 1 & seq. implicite. I den Jydsk Lov kaldis den Orbottemaal. Alias. Nidingsverck.

Wdsar Baalsken pete Landperne Baalsken.

Wdschro & wdserd Roe): Den som gifvis Præsten for-
dum for Begrævelse.

Wgild & wdhuse pete Indgiæld & Indhuse.

Wdmarek): Hvad der ligger uden Gierdis / pete wdraft / Et hujus oppositum Indmarek.

Wdneffnd & Wdskiffvelse idem, ut V. B. 1. in titulo, Sampt tagis / pro de wdneffnde eller udkressne.

Wdrast): Wdmarek eller vittløsteg Fædrift / eller Wdlob til Hug oc Havn heldstuden Gierdis.

Wdleger): Fædløs M. B. 6. in titulo, & v. 1.

Wect oc Maal pete K. B. 29. cap. v. 1 & seq.

Wedderkiende eller Wedderraabe): Igiensalde / ac pro Igienskiende.

Weddermaas Tale): Modsigelse.

Wedteet): Almindelig vedtagen Vijs.

Wedvarder): Baal som skal antendis i Geide Tid / ut V. B. 1. v. 1. Ac pete Warde & Wette.

Wejebrud): Den Seet mand udgifver for Wejens Forsælselse L. L. B. 42. v. 8. Ac vide Bogrede.

Wejeroff): Wejeran / Ac pro den Seet som mand udgifver for hvis Skade der sker paa Alsar Weje / ut L. L. B. 40. v. 8.

h

Sicut;

Sicuti Sengeroff for det Røstet som i Sengen Steer / ut pete præcedentia in S.

— **Wert**): En De som ligger lange i Huset / og got Gister / er hoes ut Wdwehr / Sørrer Hennings Vehr / zc.

— **Wet** / ut **Wet Meel**): En Waager Meel / ac pete Wogh.

Wette idem quod W. dwahrder / Wetter / eller Steenrøst / Et hinc Wette Jld / som oc forstaas om den Jld mand seer i Høye. Alias pete Warde & Wardehus.

Wormelse): Ofsersaldelse aff nogen med Ord eller Hug / ut M. B. 16. & 18. De synderlig udi ens eget Huus / ut ibidem.

Wglernings Mand): Misdeder som haffver forvirket sig sig / M. B. 2. v. 23.

Wigglusning): Drabs Aabenbarelse i Wiig): privatum ac debitum efter Loven / sørend mand røstet tre Gaarde forbi M. B. 10. v. 1. & ac seq;

Widnissøer): Den der for Alders Skyld vel maa vidne / oc ey er berøvet & hinc vel cognatum vindisfast. Et Widnissøer / zc. Atq; pete Proff.

Windstæder): De Stæle som Gasse paa Huset flødis med / oc stiftet i Aasen / ut paa Wden Aas. vel Ryg Aas / zc.

Winternatten): Den 14. Octob. Sicut Sommer natten den 12. April. ut vide Sommer nat vel Sommermaale.

— **Wise**): En slags smaatold eller ringe Røstighed / som Kongl Mayh. paa somme Stæder følger i Norge / hells Søns denfields, ut Landsleje B. 1 v. 13. De siuntis at hafve sig Nafn aff visitando, eller aff / ad udbise nogit / uthvad hwer Mand skal bruge / zc. Sicut Landvisi om det som skal opvise aldmindeligt i Landet / ut de hoc suo loco

Wmae

Wmage): Wmyndig eller den Vergeer undergifven/ eller
 ler behosver/ sampt forfhaad om bedagede oc udlisvede Gøld. Ue
 A. B. 14 15. 16. & seq.

Underførsel): Sagens Afvergelse/ formedelsi Eed alias
 Lougvern.

Bogh Sift / uten Bog Sift): 3. Bismer Pund Sift/ ut
 K. B. 29. v 16.

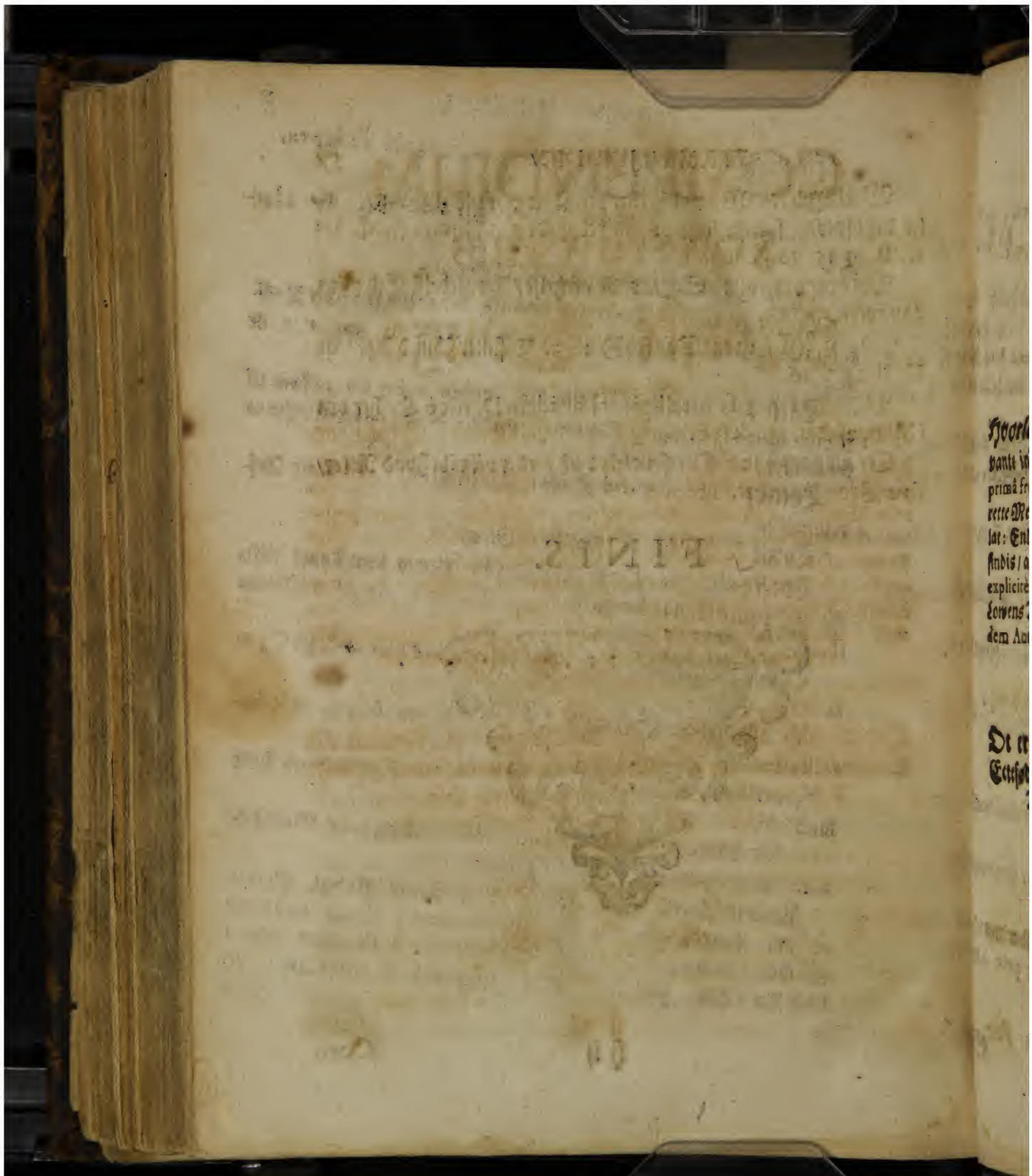
Boldtect per se intelligitur, ac idem Danicè Oc her om
 i M. B. 2, Art. 29. & seq.

Brangv'iss): Den som icke veed / eller vil vide hvad Ret er/
 hve Brangvuren/ 26.

FINIS.

COMPENDIUM

Eller

FORRETNING

Offver den

Norske Lovs

Arffvetal /

Hvorledis hver Af døds Effterlevende Blodsforvante indtræder i Arff *ex ordine* effter hver andre / oc hvorledis det primâ fronte fand begribis / hvilcken nest er / effter det Norske Arffvetals rette Meening oc Grund / som jeg meener / oc dog hver sin Menning skal: Enddog denne diversitet herudi in collatione, med Arffvetallet fand findes / at hvad der er indført *implicitè & conjunctim*, det findes herudi *explicitè & distinctim*. De at herudi nogen Leed ere tilføjet / som synisi Lovens Arffvetal i sig self / at være forgiet / Atter *recognosceret per eundem Authorem J. B. ope altissimi*, oc emendoret. De Alting dog indstilles til dennem der bedre forstaa ut supra, oc haffver derudi at determinere oc icke jeg.

De ere alle efftersølgende *Successiones* at forstaa om Eetsødde Arffvinger / oc aff Eete Forældre baarne / indtil den eluffte Arffs *clausulam*, & *considerationes plures observandas* in *marginè juxta quam libet successionem*, ut res eo sit *clarior*.

h 113

Første

Første Arff.

1. 1. Det første Seed
& licusq; de sequen
tibus, } Børn arffver Jorcel
dre / oc Børne Børn
Oldesædrenslige med
dennem. } *ut A. B. 7. v. 1.*

2. 2. *pere infra iden an-*
den Arff diversita-
tem, J leveren i sig
felf om Moders Arff
imod Faderens. } Fader arffver Barn
Som dør Barneless
om end haaffver Edd
stende / oc om end haaf
ver arffvet sin Moder
dog at *Secundū quid.* } *A. B. 7. v. 82. & 29.*

3. 3. } Farsfader arffver Bar.
nebarn for Søstinde
men icke for Børn / om
samlige Barnebarn haaf
ver Børn efter sig. } *A. B. 9. v. 19. impli*
cite.

Den anden Arff.

4. 4. } Jultsødstinde / eller
Samsedde Arffver } Den anden Arff
hver andre. } *v. 1. & 2.*

5. Pete

5.
 Petesupra Faders
 de Farsaders Arffve
 Xeti den først. Arff
 & confer med Mo-
 ders.

5.
 Moder arfver Børn/
 der baadedøer Barn-
 løs oc Sødskindløs/
 oc ellers icke: De dog
 vel det Barn/ der haf-
 ver arffvet sin Fader/
 men alleene det Løs-
 ore.

v. 4. de A. B. 7. v. 28

6.

6.
 Morfader oc Farmo-
 der tillige arfver Bør-
 neborn/ der døer Barn-
 løs oc Sødskindløs.)

v. 6.

7.

7.
 Mormoder Arffver
 daterbarn Sødskend-
 løs oc Barneløs.

v. 6.

Den Tredie Arff.

8.
 N.B I denne Arff/
 arfve Samfedde oc
 Sammodde Elect-
 ringe til den Døde
 tillsammans / dog icke
 lige nær besleete til hannem.

8.
 Dendodis Farbroder
 oc Broder/son Sam-
 fedde/ oc Broder Sam-
 modde (Scil. tillsammans)
 arfve tillige.

v. 1.

9. Om

9. Den Dødis Farsø
 Her oc Broderdaatter
 Samfedde oc Søster
 Sammødde (Scil. til
 den døde) arfve tillige.

v. 5.

Den Fierde Arff.

Er at acte at her effter sin
 dis altid efter hver anden *al*
ternatim, først to Arffvins
 ger eller *Successionerpaa* Gø
 derne / oc siden to paa Mø
 derne frem oc frem / & *ba*
c est methodus in jure Nor
vegico de hereditatibus
peculiaribus.

9.

10.

11.

Den Dødis Mor.
 broder oc Søstersøn.
 Den Dødis Mor
 Her oc Søsterdaatter

v. 1.

v. 2.

Scil Sam
 fedde til han
 nem/hviseftes
 levende Mor.
 Broder eller

Morsøster hafver hafi Fader sammen med hans Moder & sic mutatis
mutandis de sequentibus.

Den Femte Arff.

10.

N. B. Her er at acte
 at disse Personer kal
 dis i Lovgen i sig self

12. Den Dødis Far
 broder Sønnen.

v. 1.

ubi

ad
 12. (denne Arff) Broder-Sønner oc Broder-Døttre: Sødskende-Sønner oc Sødskende-Døttre/ respectu alternō. De at det er imod den forrige/ sampe den efterfølgende or- den i Arffbetallet i det meeste/ som ge- meenlig altid hafver sin respectu til den Døde/ & non ad cōpetitionis interesse. De det der for heyer retter. Saa at her i Arffbetallet nes- nis Broder-Sønner eller Broder-Døttre/ hafver jeg kaldet dette cōpendio, Far- broder-Sønner/ oc Farbroder-Døttre/ & sic de reliquis; Thi oc de andre Perso- ner findis tilforn i den 3. oc 4. Arff. 3. tem under Sødsken- de-Børn forstaas jo Brødre-Børn / oc Sødskende-Børn; L

De der staar først & promiscuē oc siden staar Sødskend-Børn distinctē ubi forne; femte Arff/ som siunis at være noget absurdum & tautologum uden synderlig Forclaring der-paa / som jeg ingen endnu hos Laugmændene hafver fundet erfare / som pro solido funde actis.

N. B. Saa

13. Den Dødis Far, broder-Døttre.
14. Den Dødis Far, søster-Sønner.
15. Den Dødis Far, søster-Døttre.
16. Den dødis Mor, broder-Sønner.
17. Den dødis Mor, broder-Døttre.
18. Den dødis Mor, søster-Sønner.
19. Den dødis Mor, søster Døttre.
20. Den dødis Et- leding oc icke før / om Son er tilhæ- den hand det sam- tner.
21. Den Dødis Bril- lelsor Moder, self Eccesode / cum reliquis.

v. 2.

v. 3.

Sc. Alle Samfedde til den Døde / v. 4.

Ibidem subintelle- xiv.

Ibid. m. implicite

v. 5.

A. B. 2. v. 2.

A. B. 7. i den fem- te Arff v. 6.

11.

12.

13.

14.

15.

N.B. Saa at en oc tiuffe Leed gaar forbi for
 end Moder i Norge maa Arffue sit Frillebarn / oc
 illmed er her hos at aete / at Lowen formelderudi
 A. B. 10. v. 15. at Moderne Frender bør at Arffue
 Frillebarn: Men dog icke at forstaa om de Frilles
 børn / hvis Fader mand er vis paa / hvem den haff-
 ver været / som self haffver kiender sig ved Barne-
 effentlig / oc icke andre / som allene saa haffver suspi-
 ceric / At hand var Fader der til: Thi da gaar
 Fæderne Frender for Moderne / men effter des
 Frillebarn / som Faderen icke haffver self vedkiend /
 (oc der det bleff døbt) eller icke er kommen i Fæ-
 ders Et effter Lowen (Sc. ved Lufning i Rign oc
 Kuld) tager disse Moderne Frender Arff us ibi-
 dem.

Den siette Arff.

22.	[Den Dødis Far]	v. 1.
	[broder oc Brodersøn.]	Sc. Samme de til
23.	[Den dødis Farsø.]	hannem.
	[ster oc Broderdaatter]	v. 2.

Den siende Arff.

24.	[Den Dødis Mor]	v. 1.
	[broder oc Søstersøn]	Sc. Samme de
25.	[Den Dødis Mor.]	til hannem.
	[ster oc Søsterdaatter.]	v. 2.

Den

Den ottende Arff.

Vel forte den 9. ratione ut inf. hos
den niende Arff.

Her er oesaa
Personerne dilec-
nereisra hvet andre/
men perplexet Arff.
vetaller i Løwbogen i
sig self indføer; De
iblant andee deno-
minerit Sødfkende-
Børnsaavelsom til-
forn i den femte Arf.
De hvad der i den
niende Arff staar omdennem der ere effter Søstrungebørn er forsee(ni fal-
lor) Thi der er et Leed forlangt ude/ om Møsterbørns Børnebørn der skul-
le indledis til Arff: (hvilcke Søstrungsborns unge bemercker) oc tilmed er
Brodrungsborns unge/ eller der ere effter Brodrungsborn der udelae/ som
burde at staa først / om de andre der skulle haaffve nogen locum.

Den niende Arff.

Vel forte den ottende saa som effter Arff.
tallit i Løwen i sig self.

N.B. I bene Tasse oc
aphorismo ere Per-
sonerne nu adstilde
dilucide, men i Lø-
wen i sig self perplexet
beblandet sammen i
den ottende Arff /
saps er forgiet Mor-
30. Den Dødis Far-
broders Sonne-
barn.
31. Den Dødis Far-
broders Daat-
terbarn.
32. Den

24. **oder's Sonnebørn**
 oc **Morbroders Døt-**
 terbørn: oc probe-
 ris denne distinction
 25. **aff den femte Arff:**
 Thider gaar Far-
 broders Døttre i
 26. **Arff for Farsterson-**
 ner! Morbroders
 Døttre for Mors-
 27. **stersonner: Ergo et**
 amprocul dubi den
 28. **Dødis Farbroders**
Døttrebørn for den
Dødis Farstesters
Sonnebørn. Oc
den Dødis Mor-
broders Døttrebørn
for de Morsstesters
Sonnebørn / som
 29. **her er introducerit.**

32. **Den Dødis Far-**
stesters Sonne-
børn.
 33. **Den Dødis Far-**
stesters Daatter-
børn.
 34. **Den dødis Mor-**
broders Sonne-
børn.
 35. **Den dødis Mor-**
broders Daatter-
børn.
 36. **Den dødis Mor-**
stesters Sonne-
børn.
 37. **Den dødis Mor-**
stesters Daatter-
børn.

v. 2.

Se. Samfædde til
 hannem.

v. 3.

N.B. Forgive
 i Arffvæddes

N.B. Her (ni fallor) burde oc disse efterfølgende
 Leed at indføres / efter den gamle Lovs Medfør / ut
 videudi den 12. Arff: De desamme subintelli-
 geris aff den printet Lov / efterdi Arff gaar frem
 indtil sivende Mand / ut ibidem i den 11. Arffav-9.

Den tiende Arff.

30. **Her taldis de atter**
faa som i den femte
Arff) Brodersønner
oc Søstersønner &
Løwen (se inter lese)

38. **Den Dødis Far-**
brodersøn.
 39. **Den Dødis Far-**
broders Daatter.

v. 4.

Ibidem.

40. Den

som dog er at for-
staais om Farbroder
Sønner oc Farbro-
der Døttre / Mor-
søster Sønner oc
Mors søster Døttre.
Se. til den Døde.

40. Den dødis Far-
søster Søn.
41. Den dødis Far-
søster Daatter.
42. Den dødis Mor-
broder Sønner.
43. Den dødis Mor-
broders Døttre.
44. Den dødis Mor-
søsters Sønner.
45. Den dødis Mor-
søsters Døttre.

v. 3. Inclu-
sive.

Scil.
Sam-
modde
til den
Døde.

31.

32.

33.

Den elluffte Arff.

Her indibenne Tasse
findis oc alle Perso-
nerne distincte som
mestendelen confu-
er indføre i den 11.
Arff / oc banstelig til
at forståa; I syn-
derlighed at først (v.
Se. 5. & 6. (indfør-
de til Arff som ere
komne efter Sød-
stendebarn oc siden
v. 6. & 8. de som ere
komne efter Sø-
sterbarn / end dog de

46. Den dødis Far-
broders Sønne-
barn.
47. Den dødis Far-
broders Daat-
terbarn.
48. Den dødis Far-
søster Sønnebarn.
49. Den dødis Far-
søsters Daatter-
barn.

v. 1.

Ibidem.

v. 4.

Ibidem.

Scil.
Sam-
modde
til den
Døde.

34.

35.

36.

37.

50. Den

38.

eene tand forstaals
under det andet ar.
supra.

39.

40.

41.

42.

43.

44.

45.

50. Den dødis Mor-
broders Sønne-
barn.

Idelat.
i den el-
luse Arf.

51. Den dødis Mor-
broders Daatter-
barn.

52. Den dødis Mor-
søsters Sønne-
barn.

v. 7.

53. Den dødis Mor-
søsters Daatter-
barn.

Ibidem.

54. Item der nest Bro-
ders Sønnebørn

55. Den dødis Bro-
ders Datterbørn.

56. Den dødis Sø-
sters Sønnebørn.

mo
Samvde et
iden Døde eller
med hannem.

57. Den dødis Sø-
sters Datterbørn.

De hvad siden for-
meldis om deris
Succession der ere
effter.

Søstrung Barn/synis oc forsee/saa som i den ntende Arff/med
mindre der skulle være at forstaa om Gaderne Søstrungbarns
Børn/ oc da burde den tolfte Arff at være indført/ som i de
gamle

Samle Lovbøger findes. De endda Brodrings Barns Barn
 at staa for Søstrings Barns Barn; De til med de som skulle
 arffve / staa i denne arff i Lovbogen indført at skulle arffvis
 som stundis at være en stor Fausse i Træcken / dog ieg intet der
 om judicerer, ut supra; Men alene min Observation og me-
 ditata proponerer.

58. Siden formeldis i Lowen om Deris
 Succession.

59. Coniunctim der er i fjerde Leed: Sc.
 beslektet til den døde / som uden Tvist
 skal være di samme Personer.

60. Qvi supra som v. 8. i den 11. Arff
 staaer bem. li at være

61. Treble Mandts byrd efter den Døde.

62. De siden bemeldis v. 9. at kunde væ-
 re i fjerde Mandts Byrd qvod veri-
 similis, &c. Late satis, ut excla-
 sradice, live mortuo;

63. De de som ere Jeffnbaaren sammen /
 Brødre vel 2. Farbrødre begge at
 regnis / for et Leed og skal da og icke
 tilforn begyndis paa. A. B. 7. i
den 11. Arff
v. 9.

64. Den Dødis Farbroders Sønns Barn
 Sammødde med hannem / eller aff
 Sammødde, & sic usq;

65. Saa at og (ut in reliquis) Mandleggen
 skal gaa for Qvindeleggen / og her udi da
 inclusive 8. Leed beholdis.

66. Der efter findes indført at succedere den
 Dødis Frillebørns Eftersøn. A. B. 7. i
den 11. Arff.
v. 11. & 12.

Men i denne een Punct er nogen ambiguitas: Om disse Børn
 bør icke at arffve førend saa mange Leed er forbi / ut supra: Efter

di

bl der her først indføris / oc icke tilforn / oc vilmuelig de bør at
arffve før i Oldarff / men neppe i Gangarff eller Vdarff. Men
Alting til dennem indstillet / som dette bedre forstaar oc haffver
her om at deecnere, ut supra.

Item i alle disse Arffver oc Grader / er sanderlig at mercke / at
enddog Broder sønner gaar for Broderdøttre / Søster sønner
for Søsterdøttre / Farbroder sønner gaar for Farbroderdøtte-
re / Morbroder sønner for Morbroderdøttre / sampt Mor-
sters sønner for Mor søsterdøttre : De ligesaa deris / At om efter
dennem : Dog ligevel / om nogen aff disse Personer ere Sød-
skende sammen / da arffver di tillige / hver efter sine Edd / efter den an-
den Arffs Medfør. Saa at Broderen da tager Søsteren med
sig / juxta illud : At hun skal arffve med Broder ind i ald Vdarff /
ut iterum i den anden Arff v. 2 : Men ellers arffver hun icke al-
leene udi ald Vdarff / men vel i den Vdarff som er efter sine Sød-
skende. Der tager hun Arff alleene om Broder er icke tilforn bi-
dem :

A Thi her forstaar jeg ved **OLDARFF** ald
den Arff som arffvis aff Børn oc Bør-
nebørn / ic. Effter deris Forældre oc Ol-
deforældre *recta linea ascendendo.*

*Enor intet ius repre-
tationis in hac parte
tamquam in
or videtur fore arff
samen efter broder
man allennist lig. uet
foræld. Oldeforæld. da
tagen de aller lige / samt
i huer quæter oc om alle
flaare / dog mandt søn
for oc quæter søn
fuld. So indt
fuld. Gang. arff.
for den Gang. Arff.
nig sønning. lib. 2. § 3.*

B Oc ved **GANGARFF** forstaar jeg (enda
dog den her udi icke benæffnis ac ideo ni-
hil facit ad rem om ender anderledis)
ald den Arff som arffvis aff Forældre-
ne / eller Børn oc Børnebørn / ic. *Re-
cta linea descendendo.*

C Men ved **V DARFF** forstaar jeg ald den
Arff som gaar hen til fiderne / eller arfs-
ves collateraliter / enten directe / saas
som imellem Sødskende / eller oblique
saasom imellem andre.

*I den Gang. fuld. sønning
for den Gang. fuld. sønning
den som vil huer indt
sønning allr indgift. oc. nig. tra. for
v. indt af bort. Item de den som
fader allr Moder. indt de l. l. l.
indtindt oc sønning for indt af bort.*

*Matrum
Comodat
q. uendum
p. l. l. l.
Depositu*

Contraria:

Mutuum si percat, oī modo praestatur. Instit. lib. 3, tit. 15, princ.
Comodatum exigit diligentia exactissimam, maiorem q̄ rebus propriis, cum ei soli
q̄ utendum accepit ~~ut~~ utile ē, praestatur & dolum, & culpam levissimam. §. 2.
Pignus, & locatum, diligentia, volut p̄ rebus aequalis, praestatur tantū culpa, maxima, siue
~~ut~~ levem. Instit. lib. 3, tit. 15. §. 4. tit. 15. §. 5.
Depositum nil praestatur nisi dolum. tit. 15. §. 3.

Rønning, Christoffers Stads-Ret.

I.

1. Løber mand Jord: Røstfælder af anden, da skal Jordm. Røstfælder
findes paa samt rigt Røsting, da bliver det fast i sin gjenfald, om
det er Røst.

2. Løber mand Jord at Røst. or vil sig selv fælder Røstet, da bøde Jern
6 ørr, eller Væge sig med 6 Børgere, at fand sig Røstet: End
faster mand Jord af Bønder, eller af Røstfældermand, or Røstet sig
Røst Jern, or vil sig selv fælder Røstet, bøde 3 ørr, eller Væge sig
med 12 mænd.

3. Floder mand paa anden.
Floder mand paa anden samt Næbner, inden mand Vind, mig eller
irrationel, bøde Jern 3 ørr, eller Væge sig med 12 Børgere.

4. Trætter mand om gaarde.
Vorder Trætter om gaarder eller fælder Væge, fand end Væge der
paa bøde, med 12 Adelsbørgere, om det er Røsting; si det paa
Lundet, da Væge sig med 12 Bønder.

5. Om Byens Jorde at bortgive eller affænde.
Jern Børgere eller anden mand maa gifte sig med Jord bort
or ingens Jorde affænde: Vnder nogen, at anden fælder det
giort, or Jøll, da Væge sig med Næfne: Røst, eller bøde 40 ørr med
Jern.

6. Om Røstfælder.
Røstfælder mand der Røstfælder Røstfælder inden Røst, saa længe Røstfælder
fælder Røstfælder: Vorder mand gaarden Røst, bøde 40 ørr Røst, i fælder
fælder fand Røstfælder: Vorder det Jern Røst, or Røstfælder fand, Væge sig
med 36 mænd: Saa er or om nogen Røstfælder i Røst, i gaarden eller
paa gaarden, fælder eller fælder.

7. Røstfælder Børgere anden.
Taget Børgere anden inden Røstfælder mand, da fælder Jern til Røst
eller Røstfælder, or lade Jern Røstfælder Jern Røstfælder Jern Røstfælder
Jern Røstfælder, da fælder fand Jern, or Jern Røstfælder Jern Røstfælder
Jern Røstfælder.

8. Røstfælder mand Røstfælder.
Taget Børgere sig Røstfælder, da maa fand sig Røstfælder Jern Røstfælder
Røstfælder, or Røstfælder Røstfælder at fælder Jern Røstfælder, om fand
Vil, eller fælder Jern Røstfælder til Røstfælder, da bøde Røstfælder at fælder Jern
Jern Røstfælder or Røstfælder Jern Røstfælder: End taget Børgere Røstfælder Jern til
fælder Røstfælder, or fælder Jern Røstfælder, or Jern Røstfælder Jern Røstfælder
Røstfælder Røstfælder 40 ørr: End fælder fand at Røstfælder Jern Røstfælder
Villie, Væge sig med 3 mænd, eller bøde 40 ørr. End Jern Røstfælder
Røstfælder.

hinf sagr sand skal sammom til tingr lnd, or saster vidur at sand
er sand hinf, or dr koste sand saster paa sin bag; Da sandr sand
Tingdom, som dr villr sammom gifer. End gangr sand af Tingt
ndent, da gifer Rongr or binn 9 ud. End vnder hinf fustingr,
fio sammom sidr fustingr, bdr 3 ud, eller bdr med 24 mnd.

9. Om Borger vider anden Tinf-sag.

Om Borger vider anden, or siger, Du est min tinf, at saa mange
Rost som jeg saster mist; Da vegr sig med 36 mnd med, eller Bor-
gr 9 ud, or dr fra Rongr fust sand sand.

10. Dnor meget Tinf forgiør.

Vnder Longr Tinf, da forgiør sand sin bonb-lead, or rj mnd:
End fittis Tinfunt vnder gismm gismm, vegr sig med 36
mnd, at det vaer rj med sand villr or raad: Vnder sin diat
for dr sag, solde op fild bod.

11. Sager Borger anden paa Tinge eller inden.]

Sagr Borger anden paa Tinge, or saldr sammom Tinf, bdr sam-
um 3 ud: Delt sand, at sand rj saldr sammom Tinf, da skal alle
4 brude lierr sammom, at sand saldr sammom rj Tinf: Dora or [NB afundag
saldit dr
som skal
dora i
Parrfau.]
or om Tinf, or Agnebuch: End saldr Borger anden tinf,
brl eller Agnebuch inden hng, bdr 3 ud, eller solle med 24
mnd: Saldr sand, bdr 3 ud.

12. Om Vidne, [naar mand vider noget.]

Itom Ingr man vider Enst, Ror eller Ver, eller orsa pavar
Blader, inden sand saster dr vidur til: Vider mand vidur.
Luf, miste mand vider, or vider med, eller orsa vegr sig med
24 mnd. Men alle andre vider, som vider med vidur bdr: Dr
dr det lnd med paa, vegr sig med 2 mnd end: forna sand
rj at bdr mist vider.

13. Om forkiøb.

Sagr mand anden, at sand givdr sammom paa Torge eller i binn
forkiøb, bdr drfor 20 dr, salf binn or salf Rongr, eller vegr
sig med 4 mnd.

14. Om Chiffermaal [or festent-guld.]

Gilckus mand som vil dora eller mo fust, sand skal fust sand
med vidur: End saster mand or dora bdr dr dr til sammom-
sommom, da skal danna saster fustent-guld: End dr bdr, da
saster sand nastr fustent fustent-guld. 1 bog 34 Cap.

15. Om Borger at stefne.

Det er Rott: Danna, at ingr dr saster Longr. Man skal sgr
sammom for sit eget byting, or rj Landting, inden sand saster sin
sammom

paunder vid at det vaer i vort Jemt; Da m^o den fand der Jettens
Jettens sagt; (forstaa om mand ikke nøjst m^o den som til
Liftingen gangen er; b^eson R. Hanses Stads R^{at}, 9 cap.) Vnser skal
vi gangen i nogen Ristid; for Næsten skal gangen 24 m^ond.

16. Om Stefning, [or om mand møder ikke.]

Enkelten som stoffet til vort, fand skal stoffet m^o b^esonner, or den
skal sigre fand Naborn til paa Engge siden: Kommer fand vi først
gang i vort, b^eid. 5 Enggestor, anden gang 10 Enggestor, tredje gang
15 Enggestor, falf Rongen or falf b^eson, or i vort fand Jettens,
led i Rongen or b^eson Vnser.

17. Om Pant.

Om Ristmand vider Jett noget til pant, or Læstinden det er,
Læstinden, or Kommer den siden der pant satte, or Jettens tander
mands vider der Lovet, da vi der fand: End Jettens fand vi
saa vider til, da vider fand m^o Lov, at vi saa Jett satte.

18. Om Chield.

Det er vort, at Enkelten som kaster anden gind, or vil vi gind,
den, man lader sig b^eid; Kommer fand vi, da gind fand som sagt
er: Tander tid skal fogen or Rongestoren Læst Vnderingmand
til at vider b^eson sin gind m^o, or Rongen for ofersforn
det er 40 yd, falf b^eson or falf Rongen or b^eson; m^o først skal
Rongen gind m^o, or saa noget er til: fogen or Vndering-
manden skal vi vider Jettens, Rongmand eller Tagmand, for
di flir b^eson R^{at}.

19. Om Bro-stræde.

Vil fand vi fald sin Brostræde, m^o ofter det er samm^o b^eid,
da b^eid fand først dag m falf for p^eng; anden dag 2 or p^eng,
tander dag 3 yd for ofersforn: Samme R^{at} er or saa om mand
lader sin m^o l^eng ligger forlæng, saa sin flir der ofter gaden som den
inden gangen.

20. Om Rist.

Jett m^o Jettens flir den vider gaden, inden vider Stranden, saa at
det g^eir finit inden paa sin egen g^eir, or vi sin Naborn til nogen
ivernfald: Den der Rist paa, da b^eid b^eson 3 yd; siden er det fand
m^o tilfald.

21. Om Ragerne.

Er det saa at Ragerne vil vi b^eid b^eson som fald Jettens vider, or tiden
tilfald, or Rongestoren b^eson først fand vider b^eson, er b^eid
forb^eid; anden tid m^o b^eid, or 3 yd til b^eson; Tander tid b^eid
3 yd or saa Rongen ofersforn: or vil fand ikke d^effter for vider, da
b^eid fand 40 yd or springer paa Ragerne.

22. Om

Infatti mal à propos, invellim anghin materie,
i K.B. 3, p. 2, or i K.B. 10, p. 2, 3.